

C:\Users\Plazma\Desktop\303\Miller_Walter_M-Chvalozpev_na_Leibowitze.PDB

PDB Name: Miller_Walter_M-Chvalozpev_na_L
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 1.2.2004
Modification Date: 1.2.2004
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Walter M. Miller Jr.
Chvalozpěv na Leibowitze

FIAT HOMO

1

Bratr Francis Gerard z Utahu by ony svaté texty možná nikdy neobjevil, nebýt poutníka s opásanými bedry, který se mu zjevil, když si jako mladý novic odbýval velikonoční půst v poušti.

Po pravdě řečeno bratr Francis nikdy předtím poutníka s opásanými bedry nespatřil, ale o tom, že má před sebou jednoho přímo ukázkového, byl přesvědčený hned, jak ho přešlo mrazení v zádech, které pocítil, když se blížící se poutník zjevil na vzdáleném horizontu jako rozkymácené černé písmenko v tetelivém horkém oparu. Písmenko, sice bez nožiček, ale s malou hlavičkou, se zhmotnilo v zrcadlení nad nerovnou cestou a spíš škubavě než plynulou chůzí se vyhouplo na obzor. Bratr Francis pro jistotu sevřel křížek růžence a jednou dvakrát drmolivě odříkal zdrávas. Vypadalo to jako přízrak vyvolaný démony vedra sužujícími zemi v čase poledním, kdy všichni pouštní tvorové schopní pohybu (kromě krkavců a poustevníků jako byl Francis) leželi bez hnutí ve svých doupatech nebo se před prudkým sluncem schovávali pod kameny. Jen něco zrudného, něco nepřírozeného nebo něco pomateného na duchu mohlo touto dobou úmyslně někam jít.

Bratr Francis spěšně přidal ještě modlitbu ke svatému Raulu Kyklopovi, patronu mrzáků od narození, aby ho opatroval před svými chráněnci. (Kdo by nevěděl, že země v těch časech nosila zrůdy? Tomu, co se narodilo živé, bylo podle církevních a přírodních zákonů souzeno žít a ti, kteří to zplodili, tomu měli v dospívání podle možností pomáhat. Ten zákon se zdaleka ne vždy dodržoval, ale dodržoval se dost často, aby zajistil život řídké populaci dospělých zrůd, které si pro své potulky často vybíraly ty nejdolejší a nejnehostinnější končiny, kde se pak za noci plížily k ohnům těch, kteří prériemi cestovali.) Ale nakonec se písmenko přece jen vykroutilo z horkých vzestupných proudů do čistého vzduchu a před očima se proměnilo ve vzdáleného poutníka. Bratr Francis s tichým amen pustil krucifix.

Poutník byl vytáhlý starý muž s holí, proutěným kloboukem a ježatými vousy. Přes rameno měl měch na vodu. Na přízrak až příliš horlivě žvýkal a odplivoval si, a na úspěšného provozovatele lidožroutství či loupeživého řemesla působil příliš krehce a chromě. Přesto se Francis raději stáhl, aby ho poutník nezahlédl, a schoval se za hromadu kamení, odkud se mohl dívat a sám nebýt zpozorován. Setkání dvou neznámých v poušti, ač vzácná, byla vždy zdrojem nedůvěry a na obou stranách se vyznačovala přípravami na incident, který mohl proběhnout v duchu vřelém nebo bojovném.

Sotva častěji než třikrát za rok prošel po staré cestě kolem opatství nějaký laik nebo cizinec, navzdory oáze, která umožňovala jeho existenci a dělala by z kláštera přirozené útočiště poutníků, nebýt toho, že to byla cesta odnikud nikam, jak se tenkrát říkalo. Kdysi dávno snad patřila k nejkratší cestě od Velkého Solného jezera do starého El Pasa; na jih od opatství se křížila s podobnou stuljou nerovného kamení ve směru východ-západ. Za to, že se křížovatka poslední dobou ztrácela, mohl čas, nikoli člověk.

Poutník se přiblížil na doslech, ale novic za svou hromadou kamení zůstal. Skutečně měl bedra opásána kusem špinavé pytloviny, který byl kromě čapky a sandálů tím jediným, co měl na sobě. Zarputile se vlekl dál, mechanicky kulhal a poraněné noze pomáhal těžkou holí. Rytmická chůze prozrazovala člověka, který má kus cesty za sebou, ale ještě mu daleká cesta zbývá. Ale když došel ke starým sutinám, zvolnil tempo a zastavil, aby se rozhlédl.

Francis se přikrčil.

Mezi několika hromadami suti v místech, kde kdysi stál shluk starých budov, stín nebyl, nicméně některé větší kameny mohly poskytnout chladivou útechu aspoň jistým partiím pouště znalých poutníků. Tento brzy dokázal, že k nim patří. Chvilí hledal kámen vhodných rozměrů. Bratr Francis si uznale všiml, že kámen neuchopil a zbrkle za něj nezatahal; použil hůl jako páku a menší kámen jako oporu a tak dlouho strkal do toho těžšího, až zpod kamene vylezl nepřátelský syčící tvor. Poutník hada nevzrušeně zabil holí a svýjející se mrtvolu odhodil stranou. Když se takto zbavil obyvatele škvíry pod kamenem, obvyklým způsobem se dostal k jejímu chladivému stropu - kámen převrátil. Potom si bederní roušku vzadu povytáhl, povadlou zadnicí dosedl na relativně studenou spodní stranu kamene, shodil sandály a přitiskl chodidla tam, kde byla písčitá podlaha chladivé škvíry. Takto osvěžený, zahýbal prsty na nohou, bezzubě se usmál a začal si pobrukovat nějakou melodii. Netrvalo dlouho a začal si tiše zpívat v nářečí, které novic neznal. Bratr Francis, jemuž začínala být skrčená poloha nepříjemná, se neklidně zavrtil.

Zpívající poutník mezitím vybalil suchar a kus sýra. Pak zpívat přestal, nakrátko vstal a zvolal v místním nářečí: "Bud' požeňán adonáj elóhím, králi vše-homíra, který necháváš ze země vyrůst chléb," zamečel jakoby nosem. Pak mečet přestal, znovu si sedl a pustil se do jídla.

Jistě přichází zdaleka, pomyslel si bratr Francis, neboť neznal v okolí žádnou říši, již by vládl monarcha tak neznámého jména a tak podivných aspirací. Stařík putuje za pokáním, troufl si usoudit bratr Francis - možná dokonce ke "svatyni" v opatství, přestože oficiálně to ještě svatyně nebyla a její "svatý" nebyl za svatého prohlášen. Jinak si Francis přítomnost starého poutníka na cestě nikam vysvětlit nedokázal.

Poutník s jidlem nijak nespíchal, zato novic, jak se jeho bázeň rozplývala, začínal být čím dál neklidnější. Mlčení předepsané v době velikonočního půstu mu nedovolovalo, aby se sám od sebe dal se staříkem do řeči, ale kdyby úkryt za hromadou kamenů opustil dřív, než odejde, poutník by ho určitě zahlédl nebo zaslechl. Jenže do konce půstu se ze svého postního místa vzdálit nesměl.

Pořád ještě trochu váhal, pak si hlasitě odkašlal a narovnal se, aby ho bylo vidět.

"Hej!"

Poutníkův chléb a sýr vylétly do vzduchu. Stařík popadl hůl a energicky se zvedl.

"A žeš nepřilezl ještě blíž!"

Zahrozil zakuklené postavě, která se vynořila za hromadou kamení, svou holí. Bratr Francis si všiml, že silnější konec hole je vyzbrojen bodcem. Novic se třikrát uctivě poklonil, ale poutník jako by tento detail přehlédl.

"Zůstaň, kde jsi!" zaskřehotal. "Jen si drž odstup, zrůdo. Nemám nic, co by tě zajímalo, leda že by ti šlo o sýr a ten můžeš mít. Jestli chceš maso, jsem samá chrupavka a svou kůži nedám lacino. Zůstaň tam! Stůj!"

"Počkejte..." zadržel se novic. Láska k bližnímu, ale i obyčejná zdvořilost mohla mít před mlčenlivostí přednost, pokud to okolnosti vyžadovaly, ale porušit mlčení svévolně, z toho byl trochu nespůj.

"Nejsem žádná zrůda, prost'áčku," pokračoval zdvořile. Shrnul si kápi, aby ukázal svůj mnišský sestřih, a zvedl růženec. "Rozumíš?"

Stařík zůstal ještě chvíli ve střehu, napjatý jako kočka, a pozoroval novicovu sluncem opálenou, nedospělou tvář. Jeho omyl byl pochopitelný. Bizarní tvorové, kteří se plahočili po okrajích pouště, často nosili kápě, masky a nabírané hábity, aby skryli své znetvořeniny. Byli mezi nimi i takoví, u nichž se deformace neomezovala jen na tělo, takoví, kteří se občas na pocestné dívali jako na spolehlivý zdroj masa.

Po krátkém zkoumání se poutník narovnal.

"Aha - jeden z těch." Opřel se o hůl a zamračil se. "Támhle to je Leibowitzovo opatství?" zeptal se a ukázal na vzdálený shluk budov směrem na jih.

Bratr Francis se zdvořile uklonil a přikývl.

"Co děláš tady v těch zříceninách?"

Novic našel křídě podobný úlomek kamene. Statisticky nebylo pravděpodobné, že by pocestný mohl umět číst, ale Francis si řekl, že to zkusí. A jelikož lidové nářečí nemělo abecedu ani pravopis, načmáral na velký plochý kámen latinská slova pro: "Pokání, samota a mlčení," a pak je pod to napsal ještě jednou ve staré angličtině, doufaje, navzdory nepřiznané touze po někom, s kým by si mohl promluvit, že stařík pochopí a zanechá ho samotě postní vigilie. Poutník se na nápis podíval a ušklíbl se. Jeho smích se více než smíchu podobal odevzdanému bečení. "Hmmm-hnnn! Pořád píšou pozpátku!" řekl. Pokud nápisu porozuměl, tak se to neobtěžoval dát najevo. Odložil hůl, znovu si sedl na kámen, zvedl ze země chléb a sýr a začal je oprašovat. Francis si hladově olízl rty, ale odvrátil oči jinam. Od Popeleční středy nejedl nic než kaktusové bobule a hrst pražené kukuřice; při povolávací vigilii byla pravidla půstu a abstinence dost přísná.

Poutník, který si jeho neklidu všiml, rozlomil chléb i sýr a část bratru Francisovi nabídl.

Přestože novic měl jen skrovnou zásobu vody a byl dehydrovaný, ústa měl najednou plná slin. Oči se odmítaly odtrhnout od ruky nabízející potravu. Vesmír se scvrkl; přesně v jeho geometrickém středu se teď vznášela zaprášená pochoutka: tmavý chléb a světlý sýr. Dábel poručil svalstvu levé nohy, aby ji posunulo o krok dopředu. Nato se chopil pravé nohy a postrčil ji před levou. Pak se mu nějak podařilo přimět jeho pravý prsní sval a biceps, aby ohýbaly ruku tak dlouho, dokud se nedotkla ruky poutníka. Jeho prsty nahmatály jídlo; zdálo se mu, jako by je dokonce ochutnaly. Vyhledovělým tělem proběhlo bezděčné zachvění. Když zavřel oči, uviděl opata, jak na něj upřeně hledí a mává býkovcem. Zkusil si představit Svatou Trojici, ale tvář Boha Otce mu pokaždé splynula s tváří opata a ta byla - aspoň Francisovi to tak připadalo

obvykle velmi hněvivá. Za opatem planula hranice a z plamenů se na svého postícího se chráněnce, přistiženého při braní sýra, dívaly ve smrtelné agonii oči blahoslaveného mučedníka Leibowitze.

Novic se opět zachvěl. "Apage satanáš!" sykl, couvl a jídlo upustil. Bez výstrahy chrstl na staříka svěcenou vodu z lahvičky, kterou nenápadně vytáhl z rukávu. Ve sluncem omámené hlavě novice poutník na okamžik splynul s ďáblem. Nadpřirozený účinek tohoto překvapivého útoku na síly temnot a pokušení byl veškerý žádný, zato přirozený účinek se projevil ex opere operato. Poutník-Belzebub se nerozprskl v oblaku sirného kouře, ale zachrčel, lehce zrudl a s řevem, při němž tuhla krev, se na Francise vrhl. Novicovi se na úprku před výpady poutníkovy zašpičatělé hole neustále pletla pod nohy sutana a nakonec vyvázl bez bodanců jen díky tomu, že poutník zapomněl na své sandály. Staříkův kulhavý útok se rázem změnil na jankovité poskakování. Náhle jako by si uvědomil, že pod bosýma nohama má rozpálenou zem. Zastavil se a zamyslel. Když se bratr Francis ohlédl, z té dálky se mu zdálo, že poutníkův ústup na chladivé místo probíhal v podobě dlouhých skoků po špičce jednoho velkého prstu.

Zahanbený vůní sýra, která mu ulpěla na konečcích prstů, a svým iracionálním vymítačstvím, vrátil se k tomu, co měl ve starých ruinách za úkol. Poutník si zatím chladil nohy a svou zlost ukájel tím, že po mladíkovi házel kamením, kdykoli se Francis někde mezi hromadami suti ukázal. Když se mu ruka po čase unavila, spíš jenom dělal, že hází, a když Francis

přestal uskakovat, zakousl se do chleba se sýrem a něco si drmolil.

Novic bloudil sutinami sem a tam a občas odvrávo-ral kamsi ke středobodu svého snažení, svíraje v bolestivém objetí kámen velký skoro jako jeho hrud'. Poutník pozoroval, jak kámen vybírá, rukou poměřuje přibližné rozměry, zamítá jej a pozorně hledá další, který vysvobodí z hromady suti, zvedne a odvede. Jeden kámen mu po několika krocích vypadl a Francis najednou seděl s hlavou mezi koleny a snažil se neomdlit. Chvilí těžce oddychoval, ale pak vstal a postupně odvalil kámen k cíli. V této činnosti pokračoval i tehdy, kdy poutník, který ho už dávno přestal sledovat, začal zívat. Slunce pronásledovalo rozpálenou zemi svým poledním prokletím; uvrhlo klatbu na vše, co mělo aspoň trochu vlhkosti. Francis se pachtěl dál bez ohledu na vedro.

Když poutník spláchl poslední žvanec pískem poprášeného chleba se sýrem několika doušky z měchu, vklouzl do sandálů, cosi zabručel, vstal a odbelhal se zříceninami k místu novicova snažení. Bratru Francisovi neušlo, že se stařík blíží, a raději se stáhl do bezpečné vzdálenosti. Poutník mu s hranou zlobou pohrozil zašpičatělým klackem, ale zdálo se, že víc než touha po odvetě ho pohání zvědavost, co asi ten mladý zedník dělá. Zastavil se a začal si novicovo doupe prohlížet.

Nedaleko východního okraje ruin vyhloubil bratr Francis mělkou jámu, když použil hůl místo motyky a ruce jako lopatu. V první den půstu ji zakryl hromadou křoví a v noci ji využíval jako útočiště před pouštními vlky. Ale jak šly dny, přibýlo v okolí stop jeho přítomnosti, takže noční dravé tuláky jako by začala oblast zřícenin zajímat až příliš a když vyhasl oheň, někteří dokonce kolem jeho hromady křoví hrabali.

Francis se je nejdřív snažil odradit tím, že zesílil vrstvu křoví nad příkopem a obestavěl jej kruhem kamenů zasazených do brázdy. Ale minulou noc se stalo, že na hromadu křoví něco vyskočilo a začalo výt. Francis ležel v jámě a třásl se hrůzou. Proto se rozhodl, že svůj úkryt opevní. První řadu kamenů použil jako základ a začal stavět zeď. Jak rostla, naklápěla se dovnitř, ale jelikož ohrada byla přibližně kruhová, kameny každé další vrstvy se o sebe zapíraly, aby se zeď nepropadla dovnitř. Francis doufal, že se mu při troše šikovnosti a pečlivé volbě kamenů, utěšňovaných hlinou a vklíněním menších kamenů, podaří postavit kopuli. Jako důkaz jeho ambicí se už nad příkopem tyčila ničím nepodpírána klenba. Když na ni poutník zvědavě poklepal holí, Francis vybafl jako štěně.

Novic, obávající se o svůj příbytek, nečekal, jak prohlídka dopadne, a začal se k poutníkovi přibližovat. Ten na jeho zaštekání odpověděl tím, že zamával holí a hrozivě zavyl. Bratr Francis klopýtl o lem tuniky a posadil se. Stařík se rozchechtal.

"Hmmm-hnnn! To bude chtít hodně zvláštní kámen, aby pasoval do takové díry," řekl a jeho hůl drncavě přejížděla sem a tam po otvoru nad poslední vrstvou kamenů.

Mladík přikývl a odvrátil zrak. Zůstal sedět v písku a doufal, že mlčením a sklopenýma očima starci napoví, že se nesmí s nikým bavit a nesmí přistoupit na to, aby s ním v místě jeho postního osamění byl někdo jiný.

Vzal suchou větev a začal psát do písku: Et ne nos inducas in...

"Copak jsem ti nabídl, že ti z těch kamenů udělám chléb?" zeptal se starý poutník nedůtklivě.

Bratr Francis rychle zvedl oči. Vida! Takže stařík uměl číst, dokonce i Písmo. Z jeho poznámky navíc vyplynulo, že pochopil novicovo unáhlené použití svěcené vody i důvod, proč tu je. Teď, když věděl, že si ho poutník dobírá, bratr Francis znovu sklopil oči a čekal.

"Hmmm-hnnn! Takže ty bys nejraději zůstal sám, co? No nic, asi bych měl jít. Jenom mi řekni, nechají tví bratři z opatství starého člověka, aby si trochu odpočinul ve stínu?"

Bratr Francis přikývl. "Dají vám i jídlo a vodu," dodal tiše, z lásky k bližnímu.

Poutník se zasmál. "Zato ti, než půjdu, najdu kámen, který se ti tam bude hodit. Bůh s tebou."

Ale to nemusíte- Protest zůstal nevyřčen. Francis se díval, jak poutník pomalu, kulhavě odchází. Belhal se kolem hromad suti a chvílemi zastavoval, aby si nějaký kámen prohlédl nebo do něj rýpl holí. Novic byl přesvědčený, že starcovo hledání skončí bezvýsledně, protože to bylo jen opakování jeho vlastního pátrání, kterým strávil půl dopoledne. Nakonec usoudil, že bude snazší nejvyšší vrstvu rozebrat a přestavět, než do otvoru, který tam zůstal, hledat středový kámen ve tvaru hodinového sklíčka. Poutníkovi určitě brzy dojde trpělivost a půjde si po svém. Bratr Francis zatím odpočíval. Modlil se za obnovení vnitřního soukromí, které měl při svém postění hledat: čistého pergamenu ducha, na který v této samotě mohla být napsána slova povolání - to kdyby ta druhá Nezměřitelná samota, již byl Bůh, vztáhla ruku k jeho nepatrné samotě lidské a zanechala tam znamení jeho povolání. Knížka, klerou mu minulou neděli nechal převor Cherokee, mu při meditaci sloužila jako vodítko. Její stáří se počítalo na staletí a jmenovala se Libellus Leibowitz, i když tradice, která její autorství připisovala blahoslavenému osobně, byla nejistá.

"Parum equidem te diligebam, Domine, juventute rnea; quare doleo nimis... Příliš málo jsem tě miloval ve dnech svého mládí, ó Hospodine; o to víc se soužím ve dnech svého stáří. Marnivě jsem před Tebou v těch dobách prchal..."

"Hej! Tady!" ozval se výkřik odněkud za hromadami suti.

Bratr Francis na okamžik zvedl hlavu, ale poutníka nikde nespasil. Znovu se očima vrátil ke stránkám.

"Repugnans tibi, auşus sum quaerere quidquid doctius mihi fide, certius spe, aut dulcius caritate visum esset. Quis itaque stultior me..."

"Hej, chlapče!" ozvalo se znovu. "Našel jsem ti ten kámen. Možná bude pasovat."

Když bratr Francis zvedl oči tentokrát, všiml si, jak na něj poutníková hůl mává zpoza vrcholku jedné hromady sutin. Povzdchl si a vrátil se k četbě.

"O inserutabilis Scrutator animarum, cui patet omne cor, si me vocaveras, olim a te fugeram. Si autem nunc velis vocare me indignum..."

A rozezleně zpoza hromady: "No dobře, jak je libo. Ten kámen ti označím a zapíchnu k němu kolík. Jestli chceš, tak ho zkus, je to na tobě."

"Díky," hlesl novic, ale pochyboval, že ho stařík slyšel. Potýkal se s textem.

"Libera me, Domine, ab vitiis meis, ut solius tuae voluntatis mihi cupidus sim, et vocationis..."

"Tak tady to máš!" zakřičel poutník. "Je u něj kolik a je poznačený. Kéž brzy najdeš svůj hlas, chlapče. Olla allay!"

Nedlouho poté, co dozněl poslední výkřik, bratr Francis poutníka zahlédl, jak se belhá po stezce k opat-ství. Septem mu poželal a pomodlil se za jeho bezpečnou cestu.

Ted, když opět osaměl, vrátil knihu do úkrytu a znovu se pustil do improvizované zedničiny, aniž by se obtěžoval a šel se podívat, co vlastně poutník našel. A zatímco se vyhládlé tělo namáhalo, napínalo a potácelo pod tíhou kamenů, v duchu si mechanicky opakoval modlitbu za jistotu svého povolání:

"Libere rae, Domine, ab vitiis meis... Osvobod' mne, ó Hospodine, od mých nectností, abych v srdci toužil jen po Tvé vůli a všiml si tvých výzev, pokud přijdou... ut solius tuae voluntatis mihi cupidus sim, et vocationis tuae conscius si digneris rae vocare. Amen.

Osvobod' mne, ó Hospodine, od mých nectností, abych v srdci..."

Nebeské stádo kumulů spěchajících předat své vlahé požehnání horám, když předtím krutě zklamaly rozpálenou poušť, začalo zakrývat slunce a vrhat na okoralou zem pod sebou temné stíny, a tak aspoň na chvíli poskytovalo úlevu od spalujícího slunečního žáru. Když se stín mračna hnal přes zbořeníště, novic pilně pracoval, a když odplul, odpočíval, dokud slunce nezakryl další houf beránků.

Tak se stalo, že poutníkův kámen nakonec objevil čirou náhodou. Při svém bloumání zakopl o kolík, který stařec zarazil do země jako značku. Najednou byl na zemi na všech čtyřech a zíral na dvojici znaků, čerstvě naškrábaných na starý kámen:

Znaky byly vyvedené tak pečlivě, že v nich bratr Francis ihned poznal symboly, ale po několika minu-tách hloubání zůstával stejně bezradný jako na začátku, Ze by znamení černé magie? Ale ne, stařík přece zavolal: "Bůh s tebou," a to by čaroděj neudělal. Vysvobodil kámen z hromady a převrátil jej. Z haldy se ozvalo zarachocení a po svahu se skutálel nevelký valoun. Z obavy před možnou lavinou Francis uskočil, ale nic víc se nestalo. Tam, kde byl vklíněn poutníkův kámen, se teď objevil malý černý otvor.

Otvory byly často obydlené.

Ale tento byl zřejmě poutníkovým kamenem ucpáný tak těsně, že než Francis kamenem pohnul, neprotáhla by se dovnitř snad ani blecha. Přesto raději našel větvičku a kurážně ji do otvoru vrazil. Nenarazila na odpor. Když ji pustil, větvička sklouzla dovnitř a zmizela; jakoby v nějaké větší podzemní dutině.

Neklidně čekal. Ven nevylézalo nic.

Znovu si klekl a opatrně k otvoru přičichl. Když neucítil zvířecí pach ani závan síry, nahrnul do něj trochu šterku, naklonil se blíž a poslouchal. Kamínky narazily jednou, několik stop pod otvorem, pak s rachotem padaly dál, cestou narazily do něčeho kovového a nakonec dopadly hluboko dole. Ozvěny dávaly tušit podzemní dutinu velkou jako místnost.

Bratr Francis se nerozhodně zvedl a rozhlédl se kolem. Jako obvykle se zdálo, že je sám, jen vysoko na nebi kroužil krkavec; poslední dobou ho sledoval tak intenzivně, že tu a tam přilétali na výzvědy ze svých rajónů při obzoru další. Novic haldu obešel, ale po jiném otvoru nenašel ani památky. Vylezl na vedlejší hromadu a přitom pohledem zabloudil na cestu. Poutník už byl dávno pryč.

Na staré cestě se nehýbalo nic, jen na okamžik zahlédl bratra Alfréda, jak chodí po pahorku o míli východně-ji a hledá kolem svého postního místa dřevo na oheň. Bratr Alfréd byl hluchý jak poleno. Nikdo jiný na dohled nebyl. Francis neviděl důvod, proč by měl volat o pomoc, ale odhadnout předem, jaký by byl pravděpodobný výsledek takového volání, kdyby ho bylo třeba, považoval za prozíravé. Po pečlivě obhlídce okolí slezl dolů. Dech potřebný k volání bylo lépe uplatnit na útěku.

Napadlo ho poutníkův kámen vrátit a díru tak znovu ucpat, ale okolní kameny se už trochu posunuly, . takže na své předchozí místo ve skládačce nezapadal. Navíc díra nad korunou zdi kolem jeho útočiště zůstávala nevyplněná a poutník měl pravdu: podle velikosti a tvaru kamene se zdálo, že by se tam mohl hodit. Po krátkém váhání kámen zvedl a odpotácel se ke svému doupěti.

Kámen přesně zapadl na místo. Zkusil do nového klínu kopnout; vrstva držela, ale náraz způsobil menší sesuv o několik stop dál. Poutníkovy znaky se sice při manipulaci s kamenem rozmazaly, ale byly ještě dost zřetelné, aby si je mohl obkreslit. Místo pera použil ohořelou větvičku a pečlivě je překreslil na jiný kámen. Až bude převor Cheroki o sabatu obcházet poustevníky, možná mu jako kněz bude schopen říct, jestli něco znamenají, ať už kouzlo nebo kletbu. Bát se pohanských kabal bylo zapovězené, ale s ohledem na váhu zdiva, na němž byl znak napsán, se chtěl alespoň dozvědět, co vlastně bude nad jeho nočním útlukem viset.

V odpoledním parnu pokračoval v práci. Ale v koutku duše se myšlenek na ten otvor nemohl zbavit. Zajímavý, a přitom výhružný. Stále slyšel rachot kamínků, jak se tam dole od něčeho odrážely. Věděl, že sutiny všude kolem jsou velice staré. Věděl i to, co se říkalo: že staré zříceniny se postupně rozpadly na tyto haldy kamení díky generacím mnichů a náhodných kolenjdoucích, lidí, kterým šlo o kámen nebo pátrali po úlomcích rezavé oceli. Stačilo rozbít větší kusy sloupů a desek a staré pláty kovu z nich vybrat, záhadně zasazené do kamene lidmi z doby, na kterou svět už skoro zapomněl. Tato eroze způsobená lidmi již téměř smazala podobu budov, jak byla v dřívějších dobách popisována, i když starý mistr stavitel z opatství se dosud pyšnil, že tu a tam dokáže stopy základů staveb rozpoznat.

I kov se dal ještě najít, pokud se někomu chtělo při jeho hledání roztlouct dost kamenů.

I opatství bylo postaveno z těchto kamenů. Představa, že by po několika stoletích stavební Činnosti mohlo v sutinách čekat na objevení ještě něco zajímavého, mu připadala nepravděpodobná. A přitom nikdy neslyšel, že by někdo mluvil o budovách se sklepy nebo podzemními prostory. Dokonce si vzpomněl, jak mistr stavitel jasně řekl, že na zdejších budovách je vidět kvapnost výstavby, chybí jim hlubší základy a většinou stojí na rovných povrchových deskách.

Ted, když úkrytu chybělo k dokončení jen málo, se bratr Francis odvážil zpátky k otvoru. Zastavil se a nakoukl dovnitř,

ale nedokázal zapomenout na starou zkušenost obyvatele pouště, která říkala, že všude tam, kde se dá schovat před sluncem, už je něco schované. I kdyby teď ještě byla díra neobydlená, do rána do ní určitě něco vklouzne. Na druhé straně pokud už v díře něco žilo teď, bylo bezpečnější seznámit se s tím ve dne než v noci, soudil Francis. Zdálo se, že jiné stopy než jeho, poutníkovy a vlčí kolem nejsou.

Pak se rychle rozhodl a začal z otvoru vyhrabávat písek a suť. Po půlhodinovém snažení se otvor o mnoho nezvětšil, ale přesvědčení, že ústí do podzemní dutiny, se změnilo v jistotu. Dva zpola zasypané valouny hned vedle otvoru se zřejmě pod přílišnou tíhou hmoty nad ústím šachty do sebe zaklínily; vypadalo to, že s nimi hnout nepůjde. Sotva jeden kámen postrčil doprava, sousední se valil doleva, až další pohyb znemožnil. Když zatlačil opačným směrem, dosáhl opačného účinku, ale nevzdával se a zápolil s kamenným zátarasem dál.

Najednou mu páčidlo samo od sebe vyskočilo z ruky, švihlo ho z boku do hlavy a zmizelo v náhle uvolněném otvoru. Francisovi se z té rány zatočila hlava. Kámen, který se odlepil od svahu, mu narazil do zad. Francis se s vyraženým dechem složil. Dokud nedopadl břichem na tvrdou zem a nepřitiskl se k ní, ani nevěděl, jestli se řítí nebo neřítí do jámy. Rachot sesuvu byl ohlušující, ale krátký.

Prachem oslepený Francis ležel na zemi, lapal po dechu a uvažoval, jestli se má vůbec pohnout, tak silnou bolest cítil v zádech. Když dostal do plic trochu kyslíku, podařilo se mu zasunout jednu ruku pod oděv a nahmatat místo mezi lopatkami, kde tušil několik rozdrčených kostí. Bolelo to, píchalo to. Prsty, které se odtamtud vrátily, byly vlhké a červené. Pohnul se, zasténal a pak zůstal tiše ležet.

Uslyšel tlukot křídel. Hlavu zvedl právě včas, aby uahléř krkavce, jak se chystá dosednout na hromadu kamení o pár kroků dál. Pták se hned znovu vznesl

a Francis měl pocit, že se na něj dívá s mateřskou starostlivostí, skoro jako vyplašená kvočna. Rychle se překulil. Slétlo se jich celé černé hejno a kroužili pozoruhodně nízko. Div se neotírali o haldy. Když se pohnul, vylétli výš. Najednou zapomněl, že by mohl mít naštipnutý obratel nebo rozdrčené žebro, a postavil se na vratké nohy. Zklamané černé hejno se nechalo neviditelnými výtahy horkého vzduchu vynést do výšky, pak se rozpadlo a rozletělo na vzdálenější posty vzdušné hlídky. Ptáci, temné variace Utěšitele, jehož příchod očekával, neskrývali ochotu slétnout v roli holubice. Jejich občasný zájem ho poslední dobou znervózňoval. Francis zkusil několikrát pokrčit rameny a pak dospěl k závěru, že ostrý kámen nenapáchal větší škody než škrábnutí a modřinu.

Sloup prachu, který se z otvoru vyvalil, odnášel vánek. Doufal, že na strážních věžích v opatství si ho někdo všimne a přijde se podívat, co se tu děje. U no-liou mu v zemi zela čtvercová díra a jeden bok haldy se sesul do jámy. Dolů vedly schody, ale jen několik horních stupňů zůstalo nepohřbeno lavinou, která se na šest století zastavila v půli cesty a čekala, až jí bratr Francis pomůže hřmotný sesuv dokončit.

Na jedné stěně schodišťové šachty se dal přečíst zpola zasypaný nápis. Bratr Francis zmobilizoval své chabé znalosti předpotopní angličtiny a šeptem, přerušovaně začal číst:

KRYT PRO PŘEŽITÍ SPADU Maximální obsazení: 15

Zásoby - pro jednoho na 180 dní; podělit skutečným počtem uživatelů. Po vstupu se přesvědčte, zda je první propust dobře uzamčena a utěsněna, zda je štít proti

vetřelcům nabit proudem, aby odradil kontaminované osoby od pokusu vniknout dovnitř, zda výstražná světla na vnějším obvodu svítí...

Zbytek byl zasypaný, ale už nadpis Francisovi stačil. Sám žádného "Spada" nikdy nespatřil a doufal, že ho ani nespatří. Ucelený popis tohoto netvora se nedochoval, ale pověsti Francis znal. Pokřičoval se a couvl dál od jámy. Říkalo se, že i blahoslavený Leibowitz na Spada narazil a několik měsíců jím byl posedlý, než exorcismus spojený s jeho křestem démona zapudil.

Francis si Spada představoval zpola jako mloka, protože podle pověstí se zrodil z Plamenné potopy, a zpola jako přízrak, který przní spící panny; ne nadarmo se zrůdám dodnes říkalo "Spadovy děti". To, že tento démon dokázal přivodit všechna hoře, jež postihla Joba, byl doložený fakt, ne-li přímo článek víry.

Novic vyděšeně zíral na nápis. Jeho smysl byl vcelku jasný. Nevědomky se mu podařilo proniknout do obydlí (modlil se, aby opuštěného) nikoli jednoho, ale rovnou patnácti zlovolných netvorů! Zašmátral po lahvičce se svícenou vodou.

2

"A spiritu fornicationis,
Domine, libera nos
Od blesku a ničivé bouře,
vysvobod' nás, ó Pane
Od pohromy zemětřesení,
vysvobod' nás, ó Pane
Od moru, hladu a války,
vysvobod' nás, ó Pane.

Od nulového bodu,
vysvobod' nás, ó Pane
Od deště kobaltového,
vysvobod' nás, ó Pane

Od deště stronciového,
vysvobod' nás, ó Pane
Od popela cesiového,
vysvobod' nás, ó Pane.

Od prokletí jménem Spad,
vysvobod' nás, ó Pane.
Od plození zrůd,
vysvobod' nás, ó Pane.
Od prokletí zmrzačení,
vysvobod' nás, ó Pane.
A morte perpetua,
Domine, lihera nos.

Peccatores,
te rogamus, audi nos.
Abys nás ušetřil,
prosíme tě, vyslyš nás.
Abys nám odpustil,
prosíme tě, vyslyš nás.
Abys nás k pravému pokání přivéstí ráčil,
te rogamus, audi nos. "

Útržky versikulů této Litanie ke všem svatým zaznívaly šepem při každém hekavém nadechnutí, když se Francis opatrně nakláněl nad schodišťovou šachtu, vyzbrojený jen svícenou vodou a provizorní pochodní zapálenou od zasypaných uhlíků, které zbyly po ohni z předchozí noci. Více než hodinu čekal, jestli se někdo z opatství nepřijde podívat, co znamenal ten oblak prachu. Nepřišel nikdo.

Kdyby svou povolávací vigilií byl jen nakrátko opustil z jiného důvodu než pro nemoc nebo po výzvě k návratu přímo z opatství, bylo by to považováno za ipso facto zřeknutí se nároku na povolání k životu mnicha Albertiánského řádu Leibowitzových bratří. A to by Francis raději volil smrt. Měl tedy na vybranou: buď tu hroživou jámu prozkoumat ještě před západem slunce, nebo zalézt na noc do svého úkrytu a nestarat se o to, co by se tam mohlo skrývat, a možná se probudit a vylézt ven do tmy. Už tak mu noc dokázali

dostatečně znepříjemnit vlci, a to byli alespoň tvorové z masa a krve. Tvorům méně hmotné povahy by raději celil za denního světla, i když teď, když slunce viselo nízko nad západním obzorem, už dolů do jámy moc světla nedopadalo. Suť, která se do krytu sesypala, vytvořila pahorek, jehož hřeben zůstal jen kousek pod vrcholem schodiště, a tak mezi kamením a stropem zůstala jen úzká mezera. Prolezl jí nohama napřed a zjistil, že příkrost svahu ho donutí pokračovat stejným způsobem i dál. Sloje zády k neznámu, tápavě hledal v nepevné hromadě opěrné body a pomalu slézal dolů. Když pochodeň tu a tam začala skomírat, zastavil se, otočil ji plamenem dolů a nechal oheň postoupit po dřevě o něco dál. Při těchto zastávkách se snažil odhadnout, jaké nebezpečí může kolem a tam dole číhat. Moc toho vidět nebylo. Ocítl se v nějaké podzemní místnosti, ale přinejmenším třetinu jejího objemu vyplňovala hromada, suť, která propadla schodištěm. Kamenná kaskáda zavalila celou podlahu, zničila těch pár kusů nábytku, které viděl, a ostatní možná zasykala úplně. Všiml si, že ze suť šikmo vyčnívají potlučené kovové skříně, zasypané do výšky pasu. Na opačném konci místnosti hýly kovové dveře, které se otvíraly směrem k němu, ale teď je držela lavina. Barva oprýskala, ale to, co bylo šablonou na dveře napsáno, bylo dosud čitelné:

VNITŘNÍ PROPUST UZAVŘENÉ PROSTŘEDÍ

Místnost, do které sestupoval, bylo zřejmě jen předsálí. Ale to, co skrývala VNITŘNÍ PROPUST, uzavíralo několik tun kamení, které tlačily na dveře.

potopy, ještě před Zjednodušením, vnitřní propust neotevřel. A pokud zůstal za kovovými dveřmi uvězněný tolik století, sotva měl Francis důvod se bát, že by se odtamtud mohl dostat do Bílé soboty.

Pochodeň mu dohořivala. Když objevil ulomenou nohu židle, přenesl na ni skomírající plamen a začal sbírat trosky rozbitého nábytku, které by mohl použít na oheň. Přitom uvažoval, co asi ten starý nápis KRYT PRO PŘEŽITÍ SPADU znamená.

Bratr Francis byl ochotný uznat, že, jeho znalosti předpotopní angličtiny mají zatím k dokonalosti daleko. Způsob, jakým v tom jazyce mohla podstatná jména ovlivňovat jiná podstatná jména, byl odjakživa jeho slabinou. V latině, podobně jako ve většině jednoduchých místních nářečí, znamenala slovní stavba jako servus puer přibližně totéž jako puer servus a dokonce i v angličtině znamenalo slave boy totéž co boy slave. Ale tím podobnost končila. Postupně zjistil, že house cat neznamená totéž co cat house, a že účelový nebo přivlastňovací dativ, jako například mihi amicus, je ve spojeních typu dog food nebo sentry box nějak vyjádřen i bez skloňování. Ale co si počít s trojnásobným přístavkem jako fallout survival shelter? Francis zavrtěl hlavou. V upozornění na vnitřní propusti se mluvilo o jídle, o vodě a vzduchu, ale to přece nebyly životní potřeby sluhů pekelných. V některých chvílích mu předpotopní angličtina připadala spleťtější než Angelologie pro středně pokročilé nebo teologické kalkulace svatého Leslieho.

Rozdělal oheň na svahu hromady, odkud mu mohl posvítit i do temnějších výklenků předsálí, a začal zkoumat, co všechno pod lavinou nezmizelo. Z trosek na povrchu udělaly generace hledačů hádanku pro Její prostředí bylo skutečně UZAVŘENÉ, pokud neexistoval druhý východ.

Když novic slezl k patě hromady a ujistil se, že v předsáli mu zřejmě nebezpečí nehrozí, opatrně se vydal prozkoumat dveře zblízka, ve světle pochodně. Pod šablonou napsanými slovy VNITRNÍ PROPUST stálo na menší, prorezivělé cedulce:

UPOZORNĚNÍ: Tato propust nesmí být uzavřena, dokud nebudou všechny osoby uvnitř, nebo dříve, než budou splněny všechny body bezpečnostní procedury předepsané technickou směrnicí CD-Bu-83A. Po uzavření propusti bude vzduch v krytu natlakován o dvě libry na čtvereční palec nad okolní atmosférickou úroveň, aby se minimalizoval průnik směrem dovnitř. Po uzavření odemkne servomonitorovací systém propust automaticky, až - a ne dřív - bude splněna některá z těchto podmínek: (1) okolní radiace poklesne pod nebezpečnou úroveň, (2) dojde k poruše recyklačního systému vzduchu a vody, (3) při vyčerpání zásob potravin, (4) při poruše vnitřního energetického systému. Další instrukce je možno najít v CD-Bu-83A.

Bratr Francis Upozornění moc nerozuměl, ale každopádně je hodlal dodržet a dveře se ani nedotknout. Jak .dokazoval příklad mnoha hledačů minulosti, kteří za to zaplatili životem, nebylo radno zahrávat si s ta-jemnými vynálezy dávných předků.

Francis si všiml, že suť, která ležela v předsáli po staletí, má tmavší barvu než ta, která byla až do dnešního závalu vystavena pouštnímu slunci a větru s pískem. Pohled na kameny prozrazoval, že propust nezablokoval dnešní sesuv, ale jiný, starší než samo opat-ství. Jestli byl v Uzavřeném prostředí krytu pro přežití spadu nějaký Spad, pak démon od doby Plamenné

archeology, ale těchto podzemních ruin se kromě ne-osobní ruky katastrofy žádná jiná nedotkla. Jako by tam vládl duch jiné doby. Lebka, která se povalovala v temnějším koutě mezi kameny, ještě měla v úsměvu zlatý zub - jasný důkaz, že tuláci do krytu nikdy nepronikli. Když plameny vyšlehly výš, zlatý řezák se zaleskl.

Stávalo se, hlavně kolem vyschlých potoků, že bratr Francis v poušti narazil na hromádku lidských kostí, do čisté obraných a vybělených sluncem. Nebyl nějak zvlášť útlocitný, s něčím takovým se muselo počítat. Proto ho lebka v koutě předsáli nijak nepřekvapila, ale zlatý odlesk jejího šklebu mu neustále padal do oka, ať zkoušel vypáčit dvířka (zamčená nebo zaseklá) rezavých skříní, nebo tahal za šuplíky (také zaseklé) otlučeného kovového stolu. Stůl mohl znamenat neocenitelný objev, jestli v něm zůstaly listiny nebo knihy, které přečkaly hltavé ohnivé hranice věku Zjednodušení. Snažil se šuplíky vytáhnout, ale oheň dohořival; zdálo se mu, že lebka začala sama slabě zářit. Nešlo o jev, který by byl úplně neznámý, ale v ponuré kryptě připadal Francisovi jaksi znepokojivější. Nasbíral další dřevo a přiložil je na oheň. Pak pokračoval ve škrubání a lomcování stolem a mihotavý úsměv lebky se snažil ignorovat. Obava, že by někde mohl číhat nějaký Spad, ho ještě úplně nepřešla, ale vzpamatoval se z počátečního strachu natolik, aby si uvědomil, že kryt, hlavně pak stůl a skříně, by mohl skrývat plno památek na dobu, na kterou by většina světa nejraději zapomněla.

Prozřetelnost tomuto místu požehnala. Najít kousek minulosti, který unikl plamenům i drancujícím hledačům, bylo v těch dobách velké štěstí. A také to vždy přinášelo jisté riziko. Byl znám případ, kdy hledači z mnišských řad, dychtiví starých pokladů, vyšli z jámy a triumfálně odtamtud vynesli podivný válcový předmět, a pak - když jej čistili nebo se snažili rozluštit jeho účel — stiskli nesprávné tlačítko nebo otočili nesprávným knoflíkem, a církev tak vyšla naprázdno.

Bylo to sotva osmdesát let, co napsal ctihodný Boedullus s netajenou radostí opatovi, že jeho nepočetné expedici se podařilo odkrýt zbytky něčeho, co on sám popisoval jako "mezikontinentální odpalovací rampu, která se dochovala i s několika úžasnými podzemními skladovými prostorami." Nikdo v celém opatství se nikdy nedozvěděl, co ctihodný Boedullus tou "mezikontinentální odpalovací rampou" myslel, ale opat, který byl tenkrát v úřadě, vydal přísné nařízení, že archeologové z mnišských řad se napříště, pod hroz-bou exkomunikace, musí podobným "rampám" vyhýbat. Onen dopis opatovi byl totiž z poslední, co kdo z ctihodného Boedulla, jeho skupiny, "odpalovací rampy" a vesničky, která tam vyrostla, kdy spatřil; zásluhou několika pastevců, kteří odklonili tok jednoho potoka a nechali jej téct do kráteru, aby měli pro svá stáda zásobu vody na období sucha, teď místo vesnice zdobilo krajinu pozoruhodné jezero. Poutník, který z toho směru před nějakými deseti lety přišel, se nechal slyšet, že se tam skvěle chytají ryby, ale okolní pastevci je považují za duše zmizelých vesničanů a kopáčů a odmítají je chytat, prý kvůli Bo'dollovi, obrovskému sumci, který sídlí v hlubinách jezera.

"...a nebudou započaty žádné další výkopy, jejichž hlavním cílem není rozmnožení Memorabilie, " dodával opatův edikt — což znamenalo, že bratr Francis měl v krytu hledat pouze knihy a listiny a se zajímavými předměty si nic nezačínat. Přestože Francis neúnavně cloumal a zápasil se zásuvkami stolu, koutkem oka nedokázal nevnímat blikání a třpyt toho zubu se zlatou korunkou. Ale zásuvky se odmítaly hnout. Naposledy do stolu kopl, otočil se a upřel netrpělivý zrak na lebku: "Proč se na chvíli neposmíváš něčemu jinému?"

Škleb zůstal. Zlatozubá troška měk hlavu složenou mezi kamenem a rezavou kovovou schránkou. Odsunul stůl, aby mohl ostatky prozkoumat blíže. Ten člověk na tom místě asi zahynul a zasypání unikla jen lebka a kost jedné nohy. Stehenní kost byla přerážená, temeno lebky rozdrcené.

Bratr Francis se za mrtvého šeptem pomodlil, pak lebku s citem vzal z místa, kde ležela, a obrátil ji tak, aby se šklebila do zdi. Pak zabloudil očima k rezavé schránce.

Měla tvar aktovky, podle všeho to byl nějaký kufík. Původně mohla sloužit mnoha různým účelům, ale padající kameny ji celou zprohýbaly. Novic ji opatrně vyprostil z kamení a přenesl ji blíž k ohni. Vypadalo to, že zámek je rozlomený, ale víko přilezlo. Když schránkou zatřpal, něco v ní zarachotilo. Nevypadala jako úkryt pro knihy a listiny, ale zároveň bylo jasné, že to má jít otvírat a zavírat a uvnitř mohlo zůstat aspoň pár zlomkovitých informací pro Memorabilia. Pak si ale vzpomněl, jaký osud potkal bratra Boedulla a další, a než se pokusil schránku vypáčit, pokropil

ji svěcenou vodou. I když potom začal tlouct do rezavých závěsů kamenem, zacházel s prastarou památkou co nejuctivěji.

Nakonec se mu podařilo závěsy urazit a víko odpadlo. Z přihrádek se vysypaly drobné kovové předměty, některé nenávratně zmizely ve štěrbinách. Ale na dně, pod přihrádkami, zahlédl - papíry! Rychle odříkal děkovnou modlitbu, posbíral co nejvíc rozsypaných součástek, volně nasadil víko zpátky a začal se schránkou pod paží šplhat po pahorku suti ke schodišťové šachtě a k úzkému proužku oblohy.

Po tmě v krytu bylo slunce oslepující. Vůbec ho ne-znepokojilo, že se již nachýlilo nebezpečně nízkou k západu; místo toho hned začal hledat rovnou plochu, kde by mohl obsah schránky rozprostít a prozkoumat, aniž by riskoval, že něco ztratí v písku.

O pár minut později už seděl na rozpraskané základové desce a vybíral kousky kovu a skla, jichž byly přihrádky plné. Většinou to byly jakési trubičky s drátěným kartáčkem na konci. Ty už znal. Pár jich bylo i v malém muzeu opatství, různé velikosti, tvarů i barev. Jednou viděl pohanského šamana z kopců, který je nosil na provázku jako obřadní náhrdelník. Lidé z kopců je považovali za "části božího těla" - bájně Machinery analytici, uctívané jako nejmoudřejší z jejich bohů. Tvrdili, že spolknutím jedné z nich může šaman dosáhnout "Neomylnosti". Jisté bylo, že tak mezi svými lidmi dosáhl Nepopíratelnosti - pokud náhodou nespokl jednu z těch jedovatých. V muzeu byly podobné věcičky pospojovány rovněž - ne jako náhrdelník, ale v podobě spletného a poněkud chaotického labyrintu na dně kovové schránky, popsané jako: "Šasi rádia. Použití: Neznámé."

Na vnitřní stranu víka schránky byl přilepen nějaký text. Lepidlo se rozpadlo na prach, inkoust vybledl a papír ztmavěl rezavými skvrnami tak, že by nebylo snadné přečíst ani úhledný rukopis a tohle bylo navíc načmáráno ve spěchu.

Francis vybíral přihrádky a s přestávkami text studoval. Vypadalo to jako angličtina, ale trvalo mu půl hodiny, než se mu podařilo podstatnou část zprávy rozluštit:

KARLE

Za dvacet minut musím na letadlo do [nečitelné]. Proboha, dohlédni, ať tam Emy zůstane, dokud nebudeme vědět, jestli je válka. Prosím tě! Zkus ji dostat na seznam náhradníků do krytu. V letadle pro ni místo nesezenu. Neříkej jí, proč ti ji posílám s touhle krabicí harampádí, ale snaž se ji tam udržet, dokud nebudeme vědět [nečitelné] přinejhorším se jeden z náhradníků nedostaví.

I.E.L.

P.S. Dal jsem na víko pečeť PRÍSŇNĚ TAJNĚ, aby se Em nepodívala dovnitř. Je to první opravářská souprava, která mi přišla pod ruku. Třeba mi ji hoď do skříňky.

Bratru Francisovi, v tu chvíli rozrušenému tak, že se na jednu věc nedokázal soustředit víc než na ostatní, to připadalo jako hatmatilka bez hlavy a paty. Nakonec se nad pisatelovou čmáranicí ušklíbl a začal vyndávat mřížku, která jednotlivé přihrádky držela, aby se dostal k papíru na dně schránky. Přihrádky byly přidělané k otočnému ústrojí, které zřejmě sloužilo k tomu, aby se mohly stupňovitě rozevřít, ale čepy zrezivěly a Francis zjistil, že je bude muset vypáčit krátkým ocelovým nástrojem z jedné přihrádky.

Bratr Francis vyndal poslední přihrádku a s úctou se papírů dotkl: hrstka složených listin a přitom poklad, uniknuvší nenasytným plamenům Zjednodušení, kdy se dokonce i svaté texty kroutily, černaly a proměňovaly v dým za vítězoslavného vřeštění a jásotu tupého davu. Choval se k papírům tak, jako by držel nějakou svátost: hábitem je chránil před větrem, neboť byly všechny velice křehké a lámaly se stářím. Byl mezi nimi svazek nákrešů a schémat. Byly tam ručně psané poznámky, dva velké složené papíry a knížečka nadepsaná Memo.

Nejdřív se pustil do psaných poznámek. Načmárala je stejná ruka, která napsala vzkaz přilepený na víko, a rukopis byl stejně příšerný. Líbru pastvami, stálo na jednom lístku, plechovku zelí, šest baget - přinést domů Emmě. Další připomínal: Nezapomeň vyzvednout tiskopis 1040, strýček Bernák. Na dalším byl jenom sloupec čísel se zakroužkovaným součtem, od něhož byla odečtena další hodnota a pak vypočtena procenta. Následovalo slovo sakra! Bratr Francis čísla přepočítal; chybu ve výpočtu šíleného pisatele nenašel, ale nic mu nenapovědělo, co by ty hodnoty mohly znamenat.

K Memo přistupoval se zvláštní úctou, protože mu titul připomínal "Memorabilia". Než knížečku otevřel, pokřičoval se a odříkal Požehnání textům. Ale čekalo ho zklamání. Doufal, že najde něco tištěného, ale byl to jen rukou psaný seznam jmen, míst, čísel a dat. Data byla z konce padesátých a počátku šedesátých let dvacátého století. Další důkaz, že obsah krytu pocházel z období na sklonku Osvíceného věku! Byl to důležitý objev.

Z větších papírů byl jeden pevně stočený, a když se jej pokusil rozmotat, začal se rozpadat. Podařilo se tnu rozeznat pouze slova ROZPIS ZÁVODŮ, ale nic víc. Vrátil jej do schránky, aby ho uchoval pro pozdější restauraci, a zaměřil se na druhý složený dokument. Ten byl v přehybech tak křehký, že se odvažil prohlédnout si jenom část. Rozevřel záhyby a nakoukl mezi ně.

Vypadalo to jako nějaké schéma - schéma kreslené bílými čarami na modrém papíře!

Opět pocítil nával objevitelského vzrušení. To přece mohl být jedině modrotisk! - a v opatství nezůstal ani jeden modrotisk v originále, jen několik inkoustových faksimilií. Originály už dávno vybledly, neboť byly příliš dlouho na světle. Francis originál dosud nikdy nespátl, ale viděl dost ručně kreslených reprodukcí, aby poznal, že to modrotisk je, sice místy rezavý a vybledlý, ale díky naprosté tmě a nízké vlhkosti v krytu čitelný i po tolika staletích. Otočil dokument na druhou stranu - a na okamžik jím zalomcoval hněv. Který idiot mohl tak znesvětit dokument nepředstavitelné ceny? Celou zadní stranu kdosi v roztržitosti počmáral geometrickými obrazy a dětinskými karikaturami obličejů. Který bezohledný vandal Ale když se zamyslel, hněv ho přešel. V době, kdy se to stalo, bylo

nejspíš modrotisků jako máku a pravděpodobným pachatelem byl ten, komu schránka patřila. Zakryl modrotisk před sluncem svým stínem a zkusil ho víc rozložit. V pravém dolním rohu byl předtištěný obdélník a v něm byly tiskacím písmem vyvedeny různé nápisy, data, "patentová čísla", referenční čísla a jména. Jeho oči klouzaly po seznamu, až narazily na: "PROJEKT OBVODU: Leibowitz, LE."

Pevně zavřel oči a zavrtěl hlavou, až měl pocit, že mu v ní zarachotilo. Pak znovu zvedl oči. Stálo to tam, úplně jasně: PROJEKT OBVODU: Leibowitz, LE.

Ještě jednou papír otočil. Mezi geometrickými obrazy a dětinskými kresbami bylo razítko, natištěné červeným inkoustem:

ARCHIVNÍ KOPIE PRO:

Nadř.....

Odp.....

Proj.....

Tech.....

Arm.....

Jméno bylo napsané úhledným ženským písmem, ne tím škrabopisem jako ostatní poznámky. Ještě jednou se podíval na iniciály, jimiž byl podepsán vzkaz na víku: / E. L. - a znovu, za "PROJEKT OBVODU..." A tytéž iniciály se vyskytovaly i jinde v poznámkách.

Vedlo se mnoho sporů, vesměs velice planých, zda by blahoslavený zakladatel řádu, bude-li nakonec ka-nonizován, měl být oslovován jako svatý Izák nebo svatý Edward. Někteří dokonce dávali přednost oslovení svatý Leibowitz, neboť doposud se blahoslavený uváděl příjmením.

"Beate Leibowitz, ora pro me!" zašeptal bratr Francis. Ruce se mu chvěly tak silně, že vzácným dokumentům hrozilo vážné nebezpečí zničení.

Objevil ostatky svatého!

Nový Řím dosud Leibowitze za svatého neprohlásil, ale bratr Francis si byl natolik jistý, že směle dodal: "Sancte Leibowitz, ora pro me!"

Neztrácel čas planými úvahami, závěr si udělal okamžitě: samo nebe mu právě seslalo důkaz jeho povolání. Pochopil, že našel to, kvůli čemu ho do pouště poslali. Byl povolán, aby se stal mnichem řádu.

Jako by zapomněl na opatovo vážné varování, aby nečekal, že se povolání projeví něčím velkolepým nebo zázrakem, novic poklekl do písku, aby se na znamení díky pomodlil a odřikal pár desátek za starého poutníka, který mu kámen otevírající cestu do krytu ukázal. Kéž brzy najdeš Hlas, chlapče, řekl ten poutník. Doted' ho nenapadlo, že myslel Hlas s velkým H.

"Ut solius tuae voluntatis mihi cupidus sim, et vo-cationis tuae conscius, si digneris me vocare..."

Ted' bylo na opatovi, aby posoudil, že jeho "hlas" mluvil jazykem náhod, nikoli jazykem příčiny a následku. Bylo věci Promotora Fidei, aby se zamyslel nad tím, že jméno Leibowitz možná nebylo před Plamennou potopou nijak výjimečné a LE. mohlo stejně jako "Izák Edward" znamenat "Ichabod Ebenezer". Francis ale jinou možnost neviděl.

Ze vzdáleného opatství dolétlo přes poušť trojí zazvonění, chvíli bylo ticho a pak po třech úderech zvonu následovalo devět.

"Angelus Domini nuntiavit Mariae, u zareagoval svědomitě novic, zvedl hlavu a udiveně zjistil, že slunce se proměnilo v šarlatovou elipsu, která se již dotkla západního obzoru. A kamenná hráz nad jeho útočištěm stále nebyla hotová.

Vysypal ze sebe modlitbu a rychle vrátil listiny zpět do staré rezavé schránky. K povolání z nebes ještě nemuselo patřit charisma, kterým by se dala krotit dravá zvěř a navazovat přátelství s hladovými vlky.

Když šero zhoustlo a vyšly hvězdy, provizorní úkryt byl opevněný tak, jak to možnosti dovoľovaly;

zbývalo prověřit, jestli to na vlky bude stačit. A zkouška měla přijít brzy. Od západu už zaslechl první zavýtlí. Oheň se mu rozdmýchat podařilo, ale mimo kruh, který ozařoval, už nebylo světla tolik, kolik by potřeboval, aby si nasbíral denní přiděl purpurových kaktusových bobulí - jediného zdroje obživy. Jen v neděli mu po knězi, který poustevníky obcházel se svatou hostií, z opatství posílali trochu pražené kukuřice. Znění regule, která velikonoční povolávací púšť upravovala, nebylo tak přísné, jako její výkon v praxi. Vypadalo to tak, jako by o nic jiného než o hladovění nešlo. Dnes večer ale Francise palčivý hlad netrápil víc než přemáhané nutkání rozběhnout se do opatství a svůj objev tam oznámit. Ale kdyby to udělal, zřekl by se tím svého povolání, sotva se mu ho dostalo; měl uloženo zůstat po celou dobu pústi, povolání nepovolání, jako by se nic mimořádného nestalo.

Seděl u ohně, zasněně civěl do tmy směrem ke krytu pro přežití spadu a zkoušel si představit, jak na tom místě ční k nebi bazilika. Byla to příjemná představa; těžší už bylo představit si někoho, kdo by si toto odlehle místo zvolil za sídlo budoucí diecéze. Když ne bazilika, tak tedy aspoň kostelík - kostel svatého Leibowitze z Pustiny - obklopený zdí a zahradou, se světcovým relikviářem, který by ze severu lákal řeky poutníků s opásanými bedry. "Otec" Francis z Utahu by tam prováděl poutníky sutinami, dokonce i "Druhou propustí" do nádhery "Uzavřeného prostředí" za ní, katakombami Plamenné potopy, kde...kde... a pak by jim odsloužil mši na oltářním kameni, v němž by byly uschovány ostatky patrona kostela - kousek pytl oviny? vlákna z katova provazu? ústřížky nehtů ze dna té rezavé schránky? - nebo třeba ROZPIS ZÁVODŮ.

Ale vidina se brzy rozplynula. Francisova šance na to, že by se mohl stát knězem, byla malá - jelikož Bratři Leibowitzova řádu nebyli misionářským řádem, vystačili jen s několika kněžími pro potřeby opatství a měli několik menších komunit na jiných místech. "Svatý" byl navíc oficiálně pouze blahoslaveným a na to, aby byl svatým prohlášen, by musel vykonat ještě pár velkých, nezanedbatelných zázraků, které by blahoslavení pojistily. Blahoslavení totiž nebylo tak pevné jako kanonizace, třebaže mnichům Leibowitzova řádu dovoľovalo, aby mimo mše a obřady svého zakladatele uctívali. Vysněný kostel se scvrkl na kapličku u cesty, řeka poutníků vyschla a zbyl z ní

čůrek. Nový Řím měl dost jiných starostí, například petici požadující rozhodnutí ve věci nadpřirozených schopností Panny Marie; dominikáni totiž vystoupili s názorem, že Neposkvrněné početí dokládá nejen vnitřní šlechetnost, ale také to, že svatá Matka měla stejnou nadpřirozenou moc jako Eva před Hříchem. Někteří teologové z jiných řádů připouštěli, že je to zbožná myšlenka, ale odporovali, že to tak nemusí být, a tvrdili, že "stvoření" může být "původně nevinné", aniž by bylo obdařeno nadpřirozenými schopnostmi. Dominikáni to sice uznali, ale tvrdili, že jejich víru tiše podpirají i jiná dogmata - například Nanebevzetí (nadpřirozená nesmrtnost), Uchování od pravého hříchu (předpokládající nadpřirozenou nevinu) a další. Zatímco se Nový Řím snažil vyřešit tuto disputaci, žádost o kanonizaci Leibowitze ležela zapomenuta někde na polici, kde se na ni ukládal prach.

Na bratra Francise, smřeného s malou svatyní blahoslaveného a sem tam nějakým poutníkem, přišla dřímota. Když se probudil, z ohně zbývaly jen řezavé uhlíky. Měl pocit, že něco není v pořádku. Byl skutečně sám? Mžoural do okolní tmy.

Z druhé strany řezavého ohniště po něm mžoural tmavý vlk.

Novic vyjekl a vrhl se do úkrytu.

Když pak ležel ve svém doupěti z křoví a kamení a ještě se třásl, dospěl k závěru, že tím výkřikem porušil pravidlo mlčení nedobrovolně. Kovovou schránku tiskl k sobě, modlil se, aby dny půstu ubíhaly rychleji, a nataženýma nohama šátral po okolní zdi.

3

"...a pak, Otče, jsem si ten chléb a sýr málem vzal." "Ale neudělal jsi to, že?"

Ne "

"Pak jsi se skutkem neprohřešil." "Ale chtěl jsem to tolik, že jsem úplně cítil, jak to chutná."

"Záměrně? Kochal ses těmi představami?" Ne "

"Snažil ses je zapudit?"

"Ano."

"Pak jsi se ani v myšlenkách neprovinil trestuhodnou hltavostí. Tak proč se mi z toho zpovídáš?"

"Protože jsem ztratil hlavu a pokropil ho svěcenou vodou."

"Co jsi udělal? Proč?"

Otec Cheroki, přes ramena přehozenou štolu, si z profilu udiveně prohlížel kajícího, který před ním klečel v písku ve spalujícím žáru pouště. Nedovedl pochopit, proč se tento mladík (pokud mohl soudit, nijak zvlášť inteligentní) tak úpěnlivě snaží hledat příležitosti a pseudopříležitosti k hříchu, když je úplně sám v holé poušti, daleko od všech možných rozptýlení a

zdrojů pokušení. Vybavený růžencem, křesadlem, kapesním nožem a modlitební knížkou, neměl tu takový chlapec mít prakticky žádné potíže. Aspoň si to Otec

Cheroki myslel. Ta zpověď se příliš táhla; chtěl, aby

chlapec už skončil. Znovu se přihlásila jeho artritida, ale kvůli Tělu Páně na přenosném stolku, který nosil na obchůzky s sebou, raději stál nebo klečel spolu s kajícím. Před zlatou skříňkou, v níž byly hostie, zapálil svíčku, ale ve slunečním jasu nebylo plamínek vidět a vítr ho mohl snadno sfouknout.

"Ale exorcismus je dnes přípustný i bez souhlasu vyšší instance. Z čeho se vlastně zpovídáš - ze svého hněvu?"

"Z toho také."

"Na koho jsi se hněval? Na toho starce - nebo na sebe, za to, že sis to jídlo skoro vzal?"

"Já — já vlastně nevím,"

"Tak se rozhodni," řekl netrpělivě Otec Cheroki. "Buď se obviň nebo ne."

"Jsem vinen."

"Čím?" povzdechl si Cheroki.

"Tím, že jsem v návalu zlosti urazil svatý obřad."

"Urazil"? Neměl jsi snad důvod tušit zásah ďábelského? Rozzlobil ses a pokropil ho? Jako bys mu chrstl inkoust do oka?"

Novicovi vyrazil pot a zaváhal.

Cítil v knězových slovech výsměch. Zpověď mu vždycky dělala problémy. Nikdy nedovedl pro své svody najít ta pravá slova a čím víc sena motivy rozvzpomínal, tím víc se zaplétal. A kněz mu svým postojem

"buď-jsi-to-udělal-nebo-ne" také nijak nepomáhal - i když to bylo jasné: buď se Francis provinil, nebo se neprovinil.

"Myslím, že jsem se na okamžik přestal ovládat," vypadlo z něj nakonec.

Cheroki otevřel ústa, asi se chtěl dopátrat podrobností, ale pak si to rozmyslel. "Rozumím. A co dál?"

"Nenasytné myšlenky," řekl Francis po chvíli.

Kněz si povzdechl. "Myslel jsem, že to už máme za sebou. Anebo tohle bylo jindy?"

"Včera. Šlo o ještěrku, Otče. Měla modré a žluté proužky a obrovské kýty, silné jako váš palec a buclaté, pořád jsem musel myslet na to, že do zlatová opečená, křupavá, by chutnala jako kuře a -"

"Stačí," přerušil ho kněz. Jen náznak odporu se mihl jeho věkovitou tváří. Koneckonců chlapec byl dlouho na slunci.

"Líbily se ti ty myšlenky? Nesnažil ses zapudit pokušení?"

Francis zčervenál. "Já... já jsem ji zkusil chytit. Utekla."

"Takže nejenom myšlenka - také skutek. Jenom jednou?"

"No... ano, jenom tenkrát."

"Tak dobře, myšlenkami i skutkem, vědomý pokus jíst maso v době půstu. Snaž se vyjadřovat co nejjasněji, prosím tě."

Měl jsem za to, že jsi své svědomí prohledal důkladně. Je tam ještě něco?"

"Asi dost."

Kněz sebou škubl. Čekalo ho ještě několik poustevníků, dlouhá cesta v horku, a kolena už ho bolela. "Prosím tě, snaž se to co nejvíc zrychlit," vzdychl.

"Chlípnost, jednou."

"Myšlenkami, slovy nebo skutkem?"

"To bylo tak, přišla ke mně jako sukubus a..."

"Sukubus? Aha - v noci. A spal jsi?"

"Ano, ale..."

"Tak proč se z toho zpovídáš?"

"Protože potom..."

"Co potom? Když jsi se probudil?"

"Ano. Musel jsem na ni stále myslet. Pořád jsem si ji představoval."

"Tak dobře, chlípne myšlenky, vědomé povzbuzování. Lituješ toho? A co dál?"

To všechno byla obvyklá rutina, kterou člověk poslouchal znovu a zas, od jednoho postulanta k druhému, od novice k novici. Podle Otce Cherokiho se mohl bratr Francis aspoň snažit, aby svá sebeobvinění ze sebe vysypal raz, dva, tři, hezky popořádku, bez pobízení a napovídání. Vypadalo to, že Francis chce něco říct, ale neví, jaká slova zvolit. Kněz čekal.

"Myslím, že se mi zjevilo povolání, Otče, ale..." PYancis si olízl rozpraskané rty a upřel pohled na brouka na kameni.

"No ne, opravdu?" řekl Cheroki bezbarvě.

"Ano, myslím, že ano... a nebyl to hřích, Otče, že jsem se v první chvíli na ten rukopis díval pohrdavě. Rozumíte?"

Cheroki zamrkal. Rukopis? Povolání? O co tu šlo... Několik okamžiků studoval novicovu vážnou tvář a pak se zamračil.

"Vy jste si s bratrem Alfrédem posílali psaníčka?" zeptal se zlověstně.

"To ne, Otče!"

"Tak o jakém rukopisu to mluvíš?"

"Blahoslaveného Leibowitze."

Cheroki se zamyslel. Existoval nebo neexistoval ve sbírce starých listin v opatství rukopis, který by pocházel přímo z pera zakladatele řádu? - originál? Po krátkém zamyšlení dospěl ke kladnému závěru; ano, pár takových zlomků se dochovalo, pečlivě uschovaných pod zámek.

"Mluvíš o něčem, co se stalo v opatství? Než jsi odešel sem?"

"Ne, Otče. Stalo se to právě tady..." Ukázal někam doleva. "O tři hromady dál, u toho vysokého kaktusu."

"A s tím na tebe sestoupilo povolání?"

"A-ano, ale..."

"Ach tak," řekl ostře Cheroki. "CHCEŠ tím snad říct, že jsi dostal od blahoslaveného Leibowitze, dobrých šest set let mrtvého, písemné pozvání, abys mu složil věčný slib? A co že jsi jeho rukopis - odsoudil? Promiň, ale tak jsem to pochopil."

"Ono to tak nějak bylo, Otče."

Cheroki sebou trhl. Poplašený Francis vytáhl z rukávu kus papíru a podal jej knězi. Byl zkřehlý stářím a ušpiněný. Inkoust byl vybledlý.

"Libru pastrami," přečetl Otec Cheroki a bylo znát, že s neznámými slovy zápasí, "plechovku zeli, šest baget - přinést domů Emmě." Několik vteřin si bratra Francise upřeně prohlížel. "Kdo to napsal?"

Francis mu to řekl.

Cheroki se zamyslel.

"Ve stavu, v jakém jsi, se nedokážeš řádně vyzpovídat. A ode mne by nebylo správné, kdybych ti dal rozhřešení, když nejsi úplně při smyslech." Když viděl, jak sebou Francis škubl, konejšivě ho vzal kolem ramen. "Netrap se, synu, až ti bude líp, tak to spolu protereme. Potom tvou zpověď vyslechnu. Ale teď..." Nervózně zalétl pohledem k nádobě se svátostí oltářní. "Chci, aby sis sbalil věci a okamžitě se vrátil do opatství."

"Ale Otče..."

"Nařizuji ti," opakoval bezbarvým tónem kněz, "aby ses okamžitě vrátil do opatství."

"A-ano, Otče." j

"Rozhřešení ti teď sice nedám, ale můžeš projevit lítost a na znamení pokání odříkat dva desátky růžence. Chceš, abych ti požehnal?"

Novic přikývl, přemáhaje slzy. Kněz mu požehnal, vstal, poklekl před svatou hostií, zvedl zlatou nádobu a připevnil si ji na řetěz, který měl kolem krku. Svíčku strčil do kapsy, složil stolec a připevnil jej za sedlo, naposledy Francisovi důstojně kývl na pozdrav a na hřbetě muly pokračoval v okružní cestě po místech velikonočního pústu. Francis seděl v horkém písku a vzlykal.

Bylo by to jednoduché, kdyby mohl kněze odvést do krypty a ukázat mu dávné podzemní prostory, kdy-by mu mohl předvést celý obsah schránky a znamení, které poutník nakreslil na kámen. Jenže kněz nesl Tělo I'áně a nehodilo se, aby po rukách a po kolenou prolézal zasypané sklepem, přehraboval se obsahem staré schránky a diskutoval o archeologii. Francis to dobře věděl a ani ho o to nežádal. Cherokiho návštěva musela mít důstojnost, dokud v medailonu, který nesl, zbývala jediná hostie; snad pak, až by byla prázdná, mohl by být přístupný neformálnímu slyšení. Úsudek, že zešílel, mu novic nemohl zazlívát. Byl trochu omámený sluncem a zakoktával se. Nebylo by to poprvé, kdy se novic při povolávacím pústu pomátl na rozum.

Nezbývalo, než příkaz k návratu poslechnout.

Šel ke kryptě a ještě jednou nakoukl dovnitř, aby se ujistil, že tu skutečně je, a vrátil se pro schránku. Právě když měl

sbaleno a chystal se odejít, zvedl se na jihovýchodě oblak prachu, který oznamoval, že z opatství přijíždí mnich rozvážející vodu a kukuřici. Rozhodl, že na svůj příděl počká, než se vydá na dlouhou zpáteční cestu.

Na čele mraku prachu se vynořili tři osli a jeden mnich. První osel zápasil s váhou bratra Finga. Měl sice na hlavě kápi, ale Francis kuchařova pomocníka spolehlivě poznal podle hrbatých zad a dlouhých chlupatých holení, které se klátily po stranách osla tak nízko, že Fingo skoro vláčel sandály po zemi. Další zvířata byla naložena pytlíky s kukuřicí a měchy s vodou.

"Náá roch roch roch! Náá roch roch roch!" vykřikoval Fingo, ruce měl stočené do kornoutu a jeho prasečí volání se rozléhalo zříceninami, jako by Francise čekajícího u stezky vůbec neviděl. "Roch roch roch! - Á, tady jsi, Francisko! Spletl jsem si tě s hromadou kostí. No, budeme tě muset pro vlky vykrmit. Nedělní šlichta přijela, pojď si vzít. Jak jde poustevničení? Myslíš, že to dotáhneš daleko? Hele, jenom jeden měch a jeden pytlík kukuřice. A dej si pozor na Potvůrčinu zadní, beká se a je rozpustilá. Alfréda nakopla sem, křup rovnou do kolena. Bacha na ni!" Bratr Fingo si stáhl kapuci a chechtal se, jak spolu novic a Potvůrka tancují. Fingo byl nesporně nejohybnější muž na světě a když se smál, růžové dásně a velké zuby různých odstínů, které ukazoval, mu na kráse nijak nepřidávaly; Fingo byl mutace, ale taková, jakou by sotva někdo považoval za zrůdnou. V minnesotském kraji, odkud pocházel, to byla vcelku běžná záležitost, projevující se plešatostí a velmi nerovnoměrným rozdělením melaninu, takže mnichova vytahaná kůže byla mazanici skvrn v barvě hovězích jater a čokolády na albínském pozadí. Ale Fingova věčně dobrá nálada vyvažovala jeho zevnějšek do té míry, že jej člověk po několika minutách přestal vnímat, a po delší známosti mu jeho zbarvení připadalo stejně normální jako strakatý poník. To, co by na rozmrzelém člověku mohlo vypadat ohavně, působilo v kombinaci s nevázaným veselím málem ozdobně; skoro jako klaunský úbor. Fingovo přidělení do kuchyně bylo kárné a pravděpodobně dočasné. Byl vyučený dřevořezbář a obvykle pracoval v truhlářské dílně. Ale kvůli jakémusi nemístnému projevu seberealizace, souvisejícímu se soškou blahoslaveného Leibowitze, na níž mu bylo dovoleno pracovat, opat nařídil, aby byl přeložen do kuchyně, dokud dostatečně neprojeví pokoru. Soška blahoslaveného za- tím čekala v truhlářské dílně nedokončená.

Ale čím víc Fingo studoval výraz ve tváři Francise, který právě sundával z rozvorné oslice svůj příděl zrna a vody, tím víc ho úsměv opouštěl. "Vypadáš jako nemocná ovce, chlapče," řekl kajícímu. "Otec Cheroki je zase jednou v ráži?" Bratr Francis zavrtěl hlavou. "Neřekl bych." "Tak co se děje? Vážně nejsi nemocný?" "Nařídil mi, abych se vrátil do opatství." "Co - cože?" Fingo přehodil chlupatou nohu přes osla a přistál pár palců vedle něj. Vztýčil se nad Fran-cisem, poplácal ho masitou rukou po zádech a podíval se mu do obličeje. "Co je, máš žloutenku?"

"Ne. Myslí si, že jsem..." Francis si zaťukal na čelo a pokrčil rameny.

Fingo se rozesmál. "To má pravdu, ale to přece víme všichni. Proč tě posílá zpátky?"

Francis sklopil zrak na schránku, která mu ležela u nohou. "Našel jsem pár věcí, které patřily blahoslavenému Leibowitzovi. Začal jsem mu to vyprávět, ale on mi nevěřil. Nenechal si to vysvětlit. On..."

"Co jsi našel?" Fingo se nevěřicně usmál, pak si klekl a schránku otevřel. Novic ho neklidně sledoval. Mnich jedním prstem prohrábl ježaté trubičky v přihrádkách a tiše hvízdal. "To jsou přece amulety pohanů z kopců, ne? To bude fakt staré, Francisko." Zabloudil očima na vzkaz na víku. "A co je to tohle za hatmatilku?" zeptal se a zašilhal po nešťastném novicovi.

"Předpotopní angličtina."

"Tu jsem se nikdy neučil, jenom to, co zpíváme ve sboru."

"A napsal to blahoslavený osobně."

"Tohle!" Bratr Fingo přelétl očima ze vzkazu na Francise a zase zpátky. Najednou zavrtěl hlavou, připevnil víko zpátky a vstal. Jeho úsměv byl teď hraný. "Otec má asi pravdu. Měl bys jít raději zpátky a říct bratru lékárníkovi, aby ti uklohnul nějakou tu svou muchomůrkovou specialitu. Máš horečku, bratře."

Francis pokrčil rameny. "Možná."

"Kde jsi to našel?"

Novic natáhl ruku. "Tímhle směrem, o několik hromad dál. Odstranil jsem pár kamenů. Byla tam dutina a našel jsem sklepení. Běž se podívat sám."

Fingo zavrtěl hlavou. "Čeká mě ještě daleká cesta."

Francis zvedl schránku a vykročil směrem k opatství. Fingo se vrátil k oslu. Ale novic se po několika krocích zastavil a ještě za ním zavolal.

"Bratře Fleku - neměl bys tak dvě minutky?"

"Možná," odvětil Fingo. "Proč?"

"Že bys tam šel a do té díry se podíval."

"Proč?"

"Abys mohl říct Otcí Cherokimu, že tam opravdu je."

Fingo, který měl už nohu skoro přehozenou přes oslův hřbet, se zarazil. "Ha!" Stáhl nohu zpátky. "Tak dobře. A jestli tam nebude, řeknu to tobě."

Francis se chvíli díval, jak klátivá Fingova postava mizí mezi haldami, pak se otočil a šouravým krokem se vydal po dlouhé prašné cestě k opatství. Střídavě přitom žvýkal kukuřici a upíjel z měchu. Chvilími se ohlížel. Fingo se neukazoval mnohem déle než dvě minuty. V době, kdy ze sutin daleko za sebou zaslechl vzdálený křik, už nekontroloval, jestli se znovu nevynořil. Francis se otočil. Na jedné hromadě rozeznal vzdálenou, stojící postavu řezbáře. Fingo na něj mával rukama a na znamení souhlasu prudce přikyvoval. Francis mu zamával a unaveně šel dál.

Dva týdny hladovění udělaly své. Po dvou třech mílích mnich začal klopýtat. Když mu do opatství zbývala ještě necelá míle, omdlel u cesty. Bylo už pozdě odpoledne, když Otec Cheroki, vracející se z objížďky, zahlédl jeho ležící postavu, rychle sesedl a tak dlouho mladíkovi omýval tvář, až pomalu přišel k sobě. Na zpáteční cestě potkal zásobní osly, nakrátko zastavil a vyslechl si Fingovo líčení, které Francisův nález potvrdilo. I když se mu nechtělo věřit, že by Francis objevil něco opravdu důležitého, přišlo mu líto, že s novicem předtím jednal tak netrpělivě. Když opodál našel ležet schránku, jejíž obsah se zpola vysypal na cestu, a přelétl očima vzkaz na víku, byl už ochotný považovat chlapcovo předchozí blábolení aspoň za výplod romantické fantazie a ne projev šílenství a deliria. Kryptu nenavštívil a obsah schránky si nijak pečlivě neprohlédl, ale pochopil přinejmenším to, že se mu chlapec nezpovídá z halucinací, ale nejspíš si mylně vyložil skutečné události.

"Hned, jak se vrátíme, můžeš dokončit zpověď," řekl tiše novicovi a pomohl mu vylézt na mulu za lo. "Pokud nebudeš trvat na osobních vzkazech od sva tých, myslím, že ti rozhršení budu moci dát. Jasně?"

Bratr Francis byl v tu chvíli příliš slabý, než aby mohl trvat na čemkoli.

4

"Dobře jste udělal," zavrčel nakonec opat. Již dobrých pět minut pomalu přecházel po své pracovně a jeho široká, selská tvář, zbrázděná hlubokými vráskami, se mračila. Otec Cheroki neklidně poposedl na hraně židle. Od chvíle, kdy Otec Cheroki na výzvu představeného do místnosti vstoupil, žádný z kněží nepromluvil. Až teď opat Arkos konečně něco zabručel. Cheroki lehce nadskočil.

"Dobře jste udělal," zopakoval opat, zastavil se uprostřed pracovny a pošilhával po převorovi, který se konečně začal uvolňovat. Byla už skoro půlnoc a Arkos se chystal, že si před matutinou a laudes dopřeje pár hodin spánku. Dosud mokřý a rozcuchaný, jak se před chvílí ponořil do koupacího sudu, připomínal Otcí Cherokimu medvědlaka, jen zčásti proměněného v člověka. Měl na sobě kutnu z kojotí kůže a jedině, co prozrazovalo jeho úřad, byl pectorální kříž; spočíval tnu na černé kožešině na hrudi a leskl se světlem svíček, kdykoli se otočil ke stolu. Mokré vlasy mu padaly do čela. Zarostlý krátkými, pichlavými vousy a oblečený v kojotích kůžích, nevypadal v tom okamžiku ani jako kněz, ale spíš jako bojovný náčelník, po nedávném nájezdu plný potlačované bojechtivosti. Otec

Cheroki, který pocházel z baronského rodu z Denveru, měl sklon reagovat na postavení lidí rezervovaně, mluvit zdvořile k odznaku moci a nepřipouštět si pohled na osobu, která jej nosí; v tomto ohledu dodržoval dávný dvorní zvyk. Otec Cheroki tak odjakživa udržoval formálně srdečný vztah s prstenem a pectorálním křížem, s úřadem svého opata, a snažil se vidět Arkose co nejméně jako člověka. Za daných okolností to však bylo dost složité, neboť ctihodný Otec právě vyšel z lázně a dusal po pracovně bosýma nohama. Zřejmě si přistříhoval kuří oko a zajel příliš hluboko, neboť jeden palec měl celý krvavý. Cheroki se to snažil přehlížet, ale dost ho to znervózňovalo.

"Víte, o čem mluvím, ne?" zavrčel netrpělivě Arkos.

Cheroki zaváhal. "Kdybyste byl tak laskav, Otče, a vyjádřil se konkrétně... souvisí to s něčím, co jsem mohl vyslechnout pouze při zpovědi?"

"Cože? Aha. Ano, jsem úplně popletený! Vy jste přece slyšel jeho zpověď, dočista jsem zapomněl. Tak ať vám to všechno řekne ještě jednou, abyste mohl promluvit... jenže opatství je toho stejně už plné, zatraceně. Ne, nechodte za ním teď hned. Já řeknu něco vám. A to, co je zpovědní tajemství, si nechtě pro sebe. Prohlížejte si to?" Opat mával rukou ke stolu, na němž byl vyrovnán a ke zkoumání přichystán obsah Francisovy schránky.

Cheroki pomalu přikývl. "Když se zhroutil, vysypalo se mu to na cestu. Pomáhal jsem mu to sbírat, ale nějak zvlášť pozorně jsem si to neprohlížel."

"A víte, za co to prohlašuje?"

Otec Cheroki uhnul pohledem. Tvářil se, jako by otázku přeslechl.

"Dobře, dobře," zabručel opat. "Na tom přece nezáleží, za co to prohlašuje. Pojdte se na to sám podívat a řekněte mi, co je to podle vás."

Cheroki došel ke stolu, sklonil se a pečlivě, jeden po druhém, si papíry prohlédl. Opat celou dobu chodil a mluvil, zdánlivě ke knězi, ale zpola pro sebe.

"Vyloučeno! Dobře jste udělal, že jste ho poslal zpátky, než toho objeví víc. Ale to samozřejmě není to nejhorší.

Nejhorší je ten stařec, o kterém blábolí. To je až moc ožehavé. Nedovedu si představit nic, co by mohlo naší věci uškodit víc, než celá záplava nevěrohodných zázraků! Pár náhod, to ano! Je třeba dokázat, že působení blahoslaveného mělo zázračný vliv než přijde čas kanonizace. Ale nesmí toho být příliš! Vzpomeňte si na blahoslaveného Čanga - byl blahořečen před dvěma stoletími a kanonizován dodnes nebyl. A proč? Protože jeho řád byl příliš horlivý, proto.

Stačilo, aby někoho přešlo nachlazení, a blahoslavený ho prý zázračně uzdravil. Vidění ve sklepech, zjevení ve zvonici, znělo to spíš jako sbírka strašidelných příběhů než seznam zázračných zásahů. Snad dva tři incidenty měly nějakou váhu, ale co potom s tou spoustou plev tak co?"

Otec Cheroki zvedl hlavu. Klouby, kterými se opíral o hranu stolu, mu zbělely a v obličejí se zračilo napětí. Vypadal, jako by neposlouchal. "Co prosím, Otče opate?"

"Že totéž by se mohlo stát tady, o to jde," řekl opat a znovu začal pomalu přecházet sem a tam. "Loni to byl bratr Noyon s tou zázračnou katovou smyčkou. Ha! A o rok dřív se bratr Smirnov zázračně zbavuje dny - jak? - když se dotkne údajného ostatku blahoslaveného Leibowitze, šeptá se mezi těmi mladými klacky. A teď ten Francis - potká poutníka, který má na sobě co? - který má místo suknice přesně takovou zástěru z pytloviny, jakou navlékli blahoslavenému Leibowitzovi, než ho oběsili. A co měl místo opasku? Provaz. Jaký provaz? No přece úplně stejný..." Zmlkl a upřel oči na Cherokiho. "Podle toho, jak nechápavě se tváříte, to k vám asi ještě nedolétlo, že? Ne? Takže: k tomu nemůžete nic říct. Ne, ne, Francis nic takového neřekl. On řekl jenom..."

Arkos se pokusil naladit svůj obvykle bručivý hlas trochu do falzeta.

"Bratr Francis řekl jenom tohle: 'Potkal jsem nějakého staříka a myslel jsem, že je to poutník, který jde do opatství, protože šel tím směrem a měl na sobě zástěru z jutového pytle, přepásanou kusem provazu. A nakreslil na kámen značku, která vypadala takhle'."

Arkos vytáhl z kapsy kožešinové sutany kus pergamenu a ve světle svíčky jej podržel Cherokimu u čaje. A znovu se s malým úspěchem pokusil napodobit bratra Francise.

"Nenapadlo mě nic, co by to mohlo znamenat. Ty to náhodou nevíš? "

Cherokiho pohled padl na symboly RJ a zavrtil hlavou.

"Vás jsem se neptal," zavrčel Arkos svým normálním hlasem. "Tak to řekl Francis. Sám jsem to nevěděl."

"A už to víte? "

"Už vím. Někdo si to našel. Tohle je lamedh a je sadhe. Hebrejská písmena."

JfSadhe lamedh?"

"Ne, zprava doleva. Lamedh sadhe. Zvuky jako el a cé. Kdyby tam byly ještě nějaké samohlásky, mohlo by to znít 'luc', 'loc', 'lec', 'lac', 'lic' - tak nějak. Kdyby se lam vložilo pár hlásek, mohlo by to znít jako Lllll hádejte kdo."

"Leibo... Oh, to ne!"

"Qh, to ano. Na to nepřišel bratr Francis. Ale napadlo to někoho jiného. Bratr Francis nepřemýšlel o kápi z jutoviny a katově provazu, ale jeden z jeho kamarádů ano. A co se děje? Do večera si celý noviciát šušká sladké tajemství, že Francis se osobně setkal s blahoslaveným, který našeho chlapce poslal tam, kde byly tyhle věci a řekl mu, že tak najde povolání."

Cherokiho tvář zvrásnilo nechápavé zamračení.

"To bratr Francis řekl?"

"NE!" zaburácel Arkos. "Copak jste mě neposlouchal? Kéž by to udělal, hergot, já bych mu DAL, všivákovi. Jenže on to vypráví prostince, dalo by se říct až, přihloupě, a nechává na ostatních, aby se významu dopátrali sami. Já sám jsem s ním ještě nemluvil. Poslal jsem za ním administrátora Memorabilie, aby to z něj vytáhl."

"Myslím, že bych si měl s bratrem Francisem promluvit," zašeptal Cheroki.

"Udělejte to! Když jste přišel, tak jsem ještě nebyl rozhodnutý, jestli vás mám nechat usmažit zaživa nebo ne. Myslím za to, že jste ho sem poslal. Kdybys-te ho nechal v poušti, byli bychom ušetřeni toho jeho Fantastického blábolení. Ale na druhou stranu, kdyby tam zůstal, těžko říct, co víc by v tom sklepe ještě mohl vyhrabat. Myslím, že jste udělal dobře, když jste ho sem poslal."

Cheroki, který při rozhodování o něčem takovém vůbec neuvažoval, měl pocit, že mlčet je to nejlepší, co může udělat.

"Běžte za ním," zavrčel opat. "A pak ho pošlete za mnou."

Bylo průzračné ráno, kolem deváté hodiny, když bratr Francis plaše zaklepal na dveře opatovy pracovny. Řádný spánek na tvrdém slamníkovém lůžku ve staré známé cele a obvyklá skrovná snídaně asi nedokázaly s vyhladovělým tělem žádné zázraky a nevytěžily úpal, ale přinejmenším mu tyto relativní požitky vyčistily hlavu do té míry, že chápal, že má důvod se bát. Byl dokonce vystrašený tak, že jeho první zaklepaní nebylo slyšet. Neslyšel je ani Francis. Po několika minutách si dodal odvahy a zaklepal znovu.

"Benedicamus Domino. "

"Deo gratias?" zeptal se Francis.

"Vejdí, chlapče, pojď dál!" ozval se přívětivý hlas, v němž novic až po několika sekundách údivu poznal hlas svého představeného.

"Otoč tím knoflíkem, synu," vybídl ho tentýž hlas, když Francis zůstal ztuhle na místě, s klouby připravenými znovu zaklepat.

"A-a-ano..." Francis se knoflíku skoro ani nedotkl, ale zlomyslné dveře se přesto otevřely; doufal, že budou zaseknuté.

"Pan opat pro mě po-poslal?" zakňoural novic.

Opat Arkos sevřel rty a pomalu přikývl. "Hmmm-ano, pan opat pro tebe poslal. Tak pojď dál a zavři dveře."

Bratr Francis za sebou zavřel a roztřeseně zůstal stát uprostřed místnosti. Opat si pohrával s několika těmi věcmi ježícími se drátky ze staré schránky na nářadí.

"Ale možná by bylo víc na místě," promluvil Arkos, "kdyby sis pro ctihodného Otce nechal poslat ty, když si tě vyvolila Prozřetelnost a jsi teď tak slavný, ne?" Opat se vlídně usmál.

"Ha - ha?" zasmál se tázavě bratr Francis. "To... to n-ne, Vaše Ctihodnosti."

"Chceš říct, že ses nestal přes noc slavným? Že si tě nevybrala Prozřetelnost, abys objevil TOHLE..." rozmáchlým gestem obsáhl ostatky na stole, "tuhle krabici HARAMPÁDÍ, jak to původní vlastník, jistě právem, nazval?"

Novic se beznadějně zajíkl a nakonec se opatně usmál.

"Je ti sedmnáct a zřejmě jsi idiot, že?"

"Nepochybně je to tak, důstojný Otče."

"Jak chceš zdůvodnit své přesvědčení, že jsi povolán k víře?"

"Nijak, Magister meus."

"Cože? Tak? Takže ty se necítíš být povolán ke vstupu do řádu?"

"Ale ne, cítím!" vyhrkl novic.

"Ale zdůvodnění pro to nemáš? "

"Nemám"

"Ty malý ubožáčku, chci znát tvé důvody. Jelikož žádné neuvádíš, chápu to tak, že jsi ochotný popřít, že jsi onehdy v poušti někoho potkal a že jsi bez cizí pomoci našel tuhle... tuhle krabici plnou HARAMPÁDÍ- a to, co slyším od ostatních, je jenom - horečné blouznění?"

"Och, to ne, dome Arkosi!"

"Jak to myslíš, och, to ne?"

"Nemohu popřít, co jsem viděl na vlastní oči, ctihodný Otče."

"Takže ty jsi opravdu potkal anděla - nebo to byl svatý? - nebo možná ještě ne úplně svatý? - který ti ukázal, kde máš hledat?"

"Nikdy jsem neřekl..."

"Tak takhle zdůvodňuješ svou víru, že jsi byl povolán, ano? Tak, že ten - řekněme mu ctvor'- ti svěřil, že najdeš hlas, pak poznačil svými iniciálami kámen a řekl ti, že právě ten hledáš? A když jsi se pod něj podíval, bylo tam - TOHLE. Ano?"

"Ano, dome Arkosi."

"Co si myslíš o své hanebné pýše?"

"Má hanebná pýcha je neodpuštělná, pane můj a učiteli."

"Myslet si, že jsi tak důležitý, až jsi neomluvitelný, je ještě domýšlivější!" zaburácela hlava opatství.

"Nejsem nic než červ, důstojný Otče."

"Tak dobře, stačí, když vezmeš zpátky toho poutníka. Nikdo jiný tu postavu totiž neviděl. Tuším, že měl jít směrem k nám, ne? A dokonce řekl, že se tu možná zastaví? Vypτάval se na opatství? Ano? A kam zmizel, jestli vůbec existoval? Nikdo takový kolem neprošel. Bratr, který měl v té době službu na strážní věži, ho neviděl. Co? Už jsi ochotný připustit, že sis ho vymyslel?"

"Kdyby nebyly ty dvě značky na tom kameni, kde... pak bych možná..."

Opat zavřel oči a unaveně si povzddechl. "Značky tam jsou, tence," přiznal. "Ale mohl jsi je udělat ty sám."

"Ne, Vaše Ctihodnosti."

"Přiznáváš se, že sis toho starce vymyslel?"

"Ne, Vaše Ctihodnosti."

"Výborně. Víš, co tě čeká?"

"Ano, důstojný Otče."

"Tak se na to připrav."

Rozechvělý novic si vyhrnul kutnu do pasu a sklonil se nad stůl. Opat vytáhl ze zásuvky pevnou rákosku, vyzkoušel ji na dlani a pak jí přetáhl Francise po zadnici.

"Deo gratias," zareagoval svědomitě novic a zalapal po dechu.

"Nechceš si to rozmyslet, chlapče?"

"Ctihodný Otče, nemohu zapřít..."

ŠVIH!

"Deo gratias!"

ŠVIH!

"Deo gratias!"

Desetkrát se opakovala tato prostá a bolestivá litanie, při níž bratr Francis zalykavě děkoval nebesům za každou pálivou lekci pokory, jak se od něj čekalo. Po desátém švihnutí opat udělal přestávku. Bratr Francis stál na špičkách a lehce se potácel. Z koutků přivřených očí se mu draly slzy.

"Milý bratře Francisi," promluvil opět Arkos, "jsi určitě přesvědčený, že jsi toho starce viděl?"

"Určitě," kníkl Francis a sbíral sílu k pokračování.

Opat Arkos se na mladíka nezaujatě zahleděl, pak obešel stůl, něco zabručel a posadil se. Chvilí podmrčeně civěl na kousek pergamenu, na němž byla písmena RJ.

"Kdo to podle tebe mohl být?" zašeptal nepřítomné opat Arkos.

Bratr Francis otevřel oči, z nichž se vzápětí spustil malý vodopád.

"Přesvědčil jsi mě, chlapče, ale tím hůř pro tebe."

Na to Francis neřekl nic, jen se tiše modlil, aby

představený nepocíťoval potřebu přesvědčit se o jeho pravdomluvnosti často. V odpověď na opatovo podrážděné gesto nechal kutnu spadnout.

"Můžeš se posadit," prohlásil opat neformálně, ne-li přímo bodře.

Francis přistoupil k nabídnuté židli a skoro už seděl, ale pak sebou škubl a postavil se. "Jestli vám to nebude vadit, ctihodný Otče..."

"Jak chceš, klidně si stůj. Nebudu tě zdržovat dlouho. Teď odejdeš a dokončíš vigilií." Když si všiml, jak se novicův obličej nepatrně rozzářil, zmlkl. "Ale ne, ani nápad!" vyštěkl. "Nepůjdeš na totéž místo. Vyměníš si poustevnu s bratrem Alfrédem a k těm zříceninám se už víckrát nepřiblížíš. Dál ti zakazují mluvit o tom s kýmkoli kromě svého zpovědníka a mě. Bohužel, škoda už stejně vznikla. Víš, co jsi způsobil?"

Bratr Francis zavrtěl hlavou. "Včera byla neděle, ctihodný Otče, nemusejí jsme mlčet. Když jsme se bavili, jenom jsem kamarádům odpovídal na otázky, nic víc. Myslel jsem..."

"Jenže ti tvoji kamarádi si našli velice elegantní vysvětlení, milý synu. To nevíš, že jsi tam potkal osobně blahoslaveného Leibowitze?"

Francisova tvář zůstala chvíli bez výrazu a pak za-vrtěl hlavou. "To ne, důstojný Otče. Tak to určitě nebylo.

Blahoslavený mučedník by něco takového neudělal."

"Jak to myslíš?"

"Určitě by nikoho nehonil a nesnažil se ho zmlátit holí, která má na jednom konci bodec."

Opat si otřel ústa, aby zamaskoval bezděčný úsměv. Za chvilku se už opět tvářil zamyšleně. "Hm, o tom nic nevím. To honil tebe, že? Myslel jsem si

to. I o tom jsi řekl ostatním novicům? Řekl, že? Tak vidíš, je nenapadlo, že by to kvůli tomu nemohl být blahoslavený. Pochybují, že je mnoho těch, které by blahoslavený honil s holí, ale..." Zarazil se, neschopný potlačit smích při pohledu na výraz novicovy tváře. "Tak dobře, synu - a kdo to podle tebe byl?"

"Myslel jsem, že by to mohl být poutník, který chce navštívit náš svatostánek, Otče."

"Zatím to žádný svatostánek není a ty bys tomu tak neměl říkat. A on sem stejně nešel — nebo sem aspoň nedošel."

Pokud hlídka nespala, dokonce ani neprošel kolem našich bran. A novic, který měl ten den hlídku, popírá, že by spal, i když přiznává, že byl toho dne ospalý. Tak co navrhuješ?"

"Promiňte, Vaše Ctihodnosti, ale také jsem měl několikrát hlídku." A?"

"Když je jasný den a nehýbe se nic než krkavci, po několika hodinách se člověk začne dívat jenom na ně."

"Chceš říct, že ty to tak děláš, že? V době, kdy máš dávat pozor na cestu!"

"A když člověk hledí do nebe moc dlouho, tak jaksi úplně vypne - ne že by usnul, ale je to něco podobného, neví o sobě."

"Takhle to děláš, když máš hlídku?" zavrčel opat.

"Ne vždycky. Co to říkám - ne, ctihodný Otče. Kdybych to dělal, tak bych o tom asi ani nevěděl, Bratr Je... chci říct, že jednou jsem střídal jednoho bratra a tomu se to stalo. Dokonce ani nevěděl, že je čas výměny hlídek. Seděl ve věži, puslu měl otevřenou a civěl nahoru do nebe. Jako omámený."

"Výborně. Jednou, až takhle utupíš, přiznám se nějaká pohanská tlupa z Utahu, pobije pár zahradníků, rozvrátí zavlažovací systém, zničí nám úrodu a zahází studnu kamením dřív, než se zmůžeme na nějakou obranu. Proč se na mě díváš tak... aha, zapomněl jsem, ty jsi se v Utahu narodil, než jsi utekl, že? Z toho si nic nedělej, možná máš s tou hlídkou pravdu - v tom, jak ten stařec mohl uniknout její pozornosti. Řekni mi jedno, určitě to byl jenom obyčejný stařec - nikdo víc? Žádný anděl? Žádný blahoslavený?"

Novicovy oči v zamyšlení zabloudily na strop a pak se rychle svezly na tvář představeného. "Vrhají andělé a svatí stíny?"

"Ano - vlastně ne. Vlastně - jak to mám vědět? Ale on stín vrhal, že?"

"No... byl to jen takový stínek, že se dal sotva za-hládnout."

"Cože?"

"Protože bylo skoro poledne."

"Ty osle! Já se tě neptám, co byl zač. Moc dobře vím, co byl zač, jestli jsi vůbec někoho viděl." Aby svým slovům dodal váhu, Arkos několikrát bouchl pěsti do stolu. "Chci vědět, jestli ty - ty - jsi mimo jakoukoli pochybnost přesvědčený, že to byl jenom obyčejný stařec!"

Otázky tohoto druhu bratra Francise mátl. Neměl v hlavě nějakou úhledně narýsovanou přímku, která by oddělovala přirozeno od nadpřirozena, spíš jakousi zónu šera. Některé věci byly jasně přirozené a některé jasně nadpřirozené, ale mezi těmito dvěma extrémy bylo pásmo zmatku (jeho vlastního zmatku) - řekněme 'nepřirozeno5 - kde věci složené z pouhé země, vzduchu, ohně a vody měly znepokojivou tendenci choval se jako Věci. U bratra Francise spadalo db tohoto pásma vše, co na vlastní oči viděl, ale nechápal. Bratr Francis nebyl nikdy "přesvědčený mimo jakoukoli pochybnost", jak to po něm žádal opat, že mnohé věci chápe tak, jak by měl. Tím, že takovou otázku vůbec vznesl, opat bezděčně posunul novicova poutníka do zóny šera, do stejné perspektivy, jako byla ta, v níž se stařec v prvním okamžiku jevil jako beznohá černá šmouha roztančená v moři vzduchu tetelícího se nad cestou, do stejné perspektivy, v jaké se na okamžik ocitl, když se Francisovi svět smrštil a nezbylo v něm nic než ruka nabízející kus žvance. Pokud se nějaká bytost, která byla víc než člověk, rozhodla přestrojit za člověka, jak měl on její přestrojení prohlédnout nebo aspoň vytušit, že to přestrojení je? Kdyby se taková bytost nechtěla prozradit, nepamatovala by i na to, že má vrhat stín, zanechávat stopy a jíst chléb se sýrem? Nežvýkala by lístek šťovíku, neplivala po ještěrce a nepamatovala si, že má napodobit reakci smrtelníka, který si zapomněl nazout sandály, než vkročil na horkou půdu? Francis nebyl připravený vážít inteligenci a důvtip bytostí pekelných či nebeských ani odhadovat míru jejich hereckých schopností, i když předpokládal, že by takové bytosti byly buď pekelně nebo božsky mazané. Tím, že opat otázku vůbec vznesl, zformuloval podstatu Francisovy odpovědi, a ta byla: nad otázkou se zamyslet, přestože to do této chvíle neudělal.

"Tak co mi povíš, chlapče?"

"Vy se nedomníváte, ctihodný Otče, že to mohl být..."

"Já po tobě nechci, aby ses něco domníval. Já chci, abys to řekl na rovinu. Byl nebo nebyl to obyčejný tvor z masa a kostí?"

To byla děsivá otázka. A to, že vyšla z úst osoby

tak vysoce postavené, jako byl opat, ji dělalo ještě děsivější, i když Francis chápal, že představený ji položil pouze proto, že chtěl určitou odpověď. A chtěl ji dost důrazně. Jestliže ji chtěl tak moc, musela být důležitá. A pokud ta otázka byla důležitá pro opata, pak byla mnohem důležitější pro bratra Francise, který neměl odvahu odpovědět špatně.

"Ře-řekl bych, že byl z masa a kostí, ctihodný Otče, ale úplně 'obyčejný' ne. V jistém smyslu byl spíš neobyčejný."

"V jakém smyslu?" zeptal se Arkos ostře.

"Třeba v tom - jak rovně dovedl plivat. A myslím, že uměl cist."

Opat zavřel oči a ve zjevném podráždění si začal třít spánky. Bylo by snadné říct tomu chlapci na rovinu, že ten jeho poutník byl jenom obyčejný starý pobuda, a pak mu nařídít, aby na celou věc zapomněl. Ale tím, že před chlapcem možnost takové otázky vůbec připustil, byl tento příkaz neúčinný ještě dřív, než ho vyslovil. Jestli se myšlenkám dalo vůbec nějak rozkazovat, pak stejně jenom tak, aby se držely hlasu rozumu; poruč jinak a neposlechnou. Jako každý moudrý vládce, opat Arkos rozkazy neplýval, když bylo možné neposlechnout a vynutit si splnění možné nebylo. To bylo lepší dívat se jinam, než rozkazovat nadarmo. Položil otázku, na kterou mu jeho rozum nemohl odpovědět, neboť on sám starce nespátl, a tak ztratil právo chtít závaznou odpověď.

"Běž," řekl nakonec, aniž by oči otevřel.

5

Rozruchem v opatství lehce mystifikovaný, vrátil se bratr Francis ještě téhož dne do pouště, aby v zoufalé samotě svůj velikonoční půst dokončil. Čekal, že rozruch vznikne kolem nálezu, a tak ho nepřiměřený zájem, který všichni věnovali starému poutníkovi, překvapil. Francis se o starci zmínil jen kvůli roli, kterou sehrál, ať již náhodou nebo řízením prozívatelnosti, při objevu krypty a pozůstatků v ní. On sám poutníka viděl jen jako nepatrnou součást mandalového kruhu, v jehož středu ležely relikvie svatého. Jenže ostatní novice jako by více než relikvie zajímal poutník a dokonce i opat si ho zavolal ne proto, aby se ho vyptával na schránku, ale proto, aby se vyptával na toho staříka. Na stovku otázek kolem poutníka, které mu položili, nemohl odpovědět jinak než: "Nevšiml jsem si," nebo "V tu chvíli jsem se nedíval," nebo "Jestli to řekl, tak si to nepamatuju." Některé otázky byly tak trochu zvláštní. A tak se ptal sám sebe: Měl jsem si všimnout? Byla to moje hloupost, že jsem se pořádně nedíval, co dělá? Neměl jsem dávat větší pozor, když něco říkal? Neuniklo mi něco důležitého, protože jsem byl omámený?

Dumal nad tím ve tmě, zatímco kolem jeho nového tábora obcházelí vlci a vyli do noci. Přistihl se, jak o tom dumá i ve dne ve chvílích vyhrazených modlitbám a duševním cvičením, které k povolávací vigílii patřily, a když převor Cheroki další neděli znovu absolvoval svůj nedělní okruh, zmínil se mu o tom při zpovědi. "Neměl by ses nechat rozptylovat romantickými fantaziemi jiných, máš co dělat s vlastními," uzavřel kněz, když ho napřed vyplísnil za zanedbávání modliteb a cvičení. "Oni si ty otázky nevymýšlejí podle toho, co by mohla být pravda; oni je spřádají podle toho, co by mohla být senzace, kdyby to náhodou byla pravda. Vždyť je to k smíchu. Mohu ti říct, že ctihodný Otec celému noviciátu nařídil, aby tu záležitost pustil z hlavy." Po krátkém mlčení nešťastně dodal: "Řekni sám, bylo na tom starci něco, co vypadalo nadpřirozeně? Že ne?" V jeho hlase bylo slyšet jen nepatrnou pochybnost.

Právě to bratra Francise trápilo. Nevšiml si ničeho, co by vypadalo nadpřirozeně. Ale podle množství otázek, na něž nebyl schopen odpovědět, příliš všímavý nebyl. Ta přemíra otázek v něm vzbuzovala pocit, že jeho nepozornost byla až trestuhodná. Byl poutníkovi za objevení krytu vděčný. Ale bránil se vykládat události jen s ohledem na sebe, na svou touhu po aspoň maličkém důkazu, že rozhodnutí zasvětit život práci v klášteře není ani tolik dílem jeho vůle jako spíš milosti, která vůli nepřinutila, ale ke správnému rozhodnutí ji zplnomocnila.

Co si myslíš o své hanebné pýše?

Má hanebná pýcha je téhož druhu, jako pýcha bájně kočky, která studovala ornitologii, důstojný Otče.

Jeho touha zavázat se věčným slibem - skutečně nebyla podobná motivům kočky, která se stala ornitologem - aby mohla svou ornitofágií oslavit tím, že potají zbaští *Penthestes atricapillus*, ale sýkorky se ani nedotkne? Stejně jako je kočka od přírody puze na být ornitofágem, tak i Francise nutila jeho přirozenost, aby hladově hlтал veškeré v těch dobách dostupné vědomosti, a protože jiné školy než klášterní nebyly, oblékl nejdříve roucho postulanta a potom novice. Ale namlouvat si, že Bůh i Příroda mu dávají znamení, aby se stal řádovým mnichem?

A co jiného mu zbývalo? Návrat do rodného Utahu v úvahu nepřicházel. Byl ještě malé dítě, když ho prodali šamanovi, a ten ho začal učit jako svého sluhu a pomocníka. Útěkem se připravil o možnost návratu, ledaže by chtěl na vlastní kůži pocítit hrůznou kmenovou "spravedlnost". Okradl šamana (o sebe), a zlodějství sice bylo v Utahu čestným povoláním, ale byl-li postiženým kmenový šaman, nechat se přistihnout znamenalo propadnout hrdlem. A navíc po vzdělání, kterého se mu v opatství dostalo, Francis nijak netoužil vrátit se k poměrně primitivnímu životu negramotných pastevců.

Ale co dál? Kontinent byl osídlen řídce. Francis si vybavoval nástěnnou mapu v knihovně opatství a na ní sporadicky rozložená šrafovaná políčka, která vyjadřovala oblasti, kde byla - ne-li civilizace - tak aspoň jistý občanský řád, kde vládla určitá forma zákonné moci; vyšší než kmenová. Zbytek kontinentu byl osídlen velmi spíše, a to lesními a stepními lidmi, kteří sice většinou nebyli divoci, ale byli to prostí lidé žijící v rodech, tu a tam sdružení do malých komunit. Živili se lovem, sběrem a primitivním zemědělstvím a jejich porodnost (po odečtení zrůd a mutantů) stačila sotva na udržení populace.

Až na několik pobřežních oblastí patřily k hlavním oborům lidské činnosti na kontinentu lov, obdělávání půdy, válčení a čarování - přičemž mladíkům, kteří měli rozhodnout o své budoucnosti a šlo jim především o maximální bohatství a prestiž, dával právě ten poslední "obor" největší šance na úspěch.

Vzdělání, jehož se Francisovi v opatství dostalo, mu nedalo nic, co by mohl prakticky využít v temném, zaostalém a všedním světě, jehož gramotnost byla téměř nulová, a vzdělaný mladík byl pro komunitu bezcenný, pokud neuměl také hospodařit, bojovat, lovit nebo neměl zvláštní talent k lapkovství nebo hledání vody a zpracovatelných kovů. Dokonce ani v těch vzácných oblastech, kde existoval jistý společenský řád, by Francisovi vzdělání nebylo k ničemu, kdyby musel žít mimo náruč církve. Pravda, drobní zemané tu a tam zaměstnávali pár pisarů, ale tyto případy byly tak vzácné, že nestály za řeč, a stejně často jako laici s klášterním vzděláním je zastávali mniši. Jedinou potřebu pisarů a sekretářů vytvářela sama církev, jejíž řídká hierarchická pavučina se rozprostírala přes celý kontinent (a příležitostně až k dalekým pobřežím, přestože zámorští biskupové byli vlastně autonomními vládci; snad teoreticky, ale prakticky jen těžko podřízenými Svaté stolici, více než schizmatem odříznuti od Nového Říma nepřilíh často přeplovovanými oceány) a držet ji pohromadě mohla jen síť pro výměnu zpráv. Církev se bezděčně a neúmyslně stala jediným prostředníkem přenosu zpráv z místa na místo po celém kontinentu. Když na severovýchodě vypukl mor, zanedlouho o tom věděli i na jihozápadě, neboť zvěst o tom roznesli církevní poslové, putující z Nového Říma a zpět. Pokud daleko na severozápadě ohrožovaly křesťanskou diecézi výpady kočovníků, bylo docela možné, že zanedlouho bude daleko na jihu a východě čten z kazatelen encyklický dopis, varující před touto hrozbou a přinášející apoštolské požehnání "mužům všech stavů, kteří, dovedou-li vládnout zbrání a mají možnost, jak cestu vykonat, nechť tak ke své chvále učiní a složí slib věrnosti našemu milovanému synu N., tannímu zákonnému vládci, a to na tak dlouho, dokud bude nutné udržovat stálou

armádu na ochranu křesťanů před silicí hordou, jejíž nemilosrdné barbarství znají mnozí a která, k našemu velkému žalu, umučila, zavraždila a pozřela všechny kněze, které jsme na ta místa poslali hlásat Slovo Boží, aby i oni mohli jako beránci vstoupit do stáda Beránka božího, jehož jsme pozemskými správci, neboť i když jsme nikdy nepropadli zoufalství a nepřestali se modlit, aby tyto kočovné děti tmy byly vyvedeny na Světlo a v míra vstoupily do našeho království (neb nejde o to, aby mírumilovní cizinci byli ze země tak rozlehlé a neobydlené vyháněni; nikoli, ti, kdož přijdou v míru, ač neznali církve a jejího Božského zakladatele, necht' jsou přivítáni, pokud naslouchají zákonu přírody, který je vepsán do srdcí všech a duševně je pojí s Kristem, byť jeho jméno neznají), je na místě a je prozíravé, aby se křesťanstvo, zatímco se modlí za mír a obrácení pohanů na víru pravou, hotovilo k obraně na severozápadě, kde se hordy shromažďují a kde v poslední době přibývalo projevů násilí ze strany pohanů, a proto vám všem, milovaní synové, kdož vládnete zbraní a vydáte se na severozápad, abyste spojili síly s těmi, kteří se chystají právem bránit svou půdu, své domovy a kostely, na znamení naší zvláštní lásky přinášíme a udělujeme apoštolské požehnání."

Francis v jednu chvíli uvažoval, že by se vydal na severozápad, kdyby nenašel povolání k řádu. Byl sice silný a s nožem a lukem zacházet uměl, ale byl poměrně malý a nijak zvlášť mohutný, zatímco pohané byli -aspoň se to říkalo - devět stop vysokí. Nedal by ruku za to, že je ta pověst pravdivá, ale současně neviděl důvod, proč ji považovat za vylhanou.

Měl pocit, že kromě smrti v boji je jen málo věcí, které by se daly s životem podniknout a stály za to, kdyby jej nemohl zasvětit řádu.

Důtka, kterou mu uštědřil opat, a myšlenka na kočku, která se stala ornitologem, když ji příroda stvořila jako ornitofága, jeho víru v povolání nezlomila, jen trochu pokřivila. Ale rozesmutněla ho tak, že se nechal zdolat pokušením, a když na Květnou neděli zbývalo do konce velikonočního půstu jen šest dnů hladovění, převor Cheroki uslyšel od Francise (nebo spíš od seschlé a sluncem osmahlé trosky Francise, jehož duše jako by se uzavřela v cystě) pár stručných skřeků, jejichž obsah byl pravděpodobně tou nejstručnější zповědí, jakou kdy Francis vykonal a Cheroki slyšel: "Dejte mi rozhřešení, Otče; snědl jsem ještěrku." Převor Cheroki byl zповědníkem hladovějících kajících již mnoho let a zjistil, že z jeho pohledu, stejně jako z pohledu bájného hrobníka, dodává ten obyčej všemu „jistou nenucenost". Odpověděl s naprostým klidem a bez mrknutí oka: "Bylo to v den abstinence a byla upravená na ohni? "

Svatý týden by již nebyl tak smutný jako předchozí týdny velikonočního půstu, nebýt toho, že poustevníkům bylo tou dobou už všechno jedno. Některé obřady pašijové liturgie se totiž konaly mimo zdi opatství, aby se dotkly kajících v poustevnách; dvakrát jim přinesli svátost oltářní a na Zelený čtvrtek se vydal na okružní cestu sám opat, aby na každém postním místě vykonal mandátům. Arkosovu kutnu ukrýval ornát a lev vypadal krotce skoro jako kotě, když za zpěvu antifon poklekal, nanejvýš úspornými pohyby a co nejméně okázale omýval a líbal svým hladovějícím ovečkám nohy. "Mandátům novum do vobis: ut diligatis invicem...u zpívali ostatní. Na Velký pátek přišlo křížové procesí se zahaleným křížem. Na každém postním místě zastavilo a kříž byl před kajícníkem kousek po kousku odhalován k adoraci, zatímco mniši zpívali improperie:

"Můj lide, co jsem ti udělal? Čím jsem tě zarmoutil? Odpověz..., Velebil jsem tě ctnosti a ty mě věšíš na šibenici z krize..."

A pak nadešla Bílá sobota.

Mniši je jednoho po druhém odnesli - vyhladovělé, blouznící. Francis byl o třicet liber lehčí a mnohem slabší než na Popeleční středu. Když ho v cele postavili, zapotácel se a než došel k lůžku, upadl. Bratři ho zvedli, omyli a ošetřili mu kůži plnou puchýřů. Francis přitom nepřítomně blábolil o někom v pytlovinovém rouše, chvílemi ho oslovoval jako anděla a pak jako svatého, často volal Leibowitzovo jméno a omlouval se.

Bratři, kterým opat zakázal o té věci mluvit, si jen vyměňovali mnohoznačné pohledy a tajemně na sebe pokyvovali.

Řeči se donesly až k opatovi.

"Přiveďte ho," obořil se na písaře, jakmile se dozvěděl, že se Francis udrží na nohou. Tón stačil, aby písař neotálel ani okamžik.

"Popíráš, že jsi to řekl?" vyštěkl Arkos.

"Nevzpomínám si, že bych něco takového řekl, Ctihodný Otče," řekl novic a zašilhal po opatově rákosce. "Možná jsem blouznil."

"Dejme tomu, že jsi blouznil - a co teď, řekl bys to?"

"Že ten poutník byl náš Blahoslavený? To ne, Magister meus!"

"Tak řekni opak."

"Myslím, že ten poutník nebyl Blahoslavený. "

"Proč neřekneš rovnou: Nebyl to on?"

"Ale když jsem blahoslaveného Leibowitze nikdy neviděl, nemohu..."

"Dost!" zařval opat. "To už je příliš! Nechci tě dlouho, hodně dlouho vidět, ani o tobě slyšet! Ven! A ještě jedno: iVi?čekej, že letos složíš slib spolu s ostatními. Nebudeš připuštěn."

Francisovi v tu chvíli bylo, jako by dostal koncem hole ránu do břicha.

6

Jako téma rozhovorů zůstával poutník tabu; ale pokud šlo o nálezy a protispadový kryt, musel být zákaz postupně uvolněn - pro všechny kromě objevitele, který měl nadále zakázáno o těchto věcech hovořit a myslet měl na ně co možno nejméně. Ale nemohl se ubránit tomu, aby tu a tam něco nezaslechl, a věděl, že v jedné dílně mniši na dokumentech pracují, nejenom na těch jeho, ale také na dalších, jež byly nalezeny ve starém stole, než opat nařídil, aby byl kryt uzavřen.

Uzavřen! Ta novina mu vyrazila dech. Vždyť kryt byl prakticky nedotčený! Kromě jeho dobrodružství nedošlo k

žádnému pokusu proniknout do tajů krytu houběji, pouze byl otevřen stůl, který se bez úspěchu snažil vypáčit, než si všiml schránky. Uzavřen! Bez sebemenšího pokusu odhalit, co by mohly skrývat vnitřní dveře označené "Propust 2", nebo prozkoumat "Uzavřené prostředí". Bez odklizení kamenů a kostí. Uzavřen! Pátrání náhle zastaveno, bez zjevné příčiny.

A pak začaly proskakovat pověsti.

Emily měla zlatý zub. Emily měla zlatý zub. Emily měla zlatý zub. A byla to vlastně pravda. Byla to jedna z těch trivialit, kterým se v dějinách nějakým zázrakem podaří přežít důležitá fakta, jež by stála za

zapamatování, ale prostě je nikdo nenapsal. Však to také jednoho řádového dějepisce dohnalo k tomu, že napsal:

"Obsah Memorabilie ani žádný z dosud nalezených archeologických pramenů neprozrazuje jméno vládce, který obýval Bílý palác ve druhé polovině šedesátých let, třebaže Fr. Barcus tvrdil, nikoli bez podpůrných důkazů, že se jmenoval..." Á přitom v Memorabilii jasně stálo, že Emily měla zlatý zub.

Nebylo divu? že opat nařídil, aby byla krypta urychleně uzavřena. Bratr Francis, který si vzpomněl, jak vzal starou lebku a otočil ji čelem ke zdi, se začal bát hněvu nebes. Emily Leibowitzová zmizela z povrchu zemského na počátku Plamenné potopy a její ovdovělý manžel až po mnoha letech připustil, že je mrtvá.

Tradovalo se, že Bůh chtěl vyzkoušet lidstvo, jež se začalo dmout pýchou jako v časech Noemových, a tak poručil moudrým mužům té doby, mezi nimi i blahoslavenému Leibowitzovi, aby sestrojili obrovské válečné stroje, jaké země do té doby nepoznala, zbraně takové síly, že v nich byly ukryty samy ohně pekelné. A Bůh strpěl, aby tyto mágové svěřili zbraně do rukou knížat a každému z nich řekli: "Jen proto, že takovou věc mají i nepřatelé, vynalezli jsme ji pro tebe, aby věděli, že jsi také máš, a báli se udeřit. Ty sám pak, pane náš, boj se jich stejně jako oni tebe, tak aby zlo, které jsme stvořili, nemohl nikdo vypustit."

Avšak knížata, která pramálo dala na slova moudrých rádců, si řekla: Když pouze já udeřím rychle a potají, zničím ostatní ve spánku a nebude nikoho, kdo by se vzmohl na odvetu; Země bude má.

Tak pošelila byla knížata. Pak přišla Plamenná po-topa

Za několik týdnů - někteří hovoří dokonce o dnech od vypuštění prvního pekelného ohně bylo po všem. Města se proměnila v kaluže skla, obklopené širými pláněmi rozervaných skal. Z povrchu zemského zmizely národy, půdu pokryla těla lidí, dobytka i zvířat všemožných, mezi nimi i ptáků a všeho, co létá, a všech tvorů, kteří plavou v řekách, plazí se travinami a přebývají v norách; ta všechna onemocněla, uhynu-la a pokryla zemi, ale to ještě nebylo všechno, neboť tam, kde kraj opanovali démoni Spadu, se těla dlouho nerozkládala, jen ve styku s plodnou zemí. Mocná mračna hněvu padla na lesy a pole a způsobila, že stromy opadaly a úroda uhynula. Tam, kde byl kdysi život, se táhly širé pouště. Tam, kde lidé dosud žili, všichni onemocněli, otrávení vzduchem, takže někteří sice smrti unikli, ale nedotčen nezůstal nikdo; mnoho lidí pomřelo i v krajích, kde zbraně neudeřily, to způsobil ten jedovatý vzduch.

Po celém světě prchali lidé z místa na místo a nastalo zmatení jazyků. Prudký hněv se obrátil proti knížatům, jejich přísluhovačům a mágům, kteří zbraně vymysleli. Míjely roky a země stále nebyla očištěná. Tak to stálo v Memorabilii. Ze zmatení jazyků, smíchání pozůstatků tolika národů a strachu se zrodila nenávist. A nenávist řekla: Ukamenujme, vykuchejme a upalme ty, kteří to způsobili. Vybijme ty, kteří tento zločin spáchali, a spolu s nimi jejich prodejné sluhy a mudrce; nechť je stráví oheň, stejně jako jejich hlasy, jména a dokonce i vzpomínky. Zničme je všechny a učme naše děti, že svět je nový, a že o dobách předchozích nemají nic znát.

Učíme velké zjednodušení, aby svět začal znova,

A tak se stalo, že po Potopě a Spadu, po moru, šílenství, zmatení jazyků a hněvu, přišlo krveprolití zvané Zjednodušení, kdy pozůstalí po jedné rvali jiným pozůstalým údy z těla, vraždili vládce, vědce, techniky, učitele a vůbec všechny, kteří podle vůdců šílených davů zasluhovali smrt za to, že napomohli tomu, co se na Zemi stalo. Na nic nepohlížely tyto davy nenávist-něji než na lidi vzdělané, zpočátku proto, že sloužili knížatům, později také proto, že se odmítli k masakru připojit, postavili se lůze na odpor a nazývali ji "krvežíznivými prost'áčky".

Davy to jméno nadšeně přijaly a začaly vykřikovat: Prost'áčci! To je ono. Já jsem prost'áček. Jsi taky prost'áček? Postavíme město a dáme mu jméno Pro-sťáčekov, protože tou dobou už všichni chytří prevíti, kteří tohle všechno spískali, budou mrtví! Prost'áčci! Pojdme! Však my jim ukážeme! Je tu snad někdo, kdo není prost'áček? Dejte mu za vyučenou, prevítovi, jestli tu je!

Aby se zachránili před řáděním smeček prost'áčků, vzdělaní lidé, kteří přežili, prchli do všemožných úkrytů, které se nabízely. Když je přijala Církev svatá, navlékla je do mnišských kuten a pokusila se ukrýt je v klášterech, které zůstaly stát a mohly být znovu obydleny, neboť věřícími pohrdal dav méně, pokud jej otevřeně nehaněli a nezvolili mučednickou smrt. Někdy takový úkryt pomohl, ale většinou ne. Kláštery byly napadány, archivy a svaté knihy páleny, uprchlíci vesměs věšeni a upalováni. Brzy po vypuknutí ztratilo Zjednodušení smysl a řád a proměnilo se v šílené divadlo masového vraždění a ničení, jaké může nastat jen tehdy, vymizí-li poslední zbytky společenského řádu. Šílenství se přeneslo i na děti, které byly učeny

nejenom zapomínat, ale také nenávidět, a tak se výbuchy masového běsnění sporadicky probouzely ještě ve čtvrté generaci po Potopě. Tou dobou již pronásledování nebylo namířeno proti vzdělaným, neboť žádní nebyli, ale pouze proti gramotným.

Izák Edward Leibowitz se po marném pátrání po své ženě uchýlil k cisterciákům a v prvních letech po Potopě se mezi nimi skrýval. Po šesti letech se ještě jednou vydal daleko na jihozápad, hledat Emily nebo aspoň její hrob. Tam konečně uvěřil, že je mrtvá, neboť v těch místech vládla smrt mocí neomezenou. Ještě v poušti složil tichou přísahu. Vrátil se k cisterciákům, oblékl jejich sutanu a po několika letech se stal knězem. Shromáždil kolem sebe pár druhů a v tichosti si podal žádost. Ta se za dalších několik let dostala až do "Říma" - ale to již nebyl ten pravý Řím (který již ani nebyl městem); po dvou tisíciletích na jednom místě se přestěhoval jinam a pak - během necelých dvou desetiletí - ještě jednou. Za dvanáct let od podání žádosti získal páter Izák Edward Leibowitz od Svaté stolice povolení založit novou

komunitu věřících, pojmenovanou po Albertu Magnusovi, učiteli svatého Tomáše a patronu vědců. Jejím úkolem, nevyhlášeným a zpočátku jen mlhavě definovaným, bylo zachovat dějiny lidstva pro praprapravnučky dnešních prost'áčků, kteří je chtěli zničit. Jejich původním rouchem byly hadry z pytlaviny a tulácká pokrývka - stejnokroj prost'áčkovské lůzy. Její členové se podle přidělených úkolů dělili na "kniháky" a "pamatováky". Kniháci pašovali knihy do jihozápadní pouště a tam je zakopávali v sudech. Pamatováci se museli nadřít z paměti celý objem dějin, svatých textů, literatury a vědy, neboť někdo z pašeráků mohl mít smůlu a být dopaden, mučen a přinucen vyzradit polohu sudů. Mezitím se jiným členům nového řádu podařilo objevit asi tři dny cesty od ukrytých knihovných rezervářů a začali budovat klášter. Projekt, jehož cílem bylo zachránit aspoň malý zlomek lidské kultury před zbytkem lidstva, který ji chtěl zničit, se rozběhl.

Jednou, když sám pašoval knihy, byl Leibowitz prost'áčkovskou lůzou dopaden. Přeběhlý technik, jemuž kněz vzápětí odpustil, ho označil za člověka vzdělaného a navíc za specialistu ve zbrojní oblasti. S kápí z pytlaviny nasazenou na hlavě byl Leibowitz na místě umučen: uškrcen smyčkou uvázanou tak, aby mu nezlomila vaz, a současně upečen zaživa; tímto způsobem se vyřešily spory, které v davu ohledně způsobu popravy vyvstaly.

Pamatováky bylo málo a jejich paměť omezená. Několik soudků bylo objeveno a spáleno a stejný osud potkal i další kniháky. Vlastní klášter byl třikrát přepaden, než sílenství opadlo.

V době, která přinesla konec běsnění, přežívalo v držení řádu z celé té obrovské zásobárny lidského vědění jen několik sudů s původními knihami a žalostná sbírka ručně psaných textů, přepsaných popaměti.

Nyní, po šesti stoletích temna, mniši dál opatrovali svou Memorabilii, studovali ji, opisovali a trpělivě čekali.

Na začátku, když ještě žil Leibowitz, byly naděje, že čtvrtá nebo pátá generace začne chtít své dědictví zpět. S čím mniši v dávných dobách nepočítali, bylo to, že lidstvo je schopné vytvořit si v několika generacích kulturní dědictví nové, je-li to staré úplně zničeno, vytvořit si je ze slov zákonodárců, proroků, génů a maniaků; prostřednictvím Mojžíše nebo Hitlera nebo tupého, ale despotického dědečka se dá přijít ke kulturnímu dědictví mezi soumrakem a svítáním, a stalo se tak již nejednou. Jenže "nová kultura" byla dědictvím temna. "Prost'áček" v ní znamenal totéž co "občan", a to znamenalo totéž co "otrok". Mniši čekali. Bylo jim úplně jedno, že vědomosti, které zachránili, jsou k ničemu že většina z nich už ani vědomostmi není, že jsou v některých případech stejně záhadné pro mnichy jako pro negramotného divokého chlapce z kopců, že jsou to vědomosti obsahově prázdné, neboť to, čeho se týkají, je už dávno pryč. Jistě, dala se v nich najít symbolická struktura, která byla zajímavá sama o sobě, a dalo se pozorovat přinejmenším vzájemné působení symbolů. Pozorovat způsob, jakým je soustava vědomostí uspořádána, znamená vytěžit z nich aspoň minimum poznání a čekat, až jednoho dne - za den nebo století - přijde Sjednotitel a souvislosti do sebe znovu zapadnou. Na čase nezáleželo. Memorabilia tam byla a jejich povinností bylo ji chránit; a chránili by ji, i kdyby světová doba temna měla trvat ještě deset století nebo dokonce deset tisíciletí. Přestože se narodili v Čase nejtemnějším, byli to stále ti kniháci a pamatováci jako za blahoslaveného Leibowitze; když řádoví mniši z opatství někam odcházeli - ať to byl pomocník ve stáji nebo samotný opat — odnášeli si jako součást hábitu knihu zabalenou v pokrývce, obvykle breviář.

Po uzavření krytu se veškeré dokumenty a nálezy z něj odnesené potichoučkem, po jednom a nenápadně, shromáždily u opata. Prohlédnout si je nebylo možné, zůstávaly zamčené v opatově pracovně. Prakticky zmizely. A mluvit o tom, co zmizelo na úrovni opatovy pracovny, nebylo právě bezpečné. Bylo to něco, o čem

se dalo šeptat v tichých chodbách. K bratru Francisovi se takový šepot donesl jen zřídka. Nakonec ustal úplně a ožil jen tehdy, když si jednou v noci šeptal opat s vyslancem z nového Říma v refektáři. Útržky jejich šepotu tu a tam dolétly až k okolním stolům. Šeptání se udrželo ještě několik týdnů poté, co vyslanec odjel, a pak znovu utichlo.

Bratr Francis Gerard z Utahu se v dalším roce do pouště vrátil a opět se o samotě postil. Když přišel zpátky, slabý a vychrtlý, zavolal si ho opat Arkos a chtěl vědět, jestli se přihlásí k dalším rozmluvám s osobami z nebeských zástupů.

"Och, to ne, Vaše Ctihodnosti. Ve dne nic než krkavci."

"A v noci?" zeptal se podezřavě Arkos.

"Jen vlci," řekl opatrně Francis. "Myslím."

Arkos raději nezačal ten opatrný dovětek rozebírat, jen se zamračil. Opatovo zamračení, jak Francis postupem času poznal, bylo vydatným zdrojem vyzařované energie, která se šířila prostorem konečnou rychlostí a zatím nebyla dostatečně objasněna; vědělo se jen tolik, že všechna tělesa, která ji absorbují, mají tendenci uvadat. Obvykle byl takovým tělesem postulant nebo novic. Než dostal další otázku, stačil Francis absorbovat pětisekundový přívál tohoto fluida.

"A jak to bylo vloni?"

Novic zaraženě polkl.

"Ten starý muž?"

"Ten starý muž."

"Ano, dome Arkosi."

Snaže se neponechat v hlase ani náznak otazníku, Arkos zahučel: "Jenom starý muž. Nic víc. Teď už to víme jistě."

"Taky si myslím, že to byl jenom starý muž."

Otec Arkos unaveně sáhl po rákosce.

ŠVIH!

"Deo gratias!"

ŠVIH!

"Deo..."

Když se pak Francis vracel do cely, zavolal za ním opat do chodby: "Mimochodem, chtěl jsem ti říct..."

"Prosím, Ctihodný Otče?"

"Letos se slibem nepočítej," řekl roztržitě opat a zmizel ve své pracovně.

7

Bratr Francis byl novicem sedm let, strávil v poušti sedm velikonočních půstů a stal se uznávanou autoritou v napodobování vlčího vytí. Pro pobavení bratří vyl po setmění z hradeb a vábil smečky až do těsné blízkosti opatství. Ve dne pomáhal v kuchyni, drhl kamenné podlahy a pokračoval ve studiu archiválií.

Jednoho dne dorazil do opatství na oslu posel z Nového Říma. Po dlouhé rozmluvě s opatem vyhledal bratra Francise. Tvářil se překvapeně, když zjistil, že mladík, nyní již muž, dosud nosí šat novice a drhne podlahu v kuchyni.

"Již několik let se zabýváme studiem dokumentů které jsi objevil," řekl novici. "Někteří z nás jsou přesvědčeni, že jsou pravé."

Francis sklonil hlavu. "Nemám dovoleno o této věci mluvit, Otče," prohlásil.

"Ach tak." Vyslanec se usmál a podal mu list papíru, který nesl opatovu pečeť a rukou představeného tam stálo: Ecce Inquisitor Curiae, Ausculta et obsequere. Arkos, AOL, Abbas.

"To nic," vyhrkl, když si všiml záblesku napětí v novicově tváři. "Nemluvím s tebou úředně. Později si pro tvé svědectví přijede někdo jiný od soudu. Asi

víš, že ty tvé listiny jsou už nějaký čas v Novém Římě, ne? Některé jsem přivezl zpátky."

Bratr Francis zavrtěl hlavou. O tom, jak na jeho objev ostatků reagovala vysoká místa, věděl patrně méně než všichni ostatní. Všiml si, že vyslanec má na sobě bílou dominikánskou kutnu. Pomyslením na „soud“, o němž se dominikán zmínil, v něm vzbudilo jistý neklid. Věděl, že podél pacifického pobřeží stojí inkvizice proti katarzismu, ale nedokázal si představit, co by tento soud mohl mít společného s ostatky blahoslaveného. Ecce Inquisitor Curiae, stálo na lístku. Možná chtěl opat říci "vyšetřovatel". Dominikán vypadal jako vcelku milý člověk a žádné mučící nástroje si nepřinesl, aspoň nebyly vidět.

"Očekávám, že proces kanonizace vašeho zakladatele bude brzy revokován," vysvětloval posel. "Váš opat Arkos je velice moudrý a rozvázný muž. Tím, že předal ostatky k přezkoumání jinému řádu a nechal kryt uzavřít, ještě než byl důkladně prozkoumán... Rozumíte mi, že?"

"Ne, Otče. Domníval jsem se, že celou věc považuje za hloupost a ztrátu času."

Dominikán se rozesmál. "Za hloupost? To určitě ne. Když váš řád objeví nějaké důkazy, ostatky, zázraky nebo cokoli jiného, musí soud každý zdroj prověřit. Každá náboženská komunita touží po kanonizaci svého zakladatele. A tak vám opat velice moudře řekl: cOd krytu ruce pryč! Určitě jste z toho všichni byli zklamaní, ale - pro věc vašeho zakladatele je lepší, aby byl kryt prozkoumán v přítomnosti dalších svědků."

"Vy jej chcete znovu otevřít?" vyhrkl Francis.

"Ne, já ne. Ale až bude soud připraven, pošle svého pozorovatele. Pak bude o vše, co se v krytu najde a co by mohlo projednávání ovlivnit, dobře postaráno, aby druhá strana nemohla pravost zpochybnit. Jediné, co napovídá, že by obsah krytu mohl případ ovlivnit, jsou samozřejmě... No, ty věci, které jsi tam našel." "Můžete mi to vysvětlit, Otče?" "Věc se má tak. V době, kdy se projednávalo blahoslavení, byl jedním z choulostivých bodů dřívější život blahoslaveného Leibowitze - než se stal mnichem a knězem. Advokát druhé strany se neustále snažil toto raná, předpotopní období zpochybnit. Snažil se prokázat, že Leibowitz po své ženě nijak zvlášť pečlivě nepátral - a že ta mohla být v době jeho vysvěcení na kněze dokonce ještě naživu. Nebylo by to samozřejmě poprvé, v jistých případech byl udělen dispens -ale o to nejde. Advocatus diaboli se prostě snažil zpochybnit charakter vašeho zakladatele. Snažil se vyvolat dojem, že přijal kněžský stav a složil věčný slib dřív, než se přesvědčil, že netrvají jeho rodinné závazky. Tenkrát opozice neuspěla, ale může to zkusit znovu. Ale pokud ty tělesné ostatky, které jsi našel, skutečně patří... " Pokrčil rameny a usmál se.

Francis přikývl. "Prokázalo by se tak datum její smrti."

"Na samém počátku války, která málem zničila vše. Podle nás jsou ty rukopisné poznámky ve schránce buď dílem blahoslaveného, nebo je to velice zdařilý podvrh."

Francis zrudl.

"Nechci tím říct, že bys právě ty byl do nějakého padělatelského záměru zasvěcený," dodal rychle dominikán, když si jeho uzardění všiml.

Ale novic si jen vzpomínal, jaké měl on sám nad těmi čmáranicemi pocity.

"Řekni mi, jak se to stalo? Jak jsi to místo našel? Potřebuji to podrobně vědět."

"No, vlastně to začalo těmi vlky."

Dominikán si začal psát poznámky.

Několik dní po vyslancově odjezdu si opat Arkos mrhal bratra Francise zavolat. "Ještě stále máš pocit, že tvé místo je mezi námi?" zeptal se vlídně.

"Pokud Vaše Ctihodnost omluví mou nezřízenou pýchu..."

"Víš co, zkusme na tvou nezřízenou pýchu na chvíli zapomenout. Souhlasíš?"

"Ano, Magister meus."

Opat se rozzářil. "Nuže, milý synu, mám zato, že jsi přesvědčil i nás. Jestli jsi připraven navždy se zavázat, myslím, že dozrál čas, abys složil věčný slib." Na okamžik zmlkl a při pohledu na novicovu tvář pocítil zklamání, neboť na ní nezpozoroval žádnou změnu. "Co se děje? Nemáš snad radost? Nejsi... Ale? Co je ti?"

Na Francisově tváři sice zůstávala maska zdvořile pozornosti, ale ta maska pozvolna ztrácela barvu. Najednou se mu podlomila kolena.

Francis omdlel.

O dva týdny později novic Francis, jenž zřejmě vytvořil rekord v délce přežití pouštních pústů, opustil rady noviců,

zavázal se k věčné chudobě, cudnosti, poslušnosti a několika zvláštním závazkům, jimiž byla komunita výjimečná, dostal pozhánání a útočiště v opatství a stal se na věčné časy mnichem Albertiánského rádu Leibowitzových bratří, z vlastní vůle přikovaný k patě kříže a stanovám rádu. Třikrát byl při obřadu dotázán: "Jestli tě Bůh povolá, aby ses stal Jeho

kníhákem, zvolíš raději smrt než zradu svých bratří?

A Francis třikrát odpověděl:

"Ano, Otče."

"Nuž povstaňte, bratři kniháci a bratři pamatováci, a přijměte bratrské políbení. Ecce quam bonum, quam jucundum..."

Francis byl odvolán z kuchyně a převeden na měj ně manuální práci. Stal se písařským učněm starého mnicha, který se jmenoval Horner. Kdyby se věci vyvíjely příznivě, mohl se těšit, že stráví život v písárně a zbytek svých dní zasvětit úkolům jako přepisování algebraických textů a zdobení jejich stran olivovými snitkami a veselými cherubínky kolem logaritmických tabulek.

Bratr Horner byl vlídný starý muž a bratr Francis si ho od první chvíle oblíbil. "Většina z nás odvede na přiděleném popisu lepší práci, když má ještě nějaký vlastní projekt," řekl mu Horner. "Většinu opisovači něco z Memorabilie mimodádně zaujme a rádi nad tím stráví trochu času, i když jsou po zaměstnání. Třeba, tuhle bratr Sarl. Práce mu nešla od ruky a dělal chyby. Tak jsme ho nechali, ať se hodinu denně věnuje úkolu, který si sám vybere. Když už je práce tak úmorná, že začne v popisu chybovat, může jej na chvíli odložit a věnovat se vlastnímu projektu. Dovoluji to všem. Když budeš s prací, kterou ti přidělím, hotový dřív a nebudeš mít vlastní projekt, budeš muset zbylý čas věnovat našim trvalkám."

"Trvalkám?"

"Ano, ale rostliny to nejsou. Duchovenstvo má trvalou potřebu různých knih - misálů, biblí, breviářů Summy, encyklopedií a podobně. Hodně jich také prodáváme. Takže když si sám nic nevybereš a skončíš někdy dřív, posadíme tě k trvalkám. Času na rozmyšlenou máš dost."

"Jaký projekt si vybral bratr Sarl?"

Starý dohlážitel zmlkl.

"Hm, tomu bys asi nerozuměl. Aspoň já tomu ne-rozumím. Zdá se, že vynášel způsob, jak v některých starých zlomech textů z Memorabilie-obnovovat chybějící slova a věty. Třeba když levá strana zpola spálené knihy je čitelná, ale pravý okraj každého listu je ohořelý a na konci každého řádku pár slov chybí. Vypracoval matematickou metodu, jak chybějící slova najít. Není bezchybná, ale do jisté míry se dá použít. Od chvíle, kdy s tím začal, se mu podařilo obnovit celé čtyři stránky."

Francis se na bratra Sarla zahleděl. Byl to osmdesátník, skoro slepý. "Jak dlouho mu to trvalo?" zeptal se

"Asi čtyřicet let," odvětil bratr Horner. "Ovšem mohl tomu věnovat jen asi pět hodin týdně, a že to je nějakých výpočtů."

Francis zamyšleně přikývl. "Kdyby se jedna stránka dala obnovit za deset let, pak za pár století..."

"I dřív," zaskřehotal bratr Sarl, aniž zvedl oči od práce. "Čím víc toho vyplníš, tím rychleji jde zbytek. Další stránku budu mít hotovou za pár let. A pak, dále Bůh, třeba..." Jeho hlas přešel v mumlání. Francis si všiml, že bratr Sarl si při práci často povídá sám se sebou.

"Záleží jen na tobě," ozval se bratr Horner. "Každá pomoc na trvalkách se vždycky hodí, ale když budeš chtít, můžeš si najít vlastní projekt."

Myšlenka, která Francise v tom okamžiku napadla,

přišla jako blesk z čistého nebe. "Mohl bych volný čas využít na vyhotovení kopie toho Leibowitzova modrotisku, který jsem našel?" vyhrkl.

Bratra Hornera tím zjevně překvapil. "Hm - to ne vím, synu. Víš, že náš opat je na tuto věc poněkud hákovitý. A ona možná do Memorabilie ani nepatří. Zatím je pouze předběžně zařazená."

"Ale vždyť víš, jak bledne, bratře. Byl teď často na světle. Dominikáni ho měli v Novém Římě tak dlouho..."

"Konečně, myslím, že by to byla vcelku krátká práce. Jestli Otec Arkos nebude nic namítat, ale..." Po chybovačně zavrtěl hlavou.

"Mohl by to být jeden ze série," navrhl rychle Práncis. "Těch pár modrotiskových kopií, které tu máme, je tak starých, až se rozpadají. Kdybych udělal několik kopií... i těch ostatních..."

Horner se kysele usmál. "Chceš říct, že když se Leibowitzův modrotisk zahrne do série, možná si tě nikdo nevšimne." Francis zčervenal.

"Otec Arkos by to ani nemusel poznat, že?... kdyby šel náhodou kolem."

Francis se ošával.

"Tak dobře," řekl Horner a nepostřehnutelně na něj mrkl. "Dovoluji ti zhotovit ve volném čase kopie všech modráků, které jsou ve špatném stavu. Jestli se mezi ně připlete něco navíc, budu dělat, že o ničem nevím."

Než našel odvahu dotknout se Leibowitzova modrotisku, překresloval bratr Francis několik měsíců ve svém volném čase starší modráky z archivu Memorabilie. Pokud staré kresby měly být zachráněny, stejně se musely vždy po několika stoletích překreslit. Původní kopie bledly a překreslené kopie navíc často skoro ztratily čitelnost, neboť použitý inkoust nebyl stálý. Francis neměl nejmenší tušení, proč lidé kdysi kreslili bílé čáry a písmo na tmavé pozadí, a ne naopak. Když schéma zhruba načrtl uhlem a tak zaměnil pozadí, vypadala skica realističtější než bílá kresba na tmavém podkladu. Jenže předkové byli nesrovnatelně moudřejší než Francis, a když si dali tu práci, aby tam, kde byl původně čistý papír, nanесли inkoust, a tam, kde by se při normálním kreslení objevila inkoustová čára, nechali proužek bílého papíru, museli pro to mít své důvody. Francis se snažil, aby kopie byly co nejvěrnější - přestože roztrhání modrého inkoustu kolem drobných bílých písmenek bylo mimodádně zdouhavé; bylo to také plýtvání inkoustem a

bratr Horner kvůli tomu často reptal.

Udělal kopii starého architektonického návrhu a výkresu nějaké strojní součástky, jejíž geometrie byla zřetelná, ale účel nejasný. Překreslil mandalovou vizi nadepsanou: "STATOR WNDG MOD 73-A3-PH 6-P 1800-RPM 5-HP CL-A VEVERKOVÁ KLEEC," naprosto nepochopitelnou a jako vězení pro veverku zcela nezpůsobitou. Předkové byli často rafinovaní; možná to chtělo mít zvláštní soustavu zrcadel, aby bylo veverku vidět. Přesto plán pečlivě překreslil.

Až když ho opat, který opisovačskou dílnou občas procházel, přinejmenším třikrát viděl pracovat na jiném modrotisku (dvakrát zastavil a zběžně se podíval, co Francis dělá), našel odvahu zajít si do archivu Me "squirrel cage", česky "klecové vinutí", doslova "Veverková klecu

morabilie pro Leibowitzův modrotisk; od chvíle, kdy se ve volném čase začal tomuto projektu věnovat, uplynul téměř rok.

Původní dokument již zčásti restaurován byl. Nebýt toho, že nesl Leibowitzovo jméno, vypadal jako většina ostatních, a to ho trochu zklamalo.

Leibowitzův modrák, další abstrakce, neřikal nic; rozumu ze všeho nejmiň. Studoval jej, dokud jej neviděl v celé té úžasné složitosti s očima zavřenýma, ale ani pak nebyl o nic chytřejší než na začátku. Jako by to nebylo nic víc než sít čar spojujících změt šušníků, klikyháků, dubků, plošek a čmáranic. Čáry byly většinou vodorovné a svislé a křížily se buď s malým uskokem nebo s tečkou; lomily se pod pravým úhlem, aby se vyhnuly šušníkům, ale nikdy nekončily volně, vždycky vedly až k nějakému klikyháku, krucánku, dubku nebo čmáranici. Smyslu v tom bylo tak málo, že když se na to člověk díval dlouho, otupěl. Ale Francis začal překreslovat všechno do nejmenších detailů a dokonce zkopíroval i hnědavou skvrnu uprostřed, kterou po vážoval za krev blahoslaveného mučedníka, ale podle bratra Jerise to nebylo nic jiného než flek, který tam? zůstal po shnilém jablečném ohryzku.

Bratru Jerisovi, který přišel do opisovačské dílny jako učedník ve stejnou dobu jako bratr Francis, zjevně dělalo dobře, když se mohl jeho projektu vysmívat.

"Prosím pěkně," zeptal se, když zase jednou nakoukl Francisovi přes rameno, "mohl bych vědět, co znamená

'Tranzistorový ovládací systém jednotky 6-B', učený bratře?"

"Patrně je to jméno tohoto dokumentu," řekl Francis lehce podrážděně.

"Patrně. Ale co to znamená?"

"Je to jméno schématu, které máš před očima, bratře Prost'áčku. Co znamená Jeris?"

"Určitě jenom velice málo," řekl bratr Jeris s falešnou skromností. "Odpusť mi, jak jsem nechápavý. Podařilo se ti definovat jméno tak, že jsi ukázal na jmenovaného tvora, a v tom smysl jména opravdu vězí. Ale tvor-schéma přece něco představuje. Co představuje?"

"No přece tranzistorový ovládací systém jednotky 6-B."

Jeris se rozesmál. "Přirození! Jak elegantní! Jestliže tvor je jméno, pak jméno je tvor. cSobě rovné prvky mohou být nahrazeny sobě rovnými prvky' nebo Pořadí rovnosti je zaměnitelné.' Můžeme přistoupit k dalšímu axiomu? Když platí, že 'Hodnoty rovné téže hodnotě se mohou nahrazovat', neexistuje nějaká ctáž hodnota', která představuje obojí, jméno i schéma? Nebo je to uzavřený systém?"

Francis zrudl. "Řekl bych," začal pomalu, když předtím chvíli přemáhal mrzutost, "že to schéma představuje spíš abstraktní pojem než konkrétní věc. Třeba tenkrát lidé měli nějaký systém, jak zobrazit ryzí myšlenku. Žádný předmět se v tom poznat nedá."

"Ano, ano, je to úplně k nepoznání," přitakal se smíchem bratr Jeris.

"Na druhou stranu to možná skutečně zobrazuje nějaký předmět, ale jen velice povrchním, stylizovaným způsobem - takže by člověk potřeboval zvláštní zaškolení nebo..."

"Zvláštní oči?"

"Podle mě je to vrcholná abstrakce transcendentální kvality vyjadřující myšlenku blahoslaveného Leibowitze."

"Bravo! A o čem asi přemýšlel?"

"Přece o... 'Projektu obvodu'," použil Francis terminu napsaného hůlkovými písmeny v pravém dolním rohu.

"Hmm... a k jaké disciplíně tohle umění patří, bratře? Jaký má rod, druh, náležitosti, charakteristiku? Nebo je to jenom 'náhoda'?"

Francis si všiml, že Jerisovu sarkasmu začínají narůstat křídla, ale rozhodl se, že se mu postaví klidně. "Podívej tady na ten sloupec čísel a na jeho nadpis: 'Číslo elektronických součástek'. Kdysi existovalo umění nebo věda zvaná Elektronika. Mohla patřit do umění i do vědy."

"Aha-/mAa/ Takže crod' a 'druh' bychom měli vyřešený. A teď 'charakteristika', když budu pokračovat Čím se ta Elektronika zabývala?"

"To je také v archivech," prohlásil Francis, který ve snaze najít záchytné body, jež by mu pomohly modrotisk pochopit, prohledal Memorabilii odshora dolů -bez valného výsledku. "Elektronika se zabývala elekt ronem," vysvětlil.

"Tak je to archivech, ovšem. To na mě udělalo dojem. Jak málo vím o těchto věcech. Jestli můžu prosit co to byl ten 'elektron'?"

"Hmm... jeden dochovaný pramen o něm nepřímo hovoří jako o 'záporném krůtu nicoty'."

"Cože? Jak asi dělali zápor od nicoty? Nedalo by to dohromady něco? "

"Třeba se zápor vztahuje k tomu 'krůtu'."

"Aha! Tak to bychom měli 'odkroucenou nicotu', že? Přišel jsi na to, jak odkroutit nicotu?"

"Zatím ne," přiznal Francis.

"Nevadí, bratře, pokračuj v tom! Jak chytří ti lidé

tenkrát museli být - když věděli, jak odkroutit nicotu. Pokračuj v tom a možná objevíš jak. Pak bychom mohli mít 'elektron' tady u nás, ne? Copak bychom ním asi udělali? Postavili ho na oltář v kapli?"

"No, dobře," povzdechl si Francis. "Nevím. Ale stejně věřím, že ten 'elektron' kdysi existoval, i když nevím, z čeho byl a k čemu mohl sloužit."

"Jak dojemné!" rozesmál se ikonoborec a vrátil se ke své práci.

Fráncise občasné špičkování bratra Jeriše mrzelo, ale nijak mu neubíralo zaujetí, se kterým ke svému projektu přistupoval.

Ukázalo se, že přesně napodobit každou značku, skvrnu a šmouhu je nemožné, ale pro oklamání oka na vzdálenost dvou kroků věrnost jeho faksimile dostačovala. A to pro vystavování úplně stačilo; originál mohl zůstat zabalený a schovaný před světlem. Ale nakonec byl Francis z dokončené faksimile zklamaný. Kresba byla příliš prázdná. Nic nedávalo na první pohled tušit, že by mohlo jít o svatou relikvii. Styl byl střízlivý a neokázalý — blahoslavenému to tak možná stačilo, ale...

Udělat kopii nestačilo. Světci byli skromní lidé, kteří neoslavovali sebe, ale boha, a bylo na jiných, aby jejich vnitřní krásu zpodobnili vnějšími, viditelnými znaky. Strohá kopie nestačila; byla studeně prázdná a světeckost blahoslaveného na první pohled nijak neoslavovala.

Glorificemus, napadlo Fráncise, když pracoval na trvalkách. Opisoval právě stránky Žalmů, které pak měly jít ke svázání. Zastavil se, aby v textu našel určité místo a uvědomil si význam slov - po hodinách opisování úplně přestával číst, pouze nechával ruce obkreslovat písmenka, na která jeho oči narážely. Všiml si, že právě opisuje Davidovu modlitbu za odpuštění, čtvrtý kající žalm: "Miserere mei, Deus... n boť znám svou špatnost a svůj hřích mám stále přeci sebou." Byla to ponížená modlitba, ale stránka, kterou měl před očima, nebyla napsána v odpovídajícím pokorném stylu. M ve slově Miserere bylo vykládáno zlatými listky. Vzkvétající arabeska z propletených zlatých a fialových vláken vyplňovala okraje a rozrůstala se do hnízd kolem honosných písmen na začátku každého verše. Přestože modlitba byla ponížená, stránka vypadala velkolepě. Bratr Francis opisoval na nový pergamen pouze hlavní text a ponechával prostor pro skvostná velká písmena a okraje široké jako řádky textu. Jiní řemeslníci doplní kolem prostého inkoustového opisu to hyění barev a vykreslí ozdobná velká písmena. Také se učil iluminovat, ale zatím nebyl dosti zručný, aby mu bylo zladení trvalek svěřeno.

Glorificemus. Francis se znovu v duchu vrátil k modrotisku.

Aniž by se někomu svěřil, začal se mu v hlavě rodit plán. Našel tu nejjemnější jehněčí kůži, jaká byla k maní, a několik týdnů ji ve volném čase ošetřoval, napínal a vytahoval, až měla dokonalý povrch, pak ji vybělil do sněhobílá a dobře ji schoval. V dalších několika měsících strávil každou volnou minutu prohledáváním Memorabilie a pátráním po něčem, co by ho přivedlo na stopu významu Leibowitzova modráku. Nenašel nic, co by se těm klikyhákům podobalo ani nic, co by mu pomohlo odhalit jejich smysl, ale po dlouhém hledání narazil na zlomek knihy, v níž byla částečně zničená stránka týkající se modrotiskové metody. Vypadalo to jako zlomek nějaké encyklopedie. Zmínka byla stručná a část odstavce chyběla, ale po několikerém přečtení začal bratr Francis tušit, že on - a spousta kopistů před ním - promrhali spoustu času a inkoustu zbytečně. Ukázalo se, že bílá kresba na tmavém podkladě není nijak žádoucí vlastnost, ale pouze výsledek jistého levného reprodukčního procesu. Původní kresba, ze které modrotisk vznikl, byla černá na bílém pozadí. Francis měl co dělat, aby se ovládl a nezačal tlouct hlavou o kamennou podlahu. Tolik inkoustu a úsilí jen kvůli překopírování jakési nahodilosti! Bratr Horner se o tom snad ani nemusel dozvědět. Vzhledem k tomu, jak na tom byl se srdcem, by byl dobrý skutek nic mu o tom neřít.

Poznání, že modrotiskové barevné provedení je na starých kresbách vlastně jen náhodou, dodalo jeho plánu nový impuls. Mohl vytvořit oslavnou kopii Leibowitzova tisku, aniž by na tuto nahodilou vlastnost bral ohled. Při inverzním barevném uspořádání kresbu na první pohled nikdo nepozná. Daly by se vylepšit i jiné rysy. Netroufal si změnit něco, čemu nerozuměl, ale tabulky součástek a tiskacím písmem vyvedené informace by přece mohly být rozmístěny kolem schéma-i u symetricky, na sveticích a štíticích. Jelikož význam vlastního schématu mu zůstal záhadou, neodvažoval se pozměnit jeho tvar a dispozici ani o chlup, ale když teď nezáleželo na barvě, říkal si, proč by nemohlo být krásné. Uvažoval, že šušníky a krucánky vyvede ve zlatě, ale čmáranice byla na zlacení příliš složitá a zlatá ploška by byla nápadná. Klikyháky prostě musely být inkoustově černé, ale to znamenalo, že čáry by měly být světlejší, aby se klikyháky zvýraznily. Asymetrické schéma sice muselo zůstat stejné, ale neviděl důvod, proč by se jeho smysl měl změnit, kdyby posloužilo jako konstrukce pro plazivou vinnou révu, jejíž větvičky (pečlivě se vyhýbající klikatinám) by mohly dodat zdání symetričnosti nebo udělat asymetrii přirozenější. Když bratr Horner iluminoval M, promění je v nádhernou spleť listů, plodů a větviček, snad i s úskočným drakem, ale stejně zůstalo čitelné jako M. Francis neviděl důvod, proč by totéž nemělo platit pro schéma.

Celkový tvar se zdobenými okraji by mohl mít podobu štítu a ne strohého obdélníku, který kresbu ohra ničoval na modráku. Udělal si několik desítek skic. Úplně nahoře by na pergamenu mělo být znázornění Boha na trůně - úplně dole pak erb albertiánského řádu a těsně nad ním podoba blahoslaveného.

Potíž byla v tom, že žádné věrné zpodobnění bla-hoslaveného neexistovalo, aspoň o něm Francis nevěděl. Jen několik smyšlených portrétů, ale žádný nepocházel z dob Zjednodušení. Neexistovala dokonce ani . smluvená podoba, ale podle tradice byl Leibowitz spíš vysoký a lehce shrbený. Ale třeba až se kryt" otevře..

Jednou odpoledne se Francis při skicování zarazil, když si uvědomil, že postava, která se za ním objevila a vrhla stín na jeho kresličský stůl patří... patří... Ne! Prosim! Beate Leibowitz, audi me! Slitování, Pane! Ať je to kdokoli, jen ne... "

"Copak to tu máme," zahučel opat a začal si prohlížet jeho náčrtky.

"Kresbu, Vaše Ctihodnosti."

"To vidím. Ale co to je?"

"Leibowitzův modrotisk."

"Ten, který jsi našel? Cože? Moc se mu to nepodoba. Proč ty změny?"

"To bude..."

"Mluv hlasitěji!"

".. ILUMINOVANÁ KOPIE!" vyjekl nechtěně bratr Francis.

"Och."

Opat Arkos pokrčil rameny a odkráčel.

Když o chvíli později procházel kolem učedníkovy stoly bratr Horner, s úžasem zjistil, že bratr Francis omdlel.

8

K Francisovu úžasu opat přestal klást překážky jeho zájmu o relikvie. Dominikáni souhlasili, že celou věc přezkoumají, a opat se uklidnil. A jelikož ve věci kanonizace došlo v Novém Římě k jistému pokroku, občas jako by úplně zapomínal, že při povolávacím pústu jakéhosi Francise Gerarda, AOL, dříve z Utahu, teď ze skriptoria a opisovačské dílny, se stalo něco zvláštního. Byla to událost stará jedenáct let. Absurdní šeptanda o totožnosti poutníka, která kdysi hýbala noviciátem, už dávno utichla. Noviciát z novicovských let bratra Francise nebyl noviciát dnešní. Ti nejmladší z nové žně mladíků o celé záležitosti nikdy neslyšeli.

Francise ovšem stála sedm velikonočních pústů mezi vlky, a tak to téma nikdy nepovažoval za bezpečné. Vždy, když se o něm zmínil, se mu pak v noci zdálo o vlčích a o Arkosovi. Arkos v tom snu házel vlkům maso a to maso bylo Francisovo.

Teď ale zjistil, že může v práci pokračovat, aniž by byl trestán, jen bratr Jeris si ho nepřestával dobírat. Francis se pustil do vlastní iluminace jehněčí kůže. Složitost ozdob a mučivá jemnost zlacení napovídaly že ho čeká mnoho let práce, neboť času měl na svůj vedlejší projekt pomalu, ale v temné tůni stále

jako by všechno stálo, byl život i pro toho, kdo jej žil, jen chvilkový vír. Přinášel únavu opakujících se dnů a opakujících se ročních dob, pak slabost a bolesti, nakonec poslední pomazání a úplně na závěr - nebo spíš na začátek - okamžik temnoty. A potom se malá, chvějící se dušička, která to vše vytrpěla, snášejíc to dobře nebo zle, ocitne na místě plném světla, pod planoucím pohledem nekonečně laskavých očí, když stane před Ním. A král řekne: "Vejdí," nebo řekne: "Běž," a únava všech těch let existovala jen pro tento okamžik. V době, kterou Francis znal, se těžko dalo uvažovat jinak.

Bratr Sarl dokončil pátou stranu své matematické restaurace, zhroutil se na stůl a o několik hodin později vydechl naposledy. Co na tom. Jeho poznámky zůstaly. Za sto, dvě stě let někdo přijde a všimne si jich; třeba pak jeho práci dokončí. Zatím stoupaly k nebesům modlitby za Sarlovu duši.

Pak tu byl bratr Fingo a jeho řezbářství. Před pár lety se do tesařské dílny vrátil a tu a tam mu bylo povoleno přiložit nástroj k nedokončené soše Mučedníka. Podobně jako Francis měl i Fingo občas hodinku volna na práci, kterou si sám zvolil. Řezba postupovala téměř nepostřehnutelným tempem, pokud si ji člověk neprohlížel s odstupem několika měsíců. Francis ji vidal tak často, že si žádného pokroku nevšímal. Fingova bezstarostná veselost ho okouzlovala, i když věděl, že Fingo se přátelským chováním snaží vynahradit svou osklivost, a když mu zbylo pár minut, které nemohl využít jinak, rád ho pozoroval při práci.

V truhlářské dílně to vonělo borovicovými, cedrovými a smrkovými odřezky a lidským potem. Dřevo nebylo v opatství k sehnání snadno. Kromě fíkovníků a několika topolů v těsné blízkosti jezírka nebyl v kraji po stromech ani památky. K nejbližším zákrskům, které se daly použít jako stavební dříví, to byly tři dny cesty. Sběrači často opouštěli opatství na celý týden a vraceli se s několika osly naloženými větvemi, z nichž se daly udělat kolíky, loukotě, občas i noha židle. Někdy se jim podařilo přitáhnout i pár kmenů na výměnu shnilých trámů. Přisun dřeva byl omezený, tak museli být tesaři zároveň řezbáři a sochaři.

Někdy si Francis sedl do kouta, díval se, jak Fingo pracuje, a kreslil si; snažil se představit si detaily řez-by, která měla zatím jen hrubé rysy. Neurčité kontury tváře tam už byly, ale zůstávaly ukryty pod třískami a vropy. Bratr Francis se na skicách snažil předvídat rysy dřív, než se v žilkovaném dřevě objeví. Fingo si jeho skicy prohlížel a smál se jim. Ale jak práce postupovala, nemohl se Francis zbavit dojmu, že obličej řezby se směje a že ten úsměv odněkud matně zná. Když si jej načrtl, pocit povědomosti ještě zesílil. Ale stále si tu tvář nedokázal nikam zařadit, ani si vzpomenout, kdo se tak šibalsky usmíval.

"Není to špatné, vážně. Vůbec to není špatné" řekl Fingo o jeho skicách.

Kopista pokrčil rameny. "Pořád se mi zdá, že už jsem ho někde viděl,"

"Tady ne, bratře. Ne v téhle době."

V období adventu Francis onemocněl a než se do tesařské dílny znovu podíval, uběhlo několik měsíců.

"Tvář je už skoro hotová, Francisko," řekl řezbář. "Co na ni říkáš?"

"Vždyť já ho znám!" zajíkl se Francis a civěl na

ty veselé a přitom smutné přimhouřené oči, náznak šibalského úsměvu v koutcích rtů - jaksi až příliš povědomého,

"Vážně? A kdo to je?" zajímal se Fingo.

"Je to.., hmm, já vlastně nevím. Myslím, že ho znám. Ale..."

Fingo se rozesmál. "Třeba jenom poznáváš své skicy," nabídl vysvětlení*

Francis o tom tak přesvědčený nebyl. Ale stále tu tvář nedokázal nikam zařadit.

Hmm-hnnn! jako by říkal ten krivý úsměv.

Opata ten úsměv dráždil. Dovolil, aby dílo bylo dokončeno, ale prohlásil, že nikdy nepřipustí, aby plnilo zamýšlený účel - sochy, která bude stát v kostele, bude-li blahoslavený někdy kanonizován. O mnoho let později, když byla hotova celá postava, se Arkos zasadil o to, aby byla postavena na chodbu příbytku pro hosty, ale když z ní měl jeden návštěvník z Nového Říma šok, nechal ji přenést do své pracovny.

Pomalu a bolestivě proměňoval bratr Francis jehněčí kůži ve výbuch krásy. Zvěsti o jeho projektu pronikly i mimo zdi skriptoria. U jeho stolu se Často scházeli mniši, prohlíželi si práci a obdivně si šeptali.

"Vnuknutí," zašeptal někdo. "To je důkaz. Třeba to byl opravdu Blahoslavený, koho tenkrát potkal..."

"Nechápu, proč se nevěnuješ něčemu užitečnějšímu," reptal bratr Jeris, jehož ostrovtip po několika letech Francisových trpělivých odpovědí vyschl, sám skeptik, věnoval volný čas výrobě a zdobení stínítek z nepromokavého plátna na lampy v kapli, a tak si získal přízeň opata, který ho zanedlouho pověřil řízením prací na trvalkách. A účetní knihy brzy začaly potvrzovat, že Jerisovo povýšení bylo na místě. Bratr Horner, starý mistr kopista, onemocněl. Za několik týdnů už bylo jasné, že oblíbený mnich leží na smrtelném loži. Pohřební mši mu odpívali v prvních dnech adventu a tělesná schránka zbožného mistra kopisty byla svěčena zemí, z níž vzešla. A zatímco mnišská obec ještě modlitbami projevovala svůj žal, Arkos v tichosti jmenoval mistrem opisovačské dílny bratra Jeriše.

Den po svémjmenování bratr Jeris uvědomil Francise o tom, že by měl skončit s dětinským hraním a chopit se mužské práce. Mnich poslušně zabalil své drahocenné dílo do pergamentu, svěřil je do ochrany tvrdým deskám, dobře je uložil a ve volném čase začal vyrábět stínítka z nepromokavého plátna. Jediným slůvkem neprotestoval. Spokojil se vědomím, že jedno ho dne se duše drahého bratra Jeriše vydá na stejnou cestu jako duše bratra Hornera, aby začala žít životem, pro nějž je tento svět pouze zkušebním jevištěm; soudě podle toho, jak se Jeris užíral, vztekal a honil, mohla se na ni vydat poměrně mladá. Pak, dá-li Bůh, třeba Francis dostane možnost své hýčkané dílo dokončit.

Ale Prozetelnost zasáhla dřív, aniž by povolala duši bratra Jeriše ke Stvořiteli. V létě následujícího roku dorazila do opatství karavana oslů a s ní apoštolský protonotář z Nového Říma s doprovodem. Představil se jako monsignor Malfreddo Aguerro, postulátor blahoslaveného Leibowitze ve věci kanonizace. Doprovázelo ho několik dominikánů. Přišel, aby byl svědkem znovutevření krytu a průzkumu "Uzavřeného prostředí". A také proto, aby prověřil všechny důkazy, které mohlo opatství poskytnout a které mohly s případem souviset, včetně - k opatové zděšení - zprávy o údajném zjevení blahoslaveného, které podle tvrzení poutníků potkalo jistého Francise Gerarda z Utahu, AOL.

Mniši přivítali světcova obhájce srdečně, ubytovali ho v prostorách vyhrazených hostujícím prelátům a dali mu k obsluze šest noviců, kterým bylo uloženo, aby vyhověli každému jeho rozmaru. K zármutku rádoby pořadatelů radovánek se ukázalo, že monsignor Aguerro je muž, jemuž jsou rozmary cizí. Když byla otevřena nejlepší vína, Aguerro usrk, aby neurazil, a dal přednost mléku. Bratr lovčí dodal hostu na stůl buclatou křepelku a kukačku kohoutí, ale monsignor Aguerro se jen zeptal, čím se kukačky kohoutí živí ("Zrím, bratře?" - "Nikoli, hady, monsignore.") a tvářil se, že by dal přednost obyčejné ovesné kaši v refektáři. Kdyby se začal zajímat o původ kousků masa v pokrmech, možná by dal přednost šťavnatým křepelkám. Malfreddo Aguerro si přál, aby život v opatství probíhal jako obvykle. Přesto advokáta každý večer bavili hudci a kočovná klaunská společnost, až začal věřit, že "život jako obvykle" musí být v opatství na poměry mnišských komunit mimořádně rušný.

Třetí den Aguerrovy návštěvy si opat zavolal Francise k sobě. Vztahy mezi mnichem a jeho představeným, ač nijak srdečně, byly od chvíle, kdy opat novici povolil složit slib, vcelku přátelské, a tak se Francis ani nechvěl, když zaklepal na dveře pracovny a zeptal se:

"Poslal jste pro mě, ctihodný Otče?"

"Ano, poslal," řekl Arkos a pak se bez obalu zeptal: "Řekněte mi, přemýšlíte někdy o smrti?"

"Často, můj pane."

"Modlíte se ke svatému Josefovi, aby vaše smrt nebyla bědná?"

"Umm - často, ctihodný Otče."

"Pak asi nestojíte o to, aby se vám z ničehonic něco přihodilo, že? Aby si z vašich střev někdo nadělal struny do houslí? Aby si na vás pochutnali vepři? Aby vaše kosti neskončily v nevysvěcené půdě? Co?"

"Nnn-ne, Magister meus."

"Myslel jsem si to. Tak si dávejte pozor, co monsignoru Aguerrovi řeknete."

"Já...?"

"Vy." Arkos se poškrábal na bradě a pohroužil se do nepříjemných úvah. "Vidím to až příliš jasně. Leibowitzův případ je odložen. Ubohého bratra srazila padající cihla. Leží tam a škemrá o rozhršení. Mezi námi - jen si to představte. A my stojíme kolem, smutně klopíme oči - i duchovní - a díváme se, jak ze sebe vyráží poslední slova a odchází bez posledního pomazání, ubožák. Propadlý peklu. Bez pozhnání. Bez zpovědi. Nám před nosem. Smůla, co?"

"Vaše Ctihodnosti?" zaskřehotal Francis,

"Ne, mně vinu nedávejte. Budu mít co dělat, abych bratry udržel, když budou mít nutkání ukopat k smrti."

"Kdy?"

"Doufám, že nikdy. Protože vy si přece dáte pozor, ne? - na to, co, monsignorovi řeknete. Jinak by se mohlo stát, že je nechám, aby vás ukopali k smrti."

"Ano, ale..."

"Postulátor s vámi chce okamžitě mluvit. Prosím, držte svou fantazii na uzdě a dávejte si pozor na jazyk, Snažte se nemyslet, prosím."

"Myslím, že to zvládnu,"

"Běž, synu, běž."

Když Francis poprvé zaklepal na Aguerrovy dveře, cítil mrazení v zádech, ale brzy zjistil, že jeho strach je neopodstatněný. Protonotář byl laskavý starý diplomat, jenž se o život nepatrného mnicha intenzivně zajímal. Po několika minutách úvodních zdvořilostí došlo na choulostivé téma.

"A teď vašemu setkání s osobou, kterou mohl být blahoslavený zakladatel..."

"Ale já jsem nikdy neřekl, že to byl blahoslavený Leibo..."

"Ovšemže neřekl, milý synu. Ovšemže ne. Mám tu popis té události - získaný z druhé ruky, přirozený - a byl bych rád, kdybyste si ho přečetl a pak ho potvrdil nebo poopravil." Odmlčel se, vytáhl z pouzdra svitek listin a podal jej bratru Francisovi. "Tato verze vychází z vyprávění, které přinesli pocestní," dodal. "Ale jen vy můžete popsát, jak se to stalo -

z první ruky a tak bych byl rád, kdybyste to co nejsvědomitěji opravil."

"Jistě, monsignore. Vlastně se ani tak moc nestalo..."

"Čtěte, čtěte! Pak si o tom pohovoříme, ano?"

Tloušťka svitku nenasevďovala tomu, že podle líčení z doslechu se "tak moc nestalo". A jak Francis četl, jeho obavy silily. Brzy dosáhly do rozměrů hrůzy.

"Nějak jste zbledl, synu," řekl postulátor. "Trápí vás něco?"

"Monsignore, takhle... takhle to vůbec nebylo!"

"Ne? Vždyť přinejmenším nepřímo musíte být autorem? Jak jinak by to mohlo být? Nebyl jste jediný svědek? "

Bratr Francis zavřel oči a otřel si čelo. Ostatním novicům neřekl nic než pravdu. Novici si o tom mezi sebou šeptali.

Vyprávěli to poutníkům. Poutníci to předávali dál. A nakonec - tohle! Žádný div, že opat Arkos o tom zakázal mluvit. Že se o tom poutníkovi vůbec zmiňoval!

"Řekl mi jen pár slov. Viděl jsem ho jen chvíli. Honil mě holí, zeptal se na cestu do opatství a nakreslil značky na kámen, kde jsem pak objevil kryptu. Víckrát jsem ho nespátřil."

"Žádná svatozář?"

"Ne, monsignore."

"Žádný nebeský chór?"

"Ne!"

"A co ten koberec růží, který vyrostl v místech, kudy prošel? "

"Ne, ne! Nic takového, monsignore!" zajíkal se mnich.

"Nenapsal na ten kámen, jak se jmenuje?"

"Jakože je Bůh nade mnou, monsignore, udělal jenom ty dvě značky. Nevěděl jsem, co znamenají."

"Dobrá, dobrá," povzdechl si postulátor. "Poutníci vřdycky, přehánějí, jak začnou vyprávět. Není mi ale jasné, jak to všechno začalo. Popište mi, jak se to skutečně udalo."

Bratr Francis mu to stručně vylíčil. Aguerra jako by posmutněl. Po zamyšleném mlčení si vzal objemný svitek zpátky, na rozloučenou ho popleskal a hodil do koše. "A takhle skončil zázrak číslo sedm," zamručel, Francis si pospíšil s omluvou.

Advokát ho ale zarazil. "Nesnažte si nic nalhávat.

Máme dost důkazů. Několik spontánních uzdravení -několik případů okamžitého vyléčení nemoci po setkání s blahoslaveným. Jsou jednoduché a dobře zdokumentované. Na takových se staví kanonizace. Chybí jim samozřejmě poetičnost tohoto příběhu, ale jsem téměř rád, že není pravdivý - rád kvůli vám. Ďáblův advokát by vás ukřižoval."

"Nikdy jsem neřekl, že..."

"Rozumím, rozumím! Začalo to tím krytem. Mimochodem, právě dnes jsme ho otevřeli."

Francisova tvář se rozjasnila. "A našli jste něco víc po svatém Leibowitzovi? "

"Blahoslaveném, prosím!" opravil ho monsignor. "Ne, zatím ne. Zpřístupnili jsme vnitřní prostory. Že to ale trvalo, dostat se tam. Uvnitř bylo patnáct koster a mnoho úžasných předmětů. Ta žena, jejíž ostatky jste našel - mimochodem, skutečně to byla žena se zřejmě dostala do vnější komory, ale vnitřní už byla plná. Možná by i tam byla do jisté míry chráněná, kdyby zborcení zdí nezpůsobilo zával. Ti ubožáci uvnitř se ocitli v pasti, kameny, které zavalily vstup, je tam uvěznily. Nebesa ví, proč nebyl zkonstruován tak, aby se otvíral dovnitř."

"A ta žena v předsáli, byla to Emily Leibowitzová?"

Aguerra se usmál. "Dá se to dokázat? Ještě nevím. Věřím tomu, že byla, ano, věřím tomu - ale možná nechávám přání předběhnout rozum. Uvidíme, co ještě najdeme, uvidíme. Druhá strana má svědka. Nemohu dělat předčasné závěry."

Navzdory zklamání, které mu přineslo Francisovo líčení setkání s poutníkem, zůstal Aguerra vlídný. Strávil na archeologickém nalezišti deset dní, než se

vydal na zpáteční cestu do Nového Říma, a dva své pomocníky pověřil dohledem nad pokračujícími vykopávkami.

Poslední den před odjezdem přišel do skriptoria za bratrem Francisem.

"Prý pracujete na listině, která má oslavit ostatky, jež jste našel," prohlásil postulátor. "Podle toho, jsem slyšel, bych ji velice rád viděl."

Mnich protestoval, že to nestojí za řeč, ale hned pro ní odešel. Když jehněčí kůži rozbaloval, ruce se mu tráslý horlivostí. S radostným zadostiučiněním si všiml, že bratr Jeris přihlíží a nervózně se mračí.

Monsignor Aguerra ohromeně zíral. "Nádhera!" vybuchl nakonec. "Ty skvostné barvy! Je to velkolepé, velkolepé. Dokončete to - bratře, dokončete to!"

Francis našel očima bratra Jerise a tázavě se usmál.

Mistr skriptoria se rychle otočil. Jeho šíjí zalil ruměnec. Další den Francis rozbil brka, barvy, zlaté listky a znovu se pustil do práce na iluminovaném schématu.

9

Za několik měsíců po odjezdu monsignora Aguerry dorazila do opatství druhá oslí karavana z Nového Říma - plně naložená písaři a zbrojnoši, kteří ji měli chránit před lapky, pomatenými bandity i draky, o kterých se povídalo.

Tentokrát vedl výpravu prelát ozdobený růžky a špičatými tesáky. Oznamoval, že mu bylo uloženo oponovat kanonizaci blahoslaveného Leibowitze, a že přijel prošetřit - a snad, jak naznačil, také stanovit zodpovědnost za jisté nesmyslné a hysterické pověsti, které z opatství pronikly ven a politováníhodně se donesly až k bránám Nového Říma. Dal jasné najevo, že nebude tolerovat žádné romantické bláboly, jak to možná před časem činil jiný host.

Opat ho zdvořile přivítal, omluvil se, že v apartmá pro hosty byl před nedávnem někdo s neštovicemi, a nabídl mu železná lůžko v cele obrácené na jih. Monsignor si musel vystačit s vlastními lidmi a spolu s ostatními jedli kaši a

zeleninu v refektáři - lovci tvrdili, že křepelek a kukaček je toho roku nevysvětlitelně málo.

Tentokrát opat nepovažoval za nutné Francise varovat, aby příliš nepovoloval uzdu své fantazii. Jen ať to zkusí, pokud bude mít kuráž. Bylo sotva pravděpodobné, že by advocatus diaboli něčemu snadno uvěřil, aniž by to nejdříve důkladně rozpitval a do ran nevrátil prsty, i kdyby to nakrásně byla pravda.

"Slyšel jsem, že často omdléváte," řekl monsignor Flaught, když s bratrem Francisem osaměl a probodl ho - aspoň Francisovi to tak připadalo - nepřátelským pohledem. "Povězte mi, neměl jste v rodině případ epilepsie? Pomatení smyslů? Nervovou poruchu způsobenou mutací?"

"Nic takového, Excellence."

"Neříkejte mi Excellence," utrl se na něj hodnostář. "Však my z vás pravdu dostaneme."

A ten hlas napovídal: Stačil by nepatrný chirurgický zákrok, bez velkých cavyků, jenom taková maličká amputace.

"Víte o tom, že listinám je možno dodat starý vzhled uměle?" zeptal se.

Francis o tom neměl ani ponětí.

"Víte o tom, že v listinách, které jste našel, se jméno Emily nevyskytuje ani jednou?"

"Ale vždyť..." Chtěl protestovat, ale najednou znejistěl a zarazil se.

"Jméno, které se tam objevuje, je Em, že? - a to by mohla být zdobnělina od Emily, ne? "

"My... myslím že ano, monsignore."

"Ale také by to mohla být zdobnělina od Emma, ne? A jméno Emma se na papírech ve schránce NAŠLO!"

Francis mlčel.

"Tak co?"

"Jak zněla otázka, monsignore? "

"To nic. Jen jsem vám chtěl říct, že z důkazů, které máme k dispozici, vychází, že 'Em' zastupuje 'Emma' a 'Emma' není zdobnělina od Emily. Co mi k tomu řeknete?"

"Nikdy jsem o tom nepřemýšlel, monsignore, ale..."

"Ale co?"

"Nezáleží spíš na vůli manželů, jak si chtějí říkat?"

"DĚLÁTE SI ZE MĚ LEGRACI?"

"Ne, monsignore."

"A teď s pravdou ven. Jak došlo k objevení toho krytu a co mají znamenat ty fantastické bláboly o zjevení?"

Bratr Francis se to pokusil vysvětlit. Advocatus diaboli ho často přerušoval pohrdavým odfrknutím nebo uštěpačnými otázkami a když skončil, nenechal na jeho líčení ze sémantického hlediska nit suchou a rozebral Francise tak dokonale, že sám začal pochybovat, jestli starce opravdu viděl, nebo si celou událost vymyslel.

Křížový výsledek byl neúprosný, ale Francis si všiml, že má menší strach než při rozhovoru s opatem. Dáblův advokát mu nemohl udělat nic horšího, než mu utrhat jeden úd za druhým, ale měl by to hned za sebou a to vědomí by mu pomohlo bolest překousnout. Zato když stál před opatem, musel mít stále na paměti, že Arkos, jeho celoživotní představený a věčný inkvizitor jeho duše, ho může trestat znovu a znovu.

Monsignoru Flaughtovi podle všeho připadalo mnichovo vyprávění tak žalostně prostinké, že po tom, jak Francis zareagoval na počáteční nápor, nenašel důvod k přechodu do plného útoku.

"Pokud trváte na tom, že se to seběhlo takto, bratře, myslím, že s vámi nebudeme ztrácet čas. I kdyby to byla pravda - čemuž nevěřím - je to tak banální, až je to hloupé. Víte o tom?"

"Já jsem si to myslel vždycky, monsignore," ulevil si bratr Francis; tolik let se snažil popírat význam, který ostatní poutníkovi přikládali.

"To je dost, že jste to uznal!" odsekl Flaught.

"Vždycky jsem říkal, že si myslím, že to nejspíš byl jenom obyčejný stařík."

Monsignor Flaught si rukou zakryl oči a hekavě vzdychl. Zkušenosti s nerozhodnými svědky mu radily, aby mlčel.

Před odjezdem z opatství se advocatus diaboli, podobně jako před ním světcův obhájce, zastavil ve skriptoriu a požádal, jestli by mohl vidět iluminovanou oslavu Leibowitzova modrotisku (toho "strašného nesmyslu", jak ho nazýval). I tentokrát se mnichovy ruce trásl, jenže ne horlivostí, ale strachem, že bude opět muset práci přerušit.

Monsignor Flaught zůstal stát a mlčky na jehněčí kůži zíral. Třikrát polkl. Nakonec nuceně přikývl.

"Máte bujnou fantazii," uznal. "Ale to už všichni víme, ne?" Odmlčel se. "Jak dlouho se tomu věnujete?"

"Šest let, monsignore, s přestávkami."

"Hm, vypadá to, že nejmíň jednou tolik vám ještě zbývá."

V tom okamžiku se Flaughtovy růžky o palec zkrátily a tesáky zmizely úplně. Téhož dne večer odjel do Nového Říma.

Léta plynula, vyrývala brázdy do mladých tváří a přidávala jim šediny na spáncích. Život v klášteře šel neměnným tempem dál, a tak každý den stoupal k nebesům opakující se chvalozpěv, každý den světu

po troškách přibývalo opsaných a přepsaných děl, tu a tam někdo odešel jako tajemník nebo písař na biskupství, ke kněžskému tribunálu nebo k těm několika světským institucím, které o takovou službu projeví zájem. Bratr Jeris přišel s ambiciózním návrhem na stavbu tiskařského lisu, ale Arkos ho zarazil, když se o tom doslechl. Chyběl papír, inkoust a ve světě, který byl pyšný na svou negramotnost, i poptávka. Ve skriptoriu se pokračovalo s kalamářem a brkem.

Na prvního apríla dorazil posel z Vatikánu a přivezl řádu velkou novinu. Monsignor Flaught stáhl všechny námitky a kaje se před ikonou blahoslaveného Leibowitze. Monsignor Aguerra svou věc obhájil a papež rozhodl, že vydá edikt s doporučením kanonizace. Datum slavnostního vyhlášení bylo stanoveno na příchod svatého roku, shodně se svoláním velkého církevního koncilu, který si vzal za cíl přeformulovat doktrínu o omezení magisteria v otázkách morálky a víry; byl to problém v dějinách již mnohokrát řešený, ale zřejmě mu bylo dáno vyvstat v každém století v nové podobě, obzvlášť pak v temných dobách, kdy lidské "znalosti" větru, hvězd a deště byly skutečně jen kusé, V

průběhu koncilu měl být zakladatel řádu albertiánů přijat do kalendáře svatých.

Zpráva vyvolala bouřlivé veselí v celém opatství. Dom Arkos, nyní již věkem schýlený a téměř senilní, si zavolal bratra Francise a sípavě mu sdělil:

"Jeho Svatost vás zve do Nového Říma na kanonizaci. Připravte se na cestu,"

"Já, Vaše Ctihodnosti?"

"Vy, a sám. Bratr lékárník mi tak dlouhou cestu zakázal. A vzhledem k mé nemoci by nebylo dobré, kdyby odjel Otec převor. Ne abyste zase omdlel,"

dodal nevrle Arkos. "Dostává se vám pravděpodobně větší cti, než si zasluhujete, za to, že tribunál přijal datum úmrtí Emily Leibowitzové jako nezvratně dokázané. Ale Jeho Svatost vás pozvala stejně. Myslím, že byste měl poděkovat Bohu a nechlubit se tím."

Bratr Francis se zapotácel. "Jeho Svatost...?"

"Ano. Posíláme do Vatikánu originál Leibowitzova modrotisku. Co kdybyste přibral svou iluminovanou oslavu jako osobní dar pro Svatého Otce?"

"Och," hlesl Francis.

Opat ho vzkřísil, poželhal mu, nazval ho dobrým prostáčkem a poslal ho s balit si tuláckou přikrývkou.

10

Cesta do Nového Říma se dala urazit v nejlepším případě za tři měsíce, ale spíš za víc; záleželo na tom, jak daleko stačí Francis dojet, než ho tlupy lapků nevyhnutelně připraví o osla. Měl cestovat sám, beze zbraně, jen s lehkou pokrývkou a žebráckou miskou, a k tomu nést relikvii a svou iluminovanou repliku. Modlil se, aby to poslední nevzdělaným lupičům nic neříkalo. Mezi bandity kolem cest se občas našli i dobráci, kteří brali jen to, co pro ně mělo nějakou cenu, a ponechávali oběti život, zabité zvíře a svršky. Jiní tak uznali nebyli.

Pro jistotu si přes pravé oko natáhl černou pásku. Venkované byli pověřiví a často je dokázal obrátit na útěk pouhý náznak zlého oka. S takovou výzbrojí a výbavou se vydal na cestu, uposlechnout pozvání, které mu adresoval Sacerdos Magnus, Nejsvětější pán a vládce, papež Lev XXI.

Po necelých dvou měsících cesty na svého zloděje narazil na horské stezce obklopené hustým lesem, daleko od všech lidských obydlí kromě Údolí zrůd, které se nacházelo za vrcholem kopce, několik mil na západ. Tam, jako v leprosáriu, žila v odloučení od světa kolonie genetických zvráceností. Na několik podobných kolonií milosrdní bratři Církve svatě dohlíželi, ale Údolí zrůd mezi ně nepatřilo. Zrůdy, které unikly smrti z rukou lesních kmenů, se tam scházely již několik staletí. A jejich řady stále doplňovali deformovaní, plahočící se tvorové, kteří tam hledali úkryt před světem. Někteří byli plodní a mohli na svět přivádět potomstvo. Takové děti zrůdnost svých rodičů často zdědily. Často se rodily mrtvé nebo se nedožily dospělosti. Ale někdy zrůdné rysy ustoupily a ze spojení mutantů vzniklo na pohled normální dítě. Stávalo se, že takové na pohled "normální" dítě bylo postiženo neviditelnou srdeční nebo duševní poruchou, která ho zbavovala podstaty lidství, a přitom mu ponechávala vzhled. I z církevních řad zaznívaly tu a tam hlasy, že takoví tvorové byli zbavení Dei imago od početí a jejich duše jsou duše zvířecí; že by s nimi mělo být nakládáno jako se zvířaty a ne jako s lidmi a měli by být podle zákona přírody vyhubeni; že Bůh na ně seslal zvířecí úděl jako trest za hříchy, které přivedly lidstvo na pokraj záhuby. Pár teologů, které nikdy neopustila víra v peklo, popíralo, že by jejich Bůh mohl sáhnout po jakémkoli dočasném trestu, a tvrdilo, že člověk, který by chtěl rozhodovat, zda ta či ona z ženy zrozená bytost je náležitě podobná obrazu božímu, by si přivlastňoval práva nebes. I blb, který vypadá, že toho má v hlavě míň než pes vepř nebo koza, má být - zrodil-li se z ženy - považován za nesmrtelnou duši, hřímalo magisterium a opakovalo to do omrzení. Po několika podobných vyhlášeních z Nového Říma, která měla za cíl omezit zabíjení novorozeňat, začali někteří těmto nešťastným zrůdám říkat "papežovi vnuci" nebo "papežovy děti".

"To, co se živé narodí z lidských rodičů, nechť je ponecháno žít," řekl předchozí Lev, "v souladu se zákonem přírody a božským zákonem lásky, nechť je chováno jako dítě a živeno bez ohledu na podobu a chování, neboť zdravý rozum říká i bez; božího vnuknutí, že právo na rodičovskou pomoc v zájmu přežití stojí nad všemi ostatními právy, takže společnost ani stát nejsou zmocnění je upravovat, pouze smí z moci vladařské bdít nad jeho výkonem. Ani pozemská zvířata .se nechovají jinak."

Lupič, který zastavil bratra Francise, na první pohled deformovaný nebyl, ale to, že přichází z Údolí zrůd, se ukázalo v okamžiku, kdy se z křoví na svahu nad cestou vynořily dvě zakuklené postavy, posměšně na mnicha zahoukaly a ze zálohy na něj namířily napjaté luky. Na takovou vzdálenost si Francis nebyl jistý prvním dojmem, který mu říkal, že jedna ruka svírá luk šesti prsty nebo má palec navíc; žádné pochyby ale nemohly být o tom, že jedna zahalená postava rná na sobě kutnu se dvěma kápěmi. Do tváří vidět nebylo, a tak nepoznal, jestli v kápi, která je navíc, je i hlava navíc. Sám zloděj mu zastoupil cestu. Byl to chlapík nevysoký, ale stavěný jako býk, hlavu měl jako nablýskaný knoflík a čelist jako žulový blok. Zešíroka rozkročen, mohutné paže zkříženy na prsou, stál uprostřed stezky a díval se, jak se k němu drobná postava na oslu blíží. Pokud Francis neklamal zrak, vyzbrojen byl pouze svaly a nožem, který se ani neobtěžoval vytáhnout z poutka na opasku. Pokynul Francisovi, aby šel blíž. Když se mnich na padesát yardů od lapky zastavil, jedno z papežových dítek vypustilo šíp; střela šlehla do cesty těsně před osla a zvíře se rozběhlo.

O kus dál osel uprostřed stezky zastavil. "Slez,"

ř poručil lupič. Bratr Francis si shrnul kápi, aby bylo

vidět pásku přes oko, zvedl chvějící se prst, a chystal se jím pásky dotknout. Pomalu ji začal z oka stahovat.

Zloděj zaklonil hlavu a rozchechtal se smíchem, za jaký by se nemusel stydět ani Satan. Francis rychle odřikal vymítací formuli, ale zloděje se to nijak viditelně nedotklo.

"Tohle už dávno na nikoho neplatí, kněžoure," řekl. "A teď slez."

Francis se usmál, pokrčil rameny a bez dalších protestů sesedl. Lupič si prohlédl osla, poplácal ho po bocích, podíval se mu na zuby a na kopyta.

"Jíst? Jíst?" zaskřehotala jedna ze zakuklených po-stav na svahu.

"Tentokrát ne," vyštěkl lupič. "Kost a kůže."

Bratr Francis si vůbec nebyl jistý, zda se baví o oslu.

"Dobrý den přejí, pane," řekl mnich vlídně. "Toho osla si můžete vzít. Myslím, že chůze mi jenom pro-spěje."

Znovu se usmál a chtěl pokračovat v cestě.

Do cesty před ním se zaryl šíp.

"Tak to prr!" zahučel lupič a obrátil se k Franci sovi. "Svlíkní se. A ukaž, co máš v té roli a v tom uzlíku."

Francis s omluvným gestem ukázal na žebračskou miskou, ale od lupiče se dočkal jen dalšího pohrdavého smíchu.

"Ten trik s hrnkem na almužny znám taky," řekli "Ten poslední s žebračskou miskou měl v botě schovaného půl heklu zlata. Tak honem, svlíkat."

Bratr Francis mu bláhově ukázal, že má jen sandály, ale lupič na to nedal a netrpělivě ho pobídl. Mnich rozvázal pokrývku, rozvinul ji, aby ukázal, co je v ní, a začal se svlékat. Lupič prohrabal šaty skrz naskrz, a když nic nenašel, hodil mu je zpátky. Majitel zajímavě poděkoval, protože čekal, že zůstane na cestě nahý.

"A teď se podíváme, co je v tom druhém balíčku."

"Tam jsou jenom listiny, pane," protestoval mnich. "Pro nikoho jiného než pro majitele nemají žádnou cenu."

"Rozbal to."

Francis mlčky rozvázal balíček a rozbalil originální modrotisk i jeho iluminovanou oslavu. Zlato a barevné zdobení se zatřpytily v paprscích, které pronikly korunami stromů. Lupičovi spadla brada.

"Hezká věc! Staré by se určitě líbilo, kdyby jí něco lakového viselo ve srubu!"

Francisovi se zatočila hlava.

"Zlato!" vykřikl zloděj na své kumpány na svahu.

"Jíst? Jíst?" přilétla bublavá odpověď.

"Jídlo bude, nemějte strach!" zavolal lupič a normálním hlasem Francisovi vysvětlil: "Sedí tu sotva pár dnů a hned mají hlad. Kšefty nejdou. Provoz je dneska mizerný."

Francis souhlasně přikývl a lupič znovu začal obdivovat iluminovanou kopii.

Hospodine, jestli jsi ho seslal jako zkoušku, dej mi odvahu, abych zemřel jako muž, a má-li se toho zmocnit, ať se tak stane jen přes mrtvolu Tvého služebníka. Svatý Leibowitzi, shlédni na tento čin a modli se za mě...

"Co je to?" zeptal se lupič. "Nějaký talisman?" Chvilí se díval na obě listiny současně. "No ne, jedno je stín toho druhého. Co je to za kouzla?" Žabodl do Francise podezíravé šedé oči.

"Jak se to jmenuje?"

"Oh... Tranzistorový ovládací systém jednotky 6-B," vykotal mnich.

Lupič si listiny prohlížel vzhůru nohama, ale přesto si všiml, že pozadí jednoho obrázku je opačně vzhledem k tomu druhému - a zdálo se, že ho to zaujalo přinejmenším stejně jako zlaté lístky. Přejížděl po detailech kresby krátkým, špinavým ukazováčkem, po němž na iluminované jehněčí kůži zůstávala světlá šmouha. Mnich měl co dělat, aby zadržel slzy.

"Prosím vás!" vyhrkl mnich. "To zlato je tenoučké, jeho cena nestojí za řeč. Sám si potěžkejte. Sotva váží víc než papír. Pro vás to nemá žádnou cenu. To si raději vezměte mé šaty, prosím. Vezměte si osla, po krývku, vezměte si cokoli, ale tohle mi nechte. Vám je to k ničemu."

Do lupičových šedých očí se vloudilo zamyšlení. Sledoval mnichovo rozrušení a třel si bradu. "Nechám ti šaty, osla a všechno ostatní kromě tohotohle," nabídl. "Vezmu si jenom ty talismany."

"Pro lásku boží, pane, to mě rovnou zabijte," pěl bratr Francis.

Lupič se rozchechtal. "Uvidíme. Řekni mi, co jsou zač."

"Nic. Jedno je památka po muži, který zemřel před dávnou dobou. To druhé je jenom kopie."

"K čemu ti jsou?"

Francis na okamžik zavřel oči a snažil se přijít na nějaké vysvětlení. "Znáte lesní kmeny? Víte, že uctívají předky?" V lupičových očích se hněvivě zablesklo. My našimi předky pohrdáme, " vyštěkl. "Budiž prokleti kteří nás zplodili!"

"Prokleti, prokleti!" opakoval jako ozvěna jeden lučištník na svahu.

"Ty nevíš, kdo jsme? Odkud jsme?"

Francis přikývl. "Nechtěl jsem nikoho urazit. Ten dávno mrtvý, který to po sobě nechal - to nebyl váš předek. Byl to náš dávný učitel. Ctíme jeho památku. Tohle je jenom dárek, nic víc."

"A ta kopie?"

"Tu jsem dělal já sám. Prosím vás, pane, strávil jsem tím patnáct let. Pro vás je to bez ceny. Přece byste člověka jenom tak nepřipravil o patnáct let života?"

"Patnáct let?" Lupič zaklonil hlavu a rozeřval se smíchy. "Patnáct let jsi se dělal s tímhle?"

"Ale..." Francis se zarazil. Oči mu sjely na lupičův tlustý ukazováček. Prst tůkal na originální modrotisk.

"Tohle ti trvalo patnáct let? Vždyť je to vedle toho druhého úplně škaredé." Chechtal se, až se za břicho popadal, a dál ukazoval na relikvii. "Cha! Patnáct let! Tak tohle tam děláte? Proč? K čemupak je ten tmavý stínový obraz dobrý?"

Patnáct let nad tímhle! Cha cha! Taková babská práce!"

Bratr Francis ho ohromeně pozoroval a mlčel. Z toho, že by si zloděj mohl splést svatou relikvii s její kopií, měl takový šok, že se nezmohl na odpověď.

Lupič se stále ještě smál, když vzal obě listiny a chystal se je roztrhnout v půli.

"Ježíši! Maria! Josefe!" vyjekl mnich a padl na kolena na cestu. "Pro lásku boží, pane!"

Lupič hodil obě listiny na zem. "Budeme se o ně bít," nabídl sportovně. "Já sázím nůž."

"Přijímám," vyhrkl impulzivně Francis. Měl za to, že souboj by konečně mohl dát nebesům šanci k nenápadnému

zásahu. Ó Bože, ty, jenž jsi dal sílu Jákobovi, aby přemohl anděla...
Postavili se proti sobě. Francis se pokřičoval. Lupič vytáhl nůž a přihodil jej k listinám. Začali kolem sebe kroužit.
O tři sekundy později ležel mnich na lopatkách pod horou svalů a úpěl. Měl pocit, že ostrý kámen mu přelomí páteř.
"Ha-há," zasmál se lupič a vstal, aby sebral nůž a smotal si listiny.
Francis, s rukama sepjatýma jako při modlitbě, se na kolenou plazil za ním a prosil ho, dokud mu stačil dech. "Prosím, vezměte si jenom jeden, ne oba! Prosím!"
"Teď si je musíš vykoupit," řehťal se triumfálně lupič. "Vyhrál jsem je poctivě."
"Nic nemám, jsem chudý!"
"Nevadí. Jestli je tak moc chceš, seženeš někde zlato. Dva hekly zlata, to je výkupné. Můžeš je sem přinést kdykoli. Tohle ti zatím schovám v boudě. Jestli to chceš zpátky, přines zlato."
"Víte, ty listiny mají význam pro jiné lidi, pro mě ne. Nesl jsem je papeži. Za ten, co má cenu, vám možná zaplatí. Ale nechť mi aspoň ten druhý, abych jim ho mohl ukázat. Ten nemá vůbec žádnou cenu."
Lupič se podíval přes rameno a rozesmál se. "Ty bys mi snad i botu políbil, abys to dostal zpátky, co?"
Bratr Francis k němu horlivě přiskočil a začal mu líbat boty.
To bylo moc i na lupiče. Nohou mnicha odstrčil, listiny od sebe oddělil a jednu se zaklením hodil Francisovi do tváře. Pak se vyšvihl na jeho osla a rozjel

se směrem k číhané. Bratr Francis popadl vzácný dokument, pospíchal vedle lupiče, nešetřil díky a žehnal mu. Lupič na něj nedbal a vedl osla k zahaleným lučišníkům.

"Patnáct let!" odfrkl si a znovu Francise odehnal nohou. "Táhni!" Iluuminovanou nádherou mával ve vzduchu, na slunci. "Pamatuj si, výkupné za ten tvůj dárek je dva hekly zlata. A papežovi řekni, že jsem vyhrál čestně."

Francis se zastavil. Naposledy odjíždějícímu banditovi vřele požehnal a tiše se pomodlil k Pánubohu za to, že existují nesobečtí lupiči, kteří se dovedou tak strašlivě zmýlit. Scházel cestou z kopce a láskyplně hýčkal původní modrotisk. Lupič se chlubil krásnou oslavou svým zmutovaným kumpánům na svahu.

"Jist, jist!" řekl jeden a popleskal osla.

"Jet, jet," opravil ho lupič. "Jist později."

Až když je Francis nechal daleko za sebou, padl na něj hluboký smutek. V uších mu stále zněl ten výsměšný hlas: Patnáct let! Tak tohle tam děláte! Patnáct let! Taková babská práce! Ha ha ha ha...

Lupič se zmýlil. Ale patnáct let bylo stejně pryč, a s nimi veškerá láska a píle, které do oslavy vložil.

Uzavřen do klášterní izolace, Francis zapomněl, jak to venku chodí, odvykl drsnosti a úskočnosti světa. Lupičovy posměšky mu teď ležely v hlavě. Vybavovala se mu léta rafinovanějšího výsměchu bratra Jeriše. Možná měl Jeris pravdu.

S hlavou skloněnou a schovanou v kápi, šel pomalu dál.

Aspoň že mu zůstala původní relikvie. Aspoň ta.

11

Konečně přišla ta hodina. Bratr Francis, oděný v prostém mnišském hábitu, si nikdy nepřipadal nicotnější než ve chvíli, kdy klečel v majestátní bazilice před zahájením ceremonie. Vznešené pohyby, víření barev, zvuky doprovázející obřadné přípravy, to vše jako by již bylo duchem liturgické, takže jen těžko šlo uvěřit, že zatím se nic důležitého neděje.

Biskupové, preláti, kardinálové, kněží a různí světští hodnostáři v elegantních starodávných šatech proplouvali rozlehlým chrámem z místa na místo, ale jejich příchody a odchody byly jako nějaký velkolepý hodinový stroj, který se? nikdy nezastaví, nezaváhá a nerozhodne se, že poběží opačným směrem. Pak vstoupil do baziliky sampetrious a byl oděný do takové nádhery, že si Francis v prvním okamžiku spletl chrámového dělníka s prelátem. Sampetrious nesl podnožku. Nesl ji nenucené a přitom tak okázale, že by Francis snad padl na kolena, kdyby už neklečel. Před hlavním oltářem sampetrious poklekl na jedno koleno, pokřičoval se k papežskému trůnu, novou podnožkou nahradil tu, která měla zřejmě vyviklanou nohu, a pak se stejnou cestou vrátil. Francis žasl, jak i takové triviality jsou pohybově propracované do nejmenšího detailu. Nikdo nespěchal. Nikdo nepobíhal a nezmatkoval. Nekonal se jediný pohyb, který by mlčky nepřispíval k důstojnosti a ohromující krásě tohoto slánku, tak jako k ní přispívaly nehybné sochy a malby. I šepot dechu jako by se ozvěnou vracel ze vzdálených apsid.

Terrihili est: locus iste; hic domus Dei est, et porta caeli; děsivé místo, dům boží, brána do nebes!

Až po čase si všiml, že některé sochy jsou živé. Několik kroků nalevo stálo u zdi brnění. Obrněná pěst svírala toporo blyštivé válečné sekery. Za celou dobu, co Francis klečel, se nepohnulo ani peříčko na přilbě. Kolem stěn stálo takových brnění tučet. Až když si všiml, jak hledím "sochy" nalevo od něj prolézá ovád, začal tušit, že válečnický krunýř někoho skrývá. Oko žádný pohyb nezaregistrovalo, ale v brnění, kde teď přebýval ovád, to několikrát kovově zaskřipalo. Nemohl to být nikdo jiný než papežská stráž, slavná svou udatností: malá soukromá armáda prvního Kristova náměstka.

Kapitán stráže majestátně obcházel své muže. Socha se poprvé pohnula. Na pozdrav zvedla hledí. Kapitán se zamyšleně zastavil a než znovu vykročil, kapesníkem odehnal ováda z čela bezvýrazné tváře uvnitř. Socha spustila hledí a opět znehybněla.

Slavnostní atmosféru v bazilice nakrátko narušil příchod davu poutníků. Skupinky byly dobře organizované a pohotově uvedené, ale na takové místo se nehodily. Většina šla na svá místa po špičkách a snažila se způsobit co nejméně pohybu a zvuku, ne jako sampetrioové a novořimský který který dával hluku a pohybu vyniknout. Tu a tam některý z poutníků tlumeně zakašlal nebo klopýtl.

Najednou bazilika ožila hřmotem zbroje. Strážím

Byla však majestátní a odpovídala atmosféře baziliky. "Omnes sancti Martyres, orate pro nohis..."

Když litanie dozněla, monsignor Aguerra se znovu obrátil na papeže a požádal, aby jméno Izáka Edwarda Leibowitze bylo slavnostně zapsáno do kalendáře svatých. Papež zpíval Veni, Creator Spiritus a opět se dovolával božího vedení. Přesto Malfreddo Aguerra požádal o vyhlášení potřeby.

"Surgat ergo Petrus ipse..."

Konečně. Jedenadvacátý Lev intonoval rozhodnutí církve vydané pod vedením Duchy svatého, které stálo o tom, že dávný a svým způsobem tajemný Leibowitz je skutečně světcem na nebesích, o jehož vlivnou přímluvu bylo možné, a po právu se mělo, úpěnlivě prosit. Byl určen den, kdy má být sloužena mše na jeho počest.

"Svatý Leibowitzi, oroduj za nás," hlesl spolu s ostatními bratr Francis.

Po krátké modlitbě sbor zanotoval Te Deum. A oslavnou mší na počest nového světce to skončilo.

Skupina poutníků provázených z vnějšího palác dvěma sedarii v šarlatových livrejích procházela zdánlivě nekonečnými chodbami a předsálími a každou chvíli zastavovala u zdobeného stolu dalšího úředníka, který vždy přezkoumal doporučující listiny a připojil svůj podpis na licet adire, které měl sedarius předat dalšímu hodnostáři, jehož titul se postupně prodlužoval a obtížněji vyslovoval. Bratr Francis se chvěl. Skupinku tvořili dva biskupové, muž

oděný do zlata a hermelínu, klanový náčelník lesního národa, který sice přijal víru, ale byl zahalený do pláště z panterího kožichu a na hlavě měl panterího skalp z kmenového totému, prostáček v kůži, nesoucí na zápěstí sokola se zakrytými očima - zřejmě dar Svatému Otci - a nakolik žen, které všechny byly - aspoň Francis tak usuzoval podle jejich chování - ženami a konkubínami "konvertovaného" klanového náčelníka panterího národa, v nejlepším případě konkubínami bývalými, zapuzenými nikoli kmenovou tradicí, ale kánónem.

Po zdolání scala caelestis přivítal poutníky tmavě oděný camerális gestor a uvedl je do nevelké předsíně rozlehlého sálu konzistoře.

"Tu je přijme Svatý Otec," tiše informoval sedaria s průvodními listinami vysoce postavený lokaj, Francis měl pocit, že se na poutníky dívá s jistým odporem, Lokaj krátce něco pošeptal sedariovi.

Sedarius zrudl a pošeptal něco klanovému náčelníkovi. Ten se nasupil, stáhl tu zubatou, výhrůžnou pokrývku hlavy a hodil si ji přes rameno. Následovala krátká porada, kdo má kde stát, a nejvyšší patetik, vrchní sluha, hlasem tichým až káravým rozstrkal šachové figurky návštěvníků po místnosti podle nějaké-ho tajemného protokolu, kterému asi rozuměli pouze sedariové.

Papež na sebe nenechal čekat dlouho,

Do přijímací komnaty čile vstoupil drobný muž v bílé sutaně, doprovázený suitou. Bratr Francis pocítil opojnou závrať. Vzpomněl si, jak mu dom Arkos hrozil, že z něj stáhne kůži zaživa, jestli při audienci omdlí, a vzhopil se.

Řada poutníků poklekla. Stařec v bílém jim pokynul, aby vstali. Francis si konečně dodal odvahy a zaostřil oči. V bazilice papeže viděl jako zářivě bílou skvrnku v moři barev. Zde v přijímacím sále si bratr Francis při pohledu zblízka uvědomil, že není vysoký devět stop jako bájný nomádi. K jeho úžasu vypadal ten vetší stařík, Otec velmožů a králů, velký stavitel mostů a Kristův pozemský náměstek, mnohem krotčeji než dom Arkos, Abbas.

Papež pomalu postupoval podél řady poutníků. S každým se pozdravil, jednoho biskupa objal, s druhým si popovídal v jeho nářečí a přes tlumočníka, zasmál se výrazu preláta, jemuž dal za úkol odnést sokolníkovu ptáka, a klanového náčelníka uvítal zvláštním pohybem ruky a chrochtavým slovem v lesním nářečí, po němž se muž v panterího kůži rozzářil radostí. Všiml si panterího členky, která se mu klátila přes rameno, zastavil se a posadil mu ji zpátky na hlavu.

Hrud' počteného se vzedmula pýchou; rozhlížel se po pokoji, nejspíš se chtěl setkat s pohledem nejvyššího patetika, vrchního lokaje, ale ten jako by se do země propadl.

Papež přistoupil k bratru Francisovi.

Ecce Petrus Pontifex... Pohled', Petře, nejvyšší kněz, sám Lev XXL: "Jehož jediného Bůh jmenoval pánem nad všemi zeměmi a královstvími, aby vykořeňoval, strhával, pustošil, ničil, sázel a budoval, aby ochraňoval věrně..." Mnich nacházel ve Lvově tváři vlídnou pokoru, která napovídala, že mu jeho úřad, vyšší než kterýkoli propůjčený velmožům a králům, právem náleží, má-li být zván "otrokem otroků božích."

Francis rychle poklekl a políbil Rybářův prsten. Když vstával, uvědomil si, že drží relikvii za sebou, jako by se ji styděl ukázat. Papežovy jantarové oči ho jemně pobídly. Mluvil pomalu, kuriálním způsobem,

Sice si tu strojenost sám zazlívá, ale přesto ji ze zvyku používal, když mluvil s civilizovanějšími návštěvníky než byl panterí náčelník.

"Hluboce nás zarmoutilo, když jsme se doslechli

o neštěstí, které tě potkalo, milý synu. Ličení tvé cesty se doneslo až k našim uším. Cestoval jsi z vlastní vůle, ale přepadli tě lupiči, je to tak?"

"Ano, Svatý Otče. Ale to není důležité. Vlastně... Bylo to důležité, jenže..." Francis se zadrhl.

Starý muž se vlídně usmál. "Víme, že jsi nám nesl dar, a že jsi o něj byl cestou připraven. Ale netrap se tím. Sama tvá přítomnost je pro nás darem. Již dlouho doufáme, že se nám podaří osobně pozdravit objevitele tělesných ostatků Emily Leibowitzové. Víme také o tvé práci v opatství. Bratry řádu svatého Leibowitze jsme vždy chovali ve vroucí lásce. Nebýt vašeho úsilí, mohla být ztráta paměti, která postihla náš svět, absolutní. Vašemu patronu a světcu jsme za mnohé zavázáni. A budoucí generace mu budou ještě vděčnější. Mohli bychom se o tvé cestě dozvědět víc, milý synu?"

Bratr Francis vytáhl modrotisk. "Ten lupič byl tak laskavý, že mi nechal aspoň toto, Svatý Otče. Myslel... myslel si, že je to kopie iluminace, kterou jsem vám nesl jako dar."

"A ty jsi ho z omylu nevyvedl?"

Bratr Francis zrudl. "Stydím se za to, Svatý Otče..."

"Takže toto je původní relikvie, kterou jsi našel v kryptě?"

"Ano..."

Papežův úsměv ztrpkl.

"Takže... ten bandita si myslel, že pokladem je tvoje práce? Vida - i lupič může mít cit pro umění, že? Monsignor Aguerra pel na krásu tvého díla samou chválu. Škoda, že bylo ztraceno."

"Ale to nic, Svatý Otče. Jestli mne něco mrzí, tak jen to, že jsem promrhal patnáct let."

"Promrhal? Jak 'promrhal'? Kdyby lupiče nezmýlila krása tvé oslavy, mohl by si vzít toto, ne?"

Bratr Francis to- musel připustit.

Jednadvacátý Lev vzal modrotisk do svých seschlých rukou a opatrně jej rozbalil. Chvilí si schéma prohlížel mlčky a pak se zeptal: "Řekni nám, chápeš symboliku, kterou Leibowitz použil? Víš, co ta, hm, vec znamená?"

"Ne, Svatý Otče, jsem naprosto bezradný."

Papež se k němu naklonil a pošeptal: "My rovněž." Tiše se zasmál, přitiskl na relikvii rty, jako by líbal oltářní kámen, pak ji smotal a podal sluhovi. "Z hloubi srdce ti děkujeme za těch patnáct let," dodal směrem k Francisovi. "Všechny pomohly zachránit tento originál. Nikdy je nepovažuj za promarněné. Obětuj je Bohu. Jednoho dne možná smysl originálu někdo pochopí a zjistí, že je důležitý." Stařec přivřel oči - nebo mrkl? Francis si byl skoro jistý, že na něj papež mrkl. "Tobě za to budeme vděční."

Tím mrknutím nebo přimhouřením očí jako by se celý sál zaostřil. Francis si až teď všiml díry, kterou do papežovy sutany prožral mol. A sama sutana byla už obnošená. Koberec v přijímací komnatě byl na několika místech prošoupaný. Ze stropu tu a tam odpadla štukovaná ozdoba. Ale důstojnost chudobu zastíňovala. Ten okamžik po mrknutí, kdy si jejich příznaků všiml, byl kratičký.

Nesoulad pominul.

"Rádi bychom po tobě vzkázali nejsrdečnější pozdravy všem členům vaší komunity a vašemu opatovi," říkal Lev. "Rádi bychom i na ně rozšířili naše apoštolské požehnání, stejně jako na tebe. Dáme ti dopis, který jim to požehnání oznámí." Odmlčel se a znovu přimhouřil oči nebo mrkl. "Pro všechny případy dostaneš glejt, Připojme k dopisu Noli molestare, které exkomunikuje každého, kdo by chtěl posla přepadnout."

Bratr Francis mu za tuto ochranu před oloupením polohlasně poděkoval. Věděl, že se nehodí dodávat, že lupič si nedokáže výstrahu přečíst a nepochopí trest. "Vynasnažím se je doručit, Svatý Otče."

Lev se k němu ještě jednou naklonil a pošeptal:

"A pro tebe na důkaz naší lásky něco zvláštního. Než odejdeš, navštiv monsignora Aguerra. Rádi bychom ti to předali osobně, ale není k tomu vhodná příležitost. Monsignor ti to předá za nás. Nalož s ním, jak uznáš za vhodné."

"Tisíceré díky, Svatý Otče."

"Sbohem, milovaný synu."

Papež pokračoval, promluvil s každým poutníkem v řadě a když obešel všechny, slavnostně jim požehnal. Audience skončila.

Monsignor Aguerra položil Francisovi ruku na rameno, právě když skupinka poutníků proclázela portálem. Vřele se objali. Postulátor světceva případu zestárl tolik, že ho Francis zblízka málem nepoznal. Ale i on měl na spáncích šediny a z šilhání nad opisovačským stolem se mu kolem očí udělaly vrásky. Jak sestupovali po scala caelestis, prelát mu podal uzlík a dopis,

Francis se podíval, komu je dopis adresován, a přino,

:

011

kývl. Na balíčku bylo jeho jméno a diplomatická pečť. "To je pro mne, monsignore?"

"Ano, osobní pozornost od Svatého Otce. Ale tady to raději neotevírejte. Mohu pro vás něco udělat, než z Nového Říma odcestujete? Rád vám ukážu všechno, co jste zatím nestihl."

Bratr Francis se krátce zamyslel. Měl za sebou jednu vyčerpávající cestu. "Rád bych si ještě jednou prohlédl baziliku, monsignore," řekl nakonec.

"Ale jistě. A to je všechno?"

Bratr Francis znovu zmlkl. Zaostali za ostatními' odcházejícími poutníky. "Chtěl bych se vyzpovídat," dodal tiše.

"Nic není snazšího," řekl Aguerra a s pousmáním dodal: "Pak jste ve správném městě. Tady dostanete rozhřešení že všeho, co vás trápí. Je to tak vážné, aby to vyžadovalo pozornost papeže?"

Francis zčervenál a zavrtěl hlavou.

"A co třeba kardinál penitenciář? Když se kajete, dá vám rozhřešení a ještě vás praští tyčí po hlavě."

"Myslel jsem... chtěl jsem požádat vás, monsignore," vykoktal mnich.

"Mě? Proč mě? Já nic neznamenu. Město kolem se hemží červenými klobouky a vy se chcete vyzpovídat Malfreddovi Aguerrovi?"

"Protože... protože jste byl advokát našeho patrona," vysvětloval mnich.

"Aha, už chápu. Jistě, vyslechnu vás. Ale nemohu vám dát rozhřešení jménem vašeho patrona. Bude to muset být svatá Trojice jako obvykle. Postačí to?"

Francisovo svědomí toho tížilo málo, ale díky domu

Zpovědník - pozn. red.

Arkosovi ho dlouho šířaly obavy, že jeho objev krytu by mohl věc jejich patrona pozdržet. Leibowitzův postulátor ho v bazilice vyslechl, utěšil ho, dal mu rozhřešení a pak ho provedl starým chrámem. Při kanonizačním obřadu měl Francis oči jen pro krásu. Ale teď mu starý monsignor ukazoval drolicí se zdivo, místa, která potřebovala opravit, a žalostný stav některých starších fresek. Qpět chudoba zahalená závojem důstojnosti. Církev v těch dobách nebyla bohatá.

Konečně mohl otevřít balíček. Uvnitř našel měšec a v něm dva hekly zlata. Zvedl oči k Aguerrovi. Monsignor se usmál. "Řekl jste přece, že ten lupič nad vámi tu oslavu vyhrál v zápase, ne?" zeptal se Aguerra.

"Ano, monsignore."

"Tak vidíte, byl jste k tomu sice nucen, ale rozhodl jste se sám, že s ním o ni budete bojovat, ne? Přijal jste jeho výzvu?"

Mnich přikývl.

"Pak podle mě neuděláte nic špatného, když ji vykoupíte." Poplácal mnicha po rameni a požehnal mu. A pak byl čas jít. Zpátky do opatství se maličký ochránce plamene trmácel pěšky. Byl na cestě už dny a týdny, ale jak se blížil k lupičovu stanovišti, srdce mu zpívalo. Nalož s tím, jak uznáš za vhodné, řekl mu o tom zlatu papež. A nejen to, mnich měl teď kromě měšce i odpověď na banditovu pohrdavou otázku. Myslel na knihy v přijímací komnatě, které čekají na znovuzrození.

Ale Francisovy naděje byly liché. Lupič na svém místě nečekal. Na cestě byly čerstvé stopy, ale vedly přes ni a po lupičovi nebylo ani památky. Korunami stromů se prodíralo slunce a vrhalo na zem stíny listů. Nebyl to hustý les, ale chládek nabízel. Francis se posadil u cesty a čekal.

Z relativní tmy v hloubi vzdálené suché rokle zahoukala sova. V cípku modří nad korunami stromů, bylo vidět kroužící krkavce. Les se toho dne tvářil mírumilovně, Francis ospale poslouchal vrabce cvrlikající v nedalekém křoví a zjišťoval, že ho ani moc netrápí, jestli se lupič objeví dnes nebo zítra. Cesta byla tak dlouhá, že den odpočinku strávený čekáním mohl být jedině příjemný. Seděl a pozoroval krkavce. Chvillemi sklouzl pohledem na stezku vedoucí ke vzdálenému domovu v poušti. Lupič si vybral skvělé místo. Do všech směrů bylo odtud vidět na míli cesty a člověk přitom zůstával skryt v houští lesa,

V dáli na cestě se něco pohnulo.

Bratr Francis si zastínil oči a pozoroval vzdálený pohyb. Na místo, kde požár podrostu vyčistil několik akrů půdy, pražilo slunce. Stezka se tam chvěla pod zrcadlem horkého vzduchu. Třpytivé odrazy mu bránily vidět zřetelně, ale uprostřed toho horkého tetelení se něco pohybovalo. Bylo tam vlnící se černé písmenko. Chvillemi se zdálo, jako by mělo hlavičku. A chvillemi se v tom blýskavém mihotání úplně ztrácelo. Přesto poznal, že se blíží. V jednu chvíli, když se o slunce otěl okraj mraku a chvění se na pár sekund zmínilo, jeho unavené, krátkozraké oči poznaly, že písmenko je skutečně člověk, ale vzdálený tak, že nic víc se rozeznat nedalo. Zachvěl se. Bylo mu to nějak povědomé.

Ne, to přece nemohlo být totéž, co tenkrát,

Mnich se pokřížoval a začal přebírat růženec, nespouštěje oči z té vzdálené postavy v horkém proudě

Zatímco Francis Čekal na lupiče, výš na svahu odehrávala diskuze. Byla vedena šeptanými jednoslabičnými výrazy a trvala už skoro hodinu. Právě skončila. Ten se dvěma kápěmi ustoupil tomu s jednou kápí. Pak se obě papežova dítká potichu vykradla z křoví a začala slézat.

Dostala se až ná deset yardů od Francise, když zarachotil kamínek. Mnich právě odřikával třetí zdrávas slavného čtvrtého mystéria a otočil se. Síp ho zasáhl přesně mezi oči.

"Jíst! Jíst! Jíst!" vykřikla papežova dítká.

Poutník na cestě vedoucí na jihozápad se posadil na kmen a zavřel oči, aby jim ulevil od slunce. Ovíval se proděravělým slaměným kloboukem a žvýkal kořeněný list. Putoval už dlouho. Někdy měl pocit, že jeho pátrání nebude mít konce, ale vždy něco slibovalo, že to, co hledá, najde za nejbližším vrcholem nebo ohybem cesty. Když se přestal ovívat, narazil si klobouk na hlavu, poškrábal se v hustých vousecch a rozhlédl se kolem. Na svahu před ním zbyl kus nevypáleného lesa. Nabízel stín, ale poutník raději zůstával sedět na slunci a pozoroval zvědavé krkavce. Slétali a spouštěli se nízko nad les. Jeden z ptáků se odvážil mezi stromy, ale hned se zase objevil a mával křídly, dokud nenašel vzestupný proud vzduchu; pak začal ve spirálách stoupat. Temné hejno uklízečů vydávalo na mávání křídly více než obvyklé množství energie. Jindy plachtily, šetřily síly. Teď tloukli křídly do vzduchu nad úbočím, jako by se nemohli dočkat, až slétnou.

Dokud krkavci jevíli zájem, ale váhali, poutník zůstával na místě. V kopcích žily pumy. A za jedním z těch kopců bylo ještě něco horšího než pumy a občas to vyrazelo na delší potulky.

Poutník čekal.

Konečně dravci zmizeli mezi stromy. Počkal ještě pět minut, pak vstal a kulhavě vykročil k lesu, rozděluje tíhu mezi svou zdravou nohu a berlu.

Za chvíli vešel do lesa. Krkavce zaměstnávala lidská mrtvola. Poutník je zahnal klackem a jal se zkoumat, co z nebožáka zůstalo. Značné části chyběly. Lebka byla provrtaná šípem, vyčnívajícím na šíji. Stařec se nervózně rozhodl po okolních křovinách. Vidět nebylo nikoho, ale kolem stezky byla spousta stop. Nebylo to bezpečné místo.

Bezpečné nebezpečné, bylo třeba to udělat. Našel místo, kde byla půda dost měkká, aby se dala hrabat rukama a holí. Zatímco starý poutník hloubil jámu, rozezlení krkavci kroužili nízko nad korunami stromů. Tu a tam se některý spustil dolů a pak zase plácavě vzlétl k nebi. Hodinu a pak druhou neklidně poletovali nad lesnatým úbočím.

Nakonec se jeden pták odhodlal a přistál. Rozhořčeně přecházel po hromadě čerstvě navršené hlíny, na jednom konci označené kameny. Pak se zklamaně vznesl. Hejno temných čistíčů na to místo zanevřelo, nechalo se vzestupnými proudy vynést do výšky a hladovými očima propátrávalo kraj.

Za Údolím zrůd ležel mrtvý kanec. Krkavci se zaradovali a slétli k hostině. Později v jednom dalekém horském průsmyku puma ohryzala jen kotlety a nechala svou kořist být. Vypadalo to, že krkavci jsou za možnost dojíst, co zbylo, vděční.

Když přišel jejich čas, krkavci snesli vejce a láskyplně krmili mladé: mrtvým hadem, kusy divokého psa.

Mladší generace dorostla do síly, na černých křídlech létala do výšky i do daleka a čekala, že štědrá země

vydá hojnost mršin. Někdy byla k obědu jen ropucha. Jindy posel z Nového Říma.

Křídla je zanesla až nad pláň středozápadu. Měli radost z té spousty dobrot, které kočovníci po svém výpadu na jih nechali ležet na zemi.
Když přišel jejich čas, krkavci snesli vejce a láskyplně krmili mladé. Země jim dopřávala hojnost po staletí. Bude je krmit i ve stoletích, která přijdou...
Nějakou dobu bylo v údolí Red River zbytků dost; pak ale z masakru povstal městský stát. Krkavci neměli pro vznikající městské státy pochopení, ale jejich zánik vítali. Vyhnušli se Texarkaně a rozletli se přes planiny na západ. Po vzoru všech živých tvorů rozmnožili své stavy na Zemi několikanásobně.
Pak přišel rok Páně 3174.
Povídalo se, že bude válka.

FIAT LUX

12

Marcus Apollon dospěl k přesvědčení, že válka je na spadnutí, když zaslechl, jak Hanneganova třetí žena povídá služebné, že její oblíbený dvořan se vrátil z mise ke stanům klanu Zuřivého Medvěda a nemá zkrivený ani vlasek. Fakt, že se z tábora kočovníků vrátil živý, znamenal, že přípravy na válku jsou v plném proudu. Mise měla údajně dát kmenům z planin na vědomí, že civilizované státy uzavřely ve věci sporných území Dohodu o svatém bičí, takže napříště mohou kočovníci a loupeživé tlupy za jakýkoli nájezd počítat s tvrdou odplatou. Ovšem kdo by Zuřivému Medvědovi doručil zprávu tohoto druhu, ten by se živý nevrátil. Z toho Apollon vyvozoval, že ultimátum předáno nebylo a Hanneganova emisara vedly na planiny nějaké tajné zájmy. Smysl byl až příliš zřejmý.

Apollon si zdvořile razil cestu hloučkem hostů a bystrým zrakem pátral po bratru Claretovi; snažil se upoutat jeho pozornost. Vysokou postavou ve strohé černé sutaně, zpestřené jen barevnou výložkou v pase, která prozrazovala jeho postavení, ostře kontrastoval s kaleidoskopickým rejmem barev, do nichž byli navlečeni všichni ostatní v hodovní síni. Když se mu zanedlouho podařilo zachytit tajemníkův pohled, nasměroval ho gestem ke stolu s občerstvením, kde tou dobou zůstaly již jen poházené zbytky, umaštěné poháry a pár pečených nebo snad spíš přepečených holoubat. Apollon zalovil naběračkou ve zbytcích punče, všiml si, že mezi kořením plave mrtvý šváb a když se bratr Claret přiblížil, zamyšleně mu podal první pohár.

"Děkuji, monsignore," řekl Claret, jenž o švábovi nevěděl. "Chtěl jste mi něco?"

"Hned jak recepcí skončí. U mě. Sarkal se vrátil živý." "Och."

"Zlověstnější 'och' jsem v životě neslyšel. Takže asi chápete, na co to ukazuje."

"Ovšem, monsignore. Znamená to, že z Hanneganovy strany byla Dohoda podvod, jen ji chce využít proti..."

"Psst. Potom." Apollonovy oči signalizovaly, že se blíží cizí uši, a tajemník se otočil, aby si dolil punč. Musel tam najít něco, co ho mimořádně upoutalo, neboť se na štíhlou postavu v moaré hedvábí, která se k nim blížila od dveří, ani nepodíval. Apollon se formálně usmál a uklonil se, Stisk rukou byl krátký a viditelně chladný.

"Ale, thon Taddeo," pronesl kněz. "Vaše přítomnost mně překvapuje. Domníval jsem se, že se podobným společenským událostem vyhýbáte. Čím je tato neobyčejná, že přilákala tak významného učence?" S hraným údivem zvedl obočí.

"Tím lákadlem jste samozřejmě vy," prohlásil nově přichozí, aby snad nezaostal za Apollonovým sarkasmem. "Nebýt vás, tak tu nejsem."

"Nebýt mě?" Dělal překvapeného, ale mohla to být pravda. Svatební hostina nevlastní sestry nepatřila k událostem, kvůli kterým by se thon Taddeo vyšňořil do slavnostního a vyšel z uzavřených prostor kolegia.

"Hledám vás totiž už celý den. Řekli mi, že tu budete. Jinak..." Rozhlédl se odtažitě po hodovní, síni a podrážděně odfrkl.

Ať už bratra Claret a fascinovalo v punčové míse cokoli, odírknutí ho vytrhlo. Otočil se k thonovi a uklonil se. "Dáte si punč, thone Taddeo?" zeptal se a nabídl mu plný pohár.

Učenec jej s přikývnutím přijal a obrátil do sebe.

"Rád bych se od vás dozvěděl něco bližšího o těch Leibowitziánských dokumentech, o nichž jsme se tuhle bavili," řekl Apollonovi. "Dostal jsem z opatství dopis od nějakého Kornhoera. Ujišťuje mě v něm, že skutečně mají texty, které pocházejí z posledního období evropsko-americké kultury."

Pokud se Apollona nějak dotklo, že on sám před několika měsíci ujistil učence o tomtéž, nedal to na sobě znát. "Ano," řekl. "Prý jsou pravé."

"Pak je mi velkou záhadou, proč o tom nikdo neví - ale nevádí. Kornhoer uvádí celou řadu dokumentů a textů, které údajně mají, a popisuje je. Jestli skutečně existují, musím je vidět."

"Cože?"

"No ovšem. Pokud je to nezaplněný žert, mělo by se to vědět. Pokud ne, ty informace by mohly mít nevyčíslitelnou cenu." Monsignor se zakabonil. "Ujišťuji vás, že to nezaplněný žert není řekl upjatě."

"List obsahoval i pozvání, abych opatství navštívil a dokumenty si prostudoval. Patrně o mně slyšeli."

"Možná ani ne," řekl Apollon, neschopný nevyužít takovou nahrávku na smeč. "Víte, jim je celkem jedno, kdo čte jejich knihy, pokud si umývá ruce a nečmárá jim do nich."

Učenec se nasupil. Představa, že někde mohou existovat vzdělání lidé, kteří o něm nikdy neslyšeli, ho viditelně nepotěšila.

"Tak na co ještě čekáte?" pokračoval laskavě Apollon. "Není proč se trápit. Přijměte pozvání a jeďte si ty jejich písemnosti do opatství prostudovat. Budete vítaným hostem."

Učenec zareagoval podrážděným zašupěním. "To mám cestovat přes Planiny v době, kdy klan Zuřivého Medvěda je..." Thon se náhle zarazil.

"Co jste říkal?" zeptal se Apollon. V obličejích nedal zvědavost znát, ale žila na spánku mu začala pulzovat, jak nedočkavě na thona Taddea zíral.

"Jen to, že si dlouhou a nebezpečnou cestu a půlroční nepřítomnost v kolegiu nemohu dovolit. Chtěly jsem mluvit o možnosti vyslat dobře ozbrojenou es-kortu dvorních strážníků, která by dopravila dokumenty ke studiu sem."

Apollon měl co dělat, aby se ovládl. Měl sto chutí nakopnout učenice do holeně jako nějaký kluk. "Obávám se, že to nepůjde," řekl uctivě. "Každopádně v této věci nemám žádný vliv a bohužel vám nebudu moci být nijak nápomocen."

"Jak to, že ne?" zeptal se thon. "Nejste snad vatikánský nuncius u Hanneganova dvora?"

"Přesně tak. Zastupuji Nový Řím, nikoli mnišské řády. Správa opatství je v rukou jeho opata."

"Ale kdyby Nový Řím vyvinul jistý tlak..."

Impulz kopnout thona do holeně nabyl na nutkání vosti. "Bude lepší, když si o tom promluvíme později," řekl Apollon odměřeně. "Dnes večer v mé pracovně, pokud máte zájem." Pootočil se a pak se tázvavě ohlédl, jako by se ptal 'Platí?'

"Přijdu," řekl učenec rázně a opustil je.

"Proč jste mu rovnou neřekl 'ne', tady a teď?" vzkypěl Claret, když o hodinu později byli konečně sami ve velvyslancově apartmá. "V takových dobách převážet památky nedozírné ceny přes území banditů? To je nepředstavitelné, monsignore."

"Ovšem."

"Tak proč..."

"Ze dvou důvodů. Za prvé, thon Taddeo je Hanneganův příbuzný a má jistý vliv. Ať se nám to líbí nebo ne, k císaři a jeho rodině se musíme chovat uctivě. Za druhé, začal říkat něco o klanu Zuřivého Medvěda a pak se zarazil. Myslím, že ví, co se chystá. Nechci dělat špióna, ale jestli z něj něco dostaneme, nic nám nemůže zabránit zahrnout to do zprávy, kterou osobně doručíte do Nového Říma."

"Já!" Tajemník byl v šoku. "Do Nového Říma? Ale co..."

"Ne tak nahlas," upozornil nuncius a pohlédl ke dveřím. "Budu muset vzkázat Jeho Svatosti, jak vidím situaci, a to rychle. A něco takového může člověk sotva svěřit papíru. Kdyby Hanneganovi lidé takovou depeši zachytili, nejspíš by nás brzy našli plavat v Red River tvářemi dolů. Kdyby se dostala do rukou Hanneganových nepřátel, připadal by si Hannegan oprávněně veřejně nás oběsit jako špióny. Mučednictví je krásná věc, ale čeká nás ještě spousta práce."

"Takže mám zprávu do Vatikánu dopravit ústně?" zamumlal bratr Claret. Vyhledka na cestu nepřátelským územím se mu nijak nezamlouvala.

"Jinak se to udělat nedá. Je možné, možné, že thon Taddeo nám poskytne záminku k vašemu náhlému odjezdu do opatství svatého Leibowitze, do Nového Říma, nebo tam i tam. To kdyby u dvora měl někdo podezření. Pokusím se to uvést na pravou míru,"

"A obsah zprávy, kterou mám doručit, monsignore?"

"To, že Hanneganovy ambice na sjednocení kontinentu pod vládou jedné dynastie nejsou tak divokým snem, jak jsme se domnívali. Že Dohoda o svatém biči je z Hanneganovy strany pravděpodobně úskok, a že ji chce zneužít, aby dostal Denverskou říši a Laredány do konfliktu s kočovnými z Planin. Až budou laredská vojska zaměstnána bojem se Zuřivým Medvědem, nebude stát Chihuahua potřebovat dvakrát povzbudit, aby napadl Laredo z jihu. Nevraživost tam má dávné kořeny. A Hannegan pak může triumfálně napochodovat k Rio Laredo. Až bude mít Laredo pod palcem, může se obrátit proti Denveru nebo Mississippské republice. Bez obav, že mu někdo vpadne do zad z jihu."

"Myslíte si, že Hannegan je toho schopen, monsignore?"

Marcus Apollon se už už chystal odpovědět, ale pak ústa pomalu zavřel. Došel k oknu a zahleděl se na sluncem ozářené město, chaoticky se rozlézající, postavené většinou z trosk minulých věků. Vyrostlo pomalu ze starých ruin, tak jako možná jednou vyroste jiné město na troskách tohoto.

"Nevím," odpověděl tiše. "Těžko dnes někoho odsuzovat, že chce tento rozdrobený kontinent sjednotit. Byť k tomu chce použít prostředky jako... ale ne, tak jsem to nemyslel." Těžce vzdychl. "V každém případě se naše zájmy nekryjí se zájmy politiků. Musíme No vý Řím varovat, co se může stát, protože ať se stane cokoli, na církev to bude mít jistý vliv. A když budeme varováni včas, může se nám podařit nenechat se do toho zatáhnout."

"Tomu opravdu věříte?"

"Samozřejmě, že ne!" řekl tiše kněz.

Thon Taddeo Pfardentrott dorazil do pracovny Marcuse Apollona v tu nejčasnější denní dobu, jež se dala označit za večer, a jeho vystupování doznalo od recepcí značné změny. Dokonce se srdečně usmíval a mluvil s horečnatou nedočkavostí. Tomu člověku jde o něco, co moc chce, uvědomil si Marcus, takže je ochoten chovat se uctivě, aby to dostal. Vypadalo to, že seznam starých textů, který mu poslali mniši z leibowitziánského opatství, udělal na thona větší dojem, než byl ochotný přiznat. Nuncius byl připravený na slovní potyčky. Ale učencovo neskrývané vzrušení z něj dělalo příliš snadnou oběť, a tak Apollon pohotovost k slovnímu souboji odvolal.

"Dnes odpoledne se konala porada fakulty kolegia," řekl thon Taddeo, jakmile se posadili. "Hovořilo se o dopisu bratra Kornhoera a o seznamu dokumentů." Zmlkl, jako by si nebyl jistý, ze kterého konce začít. V kalném světle soumraku, které padalo do pokoje velkým klenutým oknem zleva, vypadal v obličejích pobledle a napjatě a jeho velké šedé oči po knězi pátravě přejížděly, jako by si ho měřily a odhadovaly.

"Jestli tomu dobře rozumím, vládla skepse."

Šedé oči na okamžik sklouzly na podlahu a pak zase rychle vyskočily. "Mám to říct slušně?"

"Nemusíte se obtěžovat." Apollon se usmál, jen tak pro sebe.

"Vládla skepse. Ale výstižnější slovo je nedůvěra. Můj názor je takový, že pokud ty listiny existují, jsou to pravděpodobně podvrhy staré několik století. Po chybuji, že by se o podvod pokoušeli současní mnichové z opatství. Je přirozené, že by je považovali za pravé."

"Je od vás milé, že je tak omlouváte," řekl kysele Apollon.

"Nabízeli jsem, že budu zdvořilý. Mám?"

"Ne. Pokračujte."

Thon vstal ze židle a šel si sednout k oknu. Jak mluvil, díval se k blednoucím žlutým šmouhám mračen na západě a prsty tiše bubnoval na parapet. "Texty. Ať si o nich myslíme cokoli, představa, že by se takové texty mohly dochovat - že je třeba jen nepatrná naděje - ta představa je tak vzrušující, že to prostě musíme ihned prověřit."

"Výborně," řekl pobaveně Apollon. "Vždyť vás pozvali, ne? Prozradte mi jedno: co vás na těch textech tak vzrušuje?" Učenec po něm střelil pohledem. "Víte něco o o mé práci?"

Monsignor zaváhal. Věděl o ní, ale přiznat to znamenalo připustit i to, že ví, že jméno thona Taddea je vyslovováno jedním dechem se jmény fyziků, kteří jsou tisíc a více let po smrti, zatímco thonovi je teprve něco málo přes třicet. Věděl, že tento mladý vědec sliboval stát se jedním ze vzácných vzplanutí lidského génia, jaká se objevují tak jednou dvakrát za století, aby jedním mocným rozmachem přinesla revoluci celému myšlenkovému světu. Nijak s tím přiznáními nespěchal. Omluvně zakašlal.

"Musím přiznat, že jsem nečetl mnoho..."

"Nevadí." Pfadentrott mávl rukou. "Většinou jsou to vysoce abstraktní, pro laika nezáživné věci. Teorie elektrické esence. Planetární pohyb. Přitažlivost těles. A podobně. Na Kornhoerově seznamu jsou jména jako Laplace, Maxwell a Einstein - říkají vám něco?"

"Ne mnoho. Dějiny o nich mluví jako o fyzicích, ne? Z doby před zhroutilím poslední civilizace. Myslím, že jejich jména uvádí jedna pohanská hagiologie, ne?" Učenec přikývl. "A to je všechno, co se o nich a o jejich práci ví."

Fyzikové, říkají naši nepříteli spolehliví dějepisci. Prý odpovědní za rychlý vzestup evropskoamerické kultury. Historikové neříkají nic nezbanality. Skoro jsem ta jména zapomněl. A teď tu mám od Kornhoera charakteristiky dokumentů, které prý mají, a podle nich se zdá, že by to mohly být texty vytržené z vědeckých pojednání. To je prostě neuvěřitelné!"

"Ale musíte se přesvědčit, že?"

"Musíme se přesvědčit. Teď, když to vyšlo najevo, bych byl raději, kdybych se o tom nikdy nedozvěděl."

"Proč?"

Thon Taddeo pozoroval cosi dole na ulici. Kývl na kněze. "Pojďte sem na okamžik. Ukážu vám proč."

Apollon se zvedl od stolu, přešel k oknu a vyhlédl do blátivé, rozježděné ulice za hradbou, která obíhala palác a budovy kolegia a oddělovala starostenské sídlo od kypícího plebejského města. Učenec ukazoval na tmavou postavu rolníka, který se soumrakem vracel domů a vedl osla. Nohy měl omotané pytlovinou a oblepené blátem, takže to vypadalo, že je sotva zvedá. Ale vlekl se dál, jeden úporný krok za druhým, a mezi nimi půl sekundy odpočinku. Asi byl příliš unavený, než aby si to bláto seškrábal.

"Nejede na oslu, protože ráno byl naložený obilím," prohlásil Taddeo. "Nedojde mu, že teď jsou pytle prázdné, To, co je dobré ráno, je dost dobré i odpoledne."

"Vy ho znáte?"

"Chodí i pod mým oknem. Každé ráno a večer. Vy jste si ho nevšiml?"

"Takových jsou tisíce."

"Dobře se podívejte. Jste schopni uvěřit, že to hovoří je přímý potomek lidí, kteří pravděpodobně měli létající stroje, cestovali na Měsíc, spoutali síly přírody, stavěli přístroje, které uměly mluvit a napodobovaly myšlení? Dokážete uvěřit, že takové lidé žili?"

Apollon mlčel.

"Podívejte se na něj!" naléhal učenec. "Ne, už je moc tma. Neuvidíte, co mu s šíjí dělá syfilis, jak má uzraný nosní můstek. Paréza. Ale hlavně to byl odjakživa tupec. Nevzdělaný, pověřivý, agresivní. Nakazí i své děti. Za pár mincí by je zabil. Nakonec je stejně prodá, až budou dost staré, aby se k něčemu hodily. Podívejte se na něj a řekněte mi, jestli vidíte potomka kdysi mocné civilizace. Co vidíte?"

"Obraz Krista," zavrčel monsignor, překvapený tou vlnou hněvu. "Co bych měl podle vás vidět?"

Učenec si nervózně povzděchl. "Rozpor. Mezi lidmi, které můžete vidět za každým oknem, a lidmi, jací podle historiků kdysi byli - a my tomu máme věřit. Nemohu se s tím vyrovnat. Jak se velká a moudrá civilizace může tak dokonale zničit?"

"Možná tím, že je velká a moudrá jen materiálně, nic víc," řekl Apollon a šel rozsvítit lampu, protože soumrak rychle houstl v noc. Škrtať ocelí a pazourkem, dokud nevykřesal jiskru, a opatrně rozdmýchal troubu.

"Možná," řekl thon Taddeo, "Ale pochybuji o tom."

"Takže popíráte celé dějiny jako nějaký mýtus?" Z jiskry vyskočil plamen.

"Nepopírám. Ale je třeba je zkoumat. Kdo napsal t.y vaše dějiny?"

"Mnišské řády, samozřejmě. Ve stoletích temna je ani nikdo jiný zaznamenat nemohl." Přisunul plamen ke knotu.

"Tak! A to je ono! Kolik schizmatických řádů si v době vzdoropapežů spřádalo vlastní verze událostí a vydávalo je za díla minulých generací? To nemůžete vědět, to prostě nemůžete vědět. To, že kdysi byla na tomto kontinentu vyspělejší civilizace, než je naše dnešní - to se nedá popřít. Stačí se podívat na trosky a zrezivělý kov a vidíte to. Stačí se prokopat vrstvou navátého písku a najdete jejich rozbité cesty. Ale kde je důkaz těch strojů, které podle vašich historiků tenkrát měli? Kde jsou zbytky samohybných vozů, létajících strojů?"

"Rozmlácené na pluhy a motyky,"

"Pokud existovaly."

"Tak proč chcete studovat leibowitziánské archivy, když o tom pochybujete?"

"Protože pochybnost není popření. Pochybnost je mocný nástroj a měl by se v historii používat."

Nuncius se usmál, ale jeho rty zůstaly sevřené.

"A co s tím mám dělat já, učený thone?"

Učenec se netrpělivě předklonil.

"Tak tomu opatovi napište. Přesvědčte ho, že dokumentům bude věnována maximální péče a že je vrátíme, až prověříme jejich pravost a prostudujeme obsah."

"A čím jménem bych ho měl ujistit - vaším nebo svým?"

"Hanneganovým, vaším a mým."

"Mohu mu dát jen vaše slovo a Hanneganovo. Já sám žádné vojáky nemám."

Učenec zrudl.

"Řekněte mi," dodal rychle nuncius, "proč - nebereme-li v úvahu bandity - trváte na tom, že je musíte vidět tady a odmítáte jet do opatství?"

"Nejlepší důvod, který můžete opatovi sdělit, je ten, že i kdyby byly dokumenty pravé, ale my bychom je museli zkoumat v opatství, ostatní svěští vědci by na takové potvrzení moc nedali."

"Chcete tím říct, že vaši kolegové by si mohli myslet, že vás mniši nějak doběhli?"

"Hmmm, někdo by s tím mohl přijít. Ale důležitější je to, že když se převezou sem, mohou je zkoumat všichni kolegové, kteří si dokážou udělat nějaký názor. A mohou si je prohlédnout i thoriové z jiných učení, kteří k nám zavítají. Ale nemůžeme na půl roku přestěhovat do jihozápadní pouště celé kolegium."

"Chápu."

"Pošlete žádost do opatství?"

"Ano."

Na thonově tváři se objevil údiv.

"Ale bude to vaše žádost, ne moje. A měl bych vám říct, že podle mého názoru dom Paulo, opat, nesvolí."

Thon ale vypadal spokojeně. Jen co odešel, nuncius přivola svého tajemníka.

"Zítra odcestujete do Nového Říma," řekl mu.

"Přes Leibowitzovo opatství?"

"Tam se zastavíte na zpáteční cestě. Zpráva pro Nový Řím spěchá."

"Ano, monsignore."

"V opatství řeknete domu Paulovi, že Sába čeká, až Šalomoun přijde k ní. Předáte dary. A pak si raději zacpěte uši. Až přestane sypat, pospíšíte si zpátky, abych mohl říct thonu Taddeovi 'ne'."

13

V poušti plyne čas pomalu a jeho plynutí vyznačuje jen málo změn. Dvě jara minula od chvíle, kdy dom Paulo zamítl žádost z druhé strany Planin, ale celou záležitost se podařilo uzavřít teprve před několika týdny. A byla vůbec uzavřená? Texarkana očividně nebyla s výsledkem spokojená.

Slunce zapadalo a opat se procházel ve zdech opatství, bradu vystrčenou jako vousatý starý útes proti případným vlnám z moře události. Řídnoucí vlasy mu vlály v pouštním větru jako bílé plamence a vítr omotával kutnu těsně kolem schýleného těla, takže opat vypadal jako seschlý Ezechiél s podivně zakulaceným břichem. Sukovité ruce měl zastrčeny do rukávů a chvílemi se podmrčeně díval k vesnici Sanly Bowitts v dáli. Červené sluneční světlo vrhalo na dvůr jeho kráče- jící stín a mniši, kteří ho cestou po opatství potkávali, si starého muže udiveně prohlíželi. Jejich představený byl poslední dobou náladový a poddával se neblahým tušením. Šeptalo se, že se blíží doba, kdy bratři svatého Leibowitze budou mít opata nového. Šeptalo se, že se zdravím starého pána to není dobré, vůbec to není dobré. Šeptalo se, že kdyby opat to šeptání zaslechl, šeptákové by měli rychle přelézt hradbu. Opat to slyšel, ale měl dobré pocity že si toho nemusí všimnout. Dobře věděl, že ty šepoty jsou pravdivé.

"Přečti mi to ještě jednou," řekl náhle mnichovi, který stál opodál a nehýbal se.

Mnichova kápě se otočila směrem k opatovi. "Co, pane opate?" zeptal se.

"Ty víš, co."

"Hned, Vaše Ctihodnosti."

Mnich zašmátral v rukávu. Vypadalo to, jako by listin a dopisů, které ho zaplňovaly, bylo půl bušlu, ale po divili ten pravý našel. Ke svitku byl připevněn lístek:

SUB IMMUNITATE APOSTOLICA HOG SUPPOSITUM EST. QUISQUIS NUNTIIUM MOLESTARE AUDEAT, IPSO EACTO EXCOMMUNICETUR.

DET: R'dissimo Domno Paulo de Pecos, AOL, Abbati (Kláster bratří Leibowitziánů v blízkosti vesnice Sanly Bowitts Jihozápadní poušť, Denverská říše) CUI SALUTEM DICIT: Marcus Apollon

Papatiae Apocrisarius Texarkanae

"Ano, to je ono. Tak to přečti," řekl netrpělivě opat.

"Accedite ad eum..." Mnich se pokřivoval a zamumlal obvyklé Požehnání textům pronášené před každým čtením nebo psaním skoro stejně pedantsky jako modlitba před jídlem. Úkolem bratří Leibowitziánů bylo uchovat gramotnost a vzdělanost v miléni temna a podobné drobné rituály pomáhaly udržet tento úkol v centru pozornosti.

Když dokončil modlitbu, zvedl svitek vysoko proti

zapadajícímu slunci, takže zprůsvitněl. "Iterum oportet apponere tibi crucem ferendam, arnice... U{

Očima lovil slova v lese nadbytečných kudrlinek a jeho hlas zmonotónněl. Opat se opíral o parapet, poslouchal a

pozoroval krkavce kroužící nad stolovou horou Poslední útěchy.

"Znovu před vás musím postavit kříž, který je třeba odnést, starý příteli a pastýři krátkozrakých knihomolů," drmolil hlas čtoucího, "ale tentokrát snad to nesení bude mít příchut' triumfu. Zdá se, že Sába nakonec přece jen přijde k Salomounovi, byť asi proto, aby v něm odhalila šarlatána.

Tímto vám dávám na vědomí, že thon Taddeo Pfardentrott, DNSc, Mudrc nad mudrce, Učenec nad učence, Miláček z lože manželského jistého velmože a Dar Boží "Probouzející se generace" se konečně rozhodl pocítit vás svou návštěvou, jelikož se vzdal všech nadějí na přepravu vaší Memorabilie do této krásné země. Dorazí někdy kolem svátku Nanebevzetí Panny Marie, pokud se mu cestou podaří vyhnout se tlupám "banditů". Přiveze své pochyby a nevelkou skupinu jízdních ozbrojenců, pozornost Hannegana II., jehož tělnatá postava se i teď, když píšu, tyčí nade mnou, mručí a vraští obočí nad těmito řádky, které mi Jeho Veličenstvo nařídilo napsat, a v nichž mám podle přání Jeho Veličenstva velebit thona, jeho bratrance, aby byl vámi přijat s náležitými poctami. Ale jelikož tajemník Jeho Veličenstva leží v posteli s dnou, budu na tomto místě upřímný.

Ze všeho nejdříve bych vás chtěl přeci touto bou, thonem Taddeem, varovat. Projevujte mu obvyklou křesťanskou lásku, ale nevěřte mu. Je to vynikající

učenec, ale učenec světský a navíc politický zajatec státu. Zde je státem Hannegan. Thon je navíc podle mého názoru proticírkevně - nebo aspoň protimnišsky naladěný. Po svém narození, které vyvolalo rozpaky, byl tajně převezen do benediktýnského kláštera a - ale ne, na to se zeptejte kurýra..."

Mnich přestal číst a zvedl oči. Opat stále pozoroval krkavce nad Poslední útěchou.

"Slyšel jste o jeho dětství, bratře?" zeptal se dom Paulo.

Mnich přikývl.

"Čti dál."

Čtení pokračovalo, ale opat přestal poslouchat. Znal už dopis skoro nazpaměť, ale nemohl se zbavit dojmu, že Marcus Apollon se mu snaží mezi řádky sdělit něco, co on, dom Paulo, dosud nepochopil. Marcus se ho snažil varovat - ale před čím? Dopis byl psán v ironickém duchu a jako by byl plný zlověstných rozporů, které se snad mohly spojit v nějaký neblahý smysl, kdyby je dokázal poskládat správně. Vždyť co jim mohlo hrozit, když nechají jednoho světského vědce studovat v opatství?

Podle slov kurýra, který dopis přivezl, byl thon Taddeo vychován v benediktýnském klášteře, kam ho odvezli jako dítě, aby nedělal hanbu manželce svého otce. Thonův otec byl Hanneganův strýc, ale jeho matka byla služka. Vévodkyně, vévodova zákonná manželka, proti jeho zanášení nikdy neprotestovala, avšak jen do chvíle, kdy mu obyčejná služka porodila syna, po kterém tak toužil; to byla přece nespravedlnost. To, že ji, která mu dávala samé dcery, trumfla nějaká plebejka, v ní probudilo zášť. Dítě nechala odvézt,

služku zmrskala a vyhnala a vévodu k sobě znovu přitáhla. Aby získala zpět svou čest, i ona od něj chtěla dítě mužského rodu; dala mu další tři dcery. Vévoda patnáct let trpělivě čekal a když zemřela při potratu (dalšího děvčátka), rozjel se k benediktýnům, aby vzal chlapce zpátky a učinil ho svým dědicem.

Ale mladý Taddeo Hannegan-Pfardentrott byl zatrpklé dítě. Od dětských let po jinošská vyrůstal na dohled města a paláce, kde byl pro trůn připravován jeho nejstarší bratranec; kdyby ho rodina ignorovala úplně, mohl dospět, aniž by své postavení vydědence nesl těžce. Otec i služka, z jejíhož lůna přišel na svět, ho navštěvovali jen tak často, aby mu připomínali, že se narodil z lidského těla a ne z kamene. Pomalu pochopil, že lásky, na kterou má právo, se nedočká nikdy. A pak přišel do stejného kláštera na roční výuku princ Hannegan. Ke svému nevlastnímu bratranci se choval jako pán a ve všem ho překonával - kromě bystrosti ducha. Mladý Taddeo prince v skrytu duše nenáviděl a nakonec se rozhodl, že ho svým vzděláním předčí, jak jen to půjde. Byl to však pomýlený závod. Když princ za rok klášterní školu opustil, byl stejně tupý, jako když do ní přišel, a na jeho další vzdělávání nikdo nepromyslel. Zapuzený bratranec zatím pokračoval v závodě sám a dosáhl vysokých poct; bylo to však plané vítězství, neboť Hanneganovi to bylo úplně fuk. Thon Taddeo začal celým texarkanským dvorem opovrhovat, ale nakonec se do něj s mladickou vrtkavostí ducha ochotně vrátil. Nechal se uznat jako syn svého otce a zdálo se, že odpustil všem, kromě mrtvé vévodkyně, která ho vyhnala, a mnichům, kteří o něj ve vyhnanství pečovali.

Třeba vidí v našem klášteře vězení, napadlo opata,

Hořké vzpomínky, zpola zasuté, možná i pár takových, které si sám vymyslel.

"...sémě kontroverze v loži Nové vzdělanosti," četl mnich. "Proto buďte ve střehu a všímejte si příznaků.

Na druhé straně mi nejen Jeho Veličenstvo, ale i křesťanská láska a spravedlnost velí doporučit vám ho jako člověka dobrých úmyslů, přinejhorším nezáludné dítě, kterým je, stejně jako většina těchto vzdělaných a uhlazených pohanů (a nic jiného než pohané z nich nakonec stejně nebude). Pokud se nedáte, bude se chovat slušně, ale mějte se na pozoru, příteli. Jeho mysl je jako nabitá mušketa a může vystřelit libovolným směrem. Přesto věřím, že při vaší vynalézavosti a pohostinnosti vám nenadělá příliš starostí nějaký čas to s ním vydržet.

Quidam mihi calix nuper expletur, Paule. Preca-mini ergo Deum facere me fortiozem. Metuo ut hic pereat. Spero te et fratres saepius oraturos esse pro tremescente Marco Apolline. Volete in Christo, amici.

Texarkanae datum est Octava Ss Petri et Pauli, Anno Domini termillesimo..."

"Ukaž mi ještě jednou tu pečeť," řekl opat.

Mnich mu svitek podal. Dom Paulo si ho přidržel u obličeje, aby na rozmazaná písmenka natištěná ve spodní části pergamentu špatně natřeným dřevěným razítkem vůbec viděl.

SCHVÁLIL HANNEGAN II., Z BOŽÍ MILOSTI STAROSTA,

VLÁDCE TEXARKANY, OBRÁNCE VÍRY

A SVRCHOVANÝ HONÁK NA PLANINÁCH

JEHO ZNAČKA: X

"Zajímalo by mě, jestli si Jeho Veličenstvo později nenechalo ten dopis od někoho přečíst," pronesl ustaraně opat.
"Byl by odeslán, Ctihodný Otče, kdyby se tak stalo?"

"Asi ne. Ale udělat takovou lehkovážnost Hanneganovi přímo před nosem, jako výsměch jeho negramotnosti, to není Apollonův styl, leda že by mi chtěl něco sdělit mezi řádky - ale nenapadl ho bezpečný způsob, jak to říct. Ta poslední část - o nějakém kalichu, který bohužel nevyprchá. Je jasné, že ho něco tíží, ale co? To není Marcusův styl. To se mu vůbec nepodobá."

Od doručení dopisu uběhlo několik týdnů. Dom Paulo v nich špatně spal, vrátily se mu staré žaludeční potíže, a až příliš se probíral minulostí, jako by hledal něco, co se mělo udělat jinak, aby se odvrátila budoucnost. Jaká budoucnost? ptal se sám sebe. Neměl žádný logický důvod k tomu, aby očekával potíže. Neshody mezi mnichy a vesničany téměř utichly. Žádné známky neklidu nepřicházely od honáckých kmenů na severu a na východě. Císařský Denver se nepokoušel zvyšovat tlak na vybírání daní od církevních kongregací. Poblíž se nenacházela žádná vojska. Oázy měly dost vody. Hrozba moru, lidského ani dobytčího, nebyla na dohled. Kukuřici se letos na zavlažovaných polích dařilo dobře. Zdálo se, že svět se vyvíjí k lepšímu a vesnice Sanly Bowitts dosáhla úžasné osmiprocentní gramotnosti - za což vesničané mohli být mnichům řádu Leibowitziánů vděční (ale nebyli).

Přesto měl zlé tušení. Nějaká bezejmenná hrozba číhala za rohem, až slunce znovu vyjde. Ten pocit ho hryzal, neodbytný jako hejno hladových komárů, kteří člověku v pouštním slunci bzučeli kolem obličeje. Byl to bezprostřední, nelítostný, bezmyšlenkovitý po

cit; svíjel se jako horkem pomatený chřestýš, ochotný skočit po kutálejícím se květenství laskavce.

Zdálo se mu, že se chce pustit do křížku se samotným ďáblem, jenže ďábel byl obyčejně dost úskočný. Opatův ďábel byl menší, než ďáblové obvykle bývají: sahal jen po kolena, ale měl váhu deseti tun a sílu pěti set volů. Tak, jak si ho dom Paulo představoval, ho zdaleka tolik nepoháněla zlomyslnost, jako spíš frenetické nutkání, jako vztekého psa.

Prokousával se masem, kostmi a nehty prostě proto, že se proklel a z toho prokletí vzešla nenasytitelná žravost. A zlý byl jenom proto, že zapřel Dobro a to zapření se stalo součástí jeho podstaty, nebo dírou v ní. Brodí se lidským mořem, představoval si dom Paulo, a za sebou zanechává brázdu zmražených.

Takový nesmysl, starochu! plísnil se. Když jsi unavený životem, vidíš zlo v každé změně, že? Protože každá změna ruší mrtvolný klid únavy životem. Ďábel je, to se ví, ale proč mu přisuzovat větší díl zavrženíhodného, než mu náleží? To jsi vážně tak unavený životem, ty stará zkamenělino?

Ale neblahého tušení se nezbavil.

"Myslíš, že na starém Eleazarovi už si pochutnali krkavci?" zeptal se tichý hlas odněkud od jeho lokte.

Dom Paulo překvapeně pátral zrakem v okolním šeru. Hlas patřil Otci Gaultovi, jeho převorovi a pravděpodobnému nástupci. Přebíral růženec a byl viditelně rozpačitý, že starého muže vytrhl z osamělého rozjímání.

"Eleazar? To myslíš Benjamina? Proč? Slyšel jsi o něm poslední dobou něco?"

"To ne, Otče opate." Nejistě se zasmál. "Ale měl jsem pocit, že se díváš k hoře, a tak mě napadlo, že myslíš na toho starého Žida," řekl a zadíval se na horu, jejíž silueta se rýsovala proti šedému pruhu západního nebe.

"Támhle stoupá proužek dýmu, tuším, že ještě bude naživu."

"To je smutné, když musíme tušit," řekl náhle dom Paulo. "Zajedu tam a navštívím ho."

"Říkáš to, jako bys chtěl odjet ještě dnes v noci usmál se Gault.

"Za den, za dva."

"Buď opatrný. Prý hází po zvědavcích, kteří mu tam lezou, kamení."

"Neviděl jsem ho pět let," přiznal opat. "A stydím se za to. Je tam sám. Pojedu,"

"Jestli se cítí osaměle, proč trvá na tom, že bude žít jako poustevník?"

"Aby utekl samotě - v mladém světě."

Mladý kněz se zasmál "Jemu by to možná smysl dávalo, Domne, ale mně jaksi uniká."

"Pochopíš, až budeš tak starý, jako já nebo on."

"Tak to se mi asi nepodaří. Tvrdí o sobě, že je mu několik tisíc let."

Opat vzpomínky donutily k pousmání. "A víš, že vyvrátit mu to nemůžu? Poprvé jsem ho potkal ještě jako novic, před více než padesáti lety, a přísahal bych, že vypadal úplně stejně jako teď. Musí mu být dobře přes stovku."

"Tři tisíce dvě stě devět, tvrdí. Někdy i víc. A on tomu snad i věří, Zajímavé šílenství."

"Nejsem si tak jistý, že je to šílenství, Otče, Jen trochu zbloudilý rozum. Proč jsi mě vůbec vyhledal?"

"Jsou tu tři maličkosti. Za prvé, jak dostaneme Básníka z královského apartmá - do příjezdu thona

Taddea? Za pár dní tu má být a Básník nám zapustil kořeny

"S lotrem — Básníkem to vyřídím. Co dál? "

"Nešpory. Přijďte do kaple?"

"Až na kompletář. Převeźmi to za mě. Co dál? "

"Hádka ve sklepem - kvůli tomu experimentu bratra Kornhoera."

"Kdo a jak?"

"Je to hloupost,, ale zdá se, že bratr Armbruster má přístup vespero mundi expectando, zatímco bratr Kornhoer je matutina milénia. Kornhoer s něčím pohne, aby získal místo pro nějaký aparát. Bratr Armbruster ječí: Peklo! Bratr Kornhoer ječí: Pokrok! a jsou zase v sobě. Pak přiběhnou za mnou, abych je rozsoudil. Vynadal jsem jim, že se mají ovládat. Najednou byli jako ovečky a deset minut se k sobě lisali. O šest hodin později se až podlaha zachvěje, když dole v knihovně bratr Armbruster zařve: Peklo! Ne že bych ty výbuchy nedokázal zchladit, ale tady asi půjde o zásadní rozpor."

"Spíš nedostatek zásad, řekl bych. Co s tím mám podle tebe dělat? Vyloučit je od stolu? "

"Zatím ne, ale mohl bys je varovat."

"Dobře, Podívám se na to. Všechno?"

"Všechno, Domne." Převor se otočil k odchodu, ale ještě se zastavil. "Myslíš si, že ten vynález bratra Kornhoera bude fungovat?"

"Doufám, že ne!" zasupěl opat.

Otec Gault se zatvářil překvapeně. "Ale proč ho tedy necháš..."

"Protože jsem byl nejdřív zvědavý. Ale už z toho bylo tolik zlé krve, že mě mrzí, že jsem mu to povolil."

"Tak proč ho nezastavíš?"

"Protože doufám, že se zesměšní i bez mé asistence. Jestli to selže, stane se to právě v době, kdy přijede thon Taddeo. Pro bratra Kornhoera by to bylo pokoření, o jaké si koleduje - aby si připomněl své povolání, než si začne myslet, že byl k víře povolán hlavně proto, aby sestrojil generátor elektrické esence v klášterním sklepení."

"Ale kdyby se mu to podařilo, musel bys mu přiznat poměrně velký úspěch, Domne."

"Nic nemusím přiznat," odsekl doni Paulo.

Když Gault odešel, opat se po krátké rozmluvě se sebou samým rozhodl vyřešit nejdříve problém lotra Básníka a teprve potom konflikt peklo versus pokrok. Nejjednodušší řešení problému s Básníkem by bylo, kdyby Básník opustil královské apartmá a ještě lépe celé opatství a jeho okolí, sešel z očí, uší a mysli. Ale v případě zbavování se lotra - Básníka se "nejjednodušší řešení" čekat nedalo!

Opat sestoupil z hradby a namířil si to přes nádvoří k pokojům pro hosty. Našlapoval opatrně, neboť budovy pod hvězdami byly jako temné monolity a jen z několika oken se šířil svit svíčky. Za okny královského apartmá vládla tma; ovšem Básník na denní dobu nedbal, klidně mohl být vzhůru.

Opat vešel a zaklepal na pravé dveře. Okamžité odpovědi se nedočkal, jen jakéhosi tichého zamečení, které mohlo, ale nemuselo vycházet z pokoje. Ještě jednou zaklepal pak vzal za kliku. Dveře se otevřely.

Kalné rudé světlo z misky s dřevěným uhlím změkčovalo tmou; uvnitř to bylo cítit po zkaženém jídle.

"Básníku?"

Znovu zamečení, tentokrát blíž. Došel až k míse, rozhrábl dřevěné uhlí a připálil si třísku. Rozhlédl se a při pohledu na tu spoušť se zachvěl. Ale nebyl tam nikdo. Přenesl plamen do lampy a vydal se prozkoumat zbytek apartmá. Bude se muset důkladně vydrhnout a vykourit (a možná také zbavit zlých duchů) než se nastěhuje thon Taddeo. Doufal, že k tomu drhnutí přinutí lotra - Básníka, ale věděl, že šance má mizivé.

Ve druhém pokoji se opata zmocnil pocit, že je někým pozorován. Zastavil se a pomalu se rozhlédl.

Z vázy s vodou na polici na něj zírala jediná oční bulva. Opat jí kývl na pozdrav a šel dál.

Ve třetím pokoji narazil na kozu. Bylo to jejich první setkání.

Stála na vysoké skříni a žvýkala tuřínovou nať. Vypadala jako menší horská koza, ale měla holou hlavu, která se ve světle lampy zdála být modrá. Nejspíš zrůda od narození.

"Básníku?" zeptal se tiše, upřel pohled na kozu a nahmatal kříž na prsou.

"Tady, " ozvalo se ospale ze čtvrtého pokoje.

Dom Paulo si oddechl úlevou. Koza dál žvýkala tuřínovou nať. Že to ale byla ohavná myšlenka.

Básník ležel rozvalený na posteli, láhev vína v ruce; dobrým okem podrážděně mžoural do světla. "Usnul jsem," postěžoval si, upravil si černou pásku přes oko a přitáhl si láhev.

"Tak se probud'. Stěhuješ se, a to hned. Ještě dnes večer. Vynes si svých pět švestek do síně, ať to tady vyvětrá. Spát můžeš dole v cele pro stájníka, jestli musíš. Ráno se vrať a vydrhni to tady."

Básník se v první chvíli tvářil jako pocuchaná lilie. Pak zašmátral po něčem pod přikrývkou. Vytáhl pěst a zamyšleně se na ni díval. "Kdo tady bydlel naposledy?" zeptal se.

"Monsignor Longi. Proč?"

"Vrtalo mi hlavou, kdo sem přitáhl ty štěnice." Rozevřel pěst, vzal něco z dlaně, rozdrtil to mezi prsty a zahodil to. "Ať si jich užije thon Taddeo. Já je mít nemusím. Co tu jsem, požírají mě zaživa. Stejně jsem se chystal k odchodu. Ale když mi nabízíte mou starou celu, rád..."

"Nemyslel jsem..."

"... přijmu vaše pohostinství a ještě se nějaký čas zdržím. Samozřejmě jen do doby, než dokončím svou knihu."

"Jakou knihu? Ale, co na tom. Hlavně se spakuj a zmiz odtud."

"Hned?"

"Hned."

"Tak dobře. Myslím, že další noc bych tu s těmi štěnicemi stejně nevydržel." Začal slézat z postele, ale ještě se zastavil a přihnul si.

"Dej sem to víno," poručil opat.

"Jasně. Dej si. Je to dobrý ročník."

"Vzhledem k tomu, že jsi je ukradl v našich sklepech, ti děkuji. Čirou náhodou je to mešní víno. To nevíš?"

"Nikdo je neposvětil."

"Překvapuje mě, že ti to došlo." Dom Paulo si láhev vza.

"A stejně jsem ji neukradl. Do..."

"O víno nejde. Kde jsi ukradl tu kozu?"

"Já jsem ji neukradl," postěžoval si Básník.

"Ona se jen tak - zjevila?"

"Byl to dar, reverendissime."

"Od koho?"

"Od dobrého přítele, domnissime."

"Od čího dobrého přítele?"

"Mého, pane."

"Ale to je paradox. Chci slyšet pravdu. Kde jsi..."

"Od Benjamína, pane."

Na tváři doma Paula se mihl údiv. "Tys ji ukradl starému Benjaminovi?"

Básníkem to slovo šklublo. "Neukradl, prosím."

"Tak jak to bylo?"

"Benjamin chtěl, abych si ji vzal jako dar za to, že jsem na jeho počest složil sonet."

"Pravdu!"

Lotr - Básník pokorně polkl. "Vyhral jsem ji nad ním v kolíčkované."

"Aha."

"To je pravda! Nejdřív mě ten starý lump skoro oškubal a pak mi nechtěl půjčit. Musel jsem vsadit své skleněné oko proti jeho koze. Ale vyhrál jsem všechno zpátky."

"Odved' ji, nechci ji v opatství vidět."

"Ale to není obyčejná koza. Její mléko má tajemnou moc a obsahuje vzácné esence. Právě ono může za to, že je ten starý Žid tak dlouho na světě."

"Za kolik let může?"

"Všech čtyřicet a osm let."

"Myslel jsem, že je mu teprve tři tisíce dvě stě..." Dom Paulo pohrdavě zmlkl. "Co jsi dělal na hoře Poslední útěchy?"

"Hrál jsem kolíčkovanou se starým Benjaminem."

"Myslel jsem..." Opat se zatvrdil. "Na tom nesejde. Stačí, když se odsud vystěhuješ. A zítra vrátíš kozu Benjaminovi."

"Ale já jsem ji vyhrál čestně!"

"O tom se nebudeme bavit. Víš co, odved' ji do chléva. Vráťmu ji sám."

"Proč?"

"Nám je koza k ničemu. A tobě taky."

"Oho, oho," řekl šelmovsky Básník.

"Co to mělo znamenat, prosím?"

"Thon Taddeo je na cestě sem. Dokud tu bude, bude se koza hodit. Na to vemte jed." Arogantně se zasmál.

Rozčilený opat se otočil. "Hlavně vypadni," dodal zbytečně a šel vyřešit konflikt ve sklepení, kde byla uložena Memorabilie.

14

Klenuté sklepy byly vytesány ve stoletích nomádských nájezdů ze severu, kdy Bayringská horda zaplavila většinu Planin a pouště a zpusťovala všechny vesnice, které jí přišly do cesty. Memorabilie, skrovné dědictví minulé vzdělanosti, uchovávané v opatství, byla zazděna v podzemních sklepech, aby písemné památky nedozírné ceny byly uchráněny před kočovníky i před soidisant křížáky schizmatických řádů, založených pro boj s kočovníky, ale utápějících se v sektářských sporech. Kočovníci ani příslušníci Vojenského řádu svatého Pankráce by uchovávané knihy neocenili; kočovníci by je spálili pro radost z ničení a bojovní rytíři - mniši by mnohé shledali "kacířskými" podle učení Vissarióna, jejich vzdoropapeže, a spálili by je taky.

Vše nasvědčovalo tomu, že Věk temna je na ústupu. Dvanáct století doutnal v kláštorech plamínek vědění, ale až teď bylo myšlení připraveno vzplanout. V dávných dobách, v posledním věku rozumu, tvrdili zastánci jistého myšlenkového proudu, že platné znalosti jsou nezničitelné - že ideje jsou nesmrtelné a pravda věčná. Bohužel, uvažoval opat, platilo to jen v tom nejužším smyslu, vůbec ne všeobecně. Jistě, něco mělo objektivní platnost: neměnná logos nebo pojem Stvořitele, jenže tyto významy náležely Bohu a ne lidem, dokud ti pro ně nenašli nedokonalá vtělení, temné odrazy v myšlení, řeči a kultuře dané lidské společnosti, díky nimž šlo významům přiřadit hodnoty, aby začaly platit v lidském smyslu v rámci kultury. Člověk byl totiž nejen nositelem duše, ale také nositelem kultury; jeho kultury však nebyly nesmrtelné a mohly zahynout s národem nebo dobou. To pak lidské odrazy významů a lidské portréty pravdy zanikaly a pravda a význam přebývaly skryty jen v objektivních logos přírody a nevyslovitelných logos Boha. Pravdu bylo možné ukřížovat, ale vzkříšení bylo nablízku.

Memorabilie byla plná starých slov, starých formulí, starých reflexí významů, odtržených od myslí, které již dávno zemřely i se společností, jež upadla v zapomnění. Ale jistá malá část se dala pochopit. Některé texty dávaly stejně málo smyslu jako šamanovi nomádských kmenů breviář. Jiné v sobě měly určitou krásu zdobnosti nebo řád, které smysl naznačovaly, asi tak jako mohl kočovníkům růženec připomínat náhrdelník. První bratři leibowitziáni se pokusili přitisknout na tvář ukřížované civilizace Veroničinu roušku; sňatá nesla obraz dávné slávy, ale byl to obraz slabě otištěný, neúplný a těžko pochopitelný. Mniši tento obraz střežili, takže přečkal, aby si jej teď svět mohl prohlédnout a pokusit se ho interpretovat, pokud o to měl zájem. Memorabilie sama o sobě ovšem nemohla vzkřísit zašlou vědu a vyspělou civilizaci, neboť kultura vzniká z lidí a ne ze zatuchlých svazků. Dom Paulo přesto doufal, že knihy mohou pomoci. Mohly ukázat směry a poskytnout nově se rozvíjející vědě vodítka. Již jednou se tak stalo, jak tvrdí ctihodný Boedullus v De Vestigiis Civitatum.

Tentokrát je necháme zapomenout, kdo tu jiskru držel při životě, když svět spal, říkal si dom Paulo. Zastavil a otočil se. Zdálo se mu, že zaslechl polekané zamečení Básnickovy kozy.

Brzy ho ohlušil hluk ze sklepení, to když začal po podzemním schodišti sestupovat ke zdroji vřavy. Někdo zarážel do skály ocelové skoby. Pot se mísil s pachem starých knih. Knihovna překypovala horečnatým shonem nevědecké

aktivity. Novici pobíhali s nástroji. Novici stáli ve skupinkách a studovali výkresy. Novici posouvali stoly, zvedali provizorní aparáty, kolébavě je přepravovali na místa. Zmatek ve světle lamp. Bratr Armbruster, knihovník a správce Memorabilie, přihlížel ze vzdáleného výklenku mezi policemi, ruce pevně zkříženy na prsou, obličej ztrnulý. Dom Paulo uhnul před jeho vyčítavým pohledem.

Bratr Kornhoer přistoupil k představenému se svým věčně nadšeným výrazem. "Tak, Otče opate, zanedlouho budeme mít světlo, jaké nikdo z žijících lidí nespasil."

"Neříkáte to bez jisté ještosti, bratře," odvětil Paulo.

"Copak to je ještost, Domne? Využití pro dobrou věc, co jsme se naučili?"

"Myslel jsem ten spěch, s jakým se to snažíme využít, abychom udělali dojem na jistého vědce, který nás chce navštívit. Ale nevdá. Podíváme se na ty technické čáry."

Společně došli až k aparátu, sestavenému na kolenou. Opatovi se nezdálo, že by mohl být něčím užitečný, pokud člověk nepovažuje za užitečné pomůcky k mučení vězňů. Náprava, sloužící jako hřídel, byla pomocí převodů a pásů spojena se šlapacím mlýnkem sahajícím do výše pasu. V několika palcových rozestupech byla na hřídel nasazena čtyři kola z vozíku. V silných ocelových obručích byly rýhy a jejich drážky držely nespočet závitů měděného drátu, vytaženého z mincí místním kovářem v Sanly Bowitts. Dom Paulo si všiml, že kola se zřejmě mají volně otáčet ve vzduchu, neboť obruče se nedotýkaly žádného povrchu. Kolem byly pevné železné bloky, které se obručí rovněž nedotýkaly, jako nějaké brzdy. I tyto bloky byly ovínuty nesčetnými závity drátu - "cívkami pole", jak jim říkal Kornhoer. Dom Paulo mrzutě zavrtěl hlavou.

"Bude to největší fyzikální pokrok v opatství, protože tiskařský stroj máme už sto let," troufl si hrdě prohlásit Kornhoer.

"Bude to fungovat?"

"Vsadím se o měsíc mimořádných služeb, Vaše Ctihodnosti."

Dáváš v sázku mnohem víc, napadlo opata, ale udržel se a nevyslovil to. "Odkud má vycházet to světlo?" zeptal se a znovu se zahleděl na podivný vynález.

Mnich se zasmál. "Na to máme zvláštní lampu, To, co vidíte, je pouze 'dynamo'. Vytváří elektrickou esenci, kterou lampy spaluje."

Dom Paulo si postěžoval, že dynamo zabírá mnoho místa.

"A ta esence," zamumlal, "nedala by se získat třeba z ovčího loje?"

"Ne, to ne... Elektrická esence je, no... Mám vám to vysvětlit?"

"Raději ne. Nemám pro fyziku vlohy. Rád to přenechám mladším hlavám." Ustoupil, aby nedostal po hlavě trámem, který právě kolem nesli dva úspěšní tesaři. "Řekněte mi jedno," začal. "Když se dá z textů z leibowitziánské éry zjistit, jak tu věc sestojit, proč si na to podle vás zatím nikdo netroufl?"

Mnich chvíli mlčel. "To jde těžko vysvětlit," řekl nakonec. "Ve skutečnosti se v dochovaných textech žádný návod na sestavení dynama najít nedá. Bylo by možné říct, že je ukryt v celé řadě zlomkovitých textů. Částečně ukryt. Musí se získat dedukcí. Aby se k němu člověk propracoval, musí vyjít z několika teorií - teoretických poznatků, které naši předchůdci neměli."

"A my je máme?"

"No, máme... zásluhou takových, jako já..." jeho hlas zněl najednou velmi uctivě a než jméno vyslovil, udělal pomlku, "...jako je thon Taddeo..."

"To je všechno, co jste chtěl říct?" zeptal se poněkud nevrle opat.

"Víte, donedávna se jen málo fyziků zabývalo novými fyzikálními teoriemi. Vlastně až práce thona Taddea..." opět ten uctivý tón, všiml si Dom Paulo, "nám dodala axiomy, které nezbytně potřebujeme. Například práce 'O pohyblivosti elektrických esencí' a jeho 'Teorie zachování'..."

"Takže by ho mělo potěšit, když uvidí praktický výsledek své práce. Ale kde je ta lampa, smím-li se zeptat. Doufám, že není větší než dynamo."

"Tady je, Domne," řekl mnich a zvedl ze stolu nevelký předmět. Vypadalo to jako držák na uchycení dvou černých tyčinek a křídlatý šroub na upravování vzdálenosti mezi nimi. "Toto jsou uhlíky," vysvětloval Kornhoer. "Předkové by tomu říkali 'oblouková lampa'. Měli ještě jiný typ, ale nemáme dost podkladů, abychom ji mohli zhotovit."

"Úžasné. Odkud vychází světlo?"

"Odtud." Mnich ukázal na mezeru mezi uhlíky.

"Tak to musí být maličký plamen," poznamená opat.

"Ano, ale jasný. Řekl bych, že jasnější než stovka svíček."

"Ne!"

"Připadá vám to úchvatné?"

"Připadá mi to absurdní..." začal opat, ale když si všiml ublíženého výrazu ve tváři bratra Kornhoera, rychle dodal: "... když pomyslím, jak se můžeme při včelím vosku a ovčím loji."

"Uvažoval jsem, jestli to předkové nepoužívali na oltářích místo svíček," přiznal se ostýchavě mnich.

"Ne," prohlásil opat. "Určitě ne. To mi můžete věřit. Prosím, co nejrychleji tu myšlenku pusťte z hlavy a už se k ní nevracejte."

"Ano, Otče opate."

"A kam to vlastně chcete pověsit?"

"No..." bratr Kornhoer se zarazil a váhavě se rozhlédl po tmavém sklepení. "Ještě jsem o tom nepřemýšlel. Ale myslím, že lampa by měla být nad stolem, kde thon Taddeo..." (Proč si nikdy neodpustí tu pomlku, když to jméno říká, napadlo doma Paula podrážděně,) "... bude pracovat."

"Na to bychom se nejspíš měli zeptat bratra Arm-brustera," nadhodil opat a když si všiml, že mnich najednou znervózněl, dodal: "Copak? Snad jste s bratrem Armbrusterem neměli nějaké..."

Kornhoerova tvář se omluvně zkrivila. "Věřte mi, Otče opate, že jsem ani jednou neztratil trpělivost. Ano, padala všelijaká slova, ale..." Pokrčil rameny. "Nechce, aby se s čímkoli hýbalo. Pořád drmolí něco o čarodějnictví a podobně. Dá se s ním těžko přít. Pro

oči skoro nevidí, jak čte při špatném světle - a přitom tvrdí, že to, co děláme, je dílo ďáblovo. Nevím, co na to říct." Když přecházeli k výklenku, kde stál bratr Armbruster a podmračeně pozoroval dění kolem, opat se zakabonil, "Takže je po vašem," vyjel knihovník na Kornhoera, jakmile přišli blíž. "Kdy sem dáte mechanického knihovníka, bratře?"

"Máme náznaky, bratře, že kdysi něco takového bylo," zabručel vynálezce. "V popisu Machiny analyticky najdete odkazy na..."

"To stačí, stačí," přerušil ho opat a obrátil se na knihovníka. "Thon Taddeo bude potřebovat místo, kde by mohl pracovat. Co navrhuje?"

Armbruster ukázal palcem k výklenku přírodních věd.

"Ať čte u pultu jako každý jiný."

"A co kdybychom mu zřídili studovnu tady na volném prostranství, Otče opate," pospíšil si s protínávrehem bratr Kornhoer.

"Kromě stolu bude potřebovat počítadlo, nástěnnou tabuli na psaní a kreslicí prkno. Mohli bychom to tu obestavět přenosnými přepážkami,"

"Myslel jsem, že bude potřebovat leibowitziánské odkazy a nejstarší texty," řekl knihovník s podezřením.

"To bude."

"Ale pak bude muset stále chodit sem a tam, když ho posadíte doprostřed. Vzácné svazky jsou přikované a řetězy tak daleko nedosáhnou,"

"To není žádný problém," řekl vynálezce. "Sundejte řetězy. Stejně to vypadá hloupě. Všechny schizmatické kulty už vymřely nebo mají jen místní vliv.

O Vojenském řádu svatého Pankráce sto let nikdo neslyšel."

Armbruster pobouřeně zrudl. "Ne, to ne!" vyštěkl. "Řetězy zůstanou."

"Ale proč?"

"Teď nejde o paliče knih. Musíme si dávat pozor na vesničany. Řetězy zůstanou."

Kornhoer se otočil k opatovi a rozhodil ruce. "Vidíte to, ctihodný Otče?"

"Má pravdu," řekl dom Paulo. "Ve vesnici je příliš rušno. Nezapomínejte, že naši školu městská rada vyvlastnila. Teď mají vesnickou knihovnu a rádi by její police zaplnili našimi svazky. Nejraději samozřejmě těmi nejvzácnějšími. A nejen to. Loni jsme měli ze zlodějů těžkou hlavu. Bratr Armbruster má pravdu. Vzácné svazky zůstanou přikovány."

"Dobře," povzdechl si Kornhoer. "Tak bude muset pracovat ve výklenku."

"A kam tedy pověsíme tu vaši úžasnou lampu?"

Mnich zabloudil pohledem ke kobce. Byla to jedna ze čtrnácti kójí, tematicky oddělených, které ústily do ústřední síně. Do každého výklenku vedl klenutý průchod a ze železného háku zapuštěného do vazáku každého oblouku visel těžký krucifix.

"Jestli má pracovat ve výklenku, nezbude, než čas sundat kříž a pověsit lampu tam. Jiné místo..."

"Pohan!" zasyčel knihovník. "Neznaboh! Znesvětitel!" Armbruster vztáhl rozechvělé ruce k nebesům "Bože, pomoz mi, nebo ho těmahle rukama roztrhnu! Kde se zastaví? Odved'te ho! Odved'te ho!" Otočil se k nim zády a dál lomil rukama. I dom Paulo sebou při vynálezcově návrhu škubl, ale pak zabodl zamračený pohled do zad kutny bratra Armbrustera. Nečekal, že Armbruster bude předstírat poddajnost, ta byla jeho povaze cizí. Pravdou bylo, že stárnoucí mnich byl čím dál hádavější.

"Otočte se, prosím, bratře Armbrustere."

Knihovník se obrátil.

"Dejte ruce k tělu a zkuste mluvit klidně, když..."

"Otče opate, jslyšel jste přece, co..."

"Bratře Armbrustere, buďte tak laskav, přineste schůdky a sundejte ten krucifix."

Z knihovnickovy tváře vyprchala barva. Cívil na doma Paula a nebyl schopen slova.

"Nejsme v kapli," řekl opat. "Rozmístění symbolů není přesně dané. Prozatím ten krucifix sundejte, prosím. Zdá se, že tu jiné vhodné místo pro lampu není. Později to můžeme změnit. Chápu, že ta záležitost rozrušila vaši knihovnu a možná i vaše zažívání, ale doufám, že je to v zájmu pokroku. Pokud ne, tak..."

"Tak i Naším Pánem pohnete, abyste měli místo pro pokrok!"

"Bratře Armbrustere!"

"Proč mu to čarodějnické světlo rovnou nepověsíte na krk?"

Opatova tvář ztuhla. "Nenuťm vás poslechnout, bratře. Po kompletáři vás čekám ve své pracovně."

Knihovník zval. "Už jdu, Otče opate," zašeptal a váhavě se odšoural.

Dom Paulo zvedl oči ke Kristovi na kříži visícím v průchodu. Vadí Ti to? napadlo ho.

Měl v žaludku vřed. Věděl, že později si vybere svou daň. Dřív, než si někdo stačil všimnout, že mu není dobře, byl ze sklepení venku. Komunita nemusela vidět, co s ním taková hloupost dovede udělat.

Instalace byla dokončena následující den, ale dom Paulo se po dobu zkoušek zdžoval v pracovně. Dvakrát musel bratra Armbrustera varovat soukromě, a pak ho pokáral veřejně před shromážděnou kapitulou. Přitom cítil, že knihovnkův postoj je mu bližší než Kornhoerův. Sklesle seděl za stolem a čekal na zprávy ze sklepení. Netrápilo ho, zda pokus

skončí úspěchem nebo nezdarem. Jednu ruku měl zastrčenou v hábitu. Poplácával se po žaludku, jako by se snažil uklidnit hysterické dítě.

Znovu ty křeče v útrokách. Jako by přicházely vždy, když byla na spadnutí nějaká nepříjemnost, a občas odcházely, když se nepříjemnosti provalila na venek, kde se s ní mohl poprat. Ale teď neodcházely.

Dostal varování a věděl to. Ať už pocházelo od an-děla, od ďábla nebo z vlastního vědomí, říkalo mu, aby si dával pozor na sebe a na něco, co teprve přijde.

Co teď? uvažoval a uklouzlo mu tiché říhnutí, následované tichým Promiň, prosím směrem k soše svatého Leibowitze, která stála ve výklenku v koutě pracovny..

Svatému Leibowitzovi lezla po nose moucha. Oči jako by po ní šilhaly a vybízely opata, aby jí zahnal. Měl tu řezbu ze šestadvacátého století rád. Díky zvláštnímu úsměvu, který jí pohrával v obličejí, vypadala na svatý symbol poněkud neobvykle. Na jedné straně byl úsměv stočený dolů; obočí bylo stažené do lehce váhavého zamračení, ale v koutcích očí sídlily vrásky smícím. Vzhledem k tomu, že svatý měl přes rameno provaz se smyčkou, působil jeho výraz; poněkud záhadně. Možná za to mohly nepravdivosti ve struktuře dřeva, které sváděly řezbářovu ruku, když se snažila pracovat do větších podrobností, což takové

dřevo dovolovalo. Dom Paulo si nebyl jistý, zda byl živý strom před řezbou tvarován či ne; našli se tenkrát

mistři řezbáři, kteří začali pracovat s dubovým nebo cedrovým stromkem, když byl mladý a - mnohaletým trpělivým prořezáváním, odkorněním, ohýbáním a přivazováním živých větví do žádoucích pozic vnutili rostoucímu dřevu podobu krásné dryády, s rukama složenýma nebozvednutýma; teprve pak dospělý strom porazili a došlo na konzervování a řezbu. Výsledná socha byla mimořádně odolná proti naštipnutí a nalomení, neboť většina linií sledovala přirozenou stavbu dřeva..

Dom Paulo se často divil, že dřevěný Leibowitz odolal také několika stoletím vlády jeho předchůdců - právě kvůli tomu světcevu prazvláštnímu úsměvu. Ten úšklebek tě jednou zničí, varoval sochu... Jistě, svatí se v nebi občas zasmějí. Žalmisté tvrdí, že i Bůh se občas rozchechtá, ale opatu Malmeddymu - nechť mu Bůh dopřeje odpočinku - to určitě bylo proti srsti. Ten důstojný tupec. To bych rád věděl, jak si na něj vyžrál. Pro některé nejsi dost licomerný. Ten úsměv... Je mi povědomý, ale kdo se tak usmívá? Líbí se mi, ale... Jednou bude v tomto křesle sedět jiný pes. Cave canem. Nahradí tě Leibowitzem ze sádry. Trpícím. Takovým, který nešilhá po mouchách. A tebe sežerou ve skladišti termíti. Abys prošel sítím, kterým církev pomaloučku prosévá umění, musíš mít tvářičku, která rádného prostáčka potěší; a ty přitom potřebuješ hloubku, abys potěšil náročného mudrce. To prosívání je pomalé, ale tu a tam za rukojeť někdo vezme - to když si nějaký nový prelát prohlíží své biskupské komnaty a zamumlá: "Z tohoto smětí musí něco pruč."

Obyčejně je prosívadlo plné sladké kaše. Když se stará

kaše vytřepe, nová se přidá. Ale to, co se nevytřepalo, bylo zlato, a to zůstalo. Jestliže kaple měla za sebou pět století špatného vkusu svých kněží, občasný dobrý vkus za tu dobu obvykle sloupal většinu pomíjivého šuntu a proměnil ji ve stánek důstojnosti, která samozvané přikrašlovače zastrašovala.

Opat se oválil vějířem z krkavčího peří, ale nijak ho ten vánek neochlazoval. Vzduch od okna byl jako žhavý dech pouště a jen zvyšoval jeho neklid, zapříčiněný tím ďáblem či krutým andělem, který se mu vrtal v břiše. Bylo to horko, jaké varuje před záladným nebezpečím v podobě sluncem omámených chřestýšů al bouří zavěšených nad horami, před vzteklymi psy a povahami zdivočelými žarem. Křeče to ještě zhoršovalo.

"Prosím?" zamumlal nahlas ke svatému a myslel to jako nevyslovenou modlitbu za chladnější počasí, bystřejší rozum a jasnější představu o příčinách toho nevysvětlitelného pocitu, že něco není v pořádku. Třeba za to může ten sýr, napadlo ho. Touthle dobou lepkavý a zelený. Mohl bych si poradit sám - a dodrží žovat stravitelnější dietu.

A už to tu máme zas. Postav se tomu, Paulo. Na vině není potrava břicha, ale potrava mozku. V té je cosi nestravitelného.

"Ale co?"

Dřevěný svatý s odpovědí nespěchal. Kaše. Prosívání plev. Občas mu hlava myslela útržkovitě. Když přišly křeče a padla na něj tíha celého světa, bylo lepší se tomu nebránit. Co váží svět? Váží, ale není vážen. Jeho miský občas šidí. Život a práci vyvažují stříbrem a zlatem. Tak nenastane rovnováha nikdy. Přesto váží dál, rychle a nemilosrdně. Hodně života se tak vybryndá, a někdy i trochu zlata. Pouští přijíždí slepý král s nepoctivými vahami, falešnými kostkami. A vlajku zdobí - Vexilia regis...

"Ne!" zamručel opat a zahnal tu vidinu.

Ale ano! jako by naléhal světcův dřevěný úsměv.

Dom Paulo se zachvěl a odtrhl oči od sochy. Někdy měl pocit, že se mu svatý směje. Smějí se nám v nebi? uvažoval. Taková svatá Markéta z Yorku - jen si vzpomeň, staříku - ta přece umřela smíchy. To je něco jiného. Ta se uchechtala sama sobě. Ne, není to zas tolik jiné. Op! Další tiché říhnutí. Věru, v úterý má svatá Markétka svátek. Sbor při její mši zpívá Aleluja a důstojně se směje. "Aleluja ha ha! Aleluja ho ho!"

"Sancta Maisie, interride pro me."

Ten král přijížděl, aby na svých ošizených vahách vážil knihy ve sklepení. Jak "ošizených", Paulo? A\ proč si myslíš, že v Memorabilií žádná kaše není? Vždyť i nadaný a ctihodný Boedullus kdysi pohrdavě poznamenal, že polovině by se mohlo říkat Inscrutabilia. Jistě, byly v ní vzácné střípky mrtvé civilizace ale kolik z nich ztratilo srozumitelnost, kolik bylo zkomoleno čtyřiceti generacemi ignorantů v mnišských hábitech, dětmi temných století, jimž dospělí svěřili nesrozumitelné poselství, aby se je naučili nazpaměť a předali dalším dospělým, vyzdobené olivovými snítka-mii a cherubínky.

Přinutil jsem ho přijet až z Texarkany, takovou dálku nebezpečnou zemí, uvažoval Paulo. A teď mám prostě strach, že

to, co tu máme, shledá bezcenným, nic víc.

Ale ne, nebylo to všechno. Znovu se zadíval na usmívajícího se svatého. A znovu: Vexilia regis inferni prodeunt...

Vystupte korouhve Krále pekel, pošeptala

mu paměť překroucený verš ze staré commedie. Strašil ho v hlavě jako neodbytná melodie.

Pěst se sevřela pevněji. Upustil vějíř a nádech procedil zaťatými zuby. Vyhnul se dalšímu pohledu na svatého. Krutý anděl ho ze zálohy překvapil drsným výpadem na jeho tělesné nitro. Nahnul se nad stůl, Tentokrát to cítil jako bodání žhavým drátem. Jeho těžký dech vymetl v povlaku pouštního prachu na desce stolu čisté místo. Pachem toho prachu se dusil, Místnost zrůžověla, zavířil ji roj černých komárů. Bojím se říhnout, mohlo by se něco utrhnout - jenže musím, Pane náš a ochránce. Ta bolest. Ergo sum. Pana Bože, Kriste, přijmi tento dar.

Říhl, ucítil něco slaného a nechal hlavu klesnout na desku stolu.

Musím tu kalich mít právě teď, Pane, nebo mohu chvíli počkat? Ale ukřižování je všudypřítomné. Od dob před Abrahámem, stále je tu. Před Pfardentrottem i teď. Na každého to čeká, být na něm přibit a viset na něm, a když odpadneš, utlučou tě lopatami k smrti, tak ať to má nějakou důstojnost, staříku. Když umíš důstojně říhnout, možná se dostaneš i do nebe, jestli ti bude dost líto, že jsi zaneřádl předložku... Moc se chtěl omluvit.

Čekal dlouho. Několik komárů odumřelo a místnost ztratila růžový závoj, namísto toho se zakalila a zšedla.,

Tak co, Paulo, budeme krvácet, nebo to jenom tak odbudeme?

Pátral v zákalu a našel tvář svatého.

Byl to jen nepatrný úsměv - smutek, pochopení a ještě něco. Výsměch katovi? Ne, smích pro kata. Smích, jehož terčem je Stultus Maximus, sám Satan. V tom okamžiku to poprvé uviděl jasně. V posledním kalichu může být i vítězný smích. Haec commixtio...

Najednou cítil, že je velmi ospalý; světcova tvář zpopelavěla, ale opat jí dál odpovídal lehkým pousmáním.

Převor Gaunt ho našel zhrouceného na stole krátce před nónou. Mezi zuby mu prosakovala krev. Mladý kněz ihned nahnatal pulz. Dom Paulo v tom okamžiku procítl, narovnal se a začal pánovitě kázat, jako by se mu ještě něco zdálo:

"Říkám vám, že je to nanejvýš směšné. Je to naprosto idiotské. Nic nemůže být absurdnější. "

"Co je absurdní, Domne?"

Opat zavrtěl hlavou a několikrát zamrkal. " Cože ? " "Hned jsem zpátky s bratrem Andrewem. " "Och? To je absurdní.

Vrať se. Co jsi chtěl?" "Nic, Otče opate. Hned se vrátím, jen co seženu bratra..."

"Och, obtěžovat medika! Nepřišel jsi sem pro nic za nic. Dveře byly zavřené. Tak je znovu zavři, posad' se a řekni, co jsi říct chtěl."

"Zkouška dopadla úspěšně. Ta lampa bratra Kornhoera."

"To si rád poslechnu. Posad' se a povídej, chci slyšet úúúplně všechno." Narovnal si kutnu a ústa oťel lněným plátnem. Ještě se mu točila hlava, ale pěst vraženou do břicha mohl otevřít. Těžko ho něco mohlo zajímat méně než převorovo líčení pokusu s lampou, ale ze všech sil se snažil vypadat pozorně. Musím ho tu udržet, dokud se neproberu tak, abych mohl přemýšlet. Nemůžu ho nechat jít pro medika - ještě ne; dostalo by se to ven; Starý pán dodělavá.

Nejdřív musím zjistit, jestli je v téhle době bezpečno dodělat nebo

ne.

15

Hongan Os byl v podstatě spravedlivý a laskavý muž. Když si všiml, že skupinka jeho bojovníků si krátí dlouhou chvíli s laredskými zajatci, zastavil se a díval se, ale když přivázali tři Lared'any za kotníky mezi koně a ty koně pak bičem splášili, rozhodl se zasáhnout. Nařídil, aby bojovníky na místě zbičovali, neboť Hongan Os - Zuřivý Medvěd - byl znám jako milosrdný náčelník. S koněm nikdy nezacházel špatně.

"Zabíjení zajatců je babská práce," zavrčel pohrdavě na adresu bičovaných provinilců. "Jestli nejste baby, očistíte se.

Dvanáct dní máte tábor zakázaný, do nového měsíce vás tu nechci vidět."

A jako odpověď na jejich kvílivé protesty dodal:

"Co kdyby koně některého protáhli táborem? Máme hosty, trávožroutské náčelníky, a jak známo, ti se hned polekají, když vidí krev. Obzvláště krev svých lidí. Na to pozor."

"Ale tihle trávožrouti jsou z jihu," namítl bojovník a ukázal na zohavené zajatce. "Naši hosté jsou trávožrouti z východu. A nemáme snad my, praví lidé, dohodu s těmi z východu, že budeme válčit s těmi z jihu?"

"Jestli o tom ještě jednou začneš, nechám ti vyříznout jazyk a hodím ho psům! Zapomeň, žeš něco takového slyšel."

"Zůstanou u nás ti bylinkáři mnoho dní, Synu Mocných?"

"Kdo ví, co mají ti sedláci za lubem? " zeptal se Zuřivý Medvěd mrzutě. "Jejich myšlení není jako naše. Říkají, že někteří z nich odejdou a budou pokračovat, přes Suché země až na místo, kde žijí trávožroutští kněží, zakuklení v černém. Ostatní tu zůstanou k vyjednávání - ale to není nic pro vaše uši. Teď jděte a dvanáct dní se styďte."

Otočil se k nim zády, aby se mohli odplížit a necítit na sobě jeho pohled. Disciplína poslední dobou povolovala. Klany ztrácely trpělivost. Mezi lidmi Planinách se rozneslo, že on, Hongan Os, si podal ruce s vyslancem z Texarkany nad ohněm dohody a že šaman oběma ustříhl vlasy a nehty a udělal z toho amulet dobré víry, na ochranu před zradou kterékoli strany. Vědělo se, že k takové dohodě došlo a kmeny považovaly jakoukoli dohodu mezi lidmi a trávožrouty za ostudnou. Zuřivý Medvěd cítil, že mladší bojovníci jím potají pohrdají, ale nemínil jim nic vysvětlovat, dokud nepřijde ta pravá chvíle.

Zuřivý Medvěd byl ochotný vyslechnout dobrou myšlenku, i když vzešla od psa. Trávožrouti měli dobré myšlenky málokdy, ale poselství trávožroutského krále z východu, který dovedl vyložit cenu utajení a odpustit si jalové tlachání, na něj udělalo dojem. Kdyby se Lared'ané dozvěděli, že kmeny vyzbrojil Hanne-gan, plán by určitě ztroskotal. Zuřivý Medvěd o té věci usilovně přemýšlel. Bylo určitě uspokojivější a mužnější dát nepříteli své úmysly najevo předem, ale čím víc nad tím hloubal, tím víc chápal její moudrost. Buď byl

trávožroutský král zbabělec, nebo byl moudrý skoro jako člověk. Zuřivý Medvěd se zatím k žádné možnosti nepřiklonil - ale ta myšlenka se zdála být moudrá. Kdyby jeho lidé věděli, že zbraně, které dostali, jsou dar od Hannegana a ne kořist z výpadů do pohraničí, hrozilo by, že by se Laredo mohlo o spiknutí dozvědět od zajatců chycených při nájezdech. Proto bylo lepší kmeny nechat, ať si reptají, že mírové rozhovory se sedláky z východu jsou ostudné. Ale řeč nebyla o míru. Byla dobrá a slibovala kořist.

O pár týdnů později sám Zuřivý Medvěd vyrazil v čele "válečné skupiny" na východ a vrátil se stohlavým stádem koní, čtyřmi tucty pušek, několika soudky střelného prachu, zásobou munice a jedním zajatcem. Dokonce ani bojovníci, kteří ho doprovázeli, neměli tušení, že tu zásobu zbraní mu tam nachystali Hanneganovi muži a že zajatec je ve skutečnosti texarkanský jízdní důstojník, který má Zuřivého Medvěda seznamovat v nastávajících bojích s pravděpodobnou taktikou Laredanů. Všechny trávožroutské myšlenky byly hanebné, ale ty důstojníkovy mohli nahlédnout do myšlenek trávožroutů z jihu. Nemohly ovšem nahlédnout do myšlenek Hongana Ose.

Zuřivý Medvěd byl na sebe jako na obchodníka právem pyšný. Neslibil nic než to, že zastaví válčení s Texarkanou a přestane krást dobytek na východních hranicích, ale jen tak dlouho, dokud mu Hannegan bude dodávat zbraně a zásoby. Dohoda o válce s Laredem byla nevyslovený slib - ale tento boj odpovídal přirozeným spádům Zuřivého Medvěda, takže oficiální pakt nikdo nepotřeboval. Spojenectví s jedním z protivníků mu mělo umožnit vypořádat se s nepřáteli po jednom.

A nakonec mu mohlo pomoci i k pastvinám, které ti sedláci neoprávněně zabrali a osídlili v minulém století.

Když klanový vůdce vjížděl do tábora, byla už noc a na Planiny se vkrádal chlad. Hosté z východu seděli se třemi lidmi zachumlaní do příkrývek u poradního ohně. Z okolních stínů a zpoza stanových plachet po nich pokukoval obvyklý kruh zvědavých dětí; Cizinců bylo celkem dvanáct, ale patřili ke dvěma skupinám, které sice cestovaly společně, ale jedna o druhou měla pramalý zájem. Vůdce jedné skupiny byl asi blázen. Sám Zuřivý Medvěd proti šílenosti nic neměl (naopak, šamani ji cenili jako největší nadpřirozený dar), ale nevěděl, že i sedláci berou šílenství u svého vůdce jako ctnost. Tenhle se půl dne hrabal v zemi u vyschlého řečiště a druhou půlku si čmáral poznámky do jakési knížky. Patrně čaroděj, kterému neradno věřit.

Zuřivý Medvěd si jen oblékl slavnostní vlčí oděv a nechal si šamanem namalovat na čelo totemový znak, víc se nezdržoval a přisedl ke skupině u ohně.

"Bojte se!" zakvílel obřadně jeden ze starých válečníků, když klanový vůdce vstoupil do záře ohně. "Bojte se, neboť Mocný chodí mezi svými dětmi. Plazte se, klany, neboť jeho jméno je Zuřivý Medvěd - jméno zasloužené, neboť v mládí skutečně přemohl beze zbraně litého medvěda, holýma rukama ho přepral, tam v Severní zemi..."

Hongan Os si chvalo zpěvu nevšímal. Od staré ženy, která měla poradní oheň na starosti, přijal pohár krve. Byla čerstvá, z poraženého volka, a ještě teplá. Vypil ji a teprve pak se otočil a kývnutím pozdravil hosty z východu, kteří krátkému připitku přihlíželi s netajeným odporem.

"Aaaah!" řekl klanový vůdce.

"Aaaah!" odpověděli tři starci a s nimi jeden trávožrout, který se odvážil přidat. Lidé ho zahrnuli pohledy plnými pohrdání.

Ten šílený se pokusil chybu svého společníka zamaskovat. "Řekněte mi," ozval se, když se náčelník posadil, "jak je možné, že nepijete vodu? Vaším bohům to vadí?"

"Kdo ví, co pijí bohové," zahučel Zuřivý Medvěd. "Říká se, že voda je pro dobytek a pro sedláky, mléko pro děti a pro muže krev. Mělo by to být jinak?"

Šílenec se neurazil. Chvilí si náčelníka prohlížel zkoumavými šedými očima a pak kývl na jednoho ze svých druhů.

"Tou 'vodou pro dobytek' se to vysvětluje," řekl. "Zdejší věčné sucho. Pastevci to malé množství vody, které měli, nechávali zvířatům. Jen jsem chtěl vědět, jestli si to podepřeli nějakým náboženským tabu."

Jeho společník se usmál a promluvil texarkanským jazykem: "Voda! A proč my nemůžeme pít vodu. Existuje něco jako přizpůsobivost za přípustnou mez!" Suše si odplívl. "Krev! Fuj! Škrábe v krku. Proč bychom se nemohli aspoň trochu napít..."

"Až odjedeme..."

"Ale thone..."

"Ne," odsekl učenec; pak, když si všiml zamračených pohledů klanových příslušníků, opět promluvil na Zuřivého Medvěda jazykem z Planin. "Přítel mluvil s obdivem o mužnosti a zdraví vašich lidí," řekl. "Možná je to dietou."

"Ha!" vyštěkl náčelník, ale pak skoro radostně zavolal na stařenu: "Podej tomu cizinci pohár červené!"

Taddeův společník se zachvěl, ale neprotestoval.

"Měl bych na Vaše Veličenstvo prosbu," řekl učenec, "Zítra chceme pokračovat v cestě na západ. Kdyby naši skupinu mohlo doprovodit několik vašich bojovníků, byla by to pro nás čest."

"Proč?"

Thon Taddeo se odmlčel. "No - jako průvodci..., Zarazil se a najednou se usmál. "Ne, budu upřímný. Některým z vašich lidí se naše přítomnost nezamlouá. Vaše pohostinnost sice byla..."

Hongan Os zaklonil hlavu a rozeřval se smíchy.

"Bojí se menších klanů," řekl starcům. "Bojí se, jen co vytáhnou paty z mého stanu, někdo je přepadne Žerou travu a bojí se bojovat."

Učenec lehce zrudl.

"Neměj strach, cizince!" říčel náčelník. "Budeš mít doprovod z pravých mužů. "

Thon sklonil hlavu k hranému projevu vděčnosti,

"Pověz nám," promluvil Zuřivý Medvěd, "co jdete hledat na západ do Suché země? Nová pole? Můžete mi věřit, že tam

žádná nejsou. Kromě okolí několika kaluží tam neroste nic, co by žral aspoň dobytek."

"Nehledáme novou zemi," odpověděl host. "Všichni nejsme sedláci. Hledáme..." Odmlčel se. Jazykem kočovníků se účel cesty do opatství svatého Leibowitze při nejlepší vůli vysvětlit nedal, "...umění dávných čarodějů."

Jeden ze starců, šaman, nastražil uši.

"Dávný čarodějové na západě? Tam žádné kouzelníky neznám. Pokud nemluvíte o těch černých zakuklencích."

"Ano, to jsou oni."

"Ha! Jaképak ti mají čáry, že je stojí za to hledat? Jejich poslové se dají chytit tak snadno, že to ani není zábava - i když na mučení se drží dobře. Jaké čáry se od nich můžete naučit?"

"Vlastně s vámi souhlasím," řekl thon Taddeo. "Ale v jednom z jejich útočišť jsou prý shromážděny texty, och, zaklínači formule, které mají velkou moc. Jestli je to pravda, pak asi černí zakuklenci neví, co s nimi, ale my doufáme, že je ovládneme."

"A nechají vás černí zakuklenci nahlédnout do svých tajemství?"

Thon Taddeo se usmál. "Myslím, že ano. Neodvází se je dál skrývat. Kdybychom museli, mohli bychom si je vzít."

"Odvážná řeč," uchechl se Zuřivý Medvěd. "Mezi sebou jsou sedláci asi statečnější - i když mezi pravými lidmi jsou dost měkčí."

Učenec usoudil, že míra nomádových urážek se naplnila a rozhodl se jít spát brzy.

Vojáci u poradního ohně zůstali, aby s Hongan Osem jednali o válce, jejíž vypuknutí bylo jisté, ale do války thonu Taddeovi nic nebylo. Politické aspirace jeho zabeđeného bratrance byly na hony vzdáleny jeho zájmu o oživení vzdělanosti ve světě temna; snad jen monarchova ochranná ruka opět dokázala svou užitečnost, jako už několikrát předtím.

16

Starý poutník stál na hraně tabulové hory a pozoroval, jak se pouští blíží prachová tečka. Přezvykoval, něco si mumlal a tiše se smál do větru. Povadlá pleť byla sluncem vypálená do barvy staré usně a štětinaté vousy na bradě zdobily žluté skvrny. Na hlavě měl slaměný klobouk, kolem pasu roušku z hrubého, podomácku utkaného plátna, které připomínalo pytlou, a to bylo všechno, co měl na sobě, kromě sandálů a měchu na vodu z kozí kůže.

Nespouštěl z prachové skvrny oči, dokud neprojela vesnicí Sanly Bowitts a nezmizela na cestě vinoucí se pod horou.

"Oho!" odfrkl si poustevník, když ho oči začaly pálit. "Jeho říše se rozmnožila jeho říše nebude mít konce: bude pánem svého království."

Náhle se jako trojnohá kočka spustil do vyschlého koryta; pomáhal si při tom holí, skákal z jednoho kamene na druhý a většinu cesty se klouzal. Prach, zvířený jeho prudkým sestupem, vyletěl vysoko do vzduchu a odplul.

U paty stolové hory zmizel v meskitách, posadil se a čekal. Brzy uslyšel, jak se jezdec pomalým klusem blíží, já, začal se krást k cestě, aby přes keře viděl. Ze zatáčky vyjel poník v řídkém oblaku prachu. Poustevník mu skočil do cesty a prudce zvedl ruce.

"Olla allay!" vykřikl a když jezdec zastavil, přiskočil k němu a popadl uzdu. Pak se na muže v sedle znepokojeně zamračil.

Oči se mu na okamžik rozzářily. "Hle, dítě se nám rodí, syn je nám dán..." Ale pak úzkostné zamračení přemohl smutek.

"To není On!" zavrčel nedůtklivě do nebe.

Jezdec zaklonil hlavu a rozesmál se. Poustevník po něm chvíli hněvivě mžoural. Pak mu začalo svítat.

"Aha," zabručel. "Ty! Myslel jsem, že už to máš za sebou. Co tu děláš?"

"Přivezl jsem ti zpátky tvého tuláka, Benjamine," řekl dom Paulo. Zatahal za provaz a zpoza poníka přicupitala modrohlavá koza. Když uviděla poustevníka, zamečela a napnula provaz. "A... napadlo mě, že bych tě mohl navštívit."

"To zvíře je Básnikovo," zavrčel poustevník. "Vyhrál je čestně ve hře náhod - i když nehorázně podváděl Odved' mu ji zpátky a drž se mé rady, že se nemáš plést do světských švindlů, které se tě netýkají. Sbohem." A otočil se k vyschlému korytu.

"Počkej, Benjamine. Vezmi si tu kozu, nebo ji dám někomu ve vesnici. Nenechám ji potulovat se po opatství a mečet do kaple."

"To není koza," pronesl tajemně poustevník. "To je zvíře, které viděl váš prorok, a měla na něm jezdit žena. Víš co, proklej ji a vyžeň do pouště. Ale všimni si, že má dělené kopyto a přezvykuje." Znovu se obrátil k odchodu.

Opata úsměv přešel. "Benjamine, ty se vážně vracíš nahoru a ani se nepozdravíš se starým přítelem?"

"Nazdar," zavolal za ním starý Žid a pobouřeně kráčel dál. Po několika krocích se zastavil a ohlédl se. "Nemusíš se tvářit tak ublíženě," řekl. "Vždyť je to jenom pět let, co ses naposledy obtěžoval, 'starý příteli'. Ha!"

"Takhle je to!" uklouzlo opatovi. Slezl a spěchal za starým Židem. "Benjamine, Benjamine, přišel bych - neměl jsem čas." Poustevník se zastavil. "No, když už jsi tady, Paulo..."

Najednou se oba rozesmáli a objali se.

"To je ono, ty starý bručoun."

„Já že jsem bručoun?"

"No, myslím, že i já začínám být mrzout. Poslední století bylo krušné."

"Slyšel jsem, že po novicích, kteří sem chodí držet půst, házíš kameny. Je to vůbec možné?" Díval se na poustevníka s předstíranou výčitkou.

"Jenom kamínky."

"Preclíku jeden starý!"

"No tak, no tak, Paulo. Jeden si mě kdysi spletl se vzdáleným příbuzným, nějakým Leibowitzem. Myslel si, že jsem spadl z nebe, abych mu předal nějaké poselství - nebo si to aspoň myslelo pár těch vašich nedochůďcat. Nechej, aby se to opakovalo, a tak po nich občas házu kamínky. Ha! Zrovna s ním si mě nikdo plést nebude, protože už dávno s ním

nechci nic mít."

Kněz nechápal. "S kým že si tě spletl? Se svatým Leibowitzem? Benjamine! To přeháníš!"

Benjamin si začal provokativně prozpěvovat:

"Spletl si mě se vzdáleným příbuzným, nějakým Leibowitzem, a tak po nich hážu kamínky."

Doma Paula to dokonale vyvedlo z míry. "Svatý Leibowitz je po smrti tucet století. Jak by mohl..." Zarazil se a opatrně se na starého poustevníka zadíval. "No tak, Benjamine, nezačíněj zase s tím obehnaným vtípem. Nejsi na světě dvanáct sto..."

"Blbost," přerušil ho starý Žid. "Neřekl jsem, že se to stalo před dvanácti stoletími. Bylo to jenom před šesti. Váš svatý už byl dávno mrtvý, proto to bylo tak absurdní. Ovšem vaši novici byli tenkrát zbožnější a důvěřivější. Myslím, že se jmenoval Francis. Ubožák. Později jsem ho pohřbil. A v Novém Římě jsem vyřídil, kde ho mají hledat. A tak se jeho mrtvola vrátila k vám."

Ubírali se mezi meskitami k jezírku. Opat, který vedl koně a kozu, na starce zíral s otevřenými ústy. Francis? uvažoval. Francis. Že by ctihodný Francis Gerard z Utahu? Kterému prý kdysi neznámý poutník ukázal, kde je ten starý kryt, co je ve vesnici -ale tenkrát tam vesnice ještě nestála. Někdy před šesti stoletími, ano, a - chtěl mu snad ten starý strejc namluvit, že ten poutník byl on sám? Občas mu vrtalo hlavou, jak přišel Benjamin k tolika podrobnostem z historie opatství, že si podobné povídačky mohl vymýšlet. Možná přes Básníka.

"Bylo to samozřejmě v dobách mé předchozí profese," pokračoval starý Žid, "a možná se takový omyl dal pochopit."

"Předchozí profese?"

"Když jsem byl poutník."

"Myslíš, že takovému nesmyslu uvěřím?"

"Hmm-hnnn! Básník mi věří."

"No ovšem! Básník by určitě neuvěřil, že ctihodný Francis potkal svatého. To by byla pověra. Ten by raději uvěřil, že potkal tebe - před šesti sty lety. Naprosto přirozené vysvětlení, ne?"

Benjamin se trpce zasmál.

Paulo se díval, jak nabírá vodu ze studny dřevěným pohárem z kůry, přelévá ji do měchu a nabírá znovu, Voda byla kalná a hemžila se plazivými otazníky, podobně jako proud Židových vzpomínek. Šálila ho paměť? Co když si se všemi jen tak hrál? Nebýt utkvělé představy, že je starší než Metuzalém, působil Benjamin Eleazar dojmem člověka se zdravým rozumem a osobitým smyslem pro humor.

"Chceš se napít?" řekl poustevník a nabídl mu pohár.

Opat potlačil zachvění, ale aby neurazil, pohár přijal; vypil kalnou tekutinu jediným hltm.

"Ani moc ne, co?" poznamenal Benjamin, který ho kriticky sledoval. "Sám by ses ji nedotkl." Poplácáji měch s vodou.

"Pro zvířata."

Opatovi se vzbouřil žaludek.

"Změnil ses," řekl Benjamin, nepřestávaje ho pozorovat. "Jsi bledý jako sýr a vysílený."

"Byl jsem nemocný."

"Vypadáš nemocně. Pojd' se mnou nahoru do chatrče, jestli tě výstup neudolá."

"Zvládnu to. Měl jsem onehdy nějaké potíže a medik mi řekl, abych si odpočinul. Pcha! Kdyby neměl zanedlouho dorazit důležitý host, nevšiml bych si toho. Ale přijíždí, a tak odpočívám. Je to dost úmorné."

Jak stoupali vyschlým korytem, Benjamin se po něm ohlédl a ušklíbl se. Zavrtěl prošeďivělou hlavou.

"Jet deset mil pouští, tomu říkáš odpočinek?"

"Já ano. A chtěl jsem tě vidět, Benjamine."

"Co tomu řeknou vesničané?" zeptal se provokativně starý Žid. "Budou si myslet, že jsme se usmířili, a to nám pokazí reputaci oběma."

"Naše reputace na trhu nikdy nestála vysoko, ne?"

"To je pravda," přiznal, ale pak tajemně dodal: "Zatím."

"Ještě pořád čekáš, ty starý Žide?"

"No ovšem!" vyjel na něj poustevník.

Pro opata byl výstup únavný. Dvakrát se zastavil, aby si odpočinul. Když dorazili na plošinu, točila se mu hlava a musel se o vytáhlého poustevníka opřít. V hrudi cítil tlumený oheň, který ho varoval před další námahou, ale to dřívější zlostné svírání se neozývalo.

Stádo modrohlavých kozích mutantů se před cizincem rozprchlo a poschovávalo se v roztroušených meskitách.

Kupodivu se zdálo, že tabulová hora je zelenější než okolní poušť, přestože nebylo vidět žádný zdroj vláhy.

"Tudy, Paulo. K mému sídlu."

Chatrč starého Žida měla jednu místnost bez oken, stěny sice z kamene, ale narovnané volně jako ohradní zeď, takže v nich byly široké škvíry, kterými profukovalo. Střecha byla chatrná slátanina z placků, většinou křivých, pokrytých hromadou křovin, došky a kozími kůžkami. Na velkém plochém kameni, který stál na nízkém sloupku u dveří, byl hebrejský nápis:

Velikost nápisu a zjevná snaha zaujmout vedly opata k tomu, že se ušklíbl a zeptal se: "Co tam stojí, Benjamine? Přiláká ti to hodně obchodů?"

"Ha! - a proč by mělo? Stojí tam: Opravy stanů zde."

Kněz si nedůvěřivě odfrkl.

"Dobře, tak nevěř. Ale když nevěříš tomu, co je napsané tam, nedá se čekat, že bys uvěřil tomu, stojí z druhé strany."

"Proti zdi?"

"Zřejmě proti zdi."

Sloupek stál skoro u prahu, takže mezi plochými kamenem a stěnou chatrče byla mezera jen několik palců široká. Paulo se sklonil a zašilhal do úzkého prostoru. Chvilí mu to trvalo, ale pak rozeznal, že na zadní straně kamene je opravdu něco napsáno, menšími písmeny:

"A obracíš ten kámen někdy? "

"Jestli ho obrácím? Myslíš, že jsem blázen? V takových dobách? "

"A co je tam napsané?"

"Hmnn-hnnn" zamručel poustevník a do odpovědi se nehrnul. "Pojď, ty kdož neumíš číst pozpátku."

"Ta zed' tam trochu překáží."

"Ta tam přece byla vždycky."

Kněz si povzdech. "Podívej, Benjamine, já vím, co jste museli mít napsané 'u vstupu a na dveřích' svého domu. Ale jenom tebe mohlo napadnout otočit to vzhůru nohama."

"Dovnitř nohama," opravil ho poustevník. "Dokud jsou v Izraeli stany k opravě... ale nezačínějme jeden druhého popichovat, dokud si neodpočineš. Přinesu trochu mléka a ty mi povíš něco o té návštěvě, co tě tak trápí."

"Ve vaku mám víno, kdybys měl chuť," řekl opat s úlevou padl na hromadu kožek. "O thonu Taddeovi bych raději nemluvil."

"Cože? Tak ten. "

"Tys něco slyšel o thonu Taddeovi? Řekni mi, jak to děláš, že vždycky všechno o všem víš a přitom nevytáhneš paty z téhle hory? "

"Mám uši, mám oči," řekl poustevník tajemně.

"Tak mi řekni, co si o něm myslíš."

"Neviděl jsem ho. Ale myslím, že přinese bolesti. Možná porodní, ale bolesti."

"Porodní bolesti? To si vážně myslíš, že přijde nová renesance, jak tvrdí někteří?"

"Hmmm-hnn."

"Přestaň se tajemně uculovat, ty starý Žide, a řekni mi svůj názor. Musíš nějaký mít. Vždycky ho máš. Proč se tak necháváš přesvědčovat? Nejsme snad přátelé?"

"Jak v čem, jak v čem. Jsou věci, na kterých se my dva neshodneme."

"Co mají naše neshody společného s thonem Tad-deem a renesancí, které bychom se oba rádi dožili. Thon Taddeo je světský učenec a k našim neshodám má daleko."

Benjamin výmluvně pokrčil rameny. "Neshody, svěští vědci," zopakoval a vyplivl ta slova jako protivná jádérka z jablka. "I mně v různých dobách jistí lidé spílali do 'světských učenců', někdy me za to i přivazovali ke kůlu, kamenovali a upalovali."

"Co to říkáš, vždyť tě nikdy..." Kněz se zarazil a zamračil. Zase ta posedlost. Benjamin si ho podezíravě prohlížel a jeho úsměv ochladl. Ted' se na mě dívá, jako bych byl jeden z Nich, napadlo opata, ať už těmi neurčitými "Jimi", kteří ho vyhnali do samoty, myslel kohokoliv. Přivázaný ke kůlu, kamenovaný a upálený? Nebo to jeho "Já" znamená "My" jako "Já, národ"?

"Benjamine - já jsem Paulo. Torquemada je mrtvý. Narodil jsem se před více než sedmdesátí lety a zanedlouho umřu. Měl jsem tě rád, staříku, a když se na mě díváš, chtěl bych, abys viděl Paula z Pecos a nikoho jiného."

Benjamin na okamžik zakolísal. Oči mu zvlhly.

"Občas... zapomínám..."

"A občas zapomínáš, že Benjamin je jenom Benjamin a ne celý Izrael."

"Nikdy!" vyštěkl poustevník a oči mu opět zaplály. "Už třicet dva století..." Zarazil se a pevně stiskl rty.

"Proč?" zašeptal opat skoro bázlivě. "Proč bereš na svá bedra břemeno celého národa a jeho minulosti?"

V poustevníkových očích se varovně zablesklo, ale pak hrdelní zvuk polkl, a složil hlavu do dlaní. "Lovíš v kalných vodách."

"Odpusť..."

"To břemeno - mi naložili jiní." Pomalu zvedl hlavu. "Měl jsem je odmítnout?"

Kněz se sípavě nadechl. Chvilí bylo jediným zvukem v chatrči kvílení větru. To šílenství má nádech božskosti! napadlo doma Paula. Židovská komunita byla v těch dobách silně rozptýlená. Benjamin pravděpodobně přežil své děti, nebo se nějak stal vyhnanecem. Takový starý Izraelita mohl bloudit celé roky, aniž by narazil na jiné příslušníky svého národa. Možná ho samota dohnala až k tichému přesvědčení, že je poslední, jeden jediný. A tím, že je poslední, přestal být Benjamine a stal se Izraelem. Na srdci se mu usadila historie pěti tisíc let, která již nebyla vzdálená, stala se historií jeho života. Jeho "Já" bylo opakem císařského "My".

Ale vždyť i já jsem členem jednoty, uvažoval dom Paulo, částí kongregace a kontinuity. I mnou svět opovrhoval. A přesto vidím hranici mezi sebou a národem jasně. Tobě, starý brachu, se nějak zamžila. Břemeno, které ti naložili jiní? A ty jsi je přijal? Kolik musí vážit? Kolik by vážilo to moje? Zapřel se rameny a zkusil je nadzvednout, potěžkat je vcelku. Jsem křesťanský mnich a kněz a jako takový před Bohem odpovídám za jednání a skutky všech mnichů a kněží, kteří kdy dýchali a chodili po zemském povrchu od dob Kristových, jakož i za činy své.

Rozklepal se a zavrtěl hlavou.

Ne, ne. Drtilo páteř, to břímě. Na jediného člověka, kromě Krista, to bylo příliš. Být proklet za víru bylo dostatečné břímě. Nést kletby se dalo, ale pak -přijmout to nelogično za nimi, nelogično, které chtělo, aby si člověk naložil nejenom za sebe, ale také za každého příslušníka svého národa či víry, za jejich skutky stejně jako za svoje? Přijmout i to? - jak se o to pokoušel starý Benjamin?

Ne, ne.

A přesto Paulovi jeho víra napovídala, že to břemeno existuje a existovalo již od dob Adamových, břemeno uvalené ďáblem, posměšně pokřikujícím po člověku: "Človče! Človče! u - povolávající každého k odpovědnosti za skutky všech od prvopočátku; břímě naložené každé generaci ještě před rozevřením lůna, břímě viny za prvotní hřích. Blázen ať se tomu protíví. Stejný blázen, který s radostí přijal jiné dědictví - dědictví dávné slávy, cti, triumfu a důstojnosti, která ho dělala "statečným a vznešeným z důvodu narození" a vůbec mu nevadilo, že sám neudělal nic, aby si to dědictví zasloužil, pouze se narodil z člověka. Protest byl

vyhrazen pouze pro zděděné břímě, které ho dělalo "vinným a všemi opuštěným z důvodu narození", a seč mohl, zacpával si před tímto verdiktem uši. Jistě, bylo to těžké břímě. Víra mu říkala i to, že to břímě z něj sňal Ten, jehož obraz visel na křížích nad oltáři, třebaže otisk zůstal. Ale ve srovnání s plnou vahou původní kletby byl otisk lehčí jho. Nedokázal se přinutit, aby to starému muži řekl, neboť ten už věděl, že tomu věří. Benjamin hledal Dalšího. Poslední starý Hebrejec seděl sám na vrcholku hory, kál se za Izrael a čekal na Mesiáše, čekal a čekal.

"Bůh ti žehnej, statečný blázne. Dokonce snad i moudrý blázne."

"Hmmm-knn! Moudrý blázne!" pitvořil se poustevník. "Ale ty ses vždycky vyžíval v paradoxech a tajemstvích, víd', Paulo. Když věc nemůže být v rozporu sama se sebou, tak tě vůbec nezajímá, že? Ty musíš najít trojakost v jednotě, život ve smrti, moudrost v hlouposti. Jinak by se na to dalo jít selským rozumem."

"Cítit odpovědnost je moudré, Benjamine. Myslet si, že ji neseš sám, je pošetilost."

"Ne šílenství?"

"Snad trochu. Ale hrdé šílenství."

"Pak ti svěřím jedno malé tajemství. Vím celou dobu, že to neunesu, už od chvíle, kdy mě znovu povolal. Ale mluvíme oba o jednom?"

Kněz pokrčil rameny,

"Ty bys to nazval břemenem toho, být vybrán. Já bych to nazval břemenem Prvotního hříchu! V obou případech z toho plyne stejná odpovědnost, i když bychom ji mohli podat různě a silně se rozcházejí ve slovech, kterými chceme podat něco, co slovní význam

vůbec nemá - protože je to něco, co má význam v mrtvolném mlčení srdce."

Benjamin se uchechtl. "Rád slyším, že to konečně přiznáváš, i když říkáš jen to, že jsi vlastně nikdy nic neřekl."

"Přestaň se vysmívat, bezbožníku."

"Vždycky ses tak mnohomyšlně oháněl slovy na ochranu té své Trojice, ale On takovou ochranu nikdy nepotřeboval, než jsi Ho ode mě dostal jako Jednotu. No ne?"

Kněz zrudl, ale neřekl nic.

"Tak!" vyštěkl Benjamin a začal poskakovat. "Aspoň jednou jsem dosáhl toho, že se chceš hádat. Ha! No nevadí. Já toho moc nenamluvím a stejně si nikdy nejsem jistý, jestli On a já myslíme totéž. Myslím, že za to nemůžeš; se Třemi to musí být mnohem komplikovanější než s Jedním."

"Jsi rouhavý starý kaktus! Chtěl jsem jenom znát tvůj názor na thona Taddea a na to, co se chystá."

"Pročpak se pídít po názoru chudáka starého poustevníka?"

"Poněvadž jestli tě všechny ty roky čekání na Toho, který nepřichází, nenaučily moudrosti, Benjamine Eleazare bar Jošua, daly ti přinejmenším prohnání,"

Starý Žid zavřel oči, zvedl tvář ke stropu a potměšile se usmál. "Urážej mě," řekl provokativně. "Spílej mi, muč mě, pronásleduj mě - víš, co třecknu?"

"Řekneš: Hmmm-Hnnn!"

"Ne! Řeknu: Už je tady. Už jsem ho zahlédl."

"Co? O kom to mluvíš? O thonu Taddeovi?"

"Ne! A vůbec, nebudu se pouštět do žádného prorokování, dokud mi neřekneš, co tě doopravdy trápí, Paulo."

"Vlastně to všechno začalo tou lampou bratra Kornhoera."

"Lampou? Aha, už vím. Básník o tom mluvil. On prorokoval, že nebude fungovat."

"Jako obvykle, Básník se mylil. Aspoň podle toho, co jsem slyšel. Nebyl jsem u toho pokusu."

"Takže to fungovalo? Úžasné. A tak začalo co?"

"Moje úvahy. Jak blízko jsme hraně srázu? Nebe jak blízko jsme od břehu? Elektrická esence ve sklepe ní. Uvědomuješ si, kolik se toho za posledních dvě stě let změnilo?"

A pak se kněz dlouze rozhovořil o svých obavách. Poustevník, opravář stanů, trpělivě poslouchal, dokud slunce nezačalo pronikat škvírami v západní stěně a kreslit v prашném vzduchu zářivé kužely.

"Od zániku předchozí civilizace je Memorabilia naše zvláštnost. A uchovali jsme ji. Ale teď? Cítím tíseň ševče, který se snaží prodat boty v ševcovské vesnici."

Poutník se usmál. "Šlo by to, jestli vyrábí zvláštní a lepší boty."

"Bohužel, na takovou metodu už si dělají nárok světští učenci."

"Tak pověš ševcovinu na hřebík, než tě přivede ke krachu."

"Taky možnost," připustil opat. "Ale není to příjemná myšlenka. Dvanáct století jsme byli jediný ostrůvek uprostřed velice temného oceánu. Udržování Memorabilia byl nevděčný úkol, ale nám byl svatý. Je to naše světská práce, ale jsme kniháři a pamatováci odjakživa, a tak představa, že ta práce brzy skončí - brzy bude zbytečná - není lehká. Pořád tomu nemůžu uvěřit."

"A tak se snažíte trumfnout ostatní 'ševče' tím, že ve sklepe stavíte podivné vynálezy?"

"Musím uznat, že to tak vypadá."

"Co uděláte příště, abyste si udrželi náskok před laiky? Postavíte létající stroj? Nebo oživíte Machinu analytiku? Nebo

je převezete a uchýlíte se k metafyzice?"

"Ostouzíš mě, ty starý Žide. Víš, že jsme v první řadě Kristovi mniši. Takové věci jsou pro jiné."

"Já jsem tě neostouzel. Nevidím důvod, proč by Kristovi mniši nemohli stavět létající stroj, i když by od nich člověk čekal spíš modlicí stroj."

"Darebáku! Prokazuji svému řádu špatnou službu, když se svěřuji někomu, jako jsi ty!"

Benjamin se uculil. "Není mi vás ani trochu líto. Knihy, které jste uložili, se možná rozpadají stářím, ale napsaly je děti světa a děti světa vám je vezmou. A vy se do nich nemáte co plést."

"Á, najednou máš chuť prorokovat!"

"Vůbec ne. 'Slunce brzy zapadne' - copak to je nějaké proroctví? Ne, je to jen vyjádření víry v důslednost běhu událostí. I děti tohoto světa jsou důsledné - a proto říkám, že vstřebají všechno, co můžete nabídnout, vezmou vám práci a potom vás prohlásí za vetché ubožáky. Nakonec vás začnou ignorovat úplně. A je to jen vaše chyba. Kniha, kterou jsem vám dal, vám měla stačit. Teď jenom poneseš následky za to, že se pletete do věcí, do kterých vám nic není." Byla to štiplavá řeč, ale jako předpověď se až nebezpečně blížila obavám, které dom Paulo choval. Jeho obličej posmutněl.

"Vůbec si mě nevšímej," řekl poustevník. "Žádné proroctví ze mě nedostaneš, dokud neuvidím ten váš vynález nebo se nepodívám na toho thona Taddea který me mimochodem začíná zajímat. Jestli ode mě čekáš radu, počkej, až si vnitřnosti té nové éry prohlédnu podrobněji."

"Lampu asi neuvidíš, protože do opatství nepředeš."

"Jestli mi něco vadí, tak ta vaše hrozná kuchyně."

"A thona Taddea taky neuvidíš, protože přijede z opačného směru. Když si počkáš s průzkumem vnitřností nové éry, až se narodí, bude trochu pozdě prorokovat její zrození."

"Nesmysl. Píchat do lůna budoucnosti, to dítěti nesvědčí. Počkám - a pak vyslovím proroctví, že se narodilo a že není to, na co čekám."

"Tomu říkám radostná vyhlídka! A na co tedy čekáš?"

"Na někoho, kdo na mě kdysi zavolal."

"Zavolal?"

"Vystup!"

"Pitomost!"

"Hmmm-hnnn! Abych pravdu řekl, vlastně ani nečekám, že přijde, ale dostal jsem uloženo, abych čekal a..." pokrčil rameny, "... tak čekám." Najednou se mrkající oči zúžily a poustevník se nečekaně energicky předklonil. "Paulo, proved toho thona Taddea pod úpatím hory."

Opat ucukl, předstíraje zděšení. "Obtěžovat poutníky! Osahávat novice! Pošlu ti sem lotra - Básníka! - kéž ti na věčné časy zůstane viset na krku. Vodit thona kolem tvého pelechu! Taková potupa!"

Benjamin znovu pokrčil rameny. "No dobře. Zapomeň, že jsem o něco žádal. Doufejme, že tentokrát bude thon na naší straně a ne s ostatními."

"Ostatními, Benjamine? "

"Manassem, Cyrem, Nebúkadnesarem, Faraónem, Cézarem, Hanneganem II. - mám pokračovat? Samuel nás před nimi varoval a pak nám jednoho dal. Když mají po ruce pár moudrých mužů, aby jim radili, jsou nebezpečnější než kdy jindy. To je jediná rada, kterou ti dám."

"Dobrá, Benjamine. Už tě mám právě dost, aby mi to vystačilo na dalších pět let, takže..."

"Urážej mě, osočuj mě, užírej mě..."

"Nech toho. Odcházím, staříku. Už je pozdě."

"Vážně? Jak se cítí před jízdou kněžské břicho?"

"Můj žaludek...?" Dom Paulo zmlkl, aby to ohodnotil, a zjistil, že tak dobře mu už několik týdnů nebylo. "Pobouřený, samozřejmě. Jak jinak, když tě člověk chvíli poslouchá."

"Pravda - El Shaddai je milosrdný, ale On je také spravedlivý."

"Hodně štěstí, staříku. Až bratr Kornhoer vynalezne létající stroj, pošlu některého novice do vzduchu, aby po tobě házel kamení."

Oba se vře objali a starý Žid ho dovedl na hranu stolové hory. Benjamin, zachumlaný do modlitebního šátku, který svou jemnou látkou ostře kontrastoval s hrubou pytlouinou jeho zástěry, tam zůstal stát a díval se, jak opat sestupuje ke stezce a vrací se do opatství. Dom Paulo ho ještě zahlédl, vysokou postavu rýsující se při západu slunce proti tmavnoucí obloze, když se poklonil a odříkal poušti svou modlitbu.

"Memento, Domine, omnium famulorum tuorum, " odpověděl šeptem opat a dodal: "Ať už konečně vyhraje v kolíčkované Básníkovu oční bulvu. Amen."

17

"Můžete mi věřit: válka bude, " oznámil posel z Nového Říma. "Všechna laredská vojska se soustředila na Planinách. Zuřivý Medvěd zbořil tábor. Všude na Planinách probíhá jezdecká bitva v nomádkém stylu. Ale Chihuahua ohrožuje Laredo z jihu. A tak se Hannegan připravuje poslat texarkanská vojska na jih - aby pomáhala 'chránit' hranici. Samozřejmě se souhlasem Laredanů."

"Král Goraldi je hlupák a blázen!" prohlásil dom Paulo. "Nebyl snad dostatečně varován před Hanneganovou věrolomností? "

Posel se usmál. "Vatikánská diplomatická služba důsledně zachovává státní tajemství, pokud se k něčemu náhodou dostane. Než se nechat obvinít ze špionáže, raději si dáváme pozor..."

"Tak varoval ho někdo?" zeptal se znovu opat.

"Jistě. Goraldi řekl, že papežský legát je lhář a obvinil církev, že zasévá mezi spojence Svatého biče rozkol, aby zvýšila papežovu světskou moc. Ten idiot dokonce řekl Hanneganovi, že ho legát varoval."

Dom Paulo sebou trhl a hvízdal. "A co udělal Hannegan?"

Posel zaváhal. "Myslím, že vám to mohu říct. Marcus Apollon byl zatčen. Hannegan nařídil zabavení jeho diplomatických písemností. Po Novém Římě se povídá, že nad celou Texarkanskou říší bude vyhlášen interdict. Na Hannegana již byl ipso facto uvalen, ale Texarkany to podle všeho moc netrápí. Jak asi víte, osmdesát procent obyvatelstva jsou kultisté. Katolicismus vládnoucí třídy byl odjakživa jen tenké pozlátko."

"Takže teď Marcus," zašeptal smutně opat. "A co thonTaddeo?"

"Po pravdě řečeno nechápu, jak chce v této době přejít Planiny a nechytit při tom pár kulek z muškety. Teď už je jasné, proč se mu do té cesty tak nechtělo. Ale o jeho postupu mi není nic známo, Otče opate."

Paulovo zachmuření prozrazovalo bolest.

"Jestli naše odmítnutí poslat ty materiály jeho univerzitě zavíní, že ho zabijí..."

"Tím své svědomí netrapte, Otče opate. Hannegan si své ohlídá. Nevím jak, ale thon se sem určitě dostane."

"Podle toho, co jsem slyšel, by to pro svět byla velká ztráta. Ale - teď mi řekněte, proč vás poslali seznámit nás s Hanneganovými plány? Jsme na území Denverké říše a nechápu, jak se to této oblasti dotýká."

"Jenže to, co jsem vám zatím řekl, je teprve začátek. Hannegan doufá, že se mu podaří sjednotit celý kontinent. Až bude mít Laredo pevné spoutané, prolomí tak sevření, které ho drželo v šachu. Další tah povede proti Denveru."

"Ale to by zásobovací trasy musely vést územím nomádů, ne? A to mi připadá nemožné."

"Je to velmi obtížné. A právě proto je další tah jistý. Planiny představují přirozenou geografickou bariéru. Kdyby na nich nikdo nežil, mohl by Hannegan považovat svou západní hranici za dostatečně bezpečnou. Ale díky kočovníkům musí všechny státy sousedící s Planinami trvale vázat svá vojska k nomádkému území, aby je udrželi v patřičných mezích. Jediná cesta, jak si podmanit Planiny, je získat úrodné pruhy území na východě a na západě."

"Ale i tak," divil se opat, "kočovníci přece ..." "Plán, který má Hannegan přichystaný pro ně, je ďábelský. Bojovníci Zuřivého Medvěda si snadno poradí s laredskou jízdou, ale to, s čím si neporadí, je dobytčí mor. Kmeny na Planinách o tom ještě neví, ale když Laredané vytáhli potrestat nomády za nájezdy na pohraniční území, hnali před sebou několik set kusů nakaženého dobytka, aby se přimíchal do nomádských stád. Byl to Hanneganův nápad. Vypukne hladomor a pak už bude hračka poštvat jednotlivé kmeny proti sobě. Neznáme samozřejmě všechny podrobnosti, ale nakonec má vzniknout nomádká legie vedená loutkovým náčelníkem, vyzbrojená Texarkanou, věrná Hanneganovi a připravená vytáhnout do hor na západ. Jestli k tomu dojde, tuto oblast postihnou první vlny."

"Ale proč? Hannegan přece nemůže věřit, že v barbarech bude mít spolehlivé jednotky nebo správce schopné udržovat říši, kterou nejdříve zmrazí!"

"To ne, Vaše Ctihodnosti. Jenže kočovné kmeny budou rozeštvané. Denver ořesený. Pak může Hannegan ty kousky posbírat."

"A co s nimi? Nebyla by to bohatá říše." "Ne, ale zabezpečená ze všech stran. Získal by lepší pozici pro úder na východ nebo severovýchod. Než k tomu dojde, mohou se jeho plány samozřejmě zhroutit. Ale ať se zhroutí nebo ne, pravdou je, že tato oblast může být v nepříliš vzdálené budoucnosti v nebezpečí obsazení. V nejbližších měsících by se měly podniknout kroky k posílení bezpečnosti opatství. Mám za úkol projednat s vámi, jak zajistit bezpečnost Memorabilie."

Dom Paulo cítil, jak ho obestírá tma. Po dvanácti stoletích měl svět aspoň malou naději - a pak přijde nějaký negramotný velmož, odhodlaný roznést jej na kopytech barbarských hord a...

Udeřil pěstí do stolu. "Tisíce let jsme je udrželi za hradbami," zavrčel, "a dalších tisíc je za nimi udržíme. Toto opatství bylo třikrát obléháno při Bayringském vpádu a jednou během Vissarionistického schizmatu. U nás jsou knihy v bezpečí. Máme je tady už nějakou dobu."

"Ale dnes musíte počítat s větším rizikem, Vaše Ctihodnosti."

"A pročpak?"

"Kvůli spoustě střelného prachu a kartáčových střel."

Svátek Nanebevzetí Panny Marie přišel a minul, ale po výpravě z Texarkany stále nebylo vidu ani slechu. Kněží v opatství začali sloužit soukromé votivní mše za poutníky a pocestné. Dom Paulo přestal jíst i to málo, co snídal, a šeptalo se, že při nynější nebezpečnosti Planin se kaje za to, že učence vůbec pozval.

Na strážních věžích měl stále někdo službu. Sám opat často vystupoval na hradby a upíral zrak na východ.

Na svatého Bernarda krátce před nešporami jeden z noviců hlásil, že v dále zahlédl maličkou prachovou skvrnku, ale šelilo se a nikdo jiný ji nenašel. Byl po kompletáři, odznělo Salvě Regina, a před branami stále nikdo nestál.

"Třeba to byl zvěd, kterého poslali napřed," poznamenal převor Gault.

"A třeba se bratru na stráži jenom něco zdálo," odvětil dom Paulo.

"Ale jestli se utábořili nějakých deset mil odtud..."

"Z věže by bylo vidět oheň. Noc je jasná."

"Ale i tak, Domne. Až vyjde měsíc, mohli bychom poslat někoho na koni..."

"Ne. Snadno se dá přijít o život nešťastným výstřelem. Jestli jsou to skutečně oni, nejspíš mají prsty na spoušti celou cestu a v noci obzvlášť. Do rána to, počká."

Bylo už k polednímu, když se od východu vynořila očekávaná skupinka jezdců. Dom Paulo stál na hradbě, mžoural do žhnoucích, vyprahlých krajiny a snažil se na tu vzdálenost zaostřit své krátkozraké oči. Prach zvedaný koňskými kopyty odplouval k severu. Skupina se zastavila a radila se.

"Vypadá to, jako by jich bylo dvacet, třicet," postěžoval si opat a neklidně si protřel oči. "Vážně je jich tolik?"

"Tak nějak."

"Jak se tu o všechny postaráme?"

"Myslím, že o ty, kteří jsou ve vlčích kůžích, se starat nebudeme, pane opate," mladý kněz odpovídal zřetelně nerad.

"Ve vlčích kůžích?"

"O nomády, Vaše Ctihodnosti."

"Obsadte hradby! Zavřete brány! Spust'te štít! Připravte..."

"Ale všichni nejsou nomádi, Domne."

"Cože?" Dom Paulo se otočil a podíval se znovu.

Porada skončila. Skupina se rozdělila na dvě. Ta větší vyrazila tryskem zpátky na východ. Zbývající jezdci se za ní chvíli dívali, pak obrátili koně a rozjeli se k opatství.

"Jejich šest nebo, sedm - a někteří mají uniformy," zašeptal opat, když se přiblížili.

"Určitě je to thon s doprovodem."

"Ale s nomády? Dobře, že jsem vám včera nedovolil toho jezdce poslat. Co asi dělali s nomády?"

"Vypadalo to, že jim dělali průvodce," řekl chmurně Otec Gault.

"Jak laskavé od lva, lehnout si vedle beránka!"

Jezdci se blížili k bránám. Dom Paulo suše polkl.

"Měli bychom je jít přivítat, Otče," povzdechl si.

Ve chvíli, kdy oba kněží sestoupili z hradby, už jezdci zarazili koně před nádvořím. Jeden se oddělil od ostatních, popojel blíž, sesedl a vytáhl listiny.

"Dom Paulo z Pecos, opat?"

Opat se uklonil. "Tibi adsum. Jménem svatého Leibowitze, vítejte, thone Taddeo. Vítejte jménem tohoto opatství, jménem čtyřiceti generací, které čekaly na váš příjezd. Buďte tu doma. Postaráme se o vás." Byla to srdečná slova; slova mnoho let ukrytá, čekající na tuto chvíli. Když mu odpovědělo krátké zamumlání, pomalu zvedl oči.

Jeho a učencův pohled se na okamžik setkaly. Cítil, jak z něj vřelost rychle vyprchává. Ty ledové oči, chladné a pátravě šedé. Skeptické, hladové a hrdé. Dívaly se na něj jako na nějakou kuriozitu bez života.

Paulo se vroucně modlil, aby tato chvíle byla jako most přes propast dvanácti století. Modlil se, aby si jeho prostřednictvím podal poslední mučedník vědy minulé éry ruku se zítřkem. Místo toho našel propast. Najednou se ho zmocnil pocit, že do této doby vůbec nepatří, že zůstal jako trosečník na výspě řeky Času, a že žádný most nikdy neexistoval.

"Pojďte," řekl tiše. "Bratr Visclair se vám postará o koně."

Když dohlédl na ubytování hostů a uchýlil se do soukromí své pracovny, úsměv na tváři dřevěného světce mu záhadně připomněl ušklíbajícího se Benjamina Eleazara, jak říká: "I děti tohoto světa jsou důsledné."

18

"Teď, stejně jako v časech Jobových," spustil bratr lektor z kazatelny v refektáři:

"Nastal pak den, kdy synové Boží předstoupili před Hospodina, a byl mezi nimi i Satan.

Hospodin se na něj takto obrátil: 'Odkud přicházíš, Satane?'

A Satan odpověděl, jak měl ve zvyku: 'Chodil jsem po zemi křížem krážem.'

Hospodin mu na to řekl: 'Zdalipak sis všiml toho prostého a čestného knížete, mého služebníka Někoho, jenž zlo si protíví a pokoj miluje?'

A Satan odvětil: 'Což se Někdo bojí Boha bez důvodu? Nenadal jsi jeho ruku velkým bohatstvím a nedal mu moc nad jeho poddanými? Ale jen zkus ruku vztáhnout, ubrat rnu z toho, co má, a posílit jeho nepřátele; pak poznáš, jak ti hned bude do očí zlořečit.'

Na to Hospodin Satanovi řekl: 'Rozhlédni se, co má, a uber mu. Svěřuji ho do tvé moci.'

A Satan od Hospodina odešel a vrátil se do světa.

Ale kníže Někdo nebyl jako svatý Jób, neboť když jeho zemi postihly rány a jeho lidé byli chudší než dřív, když viděl, jak roste moc jeho nepřitele, dostal strach a přestal Bohu věřit. Řekl si: Musím udeřit dřív, než mě nepřítel zdolá, aniž by musel vzít do ruky meč.'

A tak se tenkrát stalo," pokračoval bratr lektor,

"že knížata pozemská zatvrdila svá srdce před zákonem božím a jejich pýcha neznala hranic. Každý z nich si říkal, ať jsou raději zničeni všichni, než aby vůle jiných knížat nabyla vrchu nad jeho. A tak mocní na zemi soupeřili mezi sebou o vládu nade všemi; krádeží, zradou i lstí hledali cestu k ní, války se však velmi báli a třásli se před ní, neb Hospodin dovolil moudrým té doby poznat prostředky, které byly s to zničit celý svět, a světil jim do rukou meč archandělův, jímž byl svržen Lucifer, aby se lidé a knížata Boha báli a byli pokorní před Nejvyšším. Jenže jim byla pokora cizí.

Tu se Satan obrátil na jednoho z knížat a řekl mu: 'Neboj se použít ten meč, neboť moudří ti lhali, když řekli, že svět by jím byl zničen. Buď hluchý k radám slabochů, kteří se tě velmi bojí a tím, že zadržují tvoji ruku, slouží tvým nepřatelům. Udeř a uvidíš, že se staneš pánem nade všemi.'

Kníže dal na Satanova slova, svolal všechny moudré té země a vyzval je, aby mu poradili, jak nepřitele zničit, a přitom uchránit před hněvem vlastní království. A většina moudrých prohlásila: 'Pane náš, to možné není, neboť tví nepřátelé mají stejný meč jako ten, který jsme ti dali, jehož oheň je jako plameny pekelné a žár sluneční hvězdy, z níž byl rozdmýchán.'

'Tak mi zhotovte jiný, který bude sedmkrát žhavější než samo peklo,' rozkázal kníže, jenž svou nadutostí překonal i faraóna.

Mnozí mu pravili: 'Nežádej to po nás, pane, neboť pouhý kouř takového ohně, kdybychom ho rozdmýchali, by mnohým přinesl záhubu.'

Knížete jejich odpověď rozhněvala a začal je podezírat ze zrady; i poslal mezi ně špehy, aby je pokoušeli a podněcovali,

a moudří skutečně dostali strach. Aby se jeho hněv neobrátil proti nim, někteří svou odpověď změnili. Třikrát se jich zeptal, třikrát odpověděli: 'Ine, pane, i naši lidé zahynou, když to uděláš.' Ale jeden z čarodějů byl jako Jidáš Iškariotský. Uskočným prohlášením zradil své bratry a veškerý lid obelhal, když rozhlásil, aby se démona jménem Spad nebáli. Kníže dopřál sluchu tomuto falešnému mudrci, který se jmenoval Černoděj, a na jeho popud špiclové mnohé čaroděje před lidmi očernili. Ti méně moudří se zalekli a poradili knížeti, co chtěl slyšet, když mu našeptali: 'Ty zbraně se dají použít, jen nesmí být překročena taková a taková mez, jinak je jisté, že zahynou všichni.' A tak kníže zasypal novým ohněm města nepřátel; tři dny a tři noci na ně jeho obrovské katapulty a kovové ptáci dštili hněv. Nad každým městem se rozhořelo slunce jasnější než slunce na nebesích a město se pod tou loučí v okamžici seschlo a roztéklo jako vosk, lidé se zastavili na ulicích, z jejich kůže se zakouřilo a byli jako červi hození do uhlíků. A když bésníci slunce sestoupilo, města se zmocnily plameny. Nato udeřil z oblohy mohutný hrom a jako obrovské beranidlo je nadobro rozdrtil. Celou zemi obestřely jedovaté páry a půda v noci zářila chladným ohněm; a kletby, která na tom ohni ležela, způsobila, že kůže se loupala, vlasy vypadávaly a krev odumírala v cévách. Silný pach zahalil Zemi a dostoupil až do Nebe. Jako Sodoma a Gomora byla Země a trosky na ní, i v zemi onoho knížete, neboť jeho nepřátelé se pomsty nevzdali a poslali oheň, aby jeho města strávil stejně jako jejich. Zápach toho masakru byl Hospodinovi nejvíce nepříjemný a tak se obrátil na knížete Někoho, řka: 'CO ZA OBĚŤ JSI MI PŘICHYSTAL? CO JE TO ZA PACHUŤ, KTERÁ STOUPÁ Z MÍSTA APOKALYPSY? ZMASAKROVAL JSI OVCE A KOZY, NEBO OBĚTOVAL TELÁTKO SVÉMU BOHU?' Ale kníže mu neodpověděl, a tak Bůh řekl: 'TY JSI ZMASAKROVAL MÉ SYNY.' A pak Hospodin jeho i zrádce Černoděje smetl ze světa. Zemi zasáhla morová rána a lid její obestřelo šílenství, takže kamenoval moudré a ty mocné, kteří zůstali naživu.

V těch dobách žil muž, který se jmenoval Leibowitz a, stejně jako svatý Augustýn, v mládí si cenil moudrost světskou nad moudrost Boží. Až teď, když viděl, že vzdělanost, jakkoli prospěšná, nezachránila svět, obrátil se kajicně k Bohu a zvolal: "

Opat rázně zaklepal na stůl a mnich čtoucí starou zprávu okamžitě zmlkl.

"A to je jediný popis, který máte?" zeptal se thon Taddeo a přes celou místnost se na opata upjatě usmál.

"Ne, je několik verzí. Liší se drobnými detaily. Nikdo neví jistě, který národ vedl první útok a vlastně na tom ani nezáleží. Text, který bratr lektor právě četl, vznikl několik desetiletí po smrti svatého Lei-bowitze - pravděpodobně mezi prvními, když přestalo být nebezpečné psát. Autorem byl mladý mnich, který sám zkázu nezažil, znal ji zprostředkovaně od Leibowitzových pokračovatelů, původních pamatováků a kniháků, a potpěl si na biblické imitace. Pochybuji, že někde existuje úplně přesný popis Plamenné potopy. Jakmile se rozpoutala, byla zřejmě příliš obrovská, než aby si jeden člověk mohl udělat úplný obrázek." "Ze které země byli kníže zvaný Někdo a ten Černoděj?"

Opat Paulo zavrtěl hlavou.

"Tím si nebyl jistý ani sám autor. Shromáždili jsme dost záznamů, z nichž vyplývá, že i někteří menší vládci měli před apokalypsou takové zbraně v rukou. Popsaná situace byla stejná ve více zemích. Takových jako Někdo a Černoděj byly pravděpodobně zástupy."

"Podobné legendy jsem samozřejmě už slyšel. Je jasné, že se tenkrát stalo něco hrůzného," prohlásil thon a pak najednou změnil téma: "Kdy tedy mohu začít se zkoumáním - jak tomu říkáte?"

"Memorabilia."

"Ovšem." Povzdech si a nepřítomně se usmál na sošku svatého v koutě. "Nevadilo by vám to už zítra?"

"Můžete začít hned, jestli chcete," řekl opat. "Můžete přicházet a odcházet, jak se vám zlíbí."

Pod klenbami se rozlévalo matné světlo svíček a kójemi přecházelo jen několik málo učených mnichů v temných kutnách. Bratr Armbruster se v doupěti pod kamenným schodištěm zachmuřeně probíral svými záznamy v kaluži světla pod lampou a další lampa hořela v oddělení morální teologie, kde se jakási postava v hábitu hrbila nad starým rukopisem. Bylo po prímě, kdy se většina komunity věnovala svým povinnostem v kuchyni, v učebně, na zahradě, ve chlěvě a v kapli, takže knihovna zůstávala až do pozdního odpoledne a času pro lectio divina skoro prázdná. To ráno ale bylo pod klenbami poměrně rušno.

Tři mniši postávali ve stínu za novým strojem. Ruce měli schované v rukávech a pozorovali čtvrtého, který stál pod schody. Čtvrtý mnich trpělivě vzhlížel k pátému, který stál na podestě a hlídal dveře na schodiště.

Bratr Kornhoer dumal nad svým aparátem jako starostlivý otec. Když už ho nenapadalo, za který drát by měl ještě zatahat, co dodělat nebo předělat, uchýlil se do výklenku přírodní teologie a tam si četl a čekal. Mohl na poslední chvíli ještě jednou shrnout obsluhu všechny instrukce, ale rozhodl se raději mlčet, a pokud při čekání myslel na nadcházející okamžik jako na vrchol svého dosavadního života, nedával to mnichynálezce na sobě ani trochu znát. Jelikož opat se na zkoušku aparátu neobtěžoval dostavit, bratr Kornhoer zřejmě nečekal z žádné strany potlesk a dokonce si předsevzal, že se na doma Paula nebude dívat vyčítavě.

Tiché zasyčení ze schodiště opět uvedlo sklepení do pohotovosti, i když několik předchozích poplachů bylo planých. Slavného thona patrně nikdo neinformoval, že ve sklepení na něj čeká velký vynález. Pokud se mu o něm vůbec někdo zmínil, tak jeho význam bagatelizoval. Otec opat se zřejmě činil, aby nikdo nespíchal. To bylo obsahem němých vzkazů, které si mezi sebou, vyměňovali očima, když čekali.

Tentokrát výstražné zasyčení plané nebylo. Mnich, který hlídal nahoře na schodech, se důstojně otočil a uklonil se pátému mnichovi dole na podestě.

"In principio Deus," řekl tiše.

Fáty mnich se obrátil a uklonil se čtvrtému, který stál pod schody. "Caelum et terram creavit," zašeptal pro změnu ten.

Čtvrtý mnich se otočil k trojici, která lelkovala za strojem. "Vacuus autem erat mundus, " oznámil.

"Cum tenebris in superficiei profundorum, " odpověděla sborově skupinka.

"Ortus est Dei Spiritus supra aquas, " zvolal bratr Kornhoer a vrátil knihu do police, až řetězy zařinčely.

"Gratias Creatori Spiritui, " odvětil celý tým.

"Dixitque Deus: 'FIAT LUX,'" řekl vynálezce jako rozkaz.

Hlídkka na schodišti sestoupila na své místo. Čtyři mniši obstoupili šlapací mlýn. Pátý se postavil k dynamu. Šestý mnich vylezl na knihovnický žebřík a posadil se na horní příčku, hlavou narážeje do vrcholu klenby.

Stáhl si na obličej masku z očázeného mastného pergamentu, aby si chránil oči, a natáhl ruku k držáku lampy a křídlatému šroubu. Bratr Kornhoer ho zdola neklidně sledoval.

"Et lux ergo facta est, " řekl, když nahmatal šroub.

"Lucem esse bonám Deils vidit, " zvolal vynálezce na pátého mnicha.

Ten se sklonil nad dynamem se svíčkou v ruce, aby naposledy zkontroloval kartáčové kontakty. "Et secrevit lucem a tenebris," odříkal nakonec další část návodu:

"Lucem appellavit 'dietn'," zazněl sborem tým u hnacího mlýnku, "et tenebras 'noctes'." Nato se zapřeli do příčlí točny.

Převody začaly vrzat a skřípat. Dynamo z kola se roztočilo, jeho tiché předení přešlo do sténání a vzápětí do kvičení, když se mniši zapřeli a žareptali cosi na adresu mlýnku. Strážce dynamu se znepokojeně díval, jak se loukotě v té rychlosti rozmazávají a mění se jakoby v tenkou blanku. "Vespere occaso, " začal, pak zmlkl, naslinil dva prsty a dotkl se jimi kontaktů. Přeskočila jiskra.

"Lucifer!" vyjekl, uskočil a na půl úst dopověděl: "ortus est et primo die. "

"KONTAKT!" řekl bratr Kornhoer, když se dom Paulo a thon Taddeo objevili na schodech.

Mnich na žebříku zažehl oblouk. Ozvalo se hlasité sffft! a klenuté prostory zalil oslnivý jas, jaký za dvanáct století nepoznaly.

Skupinka na schodišti se zarazila. Thon Taddeo zaklel v mateřštině. O krok couvl. Opat, který u zkoušek vynálezu nebyl a nevěřil přehánějícím svědectvím, zbledl a zmlkl v půli věty. Tajemník na okamžik ztuhl

hrůzou a pak se s výkřikem: "Hoří!" obrátil na útěk.

Opat se pokřižoval. "To jsem nevěděl," zašeptal.

Učenec, který se již vzpamatoval z počátečního šoku, přelétl pohledem sklepení a všiml si hnacího mlýnku a mnichů zapřených do příčlí. Oči sledoval točité dráty až k mnichovi na žebříku. Uhodl smysl dynamu z vozového kola a mnicha, který s očima sklopenýma čekal pod schody.

"Neuvěřitelné!" hlesl.

Mnich pod schodištěm se uklonil, aby vzdal hostu úctu a otupil napětí. Modrobílý jas vrhal po místnosti ostré stíny a z plamének svíček se v té záplavě světla staly kalné bludičky.

"Jasně jako tisíc pochodní," vydechl učenec. "To musí být dávné... ale ne! To je nemyslitelné!"

Jako v tranzu sestoupil ze schodů. U bratra Kornhoera se zastavil, chvíli si ho zvědavě měřil, a pak došlápl na podlahu sklepení. Ničeho se nedotkl, na nic se, nezeptal, všechno si prohlédl, obešel aparaturu, prostudoval dynamo, vedení i lampu samotnou.

"Nemohu tomu uvěřit, ale..."

Opat se vzpamatoval a sestoupil ze schodů. "Zba vuji vás mlčenlivosti!" pošeptal bratru Kornhoerovi. "Bavte se s ním. Sám jsem - trochu omámený."

Mnich se rozzářil. "Líbí se vám to, Vaše Ctihodnosti?"

"Příšerné," zasípal dom Paulo.

Vynálezcův výraz povadl.

"Je to šokující, takto se chovat k hostovi! Thonův pomocník z toho málem přišel o rozum. Stydím se!"

"No, je to trochu jasné."

"Pekelné! Zabavte ho, než si rozmyslím, jak se omluvit."

Ale učenec už zřejmě na základě pozorování dospěl k závěru, neboť se vracel k nim. Ve tváři měl napětí a vystupoval rázně.

"Elektrická lampa," řekl. "Jak se vám ji podařilo tolik století skrývat? Po tolika letech snahy propracovat se k teorii..."

Tiše se zasmál. Bylo vidět, že má co dělat, aby se ovládl, jako by se stal obětí nějakého monstrózního žertu. "Proč jste ji skrývali? Má snad nějaký náboženský význam... A co..." Zarazil se, naprosto zmatený. Zavrtěl hlavou a rozhlédl se, jako by hledal únik.

"To je nedorozumění," hlesl opat a popadl bratra Kornhoera za ruku. "Pro smilování Boží, bratře, vysvětlete to!"

Ale žádný balzám nemohl zahojit ránu na profesionální pýše - v tu chvíli ani nikdy jindy.

19

Po nešťastném incidentu ve sklepe opat hledal všemožné způsoby, jak se za ten nepříjemný okamžik omluvit. Thon Taddeo na sobě nedával znát, že by zahořkl, a když mu vynálezce aparátu podrobně popsal jeho nedávné vymyšlení a sestavování, dokonce se hostitelům za své bezprostřední hodnocení omluvil. Jenže, omluva opata pouze utvrdila v přesvědčení, že chybaktera se stala, byla velká. Postavila thona do pozici horolezce, který zdolal "nedobytný" štít a nahoře našel ve vrcholovém kameni vyryté iniciály svého rivala - který mu předem nic neřekl. Z toho, jak se choval, Paulo usuzoval, že jím to muselo otřást.

Kdyby thon nenaléhal (s neoblomností, která možná vycházela z rozpaků), že světlo je báječné a dokonce tak jasné, že i křehké a věkovité listiny, které se při svíčkách téměř nedaly číst, bylo možné zkoumat zblízka, dom Paulo by nechal lampu ze sklepa okamžitě odstranit. Ale thon Taddeo trval na tom, že se mu líbí - dokud nezjistil, že nejméně čtyři novici nebo postulanti musí neustále roztáčet dynamo a upravovati mezeru mezi uhlíky; potom sám požádal o její odstranění -

jenže pak zase Paulo trval na tom, že lampa zůstane.

A tak se učenec pustil do zkoumání knihovny opatřiv se stálým vědomím, že tři novici roztácejí hnací mlýn a čtvrtý si koleduje o oslepnutí, když sedí na žebříku a dohlíží, aby lampa byla seřizená a hořela. Za této situace Básník svými verši nemilosrdně tepal do démona Trapnosti a do násilí páchaného ve jménu kajícího a usmiřování.

Několik dní se thon a jeho pomocníci věnovali prohlídce knihovny jako takové, archivů a klášterních záznamů mimo Memorabilií - jako by tím, že zjistí hodnotu ústřice, mohli stanovit pravděpodobnost výskytu perly. Bratr Kornhoer jednoho z asistentů přistihl, jak klečí ve vstupu do refektáře, a v první chvíli se domníval, že vykonává nějakou zvláštní pobožnost před obrazem Marie nade dveřmi, ale zarachocení nástrojů ho o tu iluzi připravilo... Pomocník položil do průchodu vodováhu a odměřil vydutost prohlubně, vyšlapané do kamenné podlahy mnišskými sandály za mnoho staletí.

"Hledáme způsoby datování," řekl Kornhoerovi, když se zeptal. "Zdá se, že právě zde je vhodné místo ke stanovení standardu opotřeby, neboť ruch se tu dá snadno odhadnout. Tři jídla na člověka denně od položení těch kamenů." Kornhoer se při pohledu na jejich důslednost neubráníl úžasu; fascinovalo ho to. "Záznamy o architektonickém vývoji opatství jsou úplné," řekl. "Ty vám přesně řeknou, kdy byla která budova či křídlo postaveny. Proč si neušetříte čas?" Muž k němu zvedl nevinné oči. "Můj pán se drží přísloví: 'Nayol nemluví a proto nelže.'"

"Navol?"

"Jeden z přírodních bohů lidí od Red River. Myslí

to samozřejmě obrazně. Nejvyšší platnost má objektivní důkaz. Záznamy mohou lhát, příroda nemůže." Když si všiml mnichova výrazu, rychle dodal: "To není žádné obvinění. Thon má prostě takovou teorii, že všechno je třeba prověřit, má-li to být objektivní."

"Úžasná myšlenka," zašeptal bratr Kornhoer a sklonil se, aby si mohl náčrtek průřezu vydutosti podlahy prohlédnout.

"Vždyť je to tvar, kterému bratr Majek říká křivka normálního rozdělení. Zvláštní."

"Vůbec ne. Pravděpodobnost, že se krok bude odchýlovat od osy, by měla sklon řídit se normální chybovou funkcí."

Kornhoer byl u vytržení. "Zavolám bratra Maje-ka," řekl.

Opata zdaleka tak nenadchlo, jak hosté zkoumají východiska.

"Proč si dělají podrobné nákresy našeho opevnění?" obrátil se na Gaulta.

Na převorovi bylo vidět překvapení. "O tom nic nevím. Chceš říct, že thon Taddeo..."

"Ne. Důstojníci, kteří přišli s ním. Počínají si přitom docela systematicky."

"Jak jsi na to přišel?"

"Básník mi to řekl."

"Básník! Haha!"

"Bohužel, tentokrát říkal pravdu. Jeden z těch náčrtů jim sebral."

"A ty ho máš?"

"Ne, řekl jsem mu, aby jim ho vrátil. Ale nelíbí se mi to. Je to podezřelý."

"Předpokládám, že si Básník za tu informaci o něco řekl, že?"

"Kupodivu ne. Thon mu od prvního okamžiku nepadl do oka. Co jsou tady, jen chodí sem a tam a něco si mumlá."

"Básník si vždycky mumlal."

"Ale nebyl tak vážný."

"Proč podle tebe ty nákresy dělají?"

Paulo se zatvářil mrzutě. "Dokud se nepřesvědčíme, že je tomu jinak, budeme jejich zájem považovat za utajovaný a profesionální. Jako pevnost se opatství osvědčilo. Nikdy nepadlo obléháním ani útokem, a právě to v nich možná vzbuzuje profesionální obdiv."

Otec Gault zamyšleně zabloudil pohledem přes poušť k východu. "Tak mě napadá, když o tom přemýšlím, že kdyby vojsko chtělo zaútočit přes Planiny na západ, nejspíš někde v těchto místech by muselo před pochodem na Denver zřít základnu." Zamyslel se a na tvář se mu vloudil znepokojený výraz. "A tady by měli pevnost už hotovou."

"Obávám se, že právě to je napadlo."

"Myslíš, že je poslali jako zvědy?"

"Ne, to ne! Pochybují, že o nás Hannegan vůbec někdy slyšel. Ale jednou jsou tady a jsou to vojáci. Co mají dělat jiného, než dívat se kolem a přemýšlet? Takže je velice pravděpodobné, že teď o nás Hannegan uslyší."

"Co s tím chceš dělat?"

"Ještě nevím."

"Co třeba promluvit si o tom s thonem Taddeem?"

"Nejsou to jeho podřízení. Jsou tu jako doprovod, který ho má chránit. Co by s tím mohl dělat?"

"Je Hanneganův příbuzný a má vliv."

Opat přikývl. "Zkusím najít nějaký způsob, jak na něj jít. Ale nejdřív budeme dávat pozor, co se bude dít."

V dalších dnech thon Taddeo dokončil zkoumání ústřice a - zřejmě spokojený, že to není maskovaná škeble - zaměřil svou pozornost na perlu. Nebyl to úkol jednoduchý.

Zkoumáním prošlo nesmírné množství opisů. Řetězy chrstily a cinkaly, jak byly z regálů vyjímány vzácnější knihy. V případech, kdy originály byly částečně zničené nebo znehodnocené, nezdálo se moudré věřit interpretaci a zraku opisovače. To pak byly vyneseny pravé rukopisy z leibowitziánských časů, uložené v za pečetených sudech a uzamčené ve zvláštních sklepech, aby vydržely nekonečně dlouho.

Thonův asistent shromáždil několik liber poznámek. Po pátém dni thon Taddeo zrychlil tempo a v jeho chování se začala projevovat dychtivost hladového psa, který je na stopě chutné kořisti.

"Úžasně!" Thon kolísal mezi jásotem a pobavenou nedůvěrou. "Zlomky od fyzika z dvacátého století! Rovnice dokonce souhlasí."

Kornhoer se mu podíval přes rameno. "To znám," hlesl bez dechu. "Nikdy jsem v tom nenašel hlavu ani patu. Je to něco důležitého?"

"Ještě nevím. Matematika je krásná, krásná! Podívejte se - ten výraz - všimněte si té mimořádně sevřené formy. Tady pod tou odmocninou - vypadá to jako výsledek dvou derivací, ale ve skutečnosti jde o celou řadu derivací."

"Cože?"

"Ty indexy přecházejí do rozšířeného výrazu, jinak by sotva mohly představovat lineární integrál, jak tvrdí autor. Je to překrásné. A podívejte tady - ten výraz, který vypadá tak jednoduše. Ta jednoduchost je zrádná. Patrně nezastupuje jednu rovnici, ale ce

lou soustavu rovnic, ve velmi sevřené formě. Trvalo mi několik dnů, než jsem pochopil, že autor neuvažoval o vztazích hodnot k hodnotám, ale celých soustav k soustavám. Zatím neznám všechny použité fyzikální veličiny, ale ta matematická rafinovanost je prostě úžasná. Jestli je to podvrh, tak geniální. Jestli je to pravé, máme asi neuvěřitelné štěstí. Tak jako tak je to velkolepé. Musím vidět nejstarší dostupný opis."

Ze sklepa byl vyvalen další olovem zalitý sud k odpečetění a bratr knihovník zaúpěl. Na Armbrustera vůbec nezapůsobilo, že světský učenec ve dvou dnech rozluštil část hlavolamu, který tu ležel jako neproniknutelná záhada dvanáct století. Správce Memorabilie viděl v každém rozpečetění sudu snížení pravděpodobné životnosti obsahu a nesnažil se zakrýt svůj nesouhlas s celým postupem. Podle bratra knihovníka, jehož životním údělem bylo knihy ochraňovat, existovaly proto, aby byly uchovávané věčně. Používání bylo podružné a pokud ohrožovalo životnost, bylo žádoucí se mu vyhybat.

Jak šly dny, thonovo zaujetí úkolem sílilo. Opatovi se také ulevilo, když viděl, jak s přečtením každého nového zlomku vědeckého textu z doby před Potopou roztává. Učenec se nevyjádřil, co je cílem jeho hledání; a zpočátku byl jeho cíl možná nejasný, ale teď postupoval s energickou pečlivostí člověka, který má plán. Dom Paulo jako by cítil úsvit a rozhodl se nabídnout kohoutkovi bidýlko ke kokrhání; co kdyby pták pocítil nutkám ohlásit nové svítání.

"Komunita se o vaši práci zajímá," řekl učenci. "Rádi bychom si o ní poslechli víc, pokud vám taková debata nebude nepříjemná. Samozřejmě jsme všichni slyšeli o vaší teoretické práci v kolegiu, ale pro chápání

většiny z nás je příliš technická. Mohl byste nám o ní něco říct - obecnými slovy, aby to pochopil i neodborník?

Komunita reptá, že jsem vás nepozval, abyste nám přednášel, ale domníval jsem se, že nejdříve se budete chtít seznámit s místem. Ale pokud by vám to bylo proti mysli, pak přirozeně..."

Thonův pohled jako by sevřel opatovu lebku šuplérkou a proměřil si ji z šesti stran. Pak se pochybovačně usmál.

"Myslíte, abych vysvětlil pokud možno nejjednodušším jazykem, co dělám?"

"Tak nějak, je-li to možné."

"V tom to vězí." Rozesmál se. "Neznalý člověk si přečte nějakou fyzikální stat' a řekne si: 'Proč by nám to nemohl jednoduše vysvětlit?' Patrně si nedokáže uvědomit, že nejjednodušším možným jazykem - pokud jde o daný problém - bylo psáno to, co se snažil přecíst. Značná část fyziky není ve skutečnosti nic jiného než proces jazykového zjednodušování a snaha vytvořit jazyk, v němž by půl strany rovnic vyjadřovalo myšlenku, která by se takzvané 'jednoduchým' jazykem nedala popsat na méně než tisíce stranách. Řekl jsem to srozumitelně?"

"Myslím, že ano. Snad právě proto, že se vyjadřujete srozumitelně, byste o tomto aspektu mohl pohovořit. Pokud můj návrh není předčasný - s ohledem na vaši práci na Memorabilii."

"Ne, to ne. Mám už poměrně jasnou představu, kam směřujeme a s čím tu musíme pracovat. Ale potrvá samozřejmě ještě dlouho, než budeme hotovi. Je třeba poskládat jednotlivé části tak, aby do sebe zapadly, jenže všechny nepatří do jednoho hlavolamu. Nedokážeme zatím předpovědět, co se nám podaří dát dohromady, ale víme určitě, co se nám nepodaří. Rád

říkám, že to vypadá nadějně. Nemám nic proti tomu, vysvětlit obecný záměr, ale..." Znovu pochybovačně pokrčil rameny.

"Co vás trápí?"

Thon jako by zrozpačitěl. "Nejistota, pokud jde

o mé posluchače. Nerad bych někomu sáhl na jeho náboženské přesvědčení."

"Jak byste mohl? Vždyť jde o přírodní filozofii, fyziku."

"Jistě. Ale mnoho lidí si představy o světě podbarvuje náboženstvím... totiž, chci říct, že..."

"Jak byste se mohl někoho dotknout, když se zabýváte fyzickým světem? Obzvlášť v této komunitě. Dlouho jsme čekali, až uvidíme, že se svět o sebe opět začíná zajímat. Bude to možná znít jako chvástání, ale dovolil bych si připomenout, že přímo tu v klášteře máme několik vcelku bystrých amatérů na poli fyziky. Například bratr Majek a bratr Kornhoer..."

"Kornhoer!" Thon opatrně zvedl oči k obloukové lampě, zamrkal a uhnul jimi. "Nedokážu to pochopit!"

"Tu lampu? Vždyť přece vy..."

"Ne, ne, o lampu nejde. Ta je poměrně jednoduchá, jakmile se člověk přenesení přes počáteční šok z toho, že ji vidí fungovat. Měla by fungovat. Fungovala by

i na papíře, kdyby se podařilo vyřešit jisté nejasnosti a uhodnout nedostupné údaje. Ale tak prudký skok od mlhavé hypotézy k fungujícímu modelu..." thon si nervózně odkašlal. "Kornhoera, toho nechápu. Ta věčička -" zakýval ukazováčkem směrem k dynamu, "— je skok z místa přes dvacet let přípravných experimentů začínajících pochopením principů. Kornhoer se prostě bez příprav obešel. Věříte na zázračná vnuknutí? Já ne, ale tady takový případ máte. Kolo

od vozu!" rozesmál se. "Co by dokázal, kdyby měl dílnu? Nechápu, proč je takový člověk zahrabaný v klášteře."

"To by vám měl možná vysvětlit bratr Kornhoer," řekl dom Paulo a snažil se, aby to neznělo škrobeně.

"Ano, jistě..." Kleště thonova pohledu si začaly starého mnicha znovu přeměřovat. "Jestli si opravdu myslíte, že by se nikoho nedotklo, kdyby si poslechl netradiční myšlenky, rád o naší práci pohovořím. Ale některé mohou být v rozporu se zažitými předsud -oh, zažitými představami."

"Dobře! To by bylo skvělé."

Dohodli se kdy a domu Paulovi se ulevilo. Cítil, že skrytá propast mezi křesťanským mnichem a světským přírodovědným badatelem by se při volné výměně myšlenek určitě zúžila. První úspěch už přece zaznamenal Kornhoer. Více kontaktů a ne méně - to byl pravděpodobně nejlepší lék na zmírnění napětí. I mlhavý závoj pochyb a nedůvěřivé váhavosti se mohl rozplynout, až thon zjistí, že jeho hostitelé nejsou zabezdění intelektuální zpátečníci, za které je podle všeho považoval. Paulo se za své dřívější pochyby trochu styděl. Měj trpělivost s pošetlím, který to nemyslí zle, Hospodine, modlil se.

"Ale důstojníky s těmi skicáři přehlédnout nemůžeš," připomněl mu Gault.

20

Z kazatelny refektáře se nesl lektorův znělý hlas. Světlo svíček barvilo doběla tváře zástupů v kutnách, které bez pohybu stály v lavicích a čekaly na zahájení večere. Vklenuté jídelně, jejíž strop se ztrácel ve stínech usazených nad loužemi světla svíček, tu a tam dopadajícího na dřevěné stoly, se lektorův hlas dutě odrážel.

"Ctihodný Otec mi uložil oznámit vám, že dnes večer příkaz zdrženlivosti neplatí. Jak možná víte, budeme mít hosty.

Všichni se mohou zúčastnit dnešního večírku na počest thona Taddea a jeho skupiny; můžete jíst maso. Vést rozhovor při jídle - pokud zůstane tichý - se povoluje."

Z řad noviců bylo slyšet potlačované hlasy, ne nepodobné přidušenému veselí. Přichystali stoly. Jídlo se ještě neobjevilo, ale velké tácy, které nahradily obvyklé misky na kaši, rodmýchávaly chuť příznaky hostiny. Znamé džbány na mléko zůstaly v komoře. Pro dnešní večer jejich místa zaujaly ty nejlepší poháry na víno. Na stolech byly tu a tam růže.

Opat zůstal stát v chodbě a počkal, až lektor skončí. Očima zalétl ke stolu nachystanému pro něj, otce Gaulta, čestného hosta a jeho doprovod. V kuchyni

zase někdo neuměl počítat, pomyslel si. Bylo přistaveno osm židlí. Tři důstojníci, thon se svým asistentem a dva kněží - to bylo dohromady sedm, pokud - ale to nebylo pravděpodobné - Otec Gault nepozval bratra Kornhoera, aby si k nim přisedl. Lektor domluvil dom Paulo vstoupil do síně.

"Flectamus genua, " zapěl lektor.

Zástupy v kutnách s vojenskou secvičeností poklekly a opat svým ovečkám požehnal.

"Levate. "

Zástupy vstaly.

Dom Paulo usedl na své místo u zvláštního stolu a ohlédl se ke vchodu. Gault měl přivést ostatní. Předtím jim prostírali častěji v domě pro hosty než v refektáři, aby je ušetřili pohledu na střídmost stravy, kterou jedli sami mniši.

Když hosté vešli, hledal bratra Kornhoera, ale ten mezi nimi nebyl.

"Proč je přichystáno pro osm?" pošeptal Ote Gaultovi, když se posadili.

Gault se zatvářil nevědoucně a pokrčil rameny.

Učenec si sedl napravo od opata a ostatní se rozesadili směrem ke druhému konci stolu, takže míst po jeho levici zůstalo prázdné. Otočil se a chtěl vyzvat Kornhoera, aby si k nim přisedl, ale než stačil upoutat mnichovu pozornost, lektor začal číst prefaci.

" Oremus, " odpověděl opat a zástupy se poklonily.

Během modlitby na prázdné místo nalevo od opata někdo vklouzl. Opat se zamračil, ale nezvedl hlavu, aby provinilce odhalil ještě při modlitbě.

"...et Spiritus Sancti, Amen. "

"Sedute, " zvolal lektor a řady se začaly usazovat.

Opat se prudce podíval na osobu po levici.

"Básník!"

Pocuchaná lilie se přehnaně uklonila a usmála.

"Dobrý večer přejí, pánové, učený thone, vážení hosté," pronesl Básník. "Tak copak máme dnes večer dobrého?

Pečené ryby a medové koláčky na počest dočasného vzkříšení, jehož se nám dostalo? Nebo jste konečně upekli tu husu od starosty z vesnice, Vaše Ctihodnosti?"

"Rád bych upekl..."

"Ha!" děl básník a mile se obrátil na učenec. "Jakých kulinářských specialit se tu člověk nedočká, thone Taddeo! Měl byste se k nám přidat častěji. V domě pro hosty vás určitě necpou ničím jiným než pečenými bažanty a hovězím do omrzení. Tady si člověk pochutná lip. Doufám, že bratr šéfkuchař dnes prokáže své obvyklé gusto, zapálení a úžasný cit. Ach..." Básník zamnul rukama a hladově se usmál. "Třeba budeme mít jeho vyhlášené falešné vepřové s kukuřicí podle toulavého mnicha Jana, což?"

"Zní to zajímavě," řekl učenec. "Co je to?"

"Tučný pásovec s praženou kukuřicí, vařený v oslím mléce. Pravidelná nedělní specialita."

"Básníku!" vyštěkl opat a otočil sek thonovi. "Omlouvám se, že tu je. Nikdo ho nepozval."

Učenec si básníka s rezervovaným úsměvem přeměřil. "I Jeho Excellence Hannegan má několik dvorních šašků," řekl Paulovi. "Znám ten typ. Nemusíte se za něj omlouvat."

Básník vyskočil od stolu a vysekl thonovi hlubokou poklonu. "V tom případě mi dovolu omluvit se za opata, pane!"

zvolał procítěně.

Chvilí zůstal v předklonu. Ostatní čekali, až svůj výstup skončí. Ale Básník najednou pokrčil rameny, sedl si a z velkého tácu, který před ně položil postulant, si nabodl ještě kouřící kuře. Odtrhl nohu a s chuse do ní zakousl. Ostatní ho rozpačitě sledovali.

"Myslím, že děláte dobře, když mou omluvu nepřijímáte," promluvil nakonec na thona.

Učenec lehce zčervenál.

"Než tě vyhodím, červe, zkusme si posvítit na hloubku této zlotřilosti," promluvil Gault.

Básník zavrtěl hlavou a pokračoval v zamyšlené: žvýkání. "Je hluboká, to je pravda," připustil.

Gault se jednou chytí do vlastní smyčky, pomysli si dom Paulo.

Ale mladší kněz byl viditelně podrážděný a rozhodnutý dotáhnout incident ad absurdum, aby našel pevný terén, na kterém by bláznů mohl rozdrtit. "Omluv svému hostiteli, jak se patří, Básníku," poručil mu "A až budeš odcházet, vysvětlí, jak to myslíš."

"Nechte toho, Otče, nechte toho," zasáhl rychle Paulo.

Básník se na opata milostivě usmál. "To nic, Vaše Ctihodnosti," řekl. "Rád se za vás omluvím. Vy se omluvíte za mě, já se omluvím za vás. Není to příhodný manévr ve znamení lásky a dobré vůle? Nikdo se nemusí omlouvat za sebe - což je vždycky ponižující. Když se použije můj systém, všichni budou omluveni a nikdo se nebude muset omlouvat sám za sebe."

Zdalo se, že jedině důstojníkům připadají Básníkovy poznámky zábavné. Očekávání humoru zřejmě stačilo vytvořit iluzi humoru a komediant vyvolával smích pouhým gestem a výrazem, bez ohledu na to, co řekl. Thon Taddeo měl na tváři chladný úsměv, ale díval se tak, jak se člověk dívá na nemotorné kousky cvičeného zvířete.

"A tak, Vaše Ctihodnosti," pokračoval Básník, "kdybych vám mohl pokorně sloužit, nikdy byste si nemusel sám pálit prsty. Coby svého tajemníka pro omluvy byste mě mohl využít například tak, že bych se váženým hostům kajicně omluvil za existenci štěnic. A štěnicím za náhlou změnu stravy."

Opat se zamračil, ale odolal nutkání dupnout Básníkovi na bosý prst patou svého sandálu. Kopl ho do kotníku, ale blázen se nedal.

"Samozřejmě bych za vás převzal veškerou vinu," řekl, hlasitě žvýkáje bílé maso. "Je to dobrý systém a byl jsem připraven dát ho k dispozici i vám, Nejvýznačnější učence. Jsem přesvědčen, že byste mu přišel na chuť. Vysvětlili mi, že aby se věda hnula kupředu, je třeba vypracovat logické a metodologické soustavy. Můj systém převoditelných a zástupných omluv by vám byl býval jistě přišel vhod, thone Taddeo."

"Byl býval?"

"Ano. Je to škoda. Mou modrohlovou kozu mi někdo ukradl."

"Modrohlovou kozu?"

"Měla hlavu plešatou jako Hannegan, Vaše Jasnosti, a modrou jako je špička nosu bratra Armbrustera. Chtěl jsem vám to zvíře darovat, ale než jste přijel, nějaká sketa mi je štípla."

Opat zaťal zuby a posunul patu nad Básníkův palec. Thon Taddeo se lehce zamračil, ale zřejmě se rozhodl Básníkovu záhadné klubko významů rozplést a dopátrat se smyslu.

"Potřebujeme modrohlovou kozu?" zeptal se svého tajemníka.

"Nevidím to nijak naléhavě," odvětil tajemník.

"Ale ovšem, že ji potřebujete," vyhrkl Básník.

"Prý sepisujete rovnice, které jednoho dne změní celý svět. Říkají, že přichází nové svítání. Ale jestli má být světlo, pak bude třeba někoho obvinít za minulou tmu."

"Aha, proto ta koza." Thon Taddeo se podíval na opata. "Mizerný šašek. Nic lepšího nedovede?"

"Však on bude už brzy bez práce, uvidíte. Ale pojďme mluvit o něčem rozum..."

"Ne, ne, ne, ne!" protestoval Básník. "Špatně jste mě pochopil, Vaše Jasnosti. Té koze má připadnout čest a sláva, nikoli vina! Nasadte jí korunu, kterou vám poslal svatý Leibowitz, a poděkujte mu za světlo, které vychází. Pak obviňte Leibowitze a ji vyžehňte do pouště. Tak nebudete vy muset nosit tu druhou korunu. Tu trnovou. Říká se jí odpovědnost."

Básníková zášť se provalila na povrch, již se netvářil, jako by vtípkoval. Thon si ho mrazivě měřil. Opatova pata znovu zakolísala nad Básníkovým palcem a znovu se nad ním váhavě slitovala.

"A potom," pokračoval Básník, "až přijde vojsko vašeho ochránce obsadit opatství, může se ta koza postavit na nádvoří a naučit se mečet, když přijde někdo cizí: 'Není tu nikdo než já, nikdo než já.'"

Jeden z důstojníků vztekle zavrčel, vyskočil ze stoličky a ruka mu reflexivně sklouzla pro šavli. Popadl jílec a na Básníka se z pochvy varovně zatřpytilo šest palců oceli. Thon ho vzal za zápěstí a snažil se vrátit čepel zpět, ale bylo to, jako by tahal za ruku mramorovou sochu.

"Vida! Nejenom kreslíš, ale taky šermíš!" posmíval se Básník, jako by se o svůj život ani trochu nebál. "Vaše kresby opevnění opatství vykazují takový příslib uměleckého..."

Důstojník zaklel a čepel vyskočila z pochvy celá. Ale než stačil udělat výpad, přátelé ho zadrželi.

Shromáždění začalo užasle reptat, překvapení mniši se zvedali. Básník se nepřestával dobromyslně usmívat.

"...uměleckého růstu," dořekl. "Troufám si tvrdit, že jednoho dne bude vaše skica průběhu chodeb pod hradbami viset v muzeu krásného..."

Zpod stolu se ozvalo tupé dupnutí. Básník se zarazil v půli věty, upustil od úst vidlicovou kost a zbledl. Žvýkl, polkl a dál ztrácel barvu. Oči nepřítomně zíraly v sloup.

"Vždyť mi ho rozdrtil," zašeptal na půl úst.

"Řečí?" zeptal se opat a přitlačil.

"Myslím, že mi zaskočila kost," připustil Básník.

"Chcete nás opustit?"

"Asi budu muset."

"Škoda. Budete nám chybět." Paulo pro jistotu ještě jednou přitlačil. "Dobře, můžete jít."

Básník prudce vydechl, otřel si ústa a vstal. Obrátil do sebe pohár vína a převrácený jej postavil doprostřed podnosu. Cosi je nutilo, aby ho všichni sledovali. Palcem si stáhl víčko, naklonil hlavu nad nastavenou dlaň a zatlačil. Bulva mu vypadla do dlaně a Texarkané, kteří o Básníkově skleněném oku patrně neměli tušení, se zakuckali.

"Dobře ho hlídej," řekl Básník skleněnému oku a položil je na převrácené dno poháru, odkud uhrančivě civělo na thona Tadejea. "Hezký večer, pánové," rozloučil se vesele a odkráčel.

Vzteklý důstojník tiše zaklel a pokusil se vytrhnout svým druhům.

"Odved'te ho do pokoje a sed'te na něm, dokud neve

vychladne," řekl jim thon. "A příště ho hlídejte, aby k podobnému třeštění neměl šanci."

"Stydím se," řekl opatovi, když vzteky sinalého gardistu odtáhli. "Nejsou to moji podřízení a nemohu jim rozkazovat.

Ale mohu vám slíbit, že se za to bude plazit v prachu. A jestli se odmítne omluvit a okamžitě odjet, bude si muset zítra před polednem změřit ten svůj horký meč s mým."

"Žádné krveprolití!" prosil mnich. "Vždyť se nic nestalo. Zapomeňte na to." Ruce se mu třásly a ve tváři byl popelavý.

"Omluví se a půjde," trval na svém thon. "Nebo ho vyzvu na souboj. Nemusíte se bát, neodváží se bojovat, protože kdyby zvítězil, Hannegan by ho nechal veřejně narazit na kůl a jeho žena by musela... ale o to nejde. Odprosí a půjde. I tak se hluboce stydím, že k něčemu takovému mohlo dojít."

"Měl jsem dát Básníka vyvést, hned když se objevil. On to celé vyprovokoval a mně se ho nepodařilo zarazit. Byla to jasná provokace."

"Provokace? Smyšlenou lži nějakého potulného blázna? Josard se choval, jako by Básníkovu obvinění bylo pravdivé."

"Takže vy nevíte, že připravuji obsáhlou zprávu o tom, jaké má naše opatství vojenskou hodnotu jako pevnost?"

Učenci poklesla brada. Očima přejížděl z jednoho kněze na druhého a bylo vidět, že nevěří.

"Je to pravda?" zeptal se po dlouhém mlčení.

Opat přikývl.

"A vy jste nám dovolili zůstat?"

"Nemáme co skrývat. Ať si vaši druhové takový průzkum klidně udělají, jestli chtějí. Neodvážil bych se jich zeptat, k čemu jim takové informace budou. Básníkův dohad samozřejmě vycházel z jeho představitosti."

"Jistě," řekl tiše thon a nedíval se na svého hostitele.

"Pokud jde o tuto oblast, váš vládce jistě nemá výbojné ambice, jaké Básník naznačoval."

"Určitě ne."

"I kdyby měl, jsem přesvědčen, že by mu moudrost napověděla - nebo ho upozornili moudří rádci - že jako pokladnice dávné minulosti má naše opatství mnohem větší cenu než jako pevnost."

Thon si všiml prosebného tónu, skryté žádosti v opatově hlase. Zamyslel se, ponímal se v jídle a chvíli mlčel.

"Než se vrátím do kolegia, promluvíme si o tom," slíbil tiše.

Na večeři padl stín, ale po sborovém zpěvu na nádvoří, který následoval po jídle, se začal zvedat a zmizel úplně, když došlo na učencovu přednášku ve Velké síni. Zdálo se, že rozpaky jsou pryč a mnichům se vrátila povrchní vřelost.

Dom Paulo uvedl thona na kazatelnu. Gault a tajemník šli za nimi a na řečnicišti se k nim připojili. Opat thona představil a sálem se rozlehl srdečný potlesk; pak syčení navodilo ticho, jaké se rozhostí v soudní síni před vynesením rozsudku. Učenec nebyl žádný řečník, ale zástupy mnichů jeho rozsudek uspokojil.

"Překvapilo mě, co jsme tu našli," řekl jim. "Ještě před několika týdny bych nevěřil, nevěřil, že písemné památky, které máte v Memorabilích, mohou přežívat

od pádu poslední mocné civilizace. Stále tomu skoro nevěřím, ale důkazy nás nutí přijmout hypotézu, že tyto dokumenty jsou pravé. To, že přežily, je samo o sobě neuvěřitelné, ale pro mne je ještě fantastičtější, že si jich dosud nevšimlo naše století. V poslední době se již našli lidé, kteří by jejich potenciální hodnotu ocenili - nejenom já. Co bys nimi asi dokázal thon Kaschler, když ještě žil! - před sedmdesáti lety."

Moře mnišských tváří spokojeně zářilo, když takovou chválu Memorabilie slyšeli od člověka thonova nadání, Paulo se divil, že v hlasu mluvčího nevycítili nepatrný podtón mrzutosti - nebo snad podezření? "Kdybych o těchto pramenech věděl před deseti lety," pokračoval, "značná část úsilí, které jsem vynaložil na poli optiky, by nebyla nutná." Aha! pomyslel si opat, to je ono. Přinejmenším částečně. Zjišťuje, že některé jeho objevy jsou jen objevy objeveného, a to zanechává hořkou pachut'. Musí přece vědět, že celý život nebude dělat nic jiného než objevovat jednou objevené; i kdyby byl sebedůvtipnější, může dělat jen to, co dělali jiní před ním. Jinak to ani nemůže být, dokud se svět nedostane na úroveň, na jaké byl před Plamennou potopou.

Nicméně bylo na něm vidět dojetí.

"Čas, který tu mohu strávit, je omezený," pokračoval. "Z toho, co jsem viděl, odhaduji, že dvaceti specialistům bude trvat několik desetiletí, než z Memorabilie vyberou všechny použitelné informace. Fyziku obvykle posunuje vpřed induktivní uvažování ověřené experimenty; úkol, který čeká tady, je deduktivní. Z několika zlomků základních principů se musíme pokusit pochopit jednotlivosti. V některých případech to nakonec možná ani nepůjde. Například..." krátce se odmlčel,

vytáhl svazek poznámek a rychle v nich zalistoval. "Tady mám citát z jedné knihy, kterou jsem tam dole našel. Je ze čtyřstránkového zlomku knihy, která snad kdysi byla odborným textem. Někteří z vás jej možná znají."

"...a pokud ve vyjádření intervalu mezi dějišti převládají prostorové vztahy, hovoříme o něm jako o intervalu

prostorovém, poněvadž je pak možné zvolit souřadnicový systém - vztažený k pozorovateli s přijatelnou rychlostí - v němž se události zdají být současné, oddělené pouze prostorově. Pokud ale jde o interval časový, události nemohou být současné v žádném souřadnicovém systému, nicméně existuje souřadnicový systém, v němž prostorové vztahy zcela mizí, takže oddělení událostí bude čistě časové, id est dojde k nim na jednom místě, ale v různých časech. Při bližším pohledu na extrémní reálného intervalu..."

Zvedl hlavu a nevyzpytatelně se usmál. "Vyhledal si někdo z vás v poslední době tuto pasáž?"

Moře tváří zůstalo prázdné.

"Vzpomene si někdo, že ji četl?"

Kornhoer a dva další váhavě zvedli ruce.

"Ví někdo z vás, co znamená?"

Ruce rychle slétly.

Thon se tlumeně zasmál. "Následuje půl druhé stránky matematiky, kterou se tu nebudu snažit číst, ale pojednává o některých pojmech, které považujeme za základní, tak jako by vůbec základní nebyly, jako by šlo o nestálé jevy, které se mění v závislosti na úhlu pohledu. Končí slovem 'tudiž' ale zbytek stránky je spálený a závěr s ním. Ale logika je bezchybná a matematika elegantní, takže mohu závěr dopsat sám. Vypadá to jako závěr šílence. Vychází ale z předpokladů,

kteřé vypadaly stejně šíleně. Je to podvrh? Pokud ne, jaké má místo v celé soustavě vědy našich předků? Co mu předchází jako nezbytný předpoklad porozumění? Co následuje a jak se to dá ověřit? To jsou otázky, na které neumím odpovědět. A to je pouze jeden příklad z mnoha záhad ukrytých v textech, které jste tak dlouho opatrovali. Logika, která se dotýká experimentální reality nikde je pro angelology a teology, ne pro fyziky. Přitom podobné stati jako tato popisují systémy, které s naší zkušeností nemají styčný bod. Bylo jejich ověření v možnostech předků? Jisté náznaky pro to jsou. Jeden z textů pojednává o transmutaci prvků -kteřou jsme právě nedávno prohlásili za teoreticky nemožnou - a pak je uvedeno 'jak dokazuje experiment'. Ale jak?"

Může to trvat celé generace, než se některé věci podaří zhodnotit a pochopit. Škoda, že musí zůstat na tomto nepřístupném místě, neboť najít v nich smysl si bude žádat soustředěné úsilí nesčetných vědců. Jistě si uvědomujete, že vaše současné možnosti jsou neadekvátní - o 'nepřístupnosti' pro zbytek světa ani nemluvě."

Opat, sedící na řečnickém stole, se začal mračit a připravovat na nejhorší. Ale Thon Taddeo se rozhodl nic nenavrhnout. Narážkami však dál vyjadřoval pocit, že takové památky patří do kompetentnějších rukou než jsou ruce mnichů Albertiánského řádu svatého Leibowitze, a že situace, která přetrvávala dosud, je absurdní. Snad vycítil narůstající napětí v sále, a brzy stočil téma hovoru na svůj současný výzkum, týkající se důkladnějšího poznání podstaty světla, než jakého bylo dosaženo dosud. Ukázalo se, že některé poklady nalezené v opatství mu velmi pomohly a Thon

doufal, že brzy najde i experimentální metody, jimiž by své teorie ověřil. Po přednášce na téma refrakce se odmlčel a omluvně dodal: "Doufám, že to neuráží náboženské citění někoho z vás," a tázavě se rozhlédl. Když viděl, že tváře zůstávají zvědavé a vlídné, ještě chvíli pokračoval a pak vyzval shromážděné k dotazům.

"Nebude vám vadit dotaz z řečnického stolu?" zeptal se opat.

"Ani v nejmenším," řekl učenec, ale zatvářil se trochu nejistě, jako by ho v tu chvíli napadlo: et tu, Brute.

"Nejde mi do hlavy, co je na lákavosti světla tak hrozného, že by to podle vás mohlo urážet víru?"

"Ano..." Thon neklidně zmlkl. "Monsignor Apollon, jehož znáte, se kvůli tomu dost rozčílil. Řekl, že před Potopou světlo nemohlo být lámavé, protože duha měla..."

Sál vybuchl smíchem, v němž zbytek věty utonul. Než se opatovi podařilo mnichy utišit, Thon Taddeo byl rudý jako rak, ale také dom Paulo měl co dělat, aby zachoval vážnou tvář.

"Monsignor Apollon je dobrý muž a dobrý kněz, ale každý ze sebe občas udělá neuvěřitelného hlupáka, obzvláště ve věci, které nerozumí. Promiňte, že jsem takovou otázku položil."

"Tou odpovědí se mi ulevilo," řekl učenec. "Nevyhledávám spory."

Další otázky nebyly a Thon pokračoval druhým tématem - rozšiřováním současných aktivit svého kolegia. Obraz, který vykreslil, vypadal povzbudivě. Kolegium oplývalo uchazeči o studium. Vedle výzkumné funkce na sebe bralo i funkci vzdělávací. Zájem o fyziku a vědu mezi nevzdělanými laiky stoupal. Akademie dostávala štědré dary. Příznaky oživení a renesance.

"Mohl bych se zmínit o několika výzkumných úkolech, jimž se naši lidé v současné době věnují," pokračoval. "Thon Viche Mortoin, pokračovatel Bretovy práce o chování plynů, zkoumá možnosti umělé výroby ledu. Thon Friider Halb hledá praktické způsoby přenosu zpráv elektrickými změnami vedenými drátem..." Výčet byl dlouhý a na mnichy viditelně zapůsobil. Výzkum se ubíral mnoha směry - v medicíně, astronomii, geologii, matematice, mechanice. Některé vypadaly neprakticky a neuváženě, ale většina slibovala bohatou žně poznání a praktického využití. Od Jejenova hledání univerzálního léku po Bodalkův nevybíravý útok na tradiční geometrii se ukazovalo, že kolegium zdravě prahne po nahlédnutí do soukromých archivů přírody, nedostupných od doby, kdy lidstvo před více než milénium svou základní paměť spálilo a odsoudilo se ke kulturní amnézii.

"Kromě zmíněných výzkumů vede Thon Maho Mahh projekt zaměřený na pátrání po dalších informacích o původu člověka. Jelikož je to úkol především pro archeologii, požádal mě, abych se ve vaší knihovně porozhlédl po čemkoli, co by mu v této věci bylo nějak přínosné, až budu sám hotov. Nerad bych to ale podrobněji rozebíral, protože je to věc, která asi po-ij vede ke kontroverzi s teologií. Ale pokud máte nějaké dotazy..."

Mladý mnich, který studoval na kněze, vstal a Thon ho vyzval.

"Pane, napadlo mě, jestli znáte názory svatého Au-gustýna na toto téma?"

"Neznám."

"Biskup a filozof ze čtvrtého století. Přišel s teorií, že na počátku Bůh stvořil všechny věci v zárodech -včetně lidské fyziologie. Tyto zárodky pak oplodnily neživou hmotu, z níž se postupně vyvinuly složitější tvary a nakonec člověk. Uvažovalo se s touto hypotézou?"

Thon se blahosklonně usmál, ale nedalo se říct, že by tím úsměvem poznámku otevřeně shazoval jako dětinskou.

"Myslím, že ne, ale podívám se na to," řekl tónem, který napovídal, že to neudělá.

"Děkuji," řekl mnich a pokorně se posadil.

"Ale patrně nejtroufalejší výzkum ze všech," pokračoval učenec, "provádí můj přítel, thon Esser Shon. Je to pokus o syntézu živé hmoty. Thon Esser doufá, že se mu podaří vytvořit živou protoplazmu pouze ze šesti základních ingrediencí. Tato práce by mohla vést - ano? Chcete se na něco zeptat?"

Ve třetí řadě vstal mnich a uklonil se přednášejícímu. Opat se předklonil, aby ho lépe viděl, a s hrůzou poznal, že je to bratr Armbruster, knihovník.

"Pokud byste starému muži prokázal tu laskavost," zaskřehotal mnich, soukaje ze sebe slova v monotónním sledu.

"Ten thon Esser Shon - který vystačí se šesti základními ingrediencemi - mě velice zajímá. Jen tak mě napadlo - může při tom používat obě ruce?"

"Proč ne? Nechápu..." thon se zarazil a zamračil se.

"A mohu se ještě zeptat," pokračoval Armbruster, "zda má být tento pozoruhodný čin prováděn v sedu, ve stoje nebo vleže? Nebo snad koňmo a člověk má při tom hrát na dvě trumpety?"

Novicové se hlasitě rozřehtali. Opat se prudce vztyčil.

"Varoval jsem vás, bratře Armbrustere. Vykazují

vás od společného stolu, dokud se neomluvíte. Můžete na mě počkat v kapli Panny Marie."

Knihovník se ještě jednou poklonil a tiše opustil síň, chůzí pokornou, ale s triumfem v očích. Opat se thonovi polohlasně omluvil, ale učencův pohled náhle ochladl.

"A na závěr," řekl, "stručný nástin toho, co může svět podle mého názoru očekávat od intelektuální revoluce, která právě začíná." Oči se mu rozhořely, rozhlédl se kolem sebe a jeho hlas přešel z klidného tempa do horečnatého. "Vládne nám král Ignorance. Sedí na trůnu člověka neohrožitelně od zániku říše. Jeho dynastie má staré kořeny a jeho právo vládnout je považováno za zákonné. Mudrci minulosti mu je potvrdili. Neudělali nic, aby ho svrhli.

Zítřka bude vládnout nový princ. Člověk znalý, vědec, stane za trůnem a vesmír uzná jeho moc. Jmenuje se Pravda. Jeho říše obsáhne celou Zemi. A panování člověka na Zemi bude obnoveno. Za sto let budou lidé létat do vzduchu na mechanických ptácích. Kovové vozy budou uhánět po cestách z umělého kamene. Budovy budou šplhat do třiceti pater, lodě budou plout pod vodou a všechnu práci budou dělat stroje.

A jak k tomu dojde?" Odmíchl se a ztišil hlas. "Obávám se, že stejně, jako ke každé změně. Mrzí mě, že je to ta. Prosadí se násilím a převratem, plamenem a běsněním, neboť žádná změna ve světě neprobíhá v klidu."

Rozhlédl se, neboť shromážděním proběhl vzrušený šepot.

"Bude to tak. My si to nevybereme.

Ale proč?

Vládne král Ignorance. Mnozí by z jeho odstoupení

nic neměli, tím méně zisk. Mnozí se v jeho temné monarchii obohacují. Oni jsou jeho dvůr a jeho jménem šidí a vládou, obohacují se a zvětšují svou moc. Dokonce i gramotnosti se bojí, neboť psané slovo je další prostředek, který by mohl jejich nepřátelům pomoci, aby se spojili. Mají ostře nabroušené zbraně a umí jimi vládnout. Když se jejich zájmy ocitnou v ohrožení, zavlečou svět do války a násilí bude trvat tak dlouho, dokud současná struktura společnosti nebude stržena a nevytvoří se společnost nová. Je mi to líto. Ale já to tak vidím."

Jeho slova vyvolala v sále nový černý mrak. Dom Paulo se vzdal nadějí, neboť proroctví říkalo i to, jaké mohou být učencovy vyhlídky. Thon Taddeo znal vojenské ambice svého vládce. Měl na vybranou - souhlasit s nimi, nesouhlasit nebo je považovat za něco neosobního, co nemůže ovlivnit, podobně jako potopu, hladomor nebo vichřici.

Bylo zjevné, že je přijímá jako nevyhnutelnost, aby sám nemusel vynášet morální soud. At přijde krev, železo a nárek...

Jak mohl takový člověk takto prchat před svědomím a zříkat se odpovědnosti - a tak snadno! hřimal v duchu opat.

Ale pak se mu vybavila ta slova: Neb Hospodin dovolil moudrým té doby poznat prostředky, které byly s to zničit celý svět...

Dovolil jim poznat i to, jak by se dal zachránit; a jako vždy, dal jim na vybranou. Možná zvolili stejně jako thon Taddeo.

Umýt si ruce před krveprolitím. Jen to zkus. Aby i je neukřižovali.

A ukřižovali je stejně. Bez důstojnosti. Každý skončí přibit na kříži, a když odpadneš, dokopou tě...

Náhle se rozhostilo ticho. Učenec se zarazil.

Opat se mžouravě rozhlédl. Polovina sálu zírala ke dveřím. Jeho oči nejdřív neviděly nic.

"Co je to?" pošeptal Gaultovi.

"Stařec s vousy a šátkem," zasyčel Gault. "Vypadá jako... Ale ne, ten by ne..."

Dom Paulo se vztyčil, došel na čelo řečniště a upřel pohled na nejasně ohraničenou postavu ve stínu. Pak na ni tiše zavolal:

"Benjamine?"

Postava se pohnula. Přitáhla si šátek k vytáhlým ramenům a došourala se na světlo. Tam se zastavila, rozhlédla se po síni a něco si zamumlala; pak očima vyhledala učence na kazatelně.

Opírajíc se o ohnutou hůl, zjevení se pomalu dobelhalo ke kazatelně, nespouštělo oči z muže, který na ní stál. Thon

Taddeo byl nejdřív komicky vyvedený z míry, ale když se nikdo nepohnul, nikdo nepromluvil a vetché stvoření se přibližovalo, začal ztrácet barvu. Tvář té vousaté starozitnosti žhnula ohněm naděje, jakési prudké vášně, jež vydávala intenzivnější žár než životní podstata, která měla už dávno vyhasnout.

Došel až pod kazatelnu a zastavil se. Očima těkal po užaslém řečníkovi. Ústa se mu zachvěla. Usmál se. Třesoucí se ruku vztáhl k učenci. Thon se otfásl odpórem a couvl.

Poustevník byl pohotový. Vyskočil na pódium, vyhnul se kazatelně a popadl učence za ruku.

"Co to má..."

Benjamin mu hnětl ruku a s nadějí se mu díval do očí.

Vtom se obličej zachmuřil. Zář pohasla. Pustil ruku. Z vyschlých starých plic zbavených naděje se vydral hlasitý vzdech. Na tvář se vrátila věčně znalá grimasa starého Žida z Hory. Obrátil se ke shromáždění, rozhodil ruce a výmluvně pokrčil rameny.

"Zase to není On, " sdělil jim kysele a odbelhal se.

Pak už se na etiketu nehledělo.

21

Míjel desátý den thonovy návštěvy, když posel přinesl špatné zprávy. Hlava vládnoucí dynastie v Laredu požádala, aby se texarkanská vojska stáhla z jejího území. Ještě tu noc byl král otráven a státy Laredo a Texarkana si vyhlásily válku. Měla být krátká. Dalo se s jistotou předpokládat, že skončila den poté, co začala, a že Hannegan byl nyní pánem veškerého území a obyvatelstva od Red River po Rio Grande.

To se čekalo. Ne však zprávy, které přišly s tím.

Hannegan II., z milosti Boží starosta, místokrál Texarkany, obránce víry a svrchovaný honák na Planinách, shledal monsignora Marka Apollona vinným "zradou" a špionáží. Nechal papežského nuncia pověsit, pak ho ještě živého odříznout, odvléct, rozčtvrtiti a stáhnout z kůže; pro výstrahu všem ostatním, kteří by se chtěli pokusit podkopat starostovo postavení. Knězova mrtvola bylo po kusech předhozena psům.

Posel ani nemusel dodávat, že papežským výnosem obsahujícím jisté mlhavé, ale zlověstné narážky na Regnans in Excelsis, bulu ze šestnáctého století vyzývající k sesazení panovníka, byl na Texarkanu uvalen absolutní interdict. O Hanneganových protitazích si zatím nic nevědělo.

Laredská vojska na Planinách si nyní budou muset zpáteční cestu prosekát kočovnými kmeny, aby se domohla vlastních hranic, neboť mezi jejich národem a klany vládlo nepřátelství.

"To je tragédie!" prohlásil thon Taddeo a bylo znát, že do značné míry upřímně. "Vzhledem ke své příslušnosti nabízím, že ihned odjedu."

"Proč?" zeptal se dom Paulo. "Vy přece Hannega-novo počínání neschvalujete, ne?"

Učenec zaváhal, ale pak zavrtěl hlavou. Rozhlédl se, aby měl jistotu, že je nikdo neposlouchá. "Osobně je odsuzuji. Ale veřejně..." Pokrčil rameny. "Musím myslet na kolegium. Kdyby šlo jenom o můj krk, tak..."

"Chápu."

"Mohu se vám svěřit se svým názorem?"

"Jistě."

"Pak by měl někdo Nový Řím varovat, aby si odpustil plané hrozby. Hannegan klidně ukřižuje několik tuctů Marků Apollonů."

"Pak se do nebe dostane několik nových mučedníků. Nový Řím nehrozí planě."

Thon si povzdechl. "Myslel jsem, že se na věc budete dívat takto. Přesto opakuji nabídku odjezdu."

"Nesmysl. Na národnosti nezáleží. Jste člověk, a proto jste vítán."

Ale trhlina už vznikla. Učenec se omezoval na svou společnost a s mnichy se bavil jen zřídka. Jeho vztah k bratru Kornhoerovi znatelně ochladl, přestože vynálezce každý den hodinu až dvě obsluhoval a kontroloval dynamo a lampu a nechával se informovat o postupu thonovy práce, která pokračovala neobvykle kvapně. Důstojníci jen málokdy vycházeli z domu pro hosty.

V kraji se objevily první známky exodu. Z Planin přicházely znepokojivé zprávy. Obyvatelé vesnice

Sanhttp://www.kosmas.cz/detail.asp?cislo=120806 ly Bowitts náhle zjistili, že mají důvod vydat se na pouť nebo chtějí navštívit jiné kraje. Dokonce i žebráci a tuláci město opouštěli. Kupci a umělci byli jako vždy postaveni před těžké dilema: buď zanechat svůj majetek lupičům a zlodějům, nebo zůstat a dívat se, jak o něj budou oloupeni.

Rada občanů v čele se starostou vesnice navštívila opatství a požádala o poskytnutí útočiště pro měšťany v případě invaze.

"Moje poslední nabídka zní takto," prohlásil opat po několika hodinách dohadování, "přijmeme všechny ženy, děti, pohybu neschopné a přestarlé bez výhrad, Ale pokud jde o muže schopné držet zbraň, budeme posuzovat každý případ zvlášť a může se stát, že některé odmítneme."

"Proč?" chtěl vědět starosta.

"To by snad i vám mohlo být jasné," odvětil dor Paulo ostře. "Může se stát, že budeme napadeni přímo, ale pokud ne, nebudeme se do toho plést. Nikomu nedovolím, aby si z tohoto místa udělal základnu, ze které podnikne protiútok, jestli bude napadena pouze vesnice. Takže v případě bojeschopných mužů bude me muset trvat na slibu - abychom opatství bránili pod naším velením. A v každém případě se rozhodni zvlášť, jestli se dá slibu věřit nebo ne."

"To není fér!" utrl se jeden z vyjednavců. "Chcete diskriminovat..."

"Jen vůči těm, kterým se nedá věřit. O co vlastně jde? Doufali jste, že tu ukryjete záložní vojsko? Tak to nedovolím. Sem mi žádnou městskou domobranu zatahovat nebudete. To je moje poslední slovo."

Za daných okolností si rada nemohla dovolit odmítnout žádnou nabídku. Další jednání se nekonala. Až si to doba vyžádá, byl dom Paulo ochoten přijmout každého, ale prozatím chtěl předejít plánům vesnice na zatažení opatství do vojenských rozvah. Za čas přijdou důstojníci z Denveru s podobnými požadavky; ale těm spíš než o život půjde o záchranu politického režimu. Chtěl jim dát podobnou odpověď. Opatství bylo vystavěno jako bašta víry a vzdělání a

on ji jako takovou chtěl zachovat.

Poušť se začala hemžit pocestnými z východu. Obchodníci, lovci kožešin a pastevci, ti všichni se stěhovali na západ a přinášeli zprávy z Planin. Dobytčí mor se mezi nomádskými stády šířil jako požár; hrozba hladomoru se zdála být bezprostřední. V laredském vojsku došlo vzhledem k pádu vládnoucí dynastie k rebe-lantskému štěpení. Část se podle rozkazu vracela do své domoviny, zatímco ostatní se zapřísáhli, že půjdou na Texarkanu a nezastaví se, dokud nedostanou hlavu Hannegana II. nebo dokud sami nepadnou. Oslabení tímto rozštěpením byli Laredané postupně decimováni bleskovými nájezdy bojovníků Zuřivého Medvěda, prahnoucích pomstít se těm, kteří přinesli mor.

Povídalo se, že Hannegan Zuřivému Medvědovi velkoryse nabídl, že vezme jeho lid pod svá křídla, pokud odpřísáhnou věrnost "civilizovanému" právu, přijmou mezi sebe jeho důstojníky a přistoupí na křesťanskou víru. "Podvol se nebo hladov" - to byla volba, před kterou osud a Hannegan kočovníky postavili. Mnozí chtěli raději hladovět, než se podrobit zemědělsko-kupeckému státu. Říkalo se, že Hongan Os vzdorovitě spílá na východ, na jih a do nebe; to poslední tak, že každý den upálí jednoho šamana, aby potrestal kmenové bohy za

to, že ho zradili. Vyhrožoval, že přijme křest, pokud mu křesťanští bohové pomohou rozdrtit nepřátele.

Při krátké návštěvě několika pastevců se z opatství vytratil Básník. Thon Taddeo byl první, kdo si jeho nepřítomnosti v domě pro hosty všiml, a na potulného veršotepce se zeptal.

Tvář doma Paula se sraštila údivem. "Víte jistě, že se vystěhoval?", zeptal se. "Často si na pár dní vyrazí do vesnice, nebo se jde na stolovou horu hádat s Benjaminem."

"Jeho věci jsou pryč," řekl thon. "Z jeho pokoje všechno zmizelo."

Opat se zatvářil trpce. "Když Básník odchází, je to špatné znamení. Mimochodem, jestli je skutečně pryč, radil bych vám zkontrolovat si své věci."

Thon se zamyslel. "Aha, proto nemohu ty boty..."

"Určitě."

"Postavil jsem je ven, že si je nechám vyleštit. Už se tam nevrátily. Bylo to ten den, kdy mi chtěl vyrazit dveře."

"Vyrazit... kdo, Básník?"

Thon Taddeo se zasmál. "Asi jsem si z něj trochu vystřelil. Mám totiž to jeho skleněné oko. Vzpomínáte si, jak je tenkrát večer nechal na stole v refektáři?"

"Ano."

"Sebral jsem je."

Thon otevřel měšec, chvíli v něm šmátral a pak položil na opatův stůl Básníkovo oko.

"Věděl, že ho mám, ale já jsem to pořád zapíral. Ale dělali jsme mu od té doby naschvály a dokonce jsme rozšířili fámu, že je to dávno ztracené oko Bayringské modly a mělo by se vrátit do muzea. Po čase začal být docela vzteklý.

Samozřejmě jsem mu ho

chtěl vrátit, než odjedu. Myslíte si, že se vrátí, až tu nebudeme?"

"Pochybuji," řekl opat a lehce se zachvěl, když jeho pohled padl na oko. "Ale schovám mu ho, jestli chcete. I když je stejně pravděpodobné, že se objeví v Texarkaně a bude ho hledat tam. Tvrdí, že je to mocný talisman."

"Vážně?"

Dom Paulo se usmál. "Tvrdí, že vidí mnohem lépe, když ho má."

"To je přece nesmysl!" Thon zmlkl. Ale pak, jako vždy ochotný aspoň krátce se zamyslet nad sebebizar-nějším předpokladem, dodal: "Není to nesmysl? Ledaže by vyplnění prázdné jamky nějak ovlivňovalo svaly obou jamek. To tvrdí?"

"Jen se dušuje, že bez něj tak dobře nevidí. Tvrdí, že ho potřebuje, aby vnímal 'pravé významy' - přestože má oslepující bolesti hlavy, když je nosí. Jenže člověk nikdy neví, kdy to, co Básník říká, je výmysl nebo alegorie. Pokud je iluze dost důmyslná, pochybuji, že by Básník připustil rozdíl mezi iluzí a skutečností."

Thon se záhadně usmál. "Jednou mi vyřvával za dveřmi, že já to oko potřebuji víc než on. To by potvrdzovalo, že v něm vidí jakýsi mocný fetiš... působící na každého. Rád bych věděl proč."

"On vám řekl, že ho potřebujete? Och, ha ha!"

"Co vás na tom tak pobavilo?"

"Promiňte. Asi vás tím chtěl urazit. Ale do vysvětlování Básníkových urážek bych se nerad pouštěl - mohlo by to vypadat, že jsem do nich zasvěcený."

"Vůbec ne. Jsem zvědavý."

Opat zabloudil pohledem na sochu svatého Lei-bowitze v koutě místnosti. "Básník a oko, to už byl otřepaný žert," vysvětloval. "Když se potřeboval rozhodnout, něco si rozmyslet nebo prodiskutovat, dal si skleněné oko do jamky. A zase je vyndal, když uviděl něco, co se mu nelíbilo, když předstíral, že něco nevidí, nebo když ze sebe chtěl dělat hlupáka. Když je měl, jeho chování se rněnilo. Bratři mu začali říkat 'Básníkovo svědomí' a on se toho hned chytl. Pořádal přednášky a ukázky na téma výhody vyjímání svědomí. Dělal, jako by byl obětí nějakého zběsilého nutkání - obvykle to bylo něco triviálního - třeba posedlost láhví vína.

Když oko měl, tak láhev hladil, olizoval se, sténal, vzdychal a pak rukou ucukl. Nakonec ho to přemohlo, Popadl láhev, nalil si slzu vína do poháru a chvíli se po něm pásl očima. Ale pak svědomí zvítězilo a mrštil pohárem přes celou místnost. A za chvíli už po láhvi zase pošilhával, začal sténat a slintat, ale vzpíral se tomu nutkání..." opat se proti své vůli zasmál, "...byla to šeredná podívaná. Když ho to unavilo, tak si skleněné oko vyndal. V tom okamžiku byl klidný. Nutkání přestalo být nutkáním. Vyrovnaný a arogantní, popadl láhev, rozhlédl se kolem a rozesmál se. 'Stejně to udělám,' řekl. A pak, když každý čekal, že ji vypije, blaženě se usmál a celou si ji vylihl na hlavu. Výhoda vyjímání svědomí."

"Takže on si myslí, že je potřebuji víc než on."

Dom Paulo pokrčil rameny. "Je to jenom Básník-lotr!"

Učenec pobaveně odfrkl. Strčil do skleněného sféroidu a - palcem jej kutáel po stole. Pák se zasmál. "To se mi docela líbí. Asi vím, kdo je potřebuje víc než Básník. Možná si je nakonec nechám." Vzal je, vyhodil do vzduchu, zachytil je a pochybovačně se na opata podíval.

Paulo pouze znovu pokrčil rameny.

Thon Taddeo pustil oko zpátky do váčku. "Jestli si pro ně přijde, dostane je. Mimochodem, chtěl jsem vám oznámit, že jsem skoro hotov. Za několik dnů odjedeme."

"Nemáte obavy z bojů na Planinách?"

Thon se zamračil do zdi. "Máme se utábořit u jedné hory, asi týden cesty na východ. Tam se setkáme se skupinou, uh - s naším doprovodem."

"Upřímně doufám," promluvil opat, vychutnáváje jedovatý osten, "že od doby, kdy jste se domluvili, váš doprovod nepřehodnotil politické spojení. Dnes je čím dál těžší rozeznat spojence od nepřátel."

Thon zrudl a chvíli mlčel. "Obzvlášť, když přicházejí z Texarkany, tak to myslíte?"

"To jsem neřekl."

"Buďme k sobě upřímní, Otče. Nemohu jít proti vládci, který mi umožňuje pracovat - bez ohledu na to, co si o jeho způsobech a pohnutkách myslím. Na pohled ho podporuji, nebo aspoň přehlížím - kvůli kolegiu. Když rozmnoží svá území, kolegium z toho může mít prospěch. A když bude prosperovat kolegium, bude mít z naší práce užitek celé lidstvo."

"Snad ti, kteří přežijí."

"To je pravda - ale tak je to vždycky."

"Ne, ne... Před dvanácti stoletími nevydělali ani ti, kteří přežili. Musíme se pouštět stejnou cestou?"

Thon Taddeo pokrčil rameny. "Co s tím mohu dělat?" zeptal se mrzutě. "Hannegan vládne, ne já."

"Ale vy slibujete, že začnete obnovovat vládu člověka nad přírodou. A kdo bude tím pánem, který bude přírodní síly ovládat? Kdo je bude používat? K jakým účelům? Jak ho udržíte na uzdě? Ještě se to dá rozhodnout. Jestli takové rozhodnutí neučiníte vy a lidé kolem vás, jiní je brzy udělají za vás. Říkáte, že lidstvo vydělá. Ale kdo za to bude trpět? Vládce, který své dopisy podepisuje X? Nebo skutečně věříte, že vaše kolegium může zůstat stranou jeho plánů, až mu začne docházet, že pro něj máte cenu?"

Dom Paulo nečekal, že ho přesvědčí. Ale bylo mu těžko u srdce, když viděl, s jak lopotnou trpělivostí ho thon poslouchá; byla to trpělivost člověka naslouchajícího argumentům, které už dávno vyvrátil ke svému uspokojení.

"Vlastně navrhuje, abychom nějaký čas počkali," ozval se učenec. "Abychom kolegium rozpustili nebo je přestěhovali někam do pouště, nějak - bez vlastního zlata a stříbra - pomalu oživovali experimentální a teoretickou vědu a nikomu o tom neříkali. Abychom si to všechno schovali na den, kdy bude Člověk dobrý, čistý, svatý a moudrý."

"Tak jsem to nemyslel..."

"Tak jste to nechtěl říct, ale to, co jste řekl, to vyjadřuje. Nechte vědu v kláštorech, nesnažte se ji využít, nedělejte s ní nic, dokud lidé nebudou svatí. Ale to asi nepůjde. Ve vašem opatství jste to dělali celé generace."

"Nic jsme nezatajovali."

"Nic jste nezatajovali, ale seděli jste na tom tak potichoučku, že nikdo ani nevěděl, že to tu je, a vy sami jste s tím nic nedělali."

Očima starého kněze se mihly blesky hněvu. "Myslím, že nastal čas, abyste se seznámil s naším zakladatelem," zavrčel a ukázal na dřevěnou řezbu v koutě. "Byl vědec jako vy, než svět zešlel a on se musel skrývat. Založil tento řád, aby z písemností předešlé civilizace zachránil, co se dalo. 'Zachránil' před čím a pro co? Podívejte se, kde stojí - vidíte, co je na podpal? Ty knihy? Tak málo chtěl svět vědu tenkrát v dalších stoletích. Zemřel pro nás. Když ho polili naftou, prý je požádal, jestli by mohl pohár dostat. Mysleli si, že si ji spletl s vodou, zasmáli se a pohár mu dali. Požehnal jí - podle některých se nafta změnila na víno, když ji požehnal - pak řekl: 'Hic est enim calix Sanguinis Mei,' a vypil ji, než ho pověsili a zapálili. Mám vám přečíst seznam našich mučedníků? Mám vypočítat všechny bitvy, které jsme svedli, aby se tento archivům nic nestalo? Všechny mnichy, kteří oslepli v opisovačské dílně? Kvůli vám? A vy řeknete, že jsme s nimi nic nedělali, v tichosti je tajili."

"Neúmyslně," řekl učenec, "ale vpodstatě ano - a právě z těch důvodů, které bych si měl podle vás osvojit. Jestli se budete snažit moudrost ukrývat, dokud svět nebude moudrý, Otče, tak se jí svět nikdy nedočká."

"Vidím, že rozpor mezi námi je zásadní!" řekl nevrle opat. "Sloužit především Bohu nebo sloužit především Hanneganovi - to je vaše volba."

"V tom případě nemám na vybranou," odvětil Thon. "To byste chtěl, abych pracoval pro církev?" Výsměch v jeho hlase byl zjevný.

22

Byl čtvrtek oktávu Všechny svatých. Thon a jeho lidé se připravovali k odjezdu a ve sklepení třídili poznámky a záznamy. Přilákalo to nevelké obecenstvo z řad mnichů. Jak se blížil čas odjezdu, vládla přátelská nálada. Pod stropem prskala a zářila oblouková lampa, zalévající starou knihovnu ostrým modrobílým světlem, a skupina noviců se unaveně opírala do ručního pohonu dynama. Nezkušenost novice, který seděl nahoře na žebříku a upravoval velikost oblouku, byla příčinou nevypočitatelného blikání; nahradil tam, předchozího zkušeného operátora, který tou dobou ležel na ošetřovně s mokkými obvazy na očích.

Thon Taddeo odpovídal na dotazy týkající se jeho práce ochotněji než jindy; bylo vidět, že už ho netrápí kontroverznost témat jako lámovost světla nebo úsilí thona Essera Shona.

"Pokud tato hypotéza není nesmyslná," říkal právě, "musí existovat způsob, jak ji pozorováním potvrdit. Sestavil jsem ji s přispěním několika nových - nebo spíš velice starých - matematických formulí, které jsem získal studiem vaš

Memorabilie. Je možné, že tato hypotéza nabídne prostší vysvětlení optického jevu, ale po pravdě řečeno jsem dlouho nedokázal najít způsob, jak ji ověřit. A v tom mi pomohl váš bratr Kornhoer." S úsměvem pokýval hlavou směrem k vynálezci a ukázal nákres navrhovaného zkušebního aparátu.

"Co je to?" zeptal se někdo po chvíli užaslého mlčení.

"No... tady je několik skleněných desek na sobě. Paprsek slunečního světla, který na ně dopadne pod tímto úhlem, se částečně odrazí a částečně projde. Odražená část je polarizovaná. Teď desky přeskupíme, aby odražený paprsek procházel tímto, což je nápad bratra Kornhoera, a necháme světlo dopadnout na druhou soustavu skleněných desek. Druhá soustava desek je postavena v pravém úhlu, aby prakticky všechno polarizované světlo odrazila a téměř žádné nepropustila. Kdybychom se tím sklem podívali, skoro žádné bychom neviděli. To vše již bylo vyzkoušeno. Ale pokud je moje hypotéza správná, zapojením této Kornhoerovy budicí cívky by mělo dojít k náhlému zesílení propouštěného světla. Jestli ne..." pokrčil rameny, "tak můžeme celou hypotézu zahodit."

"Zahodte raději cívku," ozval se skromně bratr Kornhoer. "Nejsem si jistý, že vytvoří dostatečně silné pole."

"Ale já ano. Máte na takové věci instinkt. Pro mě je mnohem snazší vymyslet abstraktní teorii, než přijít na praktický způsob jejího ověření. Zatímco já ještě uvažuji v abstraktních symbolech, vy máte pozoruhodný dar vidět za tím vším šroubky, dráty a čočky."

"Ale sám bych na takové abstrakce nikdy nepřišel, thone Taddeo."

"Byl by z nás dobrý tým, bratře. Kdybyste tak s námi mohl pracovat v kolegiu, aspoň na nějaký čas. Myslíte, že by vám opat dovolil odejít?"

"Netroufám si hádat," zašeptal vynálezce a najednou viditelně zneklidněl.

Thon Taddeo se obrátil k ostatním. "Zaslechl jsem něco o 'odloučených bratrech'. Nejsou snad někteří členové vaší komunity na čas zaměstnáni jinde?"

"Jen velice málo, thone Taddeo," odpověděl jeden mladý kněz. "V minulosti řád poskytoval písaře, tajemníky a sekretáře kněžím a na panovnické i církevní dvory. Ale to bylo v dobách největší nouze a chudoby opatství. Stávalo se, že bratři, kteří pravovali v odloučení, zachránili nás ostatní před hladověním. Ale teď už to není nutné a dochází k tomu výjimečně. Je pravda, že několik bratrů je na studiích v Novém Římě, ale..."

"To je ono" vyhrkl najednou thon. "Dostanete v kolegiu stipendium, bratře. Mluvil jsem s vaším opatem a ..."

"Ano?" zeptal se kněz.

"No, v některých otázkách se rozcházíme, ale chápu jeho postoj. Napadlo mě, že výměnná stipendia by mohla zlepšit vzájemné vztahy. Dostával byste samozřejmě stipendium a váš opat by je jistě dokázali dobře využít."

Bratr Kornhoer sklopil hlavu a neřekl nic.

"No tak!" Učenec se rozesmál. "Tváříte se, jako by vás takové pozvání ani nepotěšilo, bratře."

"Jistěže mi to lichotí. Ale rozhodování o takových věcech není na mně."

"Chápu. Ale nenapadlo by mě ptát se vašeho opata, pokud vám takový návrh může být nepříjemný."

Bratr Kornhoer zaváhal. "Rozhodl jsem se pro víru," řekl nakonec, "to znamená - pro život v modlitbách. I svou práci bereme jako jistou modlitbu. Ale

tohle -" ukázal na dynamo, "- mi připadá spíš jako hra. Ovšem kdyby mě dom Paulo chtěl poslat..."

"Sice váhavě, ale šel byste," dořekl za něj trpce učenec. "Určitě bych kolegium přesvědčil, aby vašemu opatovi posílalo po dobu, co byste byl u nás, přinejmenším sto zlatých hanneganů ročně. Já..." Zaraženě se rozhlédl po jejich tvářích. "Promiňte, řekl jsem něco nevhodného?"

Opat se v půli schodů zastavil a přeměřil si skupinku ve sklepení. Několik prázdných tváří bylo otočeno k němu. Po několika sekundách zaznamenal opatovu přítomnost i thon Taddeo a vlídně kývl na pozdrav.

"Právě jsme o vás mluvili, Otče," řekl. "Jestli jste nás slyšel, měl bych možná vysvětlit..."

Dom Paulo zavrtěl hlavou. "To není nutné."

"Ale rád bych s vámi mluvil..."

"Nepočká to? Právě teď spěchám."

"Ovšem," řekl učenec.

"Za chvíli se vrátím," dodal opat a vystoupil po schodech. Na nádvoří na něj čekal Otec Gault.

"Už to slyšeli, Domne?" zeptal se zaraženě převor.

"Neptal jsem se, ale určitě ne," odvětil dom Paulo. "Baví se tam o hloupostech. O tom, že by bratra K vzali do Texarkany s sebou."

"Pak o tom určitě neslyšeli, to je jisté."

"Ano. Kde je teď?"

"V domě pro hosty, Domne. Medik je u něj. Je v deliriu."

"Kolik bratrů ví, že tu je?"

"Asi čtyři. Zpívali jsme nónu, když prošel bránou."

"Těm čtyřem řekněte, aby o tom s nikým nemluvili."

Pak přijďte za našimi hosty do sklepení. Buďte milý nedejte před nimi na sobe nic znát."

"Nemělo by se jim to říct, než odjedou, Domne?"

"Jistě. Ale nejdřív ať se nachystají. Víte, že je to od zpáteční cesty stejně neodradí. Když počkáme a řekneme jim to na poslední chvíli, ušetříme si rozpaky. A teď, máte to u sebe?"

"Ne, nechal jsem to u jeho písemností v domě pro hosty."

"Půjdu se na něj podívat. Upozorněte bratry a běžte se věnovat hostům."

"Ano, Domne."

Opat se vydal k domu pro hosty. Když přicházel, potkal bratra medika ve dveřích uprchlíkova pokoje.

"Bude žít, bratře?"

"To nevím, Domne. Špatné zacházení, hlad, slunce, horečka - jestli Bůh dá..." Pokrčil rameny.

"Můžu s ním mluvit?"

"Určitě mu to nepřitíží. Ale není při smyslech."

Opat vešel do pokoje a tiše za sebou zavřel dveře,

"Bratře Clarete?"

"Už ne," vzlykl muž na lůžku. "Pro lásku Boží, už ne... řekl jsem vám všechno, co vím. Zradil jsem ho. A teď mě nechť - být."

Dom Paulo si bývalého tajemníka Marka Apollona soucitně prohlížel. Zabloudil očima na písařovu ruku. Místo nehtů tam zely jen hnísající rány.

Opat se zachvěl a otočil se ke stolku vedle lůžka. V hromádce papírů a osobních věcí rychle našel primitivně vytištěnou listinu, kterou uprchlík přinesl z vý chodu.

STAROSTA HANNEGAN, z Boží milosti vládce Texarkany, císař laredský, obránce víry, doktor práv, klanový náčelník nomádů a svrchovaný honák na Planinách, VŠEM BISKUPŮM, KNĚŽÍM A PRELÁTŮM církve po celé říši, která nám náleží, posíláme naše pozdravy a vzkazujeme: POZOR dejte, toto je ZÁKON:

(1) Protože jistý cizí panovník, Benedikt XXII., biskup v Novém Římě, osobuje si nárok na moc nad církví této země, která mu žádným právem nepřísluší, se nejdříve pokusil uvrhnout texarkanskou církev do klatby a později tento výnos pozastavit, čímž způsobil velké zmatení a projevil neúctu ke všem věřícím, My, jediný zákonný pán církve v této říši, jednaje v souladu s radou biskupů a duchovních, tímto oznamujeme našim věrným, že svrchu řečený Benedikt XXII. je kacíř, svatokupec, vrah, sodomita a ateista, nehodný toho, aby byl v zemích Našeho království, říše a protektorátu jakkoli uctíván. Ten, kdo mu slouží, neslouží Nám.

(2) Budiž proto známo, že jak výnos klatby, tak výnos, který ji pozastavuje, jsou tímto ZRUŠENY, ANULOVÁNY, PROHLÁŠENY ZA ZMATEČNÉ A NEPLATNÉ, neboť nikdy platnosti nenabývaly...

Zbytek dom Paulo jen přelétl. Bylo zbytečné číst dál. Starostenské POZOR nařizovalo koncesování te-xarkanského duchovenstva, z vykonávání obřadů osobami bez povolení dělalo zločin proti zákonu a jako podmínku pro udělení a uznání koncese vyžadovalo přísahu naprosté věrnosti starostenskému úřadu. Listinu podepsal nejen starosta svou značkou, ale také několik "biskupů", jejichž jména mu nic neříkala.

Pohodil listinu zpátky na stůl a posadil se k lůžku. Uprchlík měl oči otevřené, ale jen zíral do stropu a lapal po dechu.

"Bratře Clarete?" zeptal se tiše. "Bratře..."

Ve sklepe se zatím učencovy oči rozzářily unáhleností odborníka, který leze do zelí jinému odborníkovi, aby celý jeho obor vyvedl ze zmatků. "Vlastně ano!" odpověděl na novicovu otázku. "Našel jsem jistý zdroj, který by podle mého názoru mohl thona Maha zajímat. Nejsem samozřejmě historik, ale..."

"Thona Maha? Není to ten, co se, oh, snaží opravit Genesis?" zeptal se s úsměškem Otec Gault.

"Ano, je to..." učenec se zarazil a udiveně se na Gaulta podíval.

"To nic," řekl kněz a musel potlačit smích. "Mnozí z nás cítí, že Genesis je víceméně alegorická. Tak na co jste přišel?"

"Objevil jsem zlomek z doby před Potopou, který, jak ho chápu, naznačuje velice revoluční pojetí. Pokud si ho vykládám správně, došlo ke stvoření člověka až krátce před zánikem předchozí civilizace."

"Co - cože? A z čeho ta civilizace vznikla?"

"Ne od člověka. Vybudovala ji předchozí civilizace, která vyhynula při Potopě."

"Ale Písmo svaté sahá tisíce let před Potopu."

Thon Taddeo významně mlčel.

"Chcete říct," promluvil Otec Gault, náhle ohromený, "že nejsme Adamovi potomci? Že nejsme příbuzní s historickým lidstvem?"

"Počkejte. Přicházím jen s domněnkou, že předpotopní rase, která si říkala Člověk, se podařilo stvořit život. Krátce před zničením civilizace se jim podařilo stvořit předky dnešního lidstva - 'k obrazu svému' - jako své sluhy."

"I kdybyste zcela odmítl Apokalypsu, je to úplně zbytečná komplikace, to dá rozum!" posteskl si Gault.

Po schodech tiše sestoupil opat. Na spodní podestě se zastavil a nevěřicně naslouchal.

"Může to tak vypadat," přiznal thon, "dokud se nezamýšlíte nad tím, kolik věcí by se tím vysvětlilo. Znáte legendy o Zjednodušení. Zdá se mi, že všechny znějí logičtěji, když se člověk na Zjednodušení podívá jako na vzpouru stvořených sluhů proti jejich původním stvořitelům, jak ten zlomek naznačuje. Také by to vysvětlovalo, proč dnešní lidstvo vychází ze srovnání s lidmi minulosti tak bedně, proč se z našich předků stali barbaři, když jejich páni vyhynuli, proč..."

"Bůh se smiluj nad tímto domem!" vykřikl dom Paulo a rázně vykročil k výklenku. "Smiluj se nad námi, Hospodine, neb nevíme, co jsme činili."

"Mělo mě to napadnout," zamumlal učenec pro celý svět.

Starý kněz se k němu blížil jako bůh pomsty.

"Takže podle vás jsme jenom tvorové tvorů, pane Filozof? Stvoření menšími bohy než je Bůh a pochopitelně méně dokonalí - samozřejmě ne naší vinou?"

"Je to jen dohad, ale mnohé by se tím dalo vysvětlit," řekl toporně thon, neochotný ustoupit.

"A také odpustit, ne? Vzpoura člověka proti jeho tvůrcům byla v tom případě bezpochyby ospravedlnitelná tyranovražda na nekonečně špatných synech Adamových."

"Neřekl jsem..."

"Ukažte mi ten úžasný odkaz, pane Filozofe!"

Thon Taddeo se začal hrabat v poznámkách. Světlo blikalo, protože novici od hnacího mlýnku hleděli spíš na to, aby slyšeli. Dokud tupé ohromení posluchačů neroztříštil opatův bouřlivý výstup, učencovo nepočtené obecenstvo stálo jako v šoku. Mniši si mezi sebou začali šeptat; kdosi se odvážil zasmát.

"Tady je to," prohlásil thon Taddeo a podal domu Paulovi několik stran poznámek.

Opat ho zpražil pohledem a začal číst. Ticho působilo trapně.

"To jste našel v oddělení 'Nezařazené', že?" zeptal se po několika sekundách.

"Ano, ale..."

Opat četl dál.

"Myslím, že bych si měl jít sbalit," zamumlal učenec a znovu si začal rovnat papíry.

Mniši neklidně přešlapovali, jako by se nejraději potichu vytratili! Zamyšlený Kornhoer stál stranou od ostatních.

Po několika minutách čtení byl dom Paulo konečně spokojený a prudce podal poznámky převorovi. "Lege!" nařídil nevrle.

"Ale co...?"

"Vypadá to jako zlomek hry nebo dialogu. Už jsem títo kdysi viděl. Je to o lidech, kteří si vytvořili umělé lidi jako otroky. A ti otroci se proti svým stvořitelům vzburili. Kdyby si thon Taddeo přečetl De In-anibus ctihodného Boedulla, zjistil by, že je označen jako 'pravděpodobně mýtus nebo alegorie' Jenže thon by asi málo stál o úsudek ctihodného Boedulla, když si může udělat svůj."

"Ale jaké..."

"Lege!u

Gault s poznámkami ustoupil. Paulo se znovu otočil k učenci. Promluvil uctivě, poučně a důrazně.

"Hospodin je stvořil k obrazu svému. Stvořil je jako muže a ženu."

"To, co jsem říkal, byly pouze dohady," řekl thon Taddeo. "Svoboda myšlení je nezbytná..."

„A Hospodin Bůh postavil člověka do rajske zahrady, aby ji obdělával a střežil. A..."

"...aby se věda pohnula vpřed. Kdyby se vám podařilo svázat nás slepým lpěním, nesmyslným dogmatem, nejraději byste..."

"Bůh člověku přikázal: Z každého stromu v ráji smíš jíst, jen ze stromu poznání dobrého a zlého..."

"...svět nechali v temné nevědomosti a pověřivos-ti, proti níž, aspoň to tvrdíte, váš řád..."

"...nejez. V den, kdy bys z něho pojedl, propadneš smrti."

"...bojoval. Nikdy bychom nezahnali hladomor, nemoci, plození zrůd, nikdy bychom svět neudělali lepším, než byl těch..."

"A had řekl ženě: Bůh však ví, že v den, kdy z něho pojíte, oči se vám otevrou a budete jako Bůh znát dobré a zlé."

"...dvanácti století, kdyby každý směr myšlení měl být opuštěn a každá nová myšlenka zavržena..."

"Nikdy nebyl lepší a nikdy lepší nebude. Bude jen bohatší nebo chudší, smutnější, ale ne moudřejší, a to až do posledního dne."

Učenec bezmocně pokrčil rameny.

"Tak to vidíte, věděl jsem, že se urazíte, ale tvrdil jste mi... Ále, vždyť to nemá smysl. Vy přece máte svoji verzi."

"Ta 'verze' z níž jsem qitoval, pane Filozof, se netýkala způsobu stvoření, ale způsobu pokušení, které vedlo ke Hříchu. To vám uniklo? 'A had řekl ženě..."

"Ano, ale svoboda myšlení je základní..."

"Nikdo vás o ni nechce připravovat. A nikdo se neurazil. Ale zneužití intelektu k pýše, ješitnosti a útěku před odpovědností je ovoce téhož stromu."

"Chcete zpochybnit čistotu mých pohnutek?" zeptal se thon a zbrunátněl.

"Občas zpochybňuji i své. Z ničeho vás neviním. Ale položte si takovou otázku: Proč vám dělá radost skočit po tak smělé domněnce z tak křehkého odrazového prkna? Proč chcete znevážit minulost, dokonce odlidštit poslední civilizaci? Abyste se nemusel učit z jejich chyb? Nebo je to tím, že nedokážete být 'objevitelem' jednou objeveného a potřebujete mít pocit, že jste také 'stvořitel'?"

Thon syčivě zaklel. "Tyto písemnosti by měli dostat do rukou kompetentní lidé," vyhrkl zlostně. "Je to ironie!"

Světlo bliklo a zhaslo, nešlo o mechanickou závadu. Novicové u hnacího mlýnku přestali pracovat.

"Přineste svíčky," zvolal opat.

Přinesli svíčky.

"Slezte," řekl dom Paulo novici na žebříku. "A to vezměte s sebou. Bratře Kornhoere? Bratře Korn..."

"Před chvílí odešel do skladiště, Domne."

"Tak ho zavolejte." Dom Paulo se otočil zpátky k učenci a podal mu listinu nalezenou mezi osobními věcmi bratra Clareta. "Přečtěte si to, jestli to při svíčkách svedete, pane Filozofe!"

"Starostenský výnos?"

"Přečtěte si to a potěšte se ze svobody, na které si tak zakládáte."

Do síně se vrátil bratr Kornhoer. Nesl těžký kříž, který byl sundán z vrcholu oblouku, aby udělal místo lampě. Podal kříž domu Paulovi.

"Jak jste poznal, že chci právě tohle?"

"Usoudil jsem, že je ta pravá chvíle, Domne." Pokrčil rameny.

Stařec vylezl po žebříku a vrátil kříž na železný hák. Tělo se ve světle svíček zlatě zalesklo. Opat se otočil a zavolal na mnichy:

"Ten, kdo bude napříště číst v tomto výklenku, necht' čte ad Lumina Christi!"

Když slezl dolů, thon Taddeo cpal do velkého pouzdra poslední papíry k pozdějšímu utřídění. Opatrně se po opatovi

podíval, ale neřekl nic.

"Přečetl jste si to?"

Učenec přikývl.

"Kdybyste snad čirou náhodou chtěl požádat o politický azyl..."

Učenec zavrtěl hlavou.

"Mohu vás tedy požádat, abyste objasnil svou poznámku o svěřeni našich písemností do kompetentnějších rukou?"

Thon Taddeo sklopil oči. "Řekl jsem to v rozrušení. Beru to zpět."

"Ale myslet jste si to nepřestal. Myslíte si to celou dobu."

Thon to nepopřel.

"V tom případě by asi bylo zbytečné opakovat prosbu o vaši intervenci v náš prospěch - až důstojníci oznámí vašemu bratranci, jak skvělý vojenský objekt by se dal z tohoto opatství udělat. Ale pro jeho dobro mu vyřídíte, že vždy, když byly naše oltáře nebo Memorabilia v ohrožení, naši předchůdci neváhali postavit se na odpor se zbraní v ruce."

Odmklčel se. "Odjedete dnes nebo zítra?"

"Myslím, že dnes by to bylo lepší," řekl tiše thon.

"Dám pokyny, aby vám připravili zásoby na cestu."

Opat se otočil a chtěl odejít, ale pak se zarazil a ti dodal. "Mohl byste předat jeden vzkaz svým kolegům, až se vrátíte?"

"Jistě. Máte ho napsaný?"

"Ne. Stačí, když vyřídíte, že každý, kdo tu chce studovat, bude vítán, i když tu máme špatné osvětlení. Zejména thon Maho. Nebo thon Esser Shon se svými šesti ingrediencemi. Myslím, že člověk se musí s chybou chvíli potýkat, aby ji dokázal oddělit od pravdy -pokud po ní ovšem hladově neskočí, protože má lákavější chuť. Řekněte jim také to, milý synu, že až přijde ten čas, a ten přijde určitě, kdy nejenom kněží, ale i filozofové budou potřebovat útočiště - řekněte jim, že tu máme pevné hradby."

Kývnutím rozpustil novice, vybelhal se po schodech a uchýlil se do samoty své pracovny. V útrokách mu opět začínaly řádit fúrie. Věděl, že přijdou muka.

Nunc dimittis servum tuum, Domine. ... Quia viderunt oculi mei salutare...

Třeba tentokrát něco uškubnou, pomyslel si téměř s nadějí. Chtěl zavolat Otce Gaulta, aby se mu vyzpovídal, ale pak si řekl, že bude lepší počkat, až hosté budou pryč. Znovu se zadíval na výnos.

Zanedlouho přetřhlo jeho agónii zaklepání na dveře.

"Nešlo by to později?"

"Bohužel, později tu už nebudu," odpověděl tlumený hlas z chodby.

"Aha, thon Taddeo - tak vstupte." Doni Paulo se narovnal a přemohl bolest; nesnažil se ji zahnat, ale podřídil si ji jako vzpurného sluhu.

Učenec vstoupil a položil opatovi na stůl desky s papíry uvnitř. "Sluší se nechat vám to tady," řekl.

"Co je to?"

"Nákresy vašeho opevnění. Ty, které dělali důstojníci. Myslím, že byste je měl co nejdřív spálit."

"Proč jste to udělal," hlesl dom Paulo. "Po tom, co jsme si řekli dole..."

"Asi mi špatně rozumíte," přerušil ho thon Taddeo. "Vrátil bych vám je v každém případě - je to otázka cti, nenechat je zneužívat vaší pohostinnosti k... ale na tom nezáleží. Kdybych vám je vrátil dřív, měli by dost času a příležitosti nakreslit nové."

Opat pomalu vstal a natáhl se pro učencovu ruku.

Thon Taddeo zaváhal. "Neslibuji, že pro vás něco udělám..."

"Já vím."

"... protože si myslím, že to, co tu máte, by mělo být přístupné celému světu."

"To je, bylo a vždycky bude."

Opatrně si potřásl rukama, ale dom Paulo věděl, že to není projev smíru, ale jen vyjádření vzájemné úcty mezi nepřáteli. Možná to nikdy nebude víc.

Ale proč se to všechno musí odehrát znovu?

Odpověď byla nasnadě. Stále byl had, který šeptal: "Bůh však ví, že v den, kdy z něho poijíte, oči se vám otevrou a budete jako Bůh znát dobré i zlé." Ten starý lhář byl mistr polopravd: jak máte poznat, co je dobré a zlé, když sami neokusíte? Ochutnejte a budete jako Bůh. Jenže ani nekonečná moc ani nekonečná moudrost nemohou člověku propůjčit božství. K tomu by musela patřit ještě nekonečná láska.

Dom Paulo k sobě přivolal mladšího kněze. Čas jít už skoro nadešel. Brzy měl začít nový rok.

Toho roku se na poušť snesl nepamatovaný přívál deště a způsobil, že dávno vyschlá semena vyrašila.

Toho roku zavítala mezi nomády na Planinách stopa civilizace a dokonce i Lared'ané si šeptali, že možná bude líp. Nový Řím nesouhlasil.

Toho roku byla mezi státy Denver a Texarkana vyjednána a porušena dočasná smlouva. Byl to rok, kdy se starý Žid vrátil ke svému původnímu povolání léčitela a poutníka, rok, kdy mniši Albertiánského řádu svatého Leibowitze pohřbili opata a sklonili se před novým. Vyhledky na zítřek byly nadějně.

Byl to rok, kdy z východu vyjel král, aby si podrobil zemi a stal se jejím pánem. Byl to rok Člověka.

23

Na slunci u cesty, která obcházela lesnatý svah, bylo nepříjemně horko, a žár jilřil Básníkovu žízeň. Po chvíli omámeně zvedl hlavu ze země a zkusil se rozhlédnout. Potyčka skončila; všechno ztichlo, až na jízdního důstojníka. Krkavci už slétali k zemi.

Na místě zůstalo několik mrtvých běženců, mrtvých kůň a umírající důstojník, tím koněm zalehlý. Jezdec chvílemi přicházel

k sobě a tiše nařikal. Ted' volal matku a znovu chtěl kněze. Chvilími procital a křičel na koně. Jeho křik zneklidňoval krkavce a ještě víc rozlaďoval Básníka, který byl beztak dost mrzutý. Byl to velice sklíčený básník. Nikdy od světa nečekal, že se bude chovat galantně, slušně nebo dokonce rozumně a svět to zřídka kdy dělal; často hledal útěchu v hutnosti jeho hrubosti a hlouposti. Ale zatím nikdy svět néstřelil Básníka mušketou do břicha. V tom bylo málo povzbudivého.

Co bylo ještě horší, nemohl dávat vinu hlouposti světa, ale jen své vlastní. To on, Básník, udělal chybu. Staral se o svoje a nikomu nebyl na přítěž, když si všiml, jak od východu prchá ke kopci skupinka běženců a v patách má jízdní oddíl. Aby se potyčce vyhnul, schoval se do křoví, které rostlo na náspu podél cesty.

Bylo to výhodné místo, odkud mohl všechno pozorovat a sám zůstat nespáten. Nebyl to jeho boj. Bylo mu úplně jedno, jaké politické a náboženské spády mají běženci a jezdci. Jestli osud zamýšlel jatka, nemohl si vybrat nezajímavějšího svědka než Básníka. Odkud se potom vzal ten bezhlavý impuls?

Impulz, který ho vedl k tomu, že z náspu skočil po jednom kavaléristovi, aby ho shodil ho ze sedla a třikrát ho bodl nožem, než ho další dva srazili na zem. Nechápal, proč to udělal. Nic tím nedokázal. Než se stačil zvednout, důstojníkovi muži ho postřelili. Masakr uprchlíků pokračoval. Pak všichni odjeli pronásledovat další a mrtvé nechali tam, kam padli. Slyšel, jak mu kručí v břiše. Běda, marná je snaha ztrávit kulku z pušky. To, co udělal, bylo zbytečné, usoudil nakonec. A všechno kvůli té tupé šavli. Kdyby důstojník tu ženskou ze sedla rozsekl jednou čistou ranou a jel dál, Básník by si toho ani nevšiml. Ale tak do ní sekat, znovu a znovu...

Nechtěl se k tomu vracet. Myslel na vodu.

"Ach, Bože... Bože..." nařikal důstojník.

"Příště si nabruš, co máš tupé," zasípal Básník.

Ale příště nebude.

Nepamatoval si, že by se někdy bál smrti, i když často podezíral Prozítelnost, že si pro něj přichystá ten nejhorší způsob umírání, až přijde jeho čas. Čekal, že uhnije. Pomalu a nepřítisť voňavě. Jakýsi básnický cit ho varoval, že určitě zemře jako opuchlá malomocná troska, zbaběle kající, ale nekající se. Nikdy nečekal nic tak strohého a definitivního jako kulku do žaludku, navíc ještě bez publika, které by vyslechlo jeho poslední bonmoty. To poslední, co od něj mohli slyšet, když ho postřelili, bylo: "Áách!" - jeho odkaz příštím generacím. Ááách! ~ památka na vás, Domnissime.

"Otče? Otče?" sténal důstojník.

Po nějaké chvíli Básník sebral síly a znovu zvedl hlavu. Mrkáním vypudil z oka prach a několik okamžiků si důstojníka prohlížel. Byl si jistý, že je to ten, kterého shodil, ale mezitím zbledl jako křída, zezelenal. To, jak se mečivě domáhal kněze, začínalo být Básníkovi protivné. Mezi mrtvými běženci kolem leželi nejmní tři duchovní a on si ne a ne dát tu práci, aby upřesnil své vyznání. Třeba postačím já, napadlo Básníka.

Začal se pomalu plazit k jezdci. Důstojník si všiml, že se blíží, a začal tápat po pistoli. Básník se zarazil; nečekal, že bude poznán. Připravil se odkutálet. Pistole na něj nejméně mířila. Chvilí sledoval, jak se chvěje, a pak se rozhodl pokračovat v postupu, Kavalérista stiskl spoušť. Kulka ho minula o yardy, Smůla.

Ve chvíli, kdy mu Básník pistoli vzal, se důstojník snažil znovu nabít. Vypadal jako v deliriu a stále se zkoušel pokřikovat.

"Dál," zachrčel Básník a sáhl po noži,

"Požehnej mi, Otče, neboť jsem hřešil..."

"Ego te absolvo, synu," řekl Básník a zarazil mu nůž do hrdla.

Pak našel jeho polní láhev a trochu se napil. Slunce vodu zahřálo, ale chutnala skvěle. Ležel s hlavou podloženou důstojníkovým koněm a čekal, až stín kopce přileze na cestu. Kristepane, to je bolest. Vysvětlit ten poslední kousek nebude vůbec jednoduché, pomyslel si; a to, že jsem bez oka. Jestli vůbec bude co vysvětlovat: Podíval se na mrtvého jezdce.

"Horko jako tam v pekle, co?" zašeptal chrčivě.

Jezdec sdílný nebyl. Básník znovu upil z láhve, pak ještě jednou. Najednou se v útrokách něco velmi bolestivě hnulo.

Chvilí mu to bylo dost nepřijemné.

Krkavci se naparovali, čečrali si peří a rvali se o večeri; ještě nebyla náležitě naložená. Pár dní čekala na vlky. Bylo dost pro všechny. Nakonec snědli Básníka.

Jako vždy divocí černí čističi nebes nakladli vejce, když přišel čas, a láskyplně krmili mladé. Léтали vysoko nad prériemi, horami a planinami a pátrali po naplnění toho dílu osudu života, který jim byl v plánech přírody svěřen. Jejich filozofové demonstrovali svou logikou, že nejvyšší Cathartes aura regnans stvořil svět především pro krkavce. Mnoho století ho s chutí uctívali.

Pak, po generacích tmy, přišly generace světla. Nazvali to rokem Páně 3781 - rokem Jeho míru. Modlili se.

FIAT

VOLUNTAS TUA

24

To století mělo opět kosmické lodě, pilotované ochmýřenými nemožnostmi, jež chodily po dvou a chomáče chlupů jim bujely z anatomicky nepravděpodobných míst. Byli výřeční. Patřili k rodu, který dokázal obdivovat svůj obraz v zrcadle a stejně tak si dokázal podříznout hrdlo před oltářem nějakého kmenového boha, kupříkladu boha Každodenního holení. Byli to tvorové, kteří se často považovali především za civilizaci bohem nadaných výrobců nástrojů; každá inteligentní bytost z Arkturu by však okamžitě poznala, že jsou především civilizací vášnivých poobědových řečníků. Nemohlo to být jinak, byl to nevyhnutelný osud, ten pocit, (který neměli poprvé), že by taková civilizace měla dobývat hvězdy. Dobýt je třeba i několikrát, bude-li to třeba, a každopádně o tom vést proslovy. Nevyhnutelné bylo i to, že na

nových světech civilizace propadne stejným neduhům, jako předtím na Zemi, v litanii života a ve zvláštní liturgii člověka: verzetech Adamových, replikách Ukřižovaného.

My jsme staletí.

My jsme ti sekáči a chlapi jak hory, už brzo si promluvíme o amputaci tvé hlavy.

My jsme ti vaši zpívající popeláři, pane a paní, pochodujeme v rytmu za vámi a zpíváme popěvky, které se některým nezdaří.

Ráz dva tři čtyři!

Levá!

Levá!

Ženu-mě-l-dobrou-ale

Levá!

Levá!

Levá!

Pravá!

Levá!

Vir, jak říkají v té dávné zemi, marschieren weiter wenn alles in Scherben fällt

Máme vaše eolity, mezolity a neolity. Máme vaše Babylóny a Pompeje, vaše Cézary a vaše pochromované (životně důležitou ingredienci impregnované) výtvary.

Máme vaše krvavé sekyry a vaše Hirošimy. Jdeme peklu navzdory a...

Atropie, Entropie a Proteus vulgaris,

vyprávěj košilaté vtípky o holce ze statku, co se jmenovala Eva

a obchodním cestujícím, kterému říkali Lucifer.

Pohřbíme vaše mrtvé i jejich čest.

Pohřbíme i vás. Jsme staletí.

Narod' se, naber vítr do plic, ječ, když tě doktor proklepává, hledej mužství, ochutnej trochu božství, poznej bolest, porod5, bij se trochu, vzdej se:

(Až budeš umírat, odejdi tiše zadním vchode prosím.)

Generace, regenerace, znovu a zas, jako by to byl rituál, roucha jsou potřísněná krví a ruce bez nehtů, Merlinovy děti, ženoucí se za pozlátkem. A také děti Eviny, věčně budující rajske zahrady - a rozkopávající je v tichém běsnění, protože to jaksi není ono. (AGR! AGHR! AGR! - vriská idiot v šílených mukách mezi troskami. Rychle! ať to přehluší sbor, zpívající Aleluja na devadesát decibelů.)

Slyšte poslední chvalozpěv Bratří řádu svatého Lei-bowitze, jak jej zpívalo století, které spolкло své jméno:

V: Lucifer padl.

R: Kyrie eleison. V: Lucifer padl.

R: Christe eleison. V: Lucifer padl.

R: Kyrie eleison, eleison imas!

LUCIFER PADL; to tajné heslo roznášely elektrické impulzy po kontinentu, lidé si je šeptali v konferenčních sálech, šířilo se v podobě rázného memoranda s razítkem SUPREME SECRETISSIMO, bylo prozíravě staženo z tisku. Slova, která se vzdouvala v hrozivém příboji za hrází oficiálního utajení. Vzniklo v ní sice několik trhlin, ale ty neohroženě ucpávali byrokratičtí chlapi pro všechno; ukazováčky měli čím dál oteklejší, jak uskakovali před slovními kuličkami, jimiž po nich střílel tisk.

PRVNÍ REPORTÉR: Mohlo by Vaše Lordstvo něco říct k prohlášení sira Rische thona Berkera, že úroveň radioaktivity na severozápadním pobřeží je desetkrát vyšší než normál?

MINISTR OBRANY: Nečetl jsem to prohlášení.

PRVNÍ REPORTÉR: Kdyby tomu tak skutečně bylo, co by mohlo takové zvýšení způsobit?

MINISTR OBRANY: Na takovou otázku se dá odpovědět pouze domněnkami. Třeba sir Rische objevil bohaté ložisko uranu. Ne, škrtněte to. Nemám k tomu co říct.

DRUHÝ REPORTÉR: Považuje Vaše Lordstvo sira Rische za kompetentního a zodpovědného vědce?

MINISTR OBRANY: U mě na ministerstvu nikdy nepracoval.

DRUHÝ REPORTÉR: To není odpověď na mou otázku.

MINISTR OBRANY: Ale je. Vzhledem k tomu, že nikdy nepracoval na mém ministerstvu, nemohu vědět, jak je kompetentní a zodpovědný. Nejsem vědec.

REPORTÉRKA: Je pravda, že v nedávné době došlo někde na druhé straně Tichého oceánu k jadernému, výbuchu?

MINISTR OBRANY: Madam jistě dobře ví, že jakékoli zkoušky jaderných zbraní jsou podle platných mezinárodních zákonů vážným zločinem a válečným aktem. Ve válce nejsme. Je to odpověď na vaši otázku?

REPORTÉRKA: Ne, Vaše Lordstvo, není. Neptala jsem se, jestli došlo k nějaké zkoušce. Ptala jsem se, jestli došlo k výbuchu.

MINISTR OBRANY: My jsme žádný takový výbuch neprovedli. Kdyby ho provedli oni, domnívá se madam, že by o tom naši vládu informovali?

Uctivý smích

REPORTÉRKA: To není odpověď na moji otázku...

PRVNÍ REPORTÉR: Vaše Lordstvo, poslanec Jerulián obvinil Asijskou Koalici z montáže vodíkových

zbraní v kosmu a tvrdí, že naše Výkonná rada o tom ví a nic nedělá. Je to pravda?

MINISTR OBRANY: Ano, je pravda, že mluvčí opozice takové směšné obvinění vznesl.

PRVNÍ REPORTÉR: Proč je to obvinění směšné? Proto, že se střely kosmos-země v kosmu nemontují? Nebo proto, že s tím něco děláme?

MINISTR OBRANY: Tak i tak. Ale rád bych poukázal na to, že výroba jaderných zbraní byla po jejich znovuobjevení smluvně zakázána. Zakázána všude -v kosmu i na Zemi.

DRUHÝ REPORTÉR: Ale smlouva, která by zakazovala pohyb štěpných materiálů po oběžné dráze, neexistuje, že?

MINISTR OBRANY: Ovšemže ne. Všechny kosmické dopravní prostředky mají nukleární pohon. Potřebují palivo.

DRUHÝ REPORTÉR: Stejně tak neexistuje smlouva, která by zakazovala dopravit na oběžnou dráhu jiné materiály, z nichž se jaderné zbraně dají vyrobit?

MINISTR OBRANY (podrážděně): Pokud vím, žádná smlouva ani parlamentní akt nepostavily existenci hmoty vně naší atmosféry mimo zákon. Chápu, že ve vesmíru je plno těles jako Měsíc a asteroidy a ty nejsou z plesnivého sýra.

REPORTÉRKA: Chce tím Vaše Lordstvo naznačit, že jaderné zbraně se dají vyrobit bez surovin ze Země?

MINISTR OBRANY: Ne, nic takového jsem naznačit nechtěl. Je to samozřejmě teoreticky možné. Už jsem uvedl, že žádná smlouva nebo zákon nezakazují pohyb zvláštních surovin po oběžné dráze - pouze jaderných zbraní.

REPORTÉRKA: Jestliže nedávno došlo v Orientu

k pokusnému výbuchu, co je podle vás pravděpodobnější: podzemní výbuch, který prorazil na povrch, nebo střela kosmos-země s vadnou hlavici?

MINISTR OBRANY: Vaše otázka je tak zavádějící, že vám musím odpovědět: 'Bez komentáře.'

REPORTÉRKA: Pouze jsem citovala sira Rische a poslance Jeruliana.

MINISTR OBRANY: Ti si mohou neuvážené spekulace dovolit. Já ne.

DRUHÝ REPORTÉR: S rizikem, že budou vypadat nepoctivě... Jaký má Vaše Lordstvo názor na počasí?

MINISTR OBRANY: Na Texarkanu dost teplo, ne? Slyšel jsem, že na Jihozápadě mají silné prашné bouře. Možná později proniknou i sem k nám.

REPORTÉRKA: Jste příznivcem Mateřství, lorde Ragelle?

MINISTR OBRANY: Jsem jeho zapřisáhlým odpůrcem. Má na mládež a obzvlášť na mladé odvedené škodlivý vliv.

Naše vojsko by mělo lepší vojáky, kdyby Mateřství naše bojovníky nekazilo. .

REPORTÉRKA: Mohu vás citovat?

MINISTR OBRANY: Jistě, madam - ale až v nekrologu, ne dřív.

REPORTÉRKA: Děkuji. Připravím si ho předem.

Podobně jako jiní opati před ním, nebyl dom Jethrah Zerchi od přírody nijak zvlášť hloubavý, byť se jako duchovní hlava své komunity zavázal podporovat ve svých ovečkách jisté aspekty života v meditaci a jako mnich se pokoušet pěstovat hloubavost sám v sobě. Dom Zerchi nevyňikal ani v jednom. Povaha ho nutila jednat, i když jenom přemýšlel; hlava odmítala klidně

sedět a rozjímat. Měl v sobě nepokoj, který ho dovedl až do čela stáda; udělal z něj odvážnějšího a často i úspěšnějšího vládce než byli někteří jeho předchůdci, ale tentýž nepokoj se mohl často stát nevýhodou nebo dokonce vadou.

Většinou si jen mlhavě uvědomoval svůj sklon ke spěchu a impulzivnímu jednání, musel-li čelit nesmrtelným drakům.

Právě teď však to vědomí nebylo mlhavé, ale pronikavé. Fungovalo v nešťastné retrospektivě. Drak již svatého Jiří kousl.

Tím drakem byl Hnusný Autopisář a jeho zhoubná velikost, konstrukčně elektronický, vyplňující několik krychlových jednotek prostoru ve zdi a třetinu opa-tova stolu. Jako obvykle byl pokažený. Chyboval ve velikosti písma, v interpunkci, zaměňoval slova. Právě před chvílí se na osobě Otce představeného, který sice zavolal počítačového opraváře a tři dny čekal, až přijde, než se rozhodl stenografickou obludu opravit sám, dopustil lese majesté. Podlahu pracovny pokrývaly cáry pokusných diktátů. Jejich typickým zástupcem byl ten, na němž stálo:

zKouška zkOuška zkouška? ZKouška zkOuška? sAk-rA? prOč ta pitOMá VelKá píSMENa# JE čaS, aBy se všiChni dobří pamatOVÁCI PŘIdali k bOLesti knIHA-. řů? k čErtu; nEšIO by ti to lEpE LATinsky# přEkláDej; nECCesse Est epistULam sacri coLLegio mlttendAm esse statim dictem? Co je s tím kráMEM#

Zerchi seděl na podlaze uprostřed té laviny a snažil se masáží zahnat nechtěný třas ruky, která krátce předtím dostala elektrický kopanec při průzkumu nitra Autopisáře. Svalové chvění mu připomínalo galvanickou reakci odřezaných žabích nožiček. Jelikož si

dal dobrý pozor a nezapomněl stroj odpojit, než v něm začal vrtat, mohl jen tušit, že zloduch, který tu obludu vymyslel, ji vybavil tak, aby dovedl zákazníka pokopat i bez proudu. Když kroutil a tahal za spoje a hledal uvolněné dráty, zaútočil na něj vysokonapěťový filtrový kondenzátor. Využil příležitosti, když se o jeho šasi ctihodný Otec otřel loktem, udělal si z něj uzemnění a vybil se. Zerchi tak nevěděl, jak zjistit, jestli se stal obětí přírodního zákona vztahujícího se na filtrové kondenzátory, nebo chytře myšlené léčky mající zákazníka odradit od neodborné manipulace. On se každopádně stal obětí. Polohu na podlaze zaujal proti své vůli. Jediné, co ho opravňovalo k opravování vícejazyčných prepisovacích zařízení, byl hrdý úspěch z minulosti, kdy vytáhl z obvodu archivujícího informace mrtvou myš a tak odstranil jeho záhadnou tendenci psát zdvojené slabiky (zdvozdzvojené slaslabibikyky). Jelikož tentokrát žádnou mrtvou myš nenašel, nezbývalo mu než hledat uvolněné dráty a doufat, že ho nebesa obdařila charizmatem elektronického léčitele. Ale podle všech příznaků neobdařila.

"Bratře Patriku!" zavolal směrem k předpokojí a nejspíše se postavil.

"Haló, bratře Patel!" zakřičel znovu.

Za okamžik se dveře otevřely. Tajemník přelétl pohledem po otevřených vestavěných skříních vyplněných

omračujícím bludištěm počítačových obvodů, zhodnotil nepořádek na podlaze a pak se jal opatrně studovat výraz ve tváři svého představeného. "Nemám ještě jednou zavolat opraváře, Otče opate?"

"To je marné," zakřičel Zerchi. "Už jsi jim volal třikrát. Čekám už třetí den. Potřebuji stenografa. Hned! Pokud možno křesťana. Ta věc -" podrážděně mávl rukou směrem k Hnusnému Autopísaři, "- je prokletý bezvěrec, jestli ne něco horšího. Zbav se jí. Už ji tady nechci vidět."

"APLAC?"

"APLAC. prodej ho nějakému ateistovi. Ne, to by nebylo správné. Prodej ho do šrotu. Já jsem s ním skončil. Proboha, proč opat Boumous - požehnání jeho duši - ten pitomý vynález vlastně kupoval?"

"Váš předchůdce si na novoty potrpěl. A přece se hodí mít možnost psát dopisy v jazycích, které člověk sám nezná."

"Hodí se? Chceš říct hodilo by se. Ten vynález -poslyš, ono to prý myslí. Nejdřív jsem tomu nevěřil. Myšlení předpokládá rozum, předpokládá duši. Může 'myslící stroj' - člověkem stvořený - mít rozumnou duši? Pche! Zpočátku jsem to považoval za kacířskou myšlenku. Ale víš, co ti řeknu teď?"

"Co, Otče?"

"Nic by nemohlo být tak zavile nepřátelské bez promyšlení. Musí to myslet. Tvrdím, že to rozlišuje mezi dobrem a zlem a volí to druhé. Přestaň se laskavě hihňat. To není legrace. Ta představa dokonce ani není bezbožná. Člověk to vymyslel, ale nestvořil podstatu. Říká se, že duše má vegetativní podstatu, ne? Rostlinná duše? Zvířecí duše? A pak ještě rozumná lidská duše. To je všechno, co se mezi ztělesněné oživující podstaty počítá, andělé jsou bez těla. Ale jak víme, že ten seznam je úplný? Rostlinná, živočišná, rozumová a co dál? Tohle je to dál, přesně tohle. Ten krám. A on se zvrhl. Dejte ho pryč... Ale nejdřív musím poslat radiogram do Říma."

"Mám si přinést blok?"

"Umíš alleghensky?"

"Neumím."

"Ani já ne. A kardinál Hoffstraß zase neovládá jihozápadštinu."

"A co latina?"

"Která latina? Vulgáta nebo moderní? Já své anglo-latiny nevěřím a i kdybych věřil, on by pravděpodobně nevěřil své." Zamračene se zahleděl na masu robotického stenografa.

Bratr Patrik se zamračil s ním. Pak přistoupil ke skříním a zadíval se do spleti miniaturních obvodů.

"Myš tam není," ujistil ho opat.

"Na co jsou všechny tyhle knoflíky?"

"Nedotýkat se!" vyjekl opat, když se tajemník zvědavě dotkl jednoho z několika desítek voličů uvnitř. Vnitřní ovládací prvky byly umístěny v čtvercové skřínce, na jejímž víku, které opat sundal, stálo pokoušející varování: POUZE TOVÁRNÍ SEŘÍZENÍ.

"Nepohnul jsi tím, že?" zeptal se Zerchi a přistoupil k Patrikovi.

"Možná jsem tím trochu pohnul, ale myslím, že je to zase tam, kde to bylo."

Zerchi mu ukázal výstrahu na víku skříňky. "Oj," uklouzlo Patovi a oba dál zírali.

"Většinou je to interpunkce, že, Otče?"

"Interpunkce, zbloudilá velká písmena a sem tam spletené slovo."

Oba stáli a v tajemném tichu zkoumali šušníky, klikyháky, krucánky, d'ubky a plošky.

"Slyšel jsi někdy o ctihodném Francisovi z Utahu?" zeptal se nakonec opat.

"Nic mi to jméno neříká, Domne. Proč?"

"Jen mě tak napadlo, že by se teď za nás mohl pomodlit, ale myslím, že ho nikdy nekanonizovali. Co

kdybychom zkusili trochu pootočit tímhle?"

"Bratr Jozue byl technik. Nevím, v jakém oboru, ale byl v kosmu. Taková počítačích určitě vědí hodně."

"Už jsem ho tu měl. Má strach na to sáhnout. Třeba by stačilo jenom..."

Patrik couvl. "Jestli už mě nepotřebujete, Vaše Ctihodnosti, tak bych..."

Zerchi se na uhýbajícího písaře podíval. "Ach, vy malověrní!" řekl a upravil další TOVÁRNÍ NASTAVENÍ.

"Zdálo se mi, že jsem venku někoho zaslechl."

"Dřív než kohout třikrát zakokrhá - stejně jsi to byl ty, kdo pohnul prvním knoflíkem, ne?"

Patrik zbledl.

"Jenže ten kryt byl sundaný a..."

"Hinc igitur effuge. Vypadni, než si řeknu, že za to můžeš ty."

Když Zerchi opět osaměl, zastrčil šňůru do zásuvky, sedl za stůl, krátce se pomodlil ke svatému Lei-bowitzovi (který si v posledních stoletích jako patron elektrikářů získal větší popularitu, než jakou kdy měl coby zakladatel Albertiánského řádu svatého Lei-bowitze), a stiskl vypínač. Čekal kuckání a syčení, ale neozvalo se. Slyšel jen tiché cvakání zpoždovacích relé a známé předení roztáčejících se převodových motorků. Zavětral. Ozón ani kouř nebylo cítit. Nakonec otevřel oči. Dokonce i kontrolky na stolním ovládacím panelu svítily, jak měly. To se ví, POUZE TOVÁRNÍ SEŘÍZENÍ!

O něco klidnější, vybral formu RADIOGRAM, nastavil pracovní režim na DIKTÁT-ZÁPIS, překladovou jednotku na VSTUP JIHOZÁPADŠTINA a VÝSTUP ALLEGHENŠTINA, přesvědčil se, zda transkripce je na VYPNUTO, stiskl tlačítko mikrofónu začal diktovat:

"Pilné: Jeho nejctihodnější Eminenci siru Eriku kardinálu Hoffstraßovi, jmenovanému apoštolskému i vikáři

Prozatímního extraterestriálního vikariátu, Svatá kongregace, Vatikán, Nový Řím...

Vaše Eminence! Vzhledem k nedávnému vyostření světového napětí, náznakům nové mezinárodní krize a dokonce utajovaným závodům v jaderném zbrojení by nás velice poctilo, kdyby nám Vaše Eminence moudře poradila ve věci současného stavu jistých odkládaných plánů. Odvolávám se na otázky nastíněné listem Motu proprio papeže Celestýna VIII. blahé paměti, daným ve svátek Božského zastínění Panny Marie Anno Domini 3735, začínajícím slovy -" zarazil se prohrábl se papíry na stole - „'Ab hac planeta nativitatis aliquos filios Ecclesiae usque ad planetas solium alienorum iam abisse et numquam redituros esse intelligimus.' Odvolávám se rovněž na stvrzující dokument Anno Domini 3749, Quo peregrinatur grex pastor secum, zmocňující ke koupi ostrova a - ehm, jistých dopravních prostředků. A naposled se odvolávám na Casu belli nunc remoto posledního papeže Pavla, Anno Domini 3756, a následnou korespondenci mezi Svatým Otcem a mým předchůdcem, vrcholící pokynem kladoucím nám za úkol udržovat plán Quo peregrinatur ve stavu - ehm, bezvědomí, ale jen do té doby, dokud Vaše Eminence bude souhlasit. Pokud jde o Quo peregrinatur, naše připravenost trvá a kdyby bylo žádoucí plán realizovat, potřebovali bychom to vědět přibližně šest týdnů předem..."

Zatímco opat diktoval, Hnusný Autopisář nedělal nic jiného než to, že zaznamenával jeho hlas a převáděl jej na pásek do fonémového kódu. Když domluvil, přepnul pracovní režim na ROZBOR a stiskl tlačítko nadepsané ZPRACOVÁNÍ TEXTU. Kontrolka připravenosti zhasla. Stroj začal zpracovávat.

Zerchi zatím studoval listiny před sebou.

Ozval se zvonek. Kontrolka se rozsvítila. Stroj byl zticha. Opat ještě jednou neklidně pohlédl ke krabici POUZE TOVÁRNÍ NASTAVENÍ, zavřel oči a stiskl tlačítko PÍŠ.

Klapy-klap-klapy-flapy-píp papíry-kak-fupy-klap, rachotil automatický psací stroj a jemu nezbyvalo než doufat, že to bude text radiogramu, S nadějí poslouchal rytmus kláves. To první klapy-klap-klapy-flapy-píp znělo docela rázně. Snažil se zaslechnout ve zvuku psaní rytmus alleghenštiny a po čase usoudil, že jakási alleghenská kadence je skutečně do rachotu kláves přimísená. Otevřel oči. Automatický stenograf na druhém konci místnosti pilně pracoval. Vstal od stolu a šel se k němu podívat. Hnusný Autopisář psal v dokonalé úpravě alleghenský ekvivalent textu:

[vzhůru nohama]

PRO:Jeho nejctihodnější Eminenci siru Eriku kardinálu Hoffstrafobvi, jmenovanému apoštolskému i vikáři Prozatímního extraterestriálního vikariátu, Svatá kongregace, Vatikán, Nový Řím...

"Haló, bratře Pate!"

Znechuceně se otočil. Svatý Leibowitzi! Pro tohle jsme se pachtili? Neviděl v tom žádné zdokonalení nad pečlivě přistřížené husí brko a kalamář morušového inkoustu,

"Haló, Pate!"

Okamžitá odpověď z předpokoje nepřišla.

Až po několika sekundách otevřel dveře mnich s rudou bradkou a když spatřil otevřené skříně, nepořádek na podlaze a opatův výraz, měl tu drzost se usmát.

"Co se děje, Magister meus? Nejste spokojen s moderní technikou?"

"Nijak zvlášť," odekl Zerchi. "Haló, Pate!"

"Někam odešel, Vaše Ctihodnosti."

"Vážně nevíte, jak ten krám opravit, bratře Jozue?"

"Vážně? - Ne, nevím."

"Musím poslat radiogram."

"Tak to je problém, Otče opate. To také nepůjde. Právě nám sebrali krystal a úředně uzamkli vysílač."

"Kdo oni?"

"Usek vnitřní obrany. Všechny soukromé vysílače dostaly nařizeno vyklidit éter."

Zerchi došel ke křeslu a klesl do něj. "Obranná pohotovost? Proč?"

Jozue pokrčil rameny. "Mluví se o nějakém ultimátu. Víc nevím, jen to, co mi řekly měřiče radiace."

"Stále stoupá?"

"Stále stoupá."

"Zavolejte Spokane."

V půli odpoledne přišel vítr plný prachu. Přehnal se přes stolovou horu a městečko Sanly Bowitts. Zametl krajinu, hlasitě se protáhl vysokou kukuřicí na zavlažovaných polích, strhl proudy písku z holých hřebenů. Kvílel v kamenných zdech starého opatství a v hliníkových a skleněných stěnách přístaveb. Umazal rudnoucí slunce špinou země a roztočil prašné víry po vozovce šestiproudé dálnice, která oddělovala staré opatství od moderní dostavby.

Na vedlejší cestě, která v jednom úseku běžela vedle dálnice a spojovala opatství s městem přes obytné předměstí, se zastavil starý žebřák, oděný jen do zástěry z pytloviny, a zaposlouchal se do větru. Přinášel tep raketového hřmění z jihu. Z raketové základny na opačné straně pouště startovaly po stanovených drahách stíhací rakety země-kosmos. Stařec se opřel o berlu, zahleděl se do bledého rudého kotouče slunce a cosi zašeptal, sám sobě nebo slunci. "Zlá znamení, zlá znamení..."

Na plevelu zarostlém dvorku dřevěné chatrče za vedlejší cestou si hrála skupinka dětí. Němý, ale vše-vidoucí patronát nad jejich hrami držela větrem ošlehaná černoška. Seděla ná verandě, kouřila dýmku nacpanou tabákem a když bylo třeba, posloužila slovem

útěchy nebo napomenutí jednomu či druhému usazen-cí, který si přišel požalovat před babičkovský tribunál její dřevěné verandy.

Za chvíli si jedno z dětí všimlo starého tuláka postávajícího na druhé straně cesty a zakřičelo: "Hele! hele! To je starej

Lazar! Teta říká, že je to starej Lazar, kterýho vzkřísil Ježíšek! Hele! Lazar! Lazar!"

Děti se nahnuly k rozbitému plotu. Starý tulák si je chvíli zlostně měřil a pak šel dál. Od země u jeho nohou se odrazil kámen.

"Hej, Lazare...!"

"Teta říká, že co Ježíšek vzkřísil, to vzhůru zůstane! Hele na něj! Ha! Pořád hledá panáčka, co ho vzkřísil. Teta říká..."

Další kámen dopadl za starcem. Neohlédl se. Stará žena klímala. Děti se vrátily ke svým hrám. Prašná bouře zesílila. Na druhé straně cesty, než stálo staré opatství, na střeše jedné budovy z hliníku a skla, stál mnich a ode-bíral vzorky větru. Měl na to vysavač, který polykal zaprášený vzduch a přefiltrovaný vítr odváděl do sacího otvoru kompresoru o patro níž. Nebyl už mladý, ale ještě nebyl ani ve středních letech. Krátké rudé vousy jako by měl nabitě elektřinou, protože na nich ulpívaly pavučiny a prach; chvílemi si je podrážděně prohrábl a jednou dokonce strčil bradu do ústí sací trubice. Nejdřív něco výbušně zamumlal a pak se pokřičoval.

Motor kompresoru zakašlal a zmlkl. Mnich vypnul vysavač, odpojil hadici, pak všechno odtáhl přes celou střechu k výtahu a naložil to do klece. V koutech se usadily prachové závěje. Zavřel dveře a stiskl tlačítko Dolů.

V laboratoři v nejvyšším patře pohlédl na měřič

kompresoru - ukazoval MAX NORM - zavřel dveře, svlékl si kutnu, vytřásl z ní prach, pověsil ji na věšák a přešel ji vysavačem. Pak došel k hluboké plechové výlevce na konci laboratorního stolu, pustil studenou vodu a počkal, až stoupne ke značce 200 DŽBÁNU. Pak ponořil do vody hlavu a spláchl prach z vlasů a vousů. Příjemně to studilo. Prskal a chrčela z něj voda. Zalétl pohledem ke dveřím. Bylo málo pravděpodobné, že by právě teď někdo přišel. Svlékl si spodní prádlo, vlezl do nádrže a s povzdechem a cvakajícími zuby se ponořil.

Najednou se otevřely dveře a vešla sestra Helena s tácem právě vybaleného skla. Překvapený mnich se ve vaně vztyčil.

"Bratře Jozue!" zaječela sestra. Půl tuctu kádinek se roztříštilo o podlahu.

S cáknutím, které postříkalo celou místnost, se mnich znovu posadil. Sestra Helena zakvokala, cosi zadrmolila, zavřísklá, odhodila tác na stůl a prchla. Jozue vyskočil z vany a hodil na sebe kutnu, osušováním a navlékáním prádla neztrácel čas. Ale když dorazil ke dveřím, sestra Helena už na chodbě nebyla pravděpodobně už byla venku z budovy, v půli cesty do kaple sester v boční lodi. Zahanbený mnich rychle dokončil své povinnosti.

Vysypal obsah vysavače a odebral vzorek prachu do ampulky. Tu pak donesl k laboratornímu stolu, zapojil sluchátka, podržel ampulku v odměřené vzdálenosti od detektoru počítače radioaktivity, sledoval hodinky a poslouchal.

Kompresor měl počítač vestavěný. Stiskl tlačítko označené NULOVÁNÍ, Otočné desítkové počítadlo přeskočilo na nulu a začalo znovu počítat. Po minutě

je zastavil a zapsal si hodnotu na hřbet ruky. Byl to především obyčejný vzduch, přefiltrovaný a stlačený, ale byl v něm závan něčeho dalšího.

Na zbytek odpoledne laboratoř zavřel. Sešel do pracovny v nižším patře, zapsal hodnotu do grafu na stěně, zhodnotil jeho udivující vzestup, pak sedl za stůl a zapojil videofon. Číslo volil po paměti, s pohledem upřeným na žalující graf na stěně. Obrazovka se rozzářila, ozvalo se pípnutí a obraz se zaostřil na opěradlo prázdného křesla za stolem. "Opat Zerchi," zabručel opat. "Ach, bratr Jozue. Právě jsem vám chtěl zavolat. Koupal jste se, že?"

"Ano, Vaše Ctihodnosti."

"Měl byste se aspoň začervenat!"

"Stalo se."

"Na obrazovce to nějak není vidět. Poslyšte. Na této straně dálnice máme před branami takovou tabuli. Všiml jste si jí, ne? Stojí tam: Ženy pozor! Nevstupujte dokud... a tak dál. Všiml jste si jí někdy?"

"Ovšem, Vaše Ctihodnosti."

"Přisahejte při této straně tabule."

"Jistě."

"Stydíte se za urážku sestřiny cudnosti. Já vím, že vám se jí nedostává. Poslyšte, vy snad nedokázete projít ani kolem jezírka, aniž byste do něj neskočil, tak jak jste přišel na svět, a nezaplaval si."

"Kdo vám to řekl, Vaše Ctihodnosti? Vlastně... jenom jsem se tak brouzdal."

"Aaano? No, nevádí. Proč mi voláte?"

"Chtěl jste, abych zavolał Spokane."

"Ano, vím. Udělal jste to?"

"Ano." Mnich se hryzl do kousku vyschlé kůže v koutku větrem rozpraskaných rtů a nervózně zmlkl.

"Mluvil jsem s otcem Leonem, Také si toho všimli."

"Zvýšení radiace?"

"To není všechno." Znovu zaváhal. Nechtělo se mu to vyslovit. Oznamit skutečnost jako by vždycky znamenalo dát jí plnější existenci.

"Tak copak?"

"Souvisí to s těmi seizmickými otřesy před několika dny. Přináší to z toho směru vysoké vzdušné proudy. Při uvážení všech okolností to vypadá jako spád z výbuchu megatunové ráže v malé výšce."

"Fíí!" vzdychl Zerchi a zakryl si oči rukou. "Luciferum ruisse mihi dicis?"

"Ano, Domne. Bojím se, že šlo o zbraň."

"Nemohla to být průmyslová nehoda?" Ne "

"Kdyby začala válka, tak bychom to přece věděli. Ilegální zkouška? Ale ne, ani to; kdyby jim šlo o zkoušku, mohli ji provést na odvrácené straně Měsíce nebo ještě líp na Marsu a nikdo by je nenačapal."

Jozue přikývl.

"Tak co ještě zbývá," pokračoval opat. "Ukázka? Hrozba? Výstražný výstřel?"

"Nic dalšího mě nenapadá."

"To by vysvětlovalo, proč je obrana v pohotovosti. A přesto ve zprávách není nic než dohady a odmítnutí komentovat. A z Asie mrtvolné ticho."

"Některý pozorovací satelit tu střelu přece musel ohlásit. Ledaže - neříká se mi to dobře, ale - ledaže by někdo přišel na to, jak s raketou kosmos-země proklouznout satelitu bez povšimnutí, dokud se nedostane na cíl."

"Je to možné?"

"Mluvílo se o tom, Otče opate."

"Vláda to ví. Vláda to musí vědět. Někteří to ví. A my se nedozvíme nic. Chrání nás před hysterií. Tak tomu říkají, ne? Blázní. Svět je padesát let v soustavné krizi. Padesát? Co to říkám? Je v soustavné krizi od začátku - ale posledního půl století se to nedá vydržet. A proč, pro lásku Boží? Co je to základní dráždivo, podstata napětí? Ideologie? Ekonomika? Populační tlak? Rozdílná kultura a víra? Zeptejte se deseti odborníků a dostanete deset odpovědí. A teď znovu Lucifer. Je snad tento druh od přírody šílený, bratře? A pokud se rodíme šílení, kde je nebeská naděje? Ve víře samé? Nebo ani tam ne? Promiň, Bože, tak jsem to nemyslel. Poslyšte, Jozue..."

"Prosím, Vaše Ctihodnosti?"

"Hned jak to tam zavřete, přijďte ke mně... Ten radiogram - musel jsem poslat bratra Patrika do města, aby jej nechal přeložit a poslat obvykle po drátě. Chci vás tu mít, až přijde odpověď. Víte, o co jde?"

Bratr Jozue zavrtěl hlavou.

"Quo peregrinatur grex u

Mnich zvolna ztratil barvu. "Má se uskutečnit?"

"Snažím se jen zjistit, jak se věci mají. S nikým o tom nemluvte. Vás se to pochopitelně bude týkat. Přijďte ke mně, až budete hotov."

"Jistě."

"Chris Hecum."

"Cum spiriHuo."

Spojení se přerušilo a obrazovka pohasla. Přestože v místnosti bylo teplo, Jozuemu naskočila husí kůže. Cívil z okna do předčasného šera plného prachu. Nedohlédl dál než k větrolamu u dálnice, kde se prašnou mlhou pohybovala světelná kola reflektorů projíždějící kolony nákladních aut. Po chvíli si všiml, že u brány, kde odbočka ústila na příjezdovou cestu se závorou, někdo stojí. Pokaždé, když šerem probleskla svatozář reflektorů, bylo siluetu postavy vidět jasně. Jozue se zachvěl.

Siluetu nezaměnitelně patřila paní Galesové. Nikoho jiného by při tak chabé viditelnosti poznat nemohl, ale tvar zahaleného hrbu na levém rameni a náklon hlavy doprava obrys jednoznačně připisovaly staré paní Galesové. Mnich zatahl závěsy a rozsvítil. Na staré ženě ho neodpuzovala její deformovanost; svět si zvykl podobné genetické výstřelky a hříčky přehlížet. Sám měl ještě jizvu na levé ruce, kde mu v dětství odstranili šestý prst. Ale právě v tu chvíli by na dědictví Diluvium Ignis nejraději zapomněl. Paní Galesová byla jedním z jeho nejnápadnějších dědiců.

Dotkl se glóbu na stole. Roztočil jej a před očima mu projel Tichý oceán a východní Asie. Kde? Kde přesně? Roztočil glóbus rychleji, znovu a znovu ho zlehka pleskal a svět se točil jako ruleta, rychleji a ještě rychleji, až se oceány a kontinenty slily. Sázejte, dámy a pánové. Kde? Palcem glóbus prudce zabrzdil, bankéři, vyplácej na Indii. Prosím, vezměte si to, madam. Byla to náhoda. Znovu glóbus roztočil, až osově úchytky začaly rachotit, "dny" letěly jako nejkratší okamžiky... Opačně, všiml si najednou. Kdyby se matka Gaia točila tímto směrem, Slunce a ostatní tělesa na obloze by vycházely na západě a zapadaly na východě. Obrátil by se tak čas? Jak řekl můj jmenovec: Nepostupuj, Slunce, k Gabaonu, ani ty, Měsíci, k údolí - šikovný trik, pomyslel si, dnes by se taky hodil. Zpátky, Slunce, et tu, Luna, recedite in orbitas rever-sas... A tak točil glóblem obráceně, jako by doufal, že napodobenina Země přesvědčí Chrona, aby vrátil čas.

Třetina z milionu otáček by mohla přetočit Zemi o dost dnů zpátky, aby se vrátila do Diluvium Ignis. Ještě lepší by bylo použít motor a přetočit ji zpátky k počátkům Člověka. Znovu ji zastavil palcem a opět to byla podivná náhoda.

Zůstával v pracovně a bál se jít "domů". "Doma" bylo jen přes dálnici, ve strašidelných síních těch věkovitých budov v jejichž zdech se ještě daly najít kameny pocházející z betonových sutin civilizace zaniklé před osmnácti stoletími.

Přejít dálnici do starého opatství bylo jako přenést se časem. Tady, v nových budovách ze skla a hliníku, byl technik za laboratorním stolem a události byly jen jevy pozorované s ohledem na to Jak, bez dotazování Proč. Na této straně cesty byl Luciferův pád pouze závěr vyvozený chladnou aritmetikou z cvakání počítače radioaktivity, z prudkého zhroupení pera seizmografu. Ve starém opatství přestával být technikem, tam byl Kristovým mnichem, knihákem a pamatovákem Leibowitzovy komunity. Tam by otázka stála: "Proč, Hospodine, proč?" Ale otázka již padla a opat řekl: "Přijďte ke mně."

Jozue vzal srolovanou přikrývku a uposlechl výzvy svého představeného. Aby se vyhnul setkání s paní Galesovou, použil podchod pro pěší; neměl čas na příjemnou konverzaci s dvouhlavou starou rajčatářkou.

25

Hráz utajení se provalila. Několik neohrožených malérových žehliček strhl běsnící příval s sebou; vynesl je z Texarkany na jejich venkovské ranče, odkud už nemohli nic komentovat. Jiní zůstali ve funkcích a horlivě se snažili nové trhliny ucpat. Ale spad jistých izotopů nesených větrem vynesl všeřikající heslo, které již znělo ulicemi a křičelo z palcových titulků: LUCIFER PADL.

Ministr obrany se v uniformě bez poskvrnky, s nerozmazaným make-upem a s nevzrušeným klidem opět postavil novinářskému bratrstvu; tentokrát přenášela tiskovou konferenci televize celé Křesťanské koalice.

REPORTÉRKA: Vaše Lordstvo vypadá tváří v tvář faktům klidně. V nedávné době bylo dvakrát porušeno mezinárodní právo, oba případy smlouva definuje jako válečné akty. Ministerstvo války to neznepokojuje?

MINISTR OBRANY: Jak dobře víte, madam, žádné ministerstvo války nemáme. A pokud vím, mezinárodní právo bylo porušeno jen jednou. Mohla byste mě informovat o tom druhém případě?

REPORTÉRKA: A o kterém nejste informován - o zničení Itu-Wanu nebo o varovném výstřelu nad Jižním Pacifikem?

MINISTR OBRANY (náhle upjatý): Madam, věřím, že se nechcete dopustit protistátního činu, ale vaše otázka podporuje, pokud jim přímo nedodává důvěryhodnosti, zcela vyhaná obvinění asijské strany, že takzvané zničení Itu-Wanu je důsledek naší, nikoli jejich zbraňové zkoušky!

REPORTÉRKA: Je-li tomu tak, můžete mě dát zavřít. Otázka vycházela ze zprávy z blízko východního neutrálního zdroje, který oznámil, že v případě zničení Itu-Wanu šlo o asijskou zbraňovou zkoušku, podzemní, která se vymkla kontrole. Stejný zdroj uvádí, že naše satelity itu-wanskou zkoušku zaznamenaly a okamžitě na ni odpověděly výstražnou střelou kosmos-země do oblasti jižně od Nového Zélandu. Ale když už jste o tom začal, bylo zničení Itu-Wanu důsledkem naší zbraňové zkoušky?

MINISTR OBRANY (s nucenou trpělivostí): Uznávám právo novináře na objektivitu. Ale naznačovat, že vláda Jeho Veličenstva by vědomě porušila...

REPORTÉRKA: Jeho Veličenstvo je jedenáctiletý chlapec a nazývat tuto vládu jeho vládou není pouze vyčpělý, ale také nečestný - a snad i laciný! - pokus přesunout odpovědnost za jednoznačné popření z vašich beder...

MODERÁTOR: Madam, omezte svůj projev na hlavní myšlenky...

MINISTR OBRANY: To nic! To nic! Madam, pokud musíte vynášet na světlo ta fantastická obvinění, máte mé jednoznačné ne. Takzvané zničení Itu-Wanu nezpůsobila naše zbraňová zkouška. Stejně tak nevím o žádném jiném jaderném výbuchu, k němuž by v poslední době došlo.

REPORTÉRKA: Děkuji.

MODERÁTOR: Myslím, že o slovo se hlásí redaktor Texarkanského pohledu ke hvězdám.

REDAKTOR: Děkuji. Rád bych se zeptal, Vaše Lordstvo, co se tedy stalo v Itu-Wanu?

MINISTR OBRANY: Žádní naši občané v té oblasti nejsou a neměli jsme tam žádné pozorovatele, neboť diplomatické vztahy byly v průběhu poslední světové krize přerušeny. Mohu proto vycházet jen z nepřímých důkazů a z té poněkud sporné zprávy z neutrální strany.

REDAKTOR: To je pochopitelné.

MINISTR OBRANY: Tak dobře. Soudím, že šlo o pod-povrchový jaderný výbuch - megatunové ráže - který se vymkl kontrole. Je vcelku jasné, že to byl nějaký pokus. Ať už šlo o zbraň nebo - jak uvádějí některé okrajové asijské "neutrální" zdroje - pokus o odklonění podzemní řeky, bylo to jednoznačně ilegální a sousední země se chystají podat protest u Světového soudního dvora.

REDAKTOR: Hrozí válka?

MINISTR OBRANY: Osobně si to nemyslím. Ale jak víte, jisté vyčleněné jednotky naší armády jsou k dispozici Světovému soudnímu dvoru k prosazování jeho rozhodnutí, je-li to nutné. Nevidím takovou nutnost, ale nemohu mluvit za soudní dvůr.

PRVNÍ REPORTÉR: Ale Asijská koalice pohrozila bleskovým totálním úderem proti našim kosmickým stanicím, pokud soud nepodnikne něco proti nám. Co když soudní dvůr bude jednat pomalu?

MINISTR OBRANY: Žádné ultimátum doručeno nebylo. Podle mého názoru byla tato hrozba určena asijskému obecnstvu jako zástěrka jejich chyby v Itu-Wanu.

REPORTÉRKA: Jak jste na tom s důvěrou v Mateřství dnes, lorde Ragelle?

MINISTR OBRANY: Doufám, že Mateřství má ve mě přinejmenším stejně pevnou důvěru, jako mám já v Mateřství.

REPORTÉRKA: Jsem přesvědčena, že minimálně tolik si jí zasloužíte.

Tisková konference přenášena spojovým satelitem vzdáleným dvaadvacet tisíc mil od Země pokrývala většinu západní polokoule mihotavým signálem VHF, který doručoval na ploché nástěnné obrazovky obyčejných lidí všechny podobné zprávy. Jeden z nich, opat Zerchi, vypnul televizor.

Chvilí přecházel po pokoji, čekal na Jozueho a snažil se nemyslet. Ale brzy pochopil, že 'nemyslet' prostě nejde. Opravdu jsme bezmocní? Je nám souzeno opakovat to znovu a znovu? Nemáme jinou volbu, než hrát roli Fénixe v nekonečném sledu vzestupů a pádů? Asýrie Babylon, Egypt, Řecko, Kartágo, Řím, říše Karla Velikého a říše osmanská. Země obrácená v prach a zoraná solí. Španělsko, Francie, Británie, Amerika - spálené do zapomnění staletí. Znovu, znovu a zas.

Je nám souzeno, Hospodine, být připoutáni ke kyvadlu toho našeho šíleného hodinového stroje, a nedokázat jeho chod zastavit?

Tentokrát nás jeho kyv přenesl rovnou do zapomnění, pomyslel si.

Pocit zoufalství ho ale rychle opustil, když mu bratr Pat doručil další telegram. Opat jej roztrhl, jediným pohledem jej přelétl a rozesmál se. "Bratr Jozue tu ještě není, bratře?"

"Čeká venku, ctihodný Otče."

"Pošlete ho dovnitř."

"A, bratře, zavírete ty dveře a zapnete tlumič zvuku. Pak si přečtete toto."

Jozue pohlédl na první telegram. "Odpověď z Nového Říma?"

"To přišlo dnes ráno. Ale nejdřív zapnete ten tlumič. Musíme si o něčem pohovořit."

Jozue zavřel dveře a stiskl vypínač na stěně. Skryté reproduktory na protest krátce zakvílely. Když kvílení ustalo, akustika místnosti se rázem změnila.

Dom Zerchi mu pokynul ke křeslu a Jozue si mlčky přečetl první telegram.

"...Nepodnikejte nic, co by mělo jakoukoli spojitost s Quo peregrinatur grex," přečetl nahlas.

"Budete muset křičet, když je to zapnuté," řekl opat a ukázal na tlumič. "Co jste říkal?"

"Jen jsem to četl. Takže plán je zrušen?"

"Počkejte s tou úlevou. Tohle přišlo odpoledne." Opat před něj hodil druhý telegram.

NA PŘEDCHOZÍ POKYN S TÍMTO DATEM NEBERTE ZŘETEL. OKAMŽITĚ OŽIVIT "QUO PEREGRINATUR" NA ŽÁDOST SVATÉHO OTCE.

PŘIPRAVTE TÝM TAK, ABY SE MOHL DO TŘÍ DNŮ VYDAT NA CESTU.

ČEKEJTE S ODJEZDEM NA TELEGRAFICKÉ POTVRZENÍ. HLASTE JAKÉKOLI MEZERY V TÝMOVÉ ORGANIZACI. ZAHAJTE PODMÍNEČNOU REALIZACI PLÁNU.

ERIK KARDINÁL HOFFSTRAFF, APOŠT. VIKÁŘ, EXTRATER. PROVINCIAE

Mnichova tvář ztratila barvu. Vrátil telegram na stůl a opřel se, rty pevně sevřené.

"Víte, co je to Quo peregrinatur? u

"Vím co to je, ale ne do podrobností."

"Na počátku byl úmysl vyslat několik kněží s kolo-nizační skupinou směřující k Alfě Kentaura. Ale sešlo z toho, protože kněze může vysvětit pouze biskup a po první generaci by bylo třeba poslat další kněze a tak dále. Otázka se scvrkla na dohady kolem toho, jestli kolonie přežijí a pokud ano, zda by měla být podniknuta opatření, která by na kolonizovaných planetách zajistila apoštolskou poslušnost bez pomoci Země. Víte, co by to znamenalo?"

"Asi poslat přinejmenším tři biskupy."

"Ano, a to vypadalo trochu hloupě. Všechny ko-lonizační skupiny byly poměrně malé. Ale během poslední světové krize se z Quo peregrinatur stal nouzový plán na zachování církve, kdyby na Zemi došlo k nejhoršímu. Loď máme."

"Kosmickou loď?"

"Nic menšího. A máme posádku, která je schopná s ní letět."

"Kde?"

"Přímo tady."

"Tady v opatství? Ale kdo..." Jozue se zarazil. Jeho obličej zbledl ještě víc než předtím. "To ne, Domne, mám zkušenosti jen s orbitálními nosiči, ne s mezihvězdnými kosmickými korábí! Než Nancy zemřela a já se dal k cisterci..."

"To všechno vím. Jsou tu další, kteří zkušenosti

mají. Znáte je. Dokonce kolují vtípy o tom, kolik bývalých kosmonautů učilo povolání k našemu řádu. Samozřejmě to není náhoda. Nevzpomínáte si, jak se vás vyptávali na zkušenosti z kosmu, když jste byl po-stulant?"

Jozue přikývl.

"Určitě si pamatujete také otázku, zda byste byl ochoten letět do kosmu znovu, kdyby vás o to řád požádal."

"Ano."

"Pak jste nemohl tak úplně nevědět, že jste ke Quo peregrinaturu podmíněně předurčen, kdyby k realizaci někdy došlo, ne?"

"Já... myslím, že jsem se toho obával, Vaše Ctihodnosti."

"Obával?"

"Tužil jsem to, tak bych to měl říct. A trochu jsem se bál, protože jsem doufal, že zbytek života strávím v řádu."

"Jako kněz?"

"To... vlastně jsem se ještě nerozhodl."

"Quo peregrinatur vás daného slibu nezbaví a nebude znamenat ani opuštění řádu."

"Řád poletí taky?"

Zerchi se usmál. "A Memorabilia s ním."

"Všechno... Aha, myslíte na mikroúlmech. Kam?"

"Kolonie Kentaur."

"Jak dlouho budeme pryč, Domne?"

"Jestli poletíte, tak se zpátky nikdy nevrátíte."

Mnich zalapal po dechu. Cívil na ten druhý telegram, jako by ho vůbec neviděl. Škrábal se ve vousech a vypadal omráčeně.

"Tři otázky," řekl opat. "Neodpovídejte hned, ale

začněte o nich přemýšlet a přemýšlejte usilovně. První - jste ochoten letět? Druhá - cítíte povolání být knězem? Třetí - jste ochoten skupinu vést? A když říkám ochoten, nemyslím 'ochoten poslušností'; myslím dělat to s nadšením, nebo aspoň ochotně. Rozmyslete si to. Máte na to tři dny."

Moderní změny se na budovách starého kláštera podepsaly jen několika výpady. Aby zůstaly ušetřeny zásahů netrpělivější architektury, rozrůstalo se opatství mimo hradby a dokonce až za dálnici - často i za cenu pohodlí. Starý refektář byl kvůli prohnuté střeše ponechán osudu a do nového se muselo přes cestu. Nepohodlí aspoň trochu zmírňoval podchod, kterým se mniši každý den k jídlu ubírali.

Dálnice, několik století stará, ale nedávno rozšířená, byla tatáž cesta, kterou používala barbarská vojska, poutníci, sedláci, za osly zapražené povozy, kočovníci, divocí jezdci z východu, děla, tanky a desetitunové nákladáky. Provoz na ní houstl a řídil podle času a ročního období. Kdysi dávno, hodně dávno, měla šest pruhů a automatizovaný provoz. Pak provoz ustal, vozovka popraskala a po občasných deštích tu a tam prorazila trhlinami tráva. Obyvatelé pouště si stavěli z jejího rozbitého betonu domy a barikády. Eroze z ní udělala pouštní stezku divočinou. Teď tu bylo šest pruhů a automatický provoz jako dřív.

"Dnes je provoz slabý," poznamenal opat, když vyšli ze staré hlavní brány. "Přejdeme přes cestu. V tunelu bude po té

prašné bouří dusno. Nebo se vám nechce uskakovat před nákladáky? "

"Půjdeme přes," souhlasil bratr Jozue.

Kolem se bezhlavě řítily nákladní auta na nízkých

podvozcích, se slabými reflektory (sloužícími stejně jen pro výstrahu) pneumatiky kvičely, turbíny sténaly. Talířové antény sledovaly silnici a magnetická čidla se držela ocelových vodičích pásů ve vozovce, takže auta, řítící se po růžové, světlélující řece masného betonu, měla spolehlivé vedení. Jako ekonomické krvinky v tepně lidstva, valila se monstra svou cestou a nevěšmala si dvou mnichů, kteří před nimi uskakovali z jednoho pruhu do druhého. Nechat se srazit jedním znamenalo nechat se přejíždět jedním nákladákem za druhým, dokud zploštělý otisk na vozovce nenajde a neuklidí bezpečnostní hlídka. Autopilotova čidla si lépe všímala hmoty z kovu než hmoty z masa a kostí.

"Byla to chyba," řekl Jozue, když se ocitli na dělicím ostrůvku a zastavili se, aby popadli dech. "Podívejte se, kdo tam stojí."

Opat se chvíli díval naznačeným směrem a pak si zatřukal na čelo. "Paní Galesová! Úplně jsem zapomněl, že na mě bude číhat. Prodala rajčata sestrám v refektáři a teď půjde zase po mně."

"Po vás? Stála tam i včera v noci a přede mnou. Myslel jsem, že čeká, až ji někdo sveze. Co vám chce?"

"Vlastně nic. Když prodávala rajčata sestrám," vzala je na hůl a to, co má navíc, mi teď dá na chudé. Je to takový rituál. Ale ten mi nevadí. Zlé je to, co přijde potom. Uvidíte."

"Nevrátíme se? "

"A ublížíme jejím citům? Hloupost. Stejně už nás viděla. Pojdte."

Znovu se vnořili do řídkého proudu nákladáků.

Dvouhlavá žena a její šestinožý pes čekali s prázdným košem u nové brány. Žena psovi tiše zpívala. Pes měl čtyři nohy zdravé, a pár, který byl navíc, se mu

nečinně klímal po bocích. Pokud šlo o ženu, jedna její hlava byla stejně zbytečná jako ty psí nohy navíc. Byla malá, andělská, ale nikdy neotvírala oči. Nebylo na ní vidět, že by se podílela na dýchání nebo chápání. Neužitečně visela na rameni, slepá, hluchá, nemá, živá jen vegetativně. Možná jí chyběl mozek, protože nejevila žádné známky nezávislého vědomí nebo osobnosti. Druhá tvář byla stará a vrásčitá, ale nadbytečné hlavě dětské rysy zůstávaly, i když byla ošlehaná vytrvalým větrem a opálená pouštním sluncem.

Když přišli blíž, stařena se uklonila a pes se zavrčením couvl.

"Brej večír, Otče Zerchi," protáhla, "krásnej večír přeju - a vám taky, bratře."

"Zdravíčko, paní Galesová..." Pes zaštěkal, naježil se, vycenil zuby, jako by chtěl kousnout, a dal se do divokého tance, při němž se přitočil opatovi k nohám. Paní Galesová svého miláčka pohotově přetáhla košem. Zuby se zahryzly do koše a pes se po své paní ohnal. Paní Galesová si ho košem držela od těla. Když několikrát dostal, až to zadunělo, vzdal to a s vrčením si sedl do brány.

"Priscilla je dnes v rozverném náladě," konstatoval vlídně Zerchi. "Nebude mít štěňata?"

"Sím prominou, důstojný pane," vyhrkla paní Galesová, "to ona ne, že je březí, sper ji ďas! za to může ten můj chlap. Von to ubohý štěňátko uhranul, tak je to, a - pro lásku čarodějnou - vona se teď všeho bojí. Sím prominou, důstojný pane, že tak zlobí." "Nic se nestalo. Sbohem, paní Galesová." Ale uniknout nebylo tak snadné. Stařena popadla opata za rukáv a její bezzubá ústa vykouzila neodolatelný úsměv.

"Minutku, Otče, jenom minutku pro starou rajčatářku kdyby měli."

"Ale ovšem. Rád vás..."

Jozue se na opata nenápadně ušklíbl a šel vyjednávat se psem o právu cesty. Priscilla si ho prohlížela se zjevným pohrdáním.

"Tu maj, Otče, tu maj," mlela paní Galesová, "vezmou si trochu do kasičky. Tu..." Mince cinkaly a opat protestoval.

"Ne, to nejde, vezmou si to, vezmou si to," naléhala. "Já vím, co dycky říkám, ale to je. v rozčilení! Ale já nejsem tak chudá, jak by si o mně mohli myslet. A oni konaj dobro. Jestli si to nevezmou, vezme si to ten můj chlap ničemná a tomu to špatně poslouží. Tu maj - prodala jsem rajčátka, za dobrou cenu, na týden mám nakoupino a taky cosi pro Ráchel. Udělej mi radost a vezmou si to, tu maj."

"To je od vás velice..."

"Gfr haf!" ozvalo se autoritativně z brány. "Grr-haf! Raf! Raf! VrrrrrÁÁFF!" a potom rychlá série bafám, ňafání a vytí ustupující Priscilly.

Jozue se vrátil s rukama v rukávech.

"Snad vás nezranila? "

"Grrhaf!" řekl mnich.

"Propána, co jste jí provedl?"

"Grrhaf!" zopakoval bratr Jozue. "Raf! Raf! VrrrrrÁÁFF!" - a pak vysvětlil: "Priscilla věří na vlkodlaky. To kňučela ona. Brána je volná."

Pes zmizel, ale paní Galesová znovu popadla opata za rukáv. "Ještě minutku, Otče, pak už jich nebudu zdržovat. Chtěla jsem s níra mluvit kvůli malé Ráchel. Je čas myslet na to, jak ji pokřtít, a tak jsem jich chtěla poprosit, jestli by nebyli tý lásky..."

"Paní Galesová," skočil jí opat vlídně do řeči, "zajděte za vaším farním knězem. O takové věci by se měl starat on, ne já. Já nemám farnost - pouze opatství. Promluvte si s otcem Selem od svatého Michala. Náš kostel dokonce ani nemá křtitelnicí. Ženy tam smí jen na tribunu."

"Kaple sester má křtitelnicí a ženy můžou..." "To přísluší otcí Selovi, mně ne. Musí to být zapsáno ve vaší farnosti. Jen v naléhavém případě bych..." "Ano, ano, to já vím, ale s otcem Selem sem mluvila. Vzala sem Ráchel k němu do kostela a ten blázen, že prý se jí nedotkne."

"On odmítl Ráchel pokřtít?" "Tak, tak, říkám, že je to blázen." "Mluvíte o knězi, paní Galesová, a o žádném bláznovi, dobře ho znám. Musel mít pro to důvody, když odmítl. Jestli s jeho důvody nesouhlasíte, najdete si někoho jiného - ale ne klášterního kněze. Zkuste to třeba u pastora od svaté Markéty." "Ano, to sem taky zkoušela..."

A spustila litanii, která slibovala být dlouhým výčtem šarvátek za pokřtění Ráchel. Mniši zpočátku trpělivě naslouchali. Pak Jozue, který se na ni díval, uchopil opatovu ruku nad loktem a začal do ní zarývat prsty, až sebou Zerchi pro bolest cukl a volnou rukou mu prsty odtrhl.

"Co to děláte?" zašeptal, ale pak si všiml mnichova výrazu. Jozua na stařeně visel očima, jako by to byl bazilišek. Zerchi sledoval jeho pohled, ale ničeho neobvyklého si nevšiml; přespočetnou hlavu zakrýval jakýsi závoj, ale tu musel bratr Jozue vidět už nejdnou.

"Je mi líto, paní Galesová," přerušil ji Zerchi, jakmile jí došel dech, "opravdu už musím jít. Mohu vám

slíbit, že se za vás u otce Sela přimluví, ale to je vše, co je v mých silách. Určitě se ještě uvidíme."

"Děkuji poníženě a prosím za prominutí, že jsem jich zdržela."

"Sbohem, paní Galesová."

Prošli bránou a vydali se k refektáři. Jozue se několikrát udeřil dlaní do spánku, jako by chtěl něco sklepnout zpátky na místo.

"Proč jste na ni tak civěl?" zeptal se opat. "Připadalo mi to nevhodné."

"Vy jste si toho nevšiml?"

"Čeho jsem si měl všimnout?"

"Tak to jste si nevšiml. Ale... nechme to být. Kdo je to, ta Ráchel? Proč to dítě nechtějí pokřtít? To je její dcera?"

Opat se smutně usmál. "Paní Galesová to tvrdí. Ale je sporné, jestli Ráchel je dcera, sestra - nebo pouze výrůstek, který nosí na rameni."

"Ráchel - je ta druhá hlava?"

"Nekřičte tak. Ještě by nás mohla slyšet."

"Ona ji chce dát pokřtít?"

"A dost na to spěchá, nezdá se vám? Je tím úplně posedlá."

Jozue mávl rukou. "Jak se řeší takové případy?"

"Nevím a nechci vědět. Jsem vděčný nebesům, že rozhodnutí není na mně. Kdyby to byla obyčejná siamská dvojčata, bylo by to snadné. Ale nejsou. Pamětníci říkají, že Ráchel nebyla, když se paní Galesová narodila."

"Vesnické povídky!"

"Snad. Ale někteří jsou ochotni na to přísahat. Kolik duší má stařena s hlavou navíc - hlavou, která 'prostě vyrostla'? Z takových věcí mají vředy ti na vysokých místech, synu. Proč jste na ni tak civěl a málem mi uštípl ruku?"

Mnich s odpovědí nepospíchal. "Usmála se na mě," řekl nakonec.

"Kdo?"

"Ta navíc, uť - Ráchel. Usmála se. Myslím, že se probouzí."

Opat ho zastavil, než vešli do refektáře, a zvědavě se na něj podíval.

"Usmála se," opakoval mnich upřímně.

"To se vám zdálo."

"Jistě, Vaše Ctihodnosti."

"Tak se tvařte, jako by se vám to zdálo."

Bratr Jozue se o to pokusil. "Nejde to," přiznal.

Opat nasypal mince od stařeny do kasičky na chudé. "Pojďme dovnitř," řekl.

Nový refektář byl funkční, akusticky řešený, baktericidně osvětlený a leskl se chromem. Ty tam byly kouřem začazené kamenýr lojové lampy, dřevěné misky a ve sklepe uzrálé sýry. Nebýt zasedacího pořádku ve tvaru kříže a řady soch podél jedné stěny, vypadalo by to tam jako v závodní jídelně. Atmosféra se změnila, jako ostatně v celém opatství. Po staletích zápasů o zachování zbytků kultury dávno mrtvé civilizace mniši přihlíželi vzestupu civilizace nové, mocnější. Staré úkoly byly splněny, nové nalezeny. Minulost byla uctívána a vystavována ve skleněných vitrínách, ale nebyla současností. Uprostřed lomu těžkého průmyslu a vysokého, tichého kvílení konvertorů kosmického pohonu se řád přizpůsobil dobře, věku uranu, oceli a raketové techniky. Přizpůsobil se - přinejmenším na povrchu.

"Accedite ad eum," zapěl lektor.

Zástupy v kutnách při čtení neklidně přešlapovaly. Jídlo se neobjevovalo. Na stolech chybělo nádobí. Večere byla odložena. Na organismu, jehož buňkami byli lidé, komunitě, jejíž život překlenul sedmdesát generací, bylo toho večera patrné napětí, jako by cítila, že dnes večer něco chybí, jako by si vlastní přirozeností uvědomovala to, co zatím vědělo pouze několik v jejich řadách. Byl to organismus, který žil jako jedno tělo, modlil se a pracoval jako jedno tělo a chvílemi jako by nabýval mlhavé vědomí, které naplňovalo všechny jeho členy a šeptalo sobě i druhým v lingua prima, dětském jazyce druhu. Možná k napětí přispělo nejen nečekané odložení jídla, ale i septanda o zkoušce na vzdálené protiraketové základně.

Opat si zaklepáním vyžádal klid a pak pokynul otcí Lehymu, svému převorovi, ke kazatelně. Než převor promluvil, bylo na něm vidět, že se trápí.

"Všechny nás mrzí," spustil nakonec, "když občas musíme porušit klid života v rozjímání zprávami z okolního světa.

Ale nesmíme zapomínat, že jsme tu proto, abychom se modlili za svět a jeho záchranu, jakož i za naši vlastní. Obzvláště teď by svět mohl modlitby potřebovat." Odmlčel se a zalétl pohledem k opatovi.

Zerchi přikývl.

"Lucifer padl," řekl kněz a zarazil se. Stál tam a klopil oči na kazatelnu, jako by náhle oněměl.

Zerchi vstal. "To je závěr, k němuž došel bratr Jozue" promluvil. "Regentská rada Atlantické konfederace neoznámila nic, co by stálo za řeč. Dynastie nevydala žádné prohlášení. Víme o málo víc, než jsme věděli včera, kromě toho, že Světový soudní dvůr svolává mimořádné zasedání a lidé na ministerstvu vnitra mají pilno. Obrana je v pohotovosti. I nás se to dotkne, ale neznepokojujte se. Otče...?"

"Děkuji, Domne," řekl převor, jemně jako by se navrátil hlas, když se dom Zerchi znovu posadil. "Otec opat mě požádal, abych vám sdělil následující:

Za prvé: v dalších třech dnech se budeme před matutinou modlit k Panně Marii, aby nám zachovala mír.

Za druhé: všeobecné instrukce civilní obrany pro případ úderu z kosmu nebo raketového poplachu jsou k dispozici na stole u vchodu. Každý si je tam může vzít. I když jste je už četli, přečtěte si je znovu.

Za třetí, v případě, že bude vyhlášen poplach, bratři, které teď přečtu, se budou neprodleně hlásit na nádvoří Starého opatství pro zvláštní instrukce. Když nebude vyhlášen poplach, ti bratři se tam budou hlásit stejně, a to pozítří ráno hned po matutině a laudes. Čtu jména: Jozue, Christopher, Augustin, James, Samuel..."

Mniši poslouchali, napjatě, ale tiše, bez prozrazení emocí. Jmen bylo celkem dvacet sedm, mezi nimi žádní novici.

Některá patřila známým vědcům, byli tam i správce a kuchař. Na první poslech to mohlo vypadat jako jména vytažená z klobouku. Když bratr Lehy seznam dočetl, někteří bratři se po sobě zvědavě dívali.

"Tato skupina se zítra po primě dostaví na ošetřovnu na úplnou zdravotní prohlídku," uzavřel převor. Otočil se a tázvě pohlédl na Zerchiho. "Domne?"

"Ano, ještě jednu věc," řekl opat a přistoupil ke kazatelně. "Bratři, nepovažujte za nezvratné, že bude válka.

Připomeňme si, že Lucifer je tu s námi - tentokrát - téměř dvě stě let. A padl pouze dvakrát, o ráži ani ne megatonové. Všichni víme, co by se mohlo stát,

kdyby byla válka. Ještě jsme se nezabavili genetické degenerace, která nás provází od posledního pokusu člověka o vyhlazení sebe sama. Tenkrát, v době svatého Leibowitze, možná nevěděli, co by následovalo. Nebo i věděli, ale nevěřili tomu, dokud to nezkusili - jako dítě, které ví, co může udělat nabitá pistole, ale ještě nikdy nestisklo kohoutek. Ještě neviděli miliardu mrtvol. Neviděli mrtvě narozené, znetvořené, odlidštěné, slepé. Neviděli šílenství, vraždění a nepřčetné ničení. Tak to udělali a uviděli.

Ted' - ted' - to monarchové, prezidenti a prezidia vědí - s naprostou jistotou. Vidí to na dětech, které plodí a posílají do ústavů pro deformované. Vědí to a udržují mír. Ne sice Kristův mír, ale mír, který za tolik staletí narušily jen dva válečné incidenty - až donedávna. Mají trpkou jistotu. Synové moji, nemohou to udělat znovu. Jedině rasa šilenců by to mohla udělat znovu..."

Zarazil se.

Někdo se usmál. Byl to jen nepatrný úsměv, ale v moři vážných tváří byl nápadný jako mrtvá moucha v míse smetany.

Dom Zerchi se zachmuřil. Úšklebek na starcově tváři zůstal. Seděl u "žebráckého stolu" spolu se třemi dalšími poutníky - starý muž s jezatými vousy, na bradě místy zažloutlými. Místo kabátu měl na sobě pytel z rezného plátna s otvory pro ruce. Stále se na Zerchiho usmíval. Vypadal jako deštěm ošlehaná skála, kandidát na omývání o Zeleném čtvrtku. Zerchiho napadlo, že chce třeba vstát a svým hostitelům něco říct - nebo po nich hodit misku na ryby? - ale bylo to jen zdání, které měl na svědomí ten úsměv. Rychle zapudil pocit, že ho už někde viděl. Dopověděl, co chtěl říct. Cestou na místo se zastavil. Žebrák na svého hostitele přátelsky kývl. Zerchi šel blíž.

"Kdo jste, jestli se smím zeptat? Nepotkal jsem vás už někde?"

"Cože?"

"Lazar shemi," zopakoval žebrák.

"Obávám se, že..."

"Tak mi říkejte Lazar," řekl stařec a zasmál se.

Dom Zerchi zavrtěl hlavou a šel dál. Lazar? Krajem kolovaly jakési babské řeči - ale to byl přece falešný mýtus.

Vychovaný Kristem a přitom ne křesťan, říkalo se. Nemohl se zbavit dojmu, že starce odněkud zná.

"Ať přinesou chléb k požeňnutí," zvolal, a tak ukončil odklad večeře.

Po modlitbách znovu zabloudil očima k žebráckému stolu. Stařec právě ovíval polévku jakýmsi slaměným kloboukem.

Zerchi pokrčil rameny a večeře začala v hlubokém tichu.

Kompletář, noční modlitba, tu noc zněl mimořádně těžce.

Bratr Jozue po něm spal špatně. Opět se mu zdálo o paní Gralesové. V tom snu byl chirurg, který si nabrousil nůž a řekl:

"Ta deformace musí pryč, než začne být zhoubná." A Rachel otevřela oči a pokusila se na Jozueho promluvit, ale slyšel ji jen chabě a nerozuměl vůbec.

"Právě já jsem ta výjimka," jako by říkala. "Já neoprávněné zajetí. Jsem."

Nedávalo mu to smysl, ale chtěl ji zkusit zachránit.

Jenže v cestě jako by mu stála nějaká pružná skleněná zeď. Zarazil se a snažil se odečítat ze rtů. Jsem, jsem...

"Jsem Neposkvřené početí," pošeptal sen.

Snažil se proniknout nějak tím pružným sklem a zachránit ji před nožem, ale už bylo pozdě. Pak byla všude spousta krve. Procítl z toho rouhavého těžkého snu s mrazením v zádech. Chvilí se modlil, ale jakmile znovu usnul, paní Gralesová se vrátila.

Byla to těžká noc, noc, která patřila Luciferovi. Byla to noc, kdy Atlantik zaútočil na asijské kosmické stanice.

Pak přišla rychlá pomsta a zaniklo dávné město.

26

"Hovoří Stanice nouzového vysílání," oznamoval hlasatel, když další den ráno po matutině vstoupil Jozue do opatovy pracovny.

"Přinášíme vám poslední zprávy o šíření spadu po nepřátelském raketovém úderu na Texarkanu..."

"Poslal jste pro mne, Domne?"

Zerchi mu pokynul, aby mlčel, a ukázal na křeslo. Jeho tvář byla strhaná a bezkrevná, ocelově šedá maska ledového sebeovládání. Jozuemu se zdálo, jako by se scvrkla, jako by přes noc zestárla. Chmurně poslouchali hlas, který ve čtyřskundových intervalech sílil a mizel, jak se jednotlivé vysílače střídaly, aby znesnadnily práci nepřátelským zaměřovacím systémům.

"... ale nejdříve zpráva, kterou právě vydalo vrchní velitelství. Královská rodina je v bezpečí. Opakuji: je potvrzeno, že královská rodina je v bezpečí. V době, kdy nepřítel udeřil, regentská rada ve městě údajně nebyla. Mimo zničenou oblast nebyly hlášeny žádné občanské nepokoje a žádné se neočekávají.

Světový soudní dvůr vydal rozkaz k zastavení palby a suspendační výnos, který zahrnuje rozsudek smrti pro odpovědné vládní představitele obou stran. Vzhledem k suspendaci je možné rozsudek vykonat pouze v případě neuposlechnutí výnosu. Obě strany zaslaly soudu okamžité uznání rozkazu a je proto velmi pravděpodobné, že konflikt skončil několik hodin poté, co jako preventivní útok na jistá ilegální kosmická zařízení začal. Kosmické sbory Atlantické konfederace včera v noci podnikly překvapivý úder na tři utajená asijská raketová síla umístěná na odvrácené straně Měsíce a zcela zničily nepřátelskou kosmickou stanici známou jako součást naváděcího systému střel kosmos-země. Čekalo se, že nepřítel povede odvetný úder proti našim vojenským zařízením v kosmu. Barbarský útok na naše hlavní město byl aktem zoufalství, který nikdo nepřepokládal.

Zvláštní zpravodajství: naše vláda právě oznámila, že je ochotna přistoupit na desetidenní příměří, pokud nepřítel bude souhlasit s okamžitým setkáním ministrů zahraničí a vojenských velitelů na Guam. Očekává se, že nepřítel návrh přijme."

"Deset dní," zaúpěl opat. "To nám nedává dost času."

"Asijské stanice nadále tvrdí, že nedávná termojaderná katastrofa v Itu-Wanu, která způsobila osm-desátitisícové ztráty na životech, byla dílem zbloudilé atlantické střely, takže zničení Texarkany byla přiměřená odplata..."

Opat prudkým pohybem vypnul přijímač. "Kde je pravda?" zeptal se tiše. "Čemu máme věřit? A záleží na tom vůbec? Když se na masovou vraždu odpovídá masovou vraždou, na násilí násilím, na nenávist nenávistí, nemá skoro smysl se ptát, či sekera byla krvavější. Zlo na zlo a pod tím další zlo. Dá se ta naše 'preventivní akce' v kosmu nějak ospravedlnit? Jak to máme vědět? To, co udělali oni, se určitě ospravedlnit nedá - nebo dá? Víme jen to, co nám říká ta věc, a ta je závislá. Asijské stanice musí říkat to, co nejméně popudí jejich mocné; naše musí říkat to, co nejméně popudí naši skvělou, vlastenecky naladěnou chátu, a to je náhodou přesně to, co chce stejně říct vláda, takže kde je rozdíl? Pro Boha svatého, jestli to opravdu hodili na Texarkanu, musí tam být půl milionu mrtvých. Případám si, jako bych říkal slova, která jsem nikdy ani neslyšel. Ropuší trus. Ježibabí hnus. Snět duše. Věčné hnutí mozku. Rozumíte mi, bratře? A Kristus dýchal stejně páchnoucí vzduch jako my; jak pokorný majestát našeho Všemohoucího! Jak nekonečný smysl pro humor - že On se stal jedním z nás! - Vládce všehomíra přibitý na kříž jako židovský Schlemiel podobnými jako jsme my. Lucifer byl prý svržen za to, že odmítal uctívat Ztělesněné Slovo; z toho je vidět, že Satanovi musí úplně chybět smysl pro humor! Bůh Jákobův, dokonce i Kainův! Proč to dělají znovu a znovu?"

Promiňte, mluvím z cesty," dodal, ani ne tak k Jozuemu jako spíš k dřevěné sošce svatého Leibowitze, která stála v koutě pracovny. Byla to stará práce, velmi stará. Kterýsi dřívější představený opatství ji poslal do sklepního skladiště, aby tam stála v prachu a přitíni. Dřevo začalo trouchnivět, jarní vlákna zmizela a zůstala letní, takže obličej byl hluboce zvrásněný. Svatý se lehce uštěpačně usmíval. Právě kvůli tomu úsměvu jej Zerchi vytáhl ze zapomnění.

"Všiml jste si včera večer toho starého žebráka v refektáři?" zeptal se poněkud od věci a dál si zvědavě prohlížel úsměv sochy.

"Nevšiml, Domne. Proč?"

"To nic, to se mi stejně jenom zdá." Dotkl se hro"

mádky otepí, na níž dřevěný mučedník stál. Tam teď stojíme všichni, pomyslel si. Na velké hranici minulých hříchů. Některé jsou i mé. Mé, Adamovy, Herodovy, Jidášovy, Hanneganovy, mé. Všechny. Vrcholem je vždy státní kolos, halící se do pláště božství a smetený hněvem nebes. Proč? Křičeli jsme přece dost hlasitě - národy mají Boha poslouchat stejně jako lidé. Císař má být Boží strážník a ne Jeho zplnomocněný zástupce, jeho dědic. Všem dobám, všem národům: "Každý, kdo povyšuje národ, stát, nebo určitou formu státu, nebo vykonavatele moci, každý, kdo tyto pojmy staví nad jejich běžnou hodnotu a zbožňuje je jako modly, narušuje a křiví řád světa, jak jej naplánoval a stvořil Bůh..." Kdo to řekl? Pius XI., před osmnácti stoletími, napadlo ho, ale jistý si nebyl. Když císař dostal prostředky ke zničení světa, nebyl již prohlášen bohem? Pouhým souhlasem davu - stejné lůzy jako byla ta, která volala: "Non habemus regem nisi cae-sarem," když stála proti Němu, Ztělesněnému Bohu, vysmívanému a špiněnému. Stejně lůzy, která umučila Leibowitze...

"Znovu se ukazuje císařova božskost."

"Prosím, Domne?"

"To nic - jsou už bratři na nádvoří?"

"Když jsem šel kolem, byla jich tam asi polovina. Mám se jít podívat?"

"Běžte. A pak se vraťte. Musím vám něco říct, než půjdeme za nimi."

Než se Jozue vrátil, opat vytáhl z trezoru ve stěně dokumentaci Quo peregrinatur. "Přečtěte si shrnutí," řekl mnichovi.

"Prohlédněte si organizační schéma a přečtěte si procedurální osnovu. Zbytek si budete muset podrobně prostudovat později."

Zatímco Jozue četl, komunikátor hlasitě zabzučel.

"Ctihodného Otce Jethraha Zerchiho, opata, prosím," zadrmolil hlas robotického operátora.

"Prosím."

"Pilný telegram od sira Erika kardinála Hoffstraffa z Nového Říma. Doručovací služba v tuto hodinu nefunguje. Mám jej přečíst?"

"Ano, přečti text. Později někoho pošlu pro kopii."

"Text je následující: 'Grex peregrinus erit. Quam primū est factum suscipiendum vobis, jussu Sactae Sedis, Suscipite ergo operis partem ordini vestro propriam...'"

"Můžeš to přečíst ještě jednou v překladu do jihozápadštiny?" zeptal se opat.

Operátor vyhověl, ale ani pak se nezdálo, že by zpráva obsahovala něco nečekaného. Bylo to potvrzení plánu a žádost o jeho urychlení.

"Přijem potvrzen," řekl nakonec.

"Chcete odpovědět?"

"Odpověď je tato: Eminentissimo Domino Eric Cardinali Hoffstrauff ohsequitur Jethra Zerchius A.O.L, Abbas. Ad has res disputandas iam coegi discessuros fratres ut hodie páratí dimitti Roman prima aeris nave possint. Konec textu."

"Čtu znovu: (Eminentissimo...)"

"Dobře, to je všechno. Konec."

Jozue mezitím shrnutí dočetl. Zavřel desky a pomalu zvedl hlavu.

"Jste připraven nechat se za to ukřižovat?" zeptal se Zerchi.

"Já... asi vám nerozumím." Mnich byl bledý.

"Včera jsem vám položil tři otázky. Musím znát odpovědi."

"Jsem ochoten letět."

"Zbývají tedy dvě."

"Kněžstvím si nejsem jist, Domne."

"Podívejte, budete se muset rozhodnout. Máte méně zkušeností s mezihvězdnými lodmi než ostatní. Nikdo z nich nemá svěcení. Někdo musí být aspoň částečně osvobozen od technických povinností a vykonávat službu pastorační a organizační. Řekl jsem vám, že to nebude znamenat odchod z řádu. Nebude, ale vaše skupina se stane nezávislou dceřinnou kapitulou řádu s upravenou strukturou. Představený bude volen tajným hlasováním z řádových bratrů a vy jste nejvážnější kandidát, pokud se cítíte být povolán ke kněžství. Cítíte nebo ne? Tak zní otázka a čas na odpověď je teď; a je ho málo."

"Ale Vaše Ctihodnosti, ještě jsem si ani neprostu-doval..."

"To není důležité. Kromě sedmadvacetičlenné mužské posádky od nás letí ještě další - šest sester a dvacet dětí ze školy svatého Josefa, několik vědců a tři biskupové, z toho dva nově vysvěcení. Mohou vysvěcovat kněze a jelikož jeden z nich je vyslancem Svatého Otce, budou mít dokonce i pravomoc ke svěcení biskupů. Mohou vás vysvětit, až budete mít pocit, že jste na to připravený. Budete v kosmu léta. Ale chceme vědět, jestli cítíte povolání, a chceme to vědět teď."

Bratr Jozue chvíli koktal a pak zavrtil hlavou.

"Nevím."

"Chcete ještě půl hodiny? Nechcete sklenici vody? Nějak jste zbledl. Řeknu vám jedno, synu, jestli máte stádo vést, musíte se umět rozhodovat okamžitě. Musíte teď. Tak co, nezapomněl jste mluvit?"

"Domne, nejsem si... jistý..."

"Ale krákat umíte, ne? Chcete to jho na sebe vzít, synu? Nebo jste zlomený už teď? Bude se po vás chtít, abyste byl oslem, na kterém On jede do Jeruzaléma; je to těžký náklad a zlomí vám hřbety protože On nese hříchy světa."

"Myslím, že na to nemám."

"Krákat a sipat. Ale umíte i zavrčat a to vůdce smečky potřebuje. Poslyšte, nikdo z nás nebyl kdovíjak schopný. Ale zkusili jsme to a byli jsme zkoušeni. Všechno se vás snaží zničit, ale kvůli tomu jste tady. Tento rád měl opaty ze zlata, opaty z pevné oceli i opaty z rozleptaného olova. Žádný z nich nebyl schopný, i když někteří byli schopnější než jiní a někteří dokonce svatí. Zlato se otlouklo, ocel zkréhla a popraskala a naleptané olovo rozdupala nebesa na prach. Já mám to štěstí, že jsem z živého stříbra: rozstříknu se, ale jaksi se zase dám dohromady. Ale teď cítím, že se blíží další rozstříknutí, bratře, a myslím, že tentokrát to bude nadobro. Z čeho jste vy, synu? Co má být zkoušeno?"

"Štěněcí ocásky. Jsem z masa a jsem vyplašený, ctihodný Otče."

"Ocel křičí, když ji kují, zajíká se, když ji hasí. Naříká pod břemenem. Myslím, že i ta ocel má strach, synu. Chcete půl hodiny na rozmyšlenou? Doušek vody? Doušek vzduchu? Projděte se. Jestli se vám dělá nevolno, tak se uvážlivě vyzvracejte. Jestli z toho máte strach, vykřičte se. Jestli z toho máte cokoli, modlete se. Ale před mší přijďte do kostela a řekněte nám, z čeho je mnich. Rád se štěpí a část z nás navždy odchází do kosmu. Cítíte povolání být jejich pastýřem? Ano či ne? Běžte a rozmyslete si to."

"Myslím, že není úniku."

"Ovšem, že je. Stačí, když řeknete: 'Nejsem k tomu

povolán. Pak bude zvolen někdo jiný, toť vše. Ale teď už běžte, uklidněte se a pak nám přijdete do kostela říct své ano nebo ne. Já tam jdu teď.'" Opat vstal a gestem ho propustil.

Tma na nádvoří byla skoro naprostá. Jen zpod kos-telních dveří unikala stříbřitá stužka světla. Slabý svit hvězd tlumil prach ve vzduchu. Žádný náznak svítání se na východě dosud neobjevil. Bratr Jozue chodil tichem. Nakonec si sedl na obrubník, kterým končil záhon růžových keřů, složil hlavu do dlaní a palcem na noze si hrál s oblázkem. Budovy opatství byly temné, spící stíny. Nízko nad jižním obzorem visel úzký srpek ananasového melounu Měsíce.

Z kostela se ozýval tlumený zpěv: Excita, Domine, potentiarn tuam, et veni, ut salvos... Vyburcuj svou moc, Hospodine, a zachraň nás. Modlitba, která bude dýchat, dokud bude dech. I kdyžby si bratři mysleli, že je to marné...

Nemohli přece vědět, že je to marné. Nebo mohli? Kdyby Římu zbývala nějaká naděje, proč posílat mezihvězdnou loď? Proč, kdyby věřili, že modlitby za mír na Zemi budou vyslyšeny? Nebyl to projev zoufalství?

„Retrahe me, Satanus, et discede! pomyslel si. Kosmická loď je projev naděje. Naděje pro člověka někde jinde, naděje na mír, když ne tady a teď, tak na jiném místě: možná na planetách Alfy Kentaura, Bety Hydry, nebo na některé z chudých a rozptýlených kolonií na planetě Jak-se-jen-jmenuje v souhvězdí Stírá. Ne marnost, ale naděje posílá tu loď, mrzký Svůdce. Možná unavená a vyčerpaná, naděje, která říká: Vytřepej

i prach ze sandálů a jdi kázat o Sodomě do Gomory. Ale je to naděje, jinak by vůbec neříkala 'běž'! Není to naděje pro Zemi, ale pro duši člověka jako takovou. Ne poslat loď, když Lucifer zůstává, to by byla stejná troufalost, jako když jsi ty, nejpodlejší, pokoušel našeho Pána: Jsi-li Syn Boží, vrhni se z vrcholku dolů. Vždyť andělé tě vzhůru vynesou.

Příliš, velké naděje na Zemi vedly lidi k tomu, že se snažili proměnit ji v rajskou zahradu; byl to úkol, nad kterým si mohli snadno zoufat až do chvíle, kdy se konec světa nachýlí...

Kdosi otevřel dveře opatství. Mniši se tiše rozcházeli do svých cel. Jen málo světla proniklo ze dveří na nádvoří. V kostele bylo šero. Jozue zahlédl jen několik svíček a kalné červené oko lampy nad kněžištěm. Viděl šestadvacet svých bratrů, jak klečí a čekají. Někdo dveře zase zavřel, ale ne úplně, neboť škvírou dál viděl červenou tečku oltářní lampy.

Tam, v té červené schránce, plál oheň rozdmýchaný na znamení úcty; hořel jako projev chvály a lásky. Oheň, nejkrásnější ze čtyř živlů světa, přestože živel pekelný. Zde zbožně hořel v srdci chrámu, ale dnes v noci také spalil život města a svůj jed vyvrhl do kraje. Zvláštní, že Bůh mluví z hořícího keře a člověk si ze symbolu Nebe udělá symbol Pekla.

Znovu zvedl oči k zaprášeným ranním hvězdám. Tam prý žádné rajské zahrady nebudou. Přesto tam už teď byli lidé, kteří zvedali oči k cizím sluncím putujícím po cizích nebesích, dýchali cizí vzduch a obdělávali cizí zem. Na světech zmrzlé tundry na rovníku, světech parné džungle za polárním kruhem, snad trochu podobným Zemi, dost jí podobným, aby člověk mohl nějak, v potu tváře, přežít. Bylo jich jen pár, těch nebeských kolonistů Homo loquax nonnumquam sapiens, pár usouzených lidských kolonií, které se dosud dočkaly od Země jen chabé pomoci a teď už nemohly čekat žádnou, tam v jalových zahradách, které měly k Ráji ještě dál než Země. Možná naštěstí pro ně. Čím blíže k ráji se lidé dopracovali, tím netrpělivěji jako by chtěli se sebou a s ním skoncovat. Budovali zahradu rozkoší, ale jak bohatla, vzkvétala a rostla do krásy, byli čím dál netrpělivější, protože asi snáz zjišťovali, že jim v té zahradě něco chybí, že se nějaký strom nebo keř nechce ujmout. Teď když svět najednou oplýval rozumem a bohatstvím, začínal cítit, že je mu ucho jehly těsné, a tak zahořkl ve svět, který již nebyl ochotný věřit a toužit. A tak jej chtěli znovu zničit, rozvrátit - tu pozemskou zahradu, zušlechtěnou a vzdělanou, aby mohl člověk v bídné tmě opět doufat.

Přesto měla Memorabilia odletět spolu s lodí! Bylo to prokletí? ... Discede, Seducator informis! Ne, vzdělanost nebyla prokletí, dokud ji člověk nezneužil, stejně jako oheň, dnes v noci...

Proč musím odejít, Hospodine? ptal se. A opravdu musím? O čem se snažím rozhodnout - jestli jít nebo nejít? To přece už rozhodnuto bylo, dávno dostal předvolání. Tak tedy Egrediamur tellure, protože mi to poroučí slib, který jsem dal. Půjdu. Ale vysvětit mě, udělat mě knězem nebo dokonce opatem, chtít, abych bděl nad dušemi svých bratrů? Musí na tom ctihodný Otec trvat? Ale on na tom přece netrvá, on chce jenom vědět, jestli na tom trvá Bůh. A tak strašně spěchá. To je o mně opravdu tak přesvědčený? Když mi chce něco takového naložit, musí mi věřit víc, než si věřím já sám.

Promluv, osude, ozvi se!

Člověk má stále pocit, že osud je desítky let vzdálený, ale najednou není, najednou je osud teď. Ale možná je stále teď a tady, v tomto okamžiku. Snad.

Nestačí, že je o mně přesvědčený on? Ne, to zdaleká nestačí. Sám si musím uvěřit. Během půl hodiny. Teď už necelé.

Audi me, Domine, - prosím tě, Pane - to jen jedna z tvých zmijí v této generaci tě o něco prosí, prosí o poznání, prosí o náznak, znamení, omen. Nedostal jsem dost času na rozmyšlenou. Neklidně se rozhlédl. Něco - se plazí? Zaslechl to jako tiché zašustění v uschlých listech pod růžovými keři za ním. Zastavilo se to, pak to zašustilo a znovu se to pohnulo. Copak by se nebeské znamení plazilo? Omen nebo zlá předtucha snad. Zalmistovo negotium perambulans in tenebris snad. A možná chřestýš.

Třeba to byl cvrček. Jenom to šustilo. Bratr Hegan jednou zabil chřestýše na nádvoří, ale... Teď se to pohnulo znovu - jako by se něco pomalu sunulo listím. Bylo by to náležité znamení, kdyby vylezlo a uštklo ho do zadnice?

Z kostela opět dolehly zvuky modlitby: Reminiscentur et convertentur ad Dominum universi fines terrae> Et adorabunt in conspectu universae familiae gentium. Quoniam Domini est regnum; et ipse dominabitur... Zvláštní slova pro dnešní večer. Všechny končiny Země si vzpomenou a obrátí se k Pánu...

Plazení náhle ustalo. Bylo to těsně za ním? Ne, Hospodine, na tom znamení zas tak úplně nezáleží. Vážně, já...

Cosí ho šfouchlo do zápěstí. Vyjekl, vymrštil se a odskočil od růžových keřů co nejdál. Popadl kámen, který tam ležel, a hodil ho do růží. Zapraskalo to hlasitěji, než čekal. Poškrábal se na bradě a připadal si trapně. Čekal. Z keřů nevylezlo nic. A nic se v nich

neplazilo. Hodil tam kamínek. I on útočně zarachotil do tmy. Cekal, ale nic víc se v keřích nepohnulo. Chtěl znamení a pak po něm hází kameny, když přijde - de essentia hominum.

Hvězdy na nebi začal olizovat růžový jazyk svítání. Už brzy bude muset za opatem, oznámit mu své rozhodnutí. Ale co mu říct?

Bratr Jozue vyhnal z vousů komáry a vykročil ke kostelu, protože právě někdo došel ke dveřím a vykoukl ven - že by ho hledal?

Unus panis, et unum corpus multi sumus, ozývalo se tiše z kostela, omneš qui de uno... I když mnoho nás, jsme jeden chléb a jedno tělo a z jednoho chleba a z jednoho kalichu jsme přijali...

Ve dveřích se zastavil a ohlédl se k růžovým keřům. Byla to léčka, že? napadlo ho. Tys ho poslal a věděl jsi, že po něm budu házet kameny, co?

Vzápětí vklouzl dovnitř a šel pokleknout vedle ostatních. Svůj hlas přidal k jejich v naléhavé prosbě; na okamžik přestal myslet, obklopený řadovými kosmonauty, kteří se tam shromáždili. Annuntiabitur Domino generatio ventura...

Generace budoucí se přihlásí k Hospodinu a nebesa ukáží jeho spravedlnost. Lidem, kteří se narodí, které Bůh stvořil...

Když se vzpamatoval, všiml si, že mu opat dává znamení. Šel si kleknout vedle něj.

"Hoc officium, Fili-tibine imponemus oneri?u zašeptal.

"Jestli mě chtějí," odpověděl tiše mnich, "honorem accipiam."

Opat se usmál. "To jste špatně slyšel. Já jsem řekl 'břímě' a ne 'čest'. Crucis autem onus si audisti ut honorem, nihilo errasti auribus."

"Accipiam," opakoval mnich.

"Jste si jistý?"

"Jestli si mě vyberou, budu si jistý."

"To stačí."

A tím to bylo vyřešeno. Ve chvíli, kdy vycházelo slunce, stádo si zvolilo pastýře, aby je vedl.

Kláštérní mše, na kterou došlo potom, byla mši za poutníky a pocestné.

Nebylo jednoduché sehnat letadlo na cestu do Nového Říma. A když bylo letadlo pronajaté, ještě těžší bylo získat povolení k letu. Všechna civilní letiště přešla na dobu výjimečného stavu pod pravomoc armády a ta musela vydat propustku. Místní ZDI odmítlo. Kdyby opat Zerchi nevěděl, že jistý maršál od letectva a jistý kardinál arcibiskup jsou dobří přátelé, předstíraná pouť sedmadvaceti kniháků s poutnickými pokrývkami do Nového Říma by se kvůli chybějícímu povolení k použití rychlého dopravního letadla mohla konat jen po vlastních. Ale v odpoledních hodinách byla propustka na světě. Opat Zerchi nastoupil do letadla krátce před startem, aby se naposledy rozloučil.

"Jste kontinuita řádu," řekl jim. "Odcházejí s vámi Memorabilie. Odchází s vámi také apoštolská poslušnost a, kdo ví, možná i Petrův stolec."

"Ne, ne," dodal, když si mniši začali překvapeně šeptat, "Jeho Svatost ne. To jsem vám ještě neřekl, ale kdyby na Zemi došlo k nejhoršímu, sejde se sbor kardinálů - nebo to, co z něj zbude. Kolonie Kentaur pak může být prohlášena za nezávislý patriarchát s plnou patriarchální pravomocí; ta přejde na kardinála, který vás bude doprovázet. Kdyby pak na nás dopadla ta rána, bude on spravovat Petrovo dědictví. Život

na Zemi může být zničen - Bůh nás chraň - ale dokud člověk žije jinde, nemůže zaniknout Petrův úřad. Mnozí si myslí, že kdyby na Zemi dolehla kletba a nikdo tu nepřežil, přejde na něj papežství podle principu Epikieia. Ale to se vás přímo netýká, bratři a synové, i když budete svému patriarchovi zavázáni zvláštním slibem podobným tomu, který váže k papeži jezuitů.

Strávíte v kosmu roky. Loď bude vaším, klášterem. Až se podaří v kolonii Kentaur ustavit patriarchální stolec, zřídíte tam základnu vizitačních páterů řádu svatého Leibowitze z Tycha. Loď i Memorabilie zůstanou ve vašich rukou. Pokud se civilizace nebo její zbytek na Kentauru udrží, budete vysílat misie na další kolonizované planety a nakonec možná na kolonie těchto kolonií. Všude tam, kam vstoupí člověk, půjdete i vy a vaši nástupci. A spolu s vámi také archivy a písemnosti zahrnující více než čtyři tisíciletí. Někteří z vás, nebo z těch, kteří přijdou po vás, budou jako žebraví mniši a poutníci přednášet pozemské kroniky a chvalozpěvy na ukřižované národům a kulturám, které mohou z kolonizačních skupin vzejít. Jinak by někteří mohli zapomenout. Někteří by mohli na čas víru ztratit. Učte je a přijímejte mezi sebe ty z nich, kteří jsou povoláni. Předávejte jim kontinuitu. Buďte pro lidstvo vzpomínkou na Zemi a na jeho původ.

Vzpomínejte na tuto Zemi. Nikdy na ni nezapomeňte, ale - nikdy se nevracejte." Zerchiho hlas mluvil najednou chraptivě a tiše. "Kdybyste se vrátili, mohli byste na východním konci Země potkat archanděla, střežícího cestu plamenným mečem. Cítím to. Od nynějška je vaším domovem Kosmos. Je to bezútešnější poušť než ta naše. Kéž vám Bůh žehná a modlí se za nás."

Než vystoupil, pomalu prošel chodbičkou, u každého křesla zastavil a s každým se objal. Letadlo odrolovalo na startovní dráhu a hřmotně se vzneslo. Díval se za něj, dokud je na večerním nebi neztratil z dohledu. Pak se vrátil do opatství ke zbytku svého stáda. V letadle mluvil, jako by osud skupiny bratra Jozueho byl stejně jasný jako modlitby předepsané na zítřejší mši, ale on i oni věděli, že četl jen lícovou stranu plánu, líčil naději a ne jistotu. Jozueho skupinka stála před, prvním krátkým skokem na dlouhé a nejisté cestě nového exodu z Egypta pod ochranou Boha, jenž musí být lidskou rasou dozajista velmi unavený.

Ti, kteří zůstali, měli snazší roli. Jejich údělem bylo jen čekat na konec a modlit se, aby nepřišel.

27

"Oblast postižená lokálním spadem zůstává relativně beze změny," oznamoval hlasatel, "a nebezpečí dalšího rozšíření větrem téměř pominulo..."

"Aspoň se zatím nestalo nic horšího," poznamenal opatův host. "Dosud jsme tu byli v bezpečí. A vypadá to, že v bezpečí zůstaneme, pokud konference neztroskotá."

"Prozatím," zabručel Zerchi. "Teď mě chvíli poslouchajte."

"Poslední odhad počtu obětí," pokračoval hlasatel, "z devátého dne po zničení hlavního města hovoří o dvou milionech osmi stech tisících mrtvých. Více než polovinu tohoto počtu tvoří obyvatelé města. Zbytek je odhad vycházející z hustoty osídlení v okrajových a spadových oblastech, které byly prokazatelně vystaveny kritické dávce záření. Odborníci předpokládají, že odhadovaný počet stoupne, až budou k dispozici hlášení o dalších případech nemoci z ozáření.

Tato stanice má zákonem uloženo vysílat po dobu výjimečného stavu dvakrát denně toto oznámení: 'Ustanovení

zákona 10-WR-3E Občanského zákoníku v žádném případě neopravňují soukromé osoby k výkonu eutanazie na obětech radiační otravy. Osoby, jež byly vystaveny, nebo se domnívají, že byly vystaveny radiaci silně přesahující kritickou dávku, jsou povinny hlásit se na nejbližší stanici Zelené hvězdy útěchy, kde je policejní soudce oprávněn vydat přípis Mori Vult každému, kdo je prokazatelně klasifikován jako beznadějný případ, pokud si trpící eutanazii přeje. Každá oběť radiace, která si sama vezme život jiným způsobem než tím, který stanoví zákon, bude považována za sebevraha a ohrozí právo svých dědiců a závislých osob na pojistku a jiné zákonné kompenzační dávky. Mimoto každý občan, který bude takové sebevraždě nápomocen, může být stíhán pro vraždu. Zákon o radiační pohromě připouští eutanazii pouze po náležitém zákonném postupu. Vážné případy nemoci z ozáření je třeba hlásit Zelené hvězdě útěchy..."

Prudec a takovou silou, že ukroutil knoflík z hřídelky, Zerchi rádio vypnul. Vyskočil z křesla, přešel k oknu a vyhlédl na nádvoří, kde se kolem několika narychlo sbitých stolů točil dav uprchlíků. Opatství, staré i nové, zaplavili lidé všeho věku a postavení, jejichž domovy zůstaly v zamořených oblastech. Opat dočasně upravil režim v "uzavřených" částech opatství, aby umožnil uprchlíkům přístup prakticky všude s výjimkou prostor obývaných mnichy. Tabuli před starou bránou sundali, protože jídlo, oděvy a útočiště potřebovaly hlavně ženy a děti.

Díval se, jak dva novici vynášejí z nouzové kuchyně kouřící kotel. Zvedli jej na stůl a začali nabírat polévku. Opatův host si odkašlal a neklidně se zavrtěl v křesle. Opat se otočil.

"Tak náležitý postup tomu říkají," zabručel. "Náležitý postup masové, státem podporované sebevraždy. S požehnáním společnosti."

"Je to určitě lepší, než je nechat zemřít strašlivou smrtí, pomalu," ozval se návštěvník.

"Opravdu? A pro koho? Pro čističe ulic? Je lepší, když živé mrtvolky dojdou na centrální likvidační stanici, dokud ještě můžou chodit? Je tak méně divadla pro veřejnost? Méně hrůzy na ulicích? Méně chaosu? Pár milionů povalujících se mrtvol by mohlo nastartovat vzpouru proti těm, kteří nesou odpovědnost. To je to, co vy a vláda považujete za lepší, ano?"

"Pokud jde o vládu, tak nevím," řekl host a v jeho hlase zazněl jen náznak upjatosti. "Když já říkám 'lepší' myslím tím 'milosrdnější'. Nechci se s vámi přit o morální teologii. Jestli se domníváte, že máte duši, kterou by Bůh poslal do pekla, kdybyste se místo strašlivé smrti rozhodl zemřít bezbolestně, tak si to klidně myslíte dál. Ale jste v menšině, aby bylo jasno. Můžete nesouhlasit, ale není se o čem hádat."

"Pardon," řekl opat, "nechtěl jsem se s vámi přit o morální teologii. Mluvil jsem o této grandiózní masové eutanazii jen z hlediska lidské motivace. Sama existence Zákona o radiační pohromě a podobných zákonů v jiných zemích je tím nejočividnějším důkazem, že vlády si plně uvědomovaly následky další války, ale místo aby se snažily takovému zločinu zamezit, předem se připravovaly na jeho důsledky. Považujete tuto skutečnost za bezvýznamnou, doktore?"

"To samozřejmě ne, Otče. Osobně jsem pacifista. Ale v současné situaci máme před sebou svět takový, jaký je. A jestli se nedovedeme dohodnout, jak válce zamezit, pak je lepší mít připravena určitá opatření, abychom se dokázali vypořádat s následky, než nemít připraveno nic."

"Ano i ne. Ano, pokud očekáváme, že se zločinu dopustí někdo jiný. Ne, pokud očekáváme, že ho spácháme sami. A dvakrát ne tehdy, pokud opatření, která mají následky zmírnit, jsou rovněž zločinná."

Host pokrčil rameny. "To myslíte eutanazii? Nezlobte se, Otče, ale mám pocit, že tím, kdo určuje, co je zločin a co ne, jsou zákony společnosti. Chápu, že nesouhlasíte. Jistě, mohou být i nedokonalé, špatně pojaté zákony. Ale myslím si, že v tomto případě je zákon dobrý. Kdybych si myslel, že mám něco jako duši a že v nebi je rozzlobený Bůh, možná bych stál na vaší straně."

Opat Zerchi se lehce usmál. "Duši nemáte, doktore. Duše jste. To, co máte, dočasně, je tělo."

Host se zdvořile zasmál. "Sémantické zmatení."

"Ano. Ale kdo z nás je zmatený? Víte to jistě?"

"Nehádejme se, Otče. Já nepatřím k Milosrdným. Naše skupina jen měří ozáření. My nikoho nezabíjíme."

Opat Zerchi si ho mlčky prohlížel. Host byl malý, ale statný muž s příjemným kulatým obličejem a plešatějící flekatou lebkou, spálenou sluncem. Na sobě měl zelenou seržovou uniformu a na klíně mu ležela čapka se znakem Zelené hvězdy.

Jistě, proč se hádat. Ten člověk byl zdravotník a ne popravčí. Něco z toho, co Zelená hvězda pro postižené dělala, bylo obdivuhodné. Někdy dokonce hrdinské. To, že v některých okamžicích podle Zerchiho přesvědčení nahrávala zlu, ještě nebyl důvod, aby se na to dobré, co dělala, díval jako na zkažené. Většina společnosti ji byla nakloněna a její lidé věřili v dobrou věc. Doktor se snažil vystupovat smířlivě. Jeho požadavek byl docela prostý. Nenaléhal a nebyl vlezlý. Přesto opat váhal, než řekl ano.

"To, co tu chcete dělat - bude to trvat dlouho?"

Doktor zavrtěl hlavou. "Nanejvýš dva dny. Máme dvě mobilní jednotky. Můžeme je přistavit na nádvoří, spojit dva přívěsy dohromady a dát se do práce. Nejdřív vezmeme jasné případy nemoci z ozáření a zraněné. Nám jde jen o ty nejnaléhavější případy. To, co děláme, je klinické vyšetření. Nemocným poskytnou péči v nouzovém táboře."

"A těm nejnemocnějším poskytnou v táboře milosrdných něco jiného, že?"

Doktor se zamračil: "Jen když to budou chtít. Nikdo je k tomu nebude nutit."

"Vy jim jen vypíšete povolení, které jim tu cestu otevře."

"Ano, vydal jsem pár červených karet. Možná budu muset i tentokrát. Tady..." Zalovil v kapse kabátu a vytáhl červený formulář na tvrdém papíře, něco jako průvodku s drátkem na uchycení v knoflíkové dírce nebo dírce v opasku. Hodil ji

na stůl. "Prázdný formulář 'krit-dávky'. Tady ho máte. Přečtěte si ho. Říká dotyčnému, že je nemocný, moc nemocný. A tady - tady mám i zelenou kartu. Říká mu, že je v pořádku a nemá se čeho bát. Tu červenou si dobře prohlédněte! 'Odhadovaná dávka v jednotkách ozáření'. 'Krevní obraz'. 'Rozbor moče'. Z jedné strany je stejná jako ta zelená. Zelená je na druhé straně prázdná, ale podívejte se na rub té červené. To drobné písmo - je to doslovná citace ze zákona 10-WR-3E Občanského zákoníku. Musí to tam být. Zákon to vyžaduje. Musí se mu to přečíst. Musí se dozvědět svá práva. Co s ní udělá, je jeho

věc. Ale jestli budete raději, když ty mobilní jednotky zaparkujeme u dálnice, můžeme..."

"Takže jim to jenom přečtete? Nic jiného?"

Doktor chvíli mlčel. "Když to-někdo nechápe, tak mu to někdo musí vysvětlit." Opět se odmlčel, čím dál podrážděnější.

"Proboha, Otče, když někomu říkáte, že je to s ním beznadějné, co mu řeknete? Přečtete mu několik odstavců ze zákona, ukážete na dveře a řeknete: 'Další, prosím!'? 'Zemřete, sbohem'? Pochopitelně, že mu to nepřečtete jenom tak, jestli cítíte jako člověk!"

"To chápu. Ale zajímá mě něco jiného. Vy, jako lékař, radíte beznadějným případům, aby šli do tábora milosrdenství?"

"Já..." doktor se zarazil a zavřel oči. Opřel se čelem o ruku. Lehce se zachvěl. "Samozřejmě," řekl nakonec. "Kdybyste viděl to, co já, dělal byste to taky. Samozřejmě to dělám."

"Tady to dělat nebudete."

"Potom ale..."

Doktor potlačil výbuch hněvu. Vstal a chtěl si nasadit čepici, ale pak se zarazil. Mrštilčapkou do křesla a přešel k oknu. Zamračeně se díval na nádvoří a ven na dálnici. Ukázal. "Támhle je odpočívadlo. Můžeme se rozložit tam. Ale jsou to dvě míle. Většina bude muset dojít pěšky." Zadíval se na opata a pak se znovu zadumaně zahleděl na nádvoří.

"Podívejte se na ně. Nemocní, ranění, zpřelámaní, vyděšení. I děti. Unavené, chromé, zbědované. A vy byste je nechal trmácet se po dálnici, aby seděli v prachu, na slunci..."

"Nechci, aby to tak bylo," přerušil ho opat. "Podívejte se, právě jste mi vysvětlil, jak musíte na základě člověkem vydaného zákona tady tohle přečíst a vysvětlit. Proti tomu jsem nic neměl. Do té míry se císaři podříd, když to po tobě zákon chce. Jenže vy nedokážete pochopit, že pro mě platí jiný zákon a ten mi zakazuje dovolit vám nebo komukoli jinému na tomto pozemku pod mou správou poradit někomu, aby udělal to, co církev považuje za špatné."

"Myslím, že vás chápu."

"Výborně. Stačí, když mi dáte jediný slib a můžete nádvoří používat."

"Jaký?"

"Prostě ten, že nikomu neporadíte, aby šel do 'tábora milosrdenství'. Omezte se na diagnózu. Když najdete beznadějné případy nemoci z ozáření, řekněte jim, co jim podle zákona říct musíte, utěšujte je podle libosti, ale neříkejte jim, aby se šli zabít."

Doktor zaváhal. "Myslím, že u pacientů, kteří se hlásí k vaší víře, by bylo vhodné takový slib dát."

Opat Zerchi sklopil oči. "Je mi líto," promluvil nakonec, "ale takový slib nestačí."

"Proč? Ostatní přece vaše zásady nezavazují. Když se někdo k vaší víře nehlásí, proč byste nemohl dovolit..." Zadrhl se vzteky.

"Chcete slyšet proč?"

"Ano."

"Protože když člověk neví, že něco je špatné, a jedná v nevědomosti, nepadá na něj vina, pokud nemá dost zdravého rozumu a, špatnost nepozná. Nevědomost sice může omluvit člověka, ale neomlouvá skutek, který je špatný ve své podstatě. Kdybych takový skutek dovolil proto, že ten člověk si jeho špatnost neuvědomuje, pak bych bral vinu na sebe, protože já vím, že je špatný. Skutečně je to tak bolestně jednoduché."

"Teď mě poslouchajte, Otče. Sedí tam a dívají se na

vás. Někteří křičí. Někteří pláčou. Někteří tam prostě jenom sedí. Všichni říkají: 'Doktore, co máme dělat?' Co jim mám na to říkat? Nic? Mám říkat: 'Můžete jenom umřít, nic víc?' Co byste řekl vy?"

"Modlete se."

"No ovšem. Vy byste se modlil, že? Poslyšte, bolest je jediné zlo, které znám. Je to jediné, se kterým umím bojovat."

"Pak vám pomáhej Bůh."

"Antibiotika mi pomohou víc."

Zerchi zapátral po jedovaté odpovědi, jednu našel, ale rychleji spolkl. Vzal si čistý list papíru a pero a postrčil je přes stůl. "Stačí, když napíšete: 'Dokud budu v opatství, nedoporučím žádnému pacientovi eutanazii', a podepíšete to. Pak můžete nádvoří používat."

"A když odmítnu?"

"Pak se asi budou muset trmácet dvě míle po cestě."

"Ze všech nemilosrdných..."

"Naopak, nabídl jsem vám možnost dělat vaši práci tak, jak to požaduje zákon, který uznáváte, a přitom neporušovat zákon, který uznávám já. To, jestli budou šlapat po cestě, záleží na vás."

Doktor civěl na prázdný papír. "Co na tom budí tak magického, když to bude napsané?"

"Mám to tak raději."

Mlčky se sklonil nad stůl a psal. Pak se podíval co napsal, čmrl pod to podpis a narovnal se. "Tady máte ten slib.

Myslíte, že má větší cenu než slovo?"

"Ne. To ne." Opat lístek složil a zastrčil si ho do! pláště. "Budu ho nosit tady v kapse; vy víte, že ho tam mám a já se na něj můžu občas podívat, nic víc. Mimochodem, dodržuje doktor Cors své sliby?"

Doktor si ho chvíli prohlížel. "Tento dodrším," odsekl, otočil se na patě a odkráčel.

"Bratře Pate?" zavolal slabě opat Zerchi. "Bratře Pate, jste tam?"

Tajemník se objevil ve dveřích. "Máte nějaké přání, Ctihodný Otče?"

"Slyšel jste to?"

"Něco jsem zaslechl. Dveře byly otevřené, nemohl jsem neslyšet. Nezapnul jste tlumič..."

"Slyšel jste, co řekl? 'Bolest je jediné zlo, které znám.' Slyšel jste to?"

Mnich vážně přikývl.

"A že jediné společnost stanoví, jestli je skutek špatný nebo ne? To také?"

"Ano."

"Nejmilejší Bože, jak je možné, že se ta dvě kacířství po takové době znovu vrátila? Peklo má omezenou představivost.

'Had mě navedl, a tak jsem jedla.' Raději odejděte, bratře Pate, než se rozzuřím."

"Domne, já..."

"Co je vám? Co to máte, dopis? Tak mi ho dejte." Mnich mu podal dopis a odešel. Zerchi ho ani neotevřel a znovu se zadíval na doktorův slib. Možná byl bezcenný. Ale doktor byl upřímný muž. A oddaný své práci. Vzhledem k tomu, kolik Zelená hvězda platila, to ani jinak nešlo. Vypadal nevyspale a přepracovaně. Od výbuchu, který zabil město, nejspíš žil z benzed-rinu a koblih. Všude kolem viděl bídu, která se mu hnusila, a upřímně s tím chtěl něco udělat. Upřímně - to byla ta tragédie. Z dálky vypadali protivníci jako démoni, ale při bližším pohledu člověk uviděl upřímnost, která byla stejně opravdová jako ta jeho. Satan byl možná neupřímnější ze všech.

Otevřel dopis a přečetl jej. Informoval ho, že bratr Jozue a ostatní odcestovali z Nového Říma na bližší neurčené místo na Západě. Dopis ho také upozorňoval, že zvěsti o Quo peregrinator se donesly k ZDI a to poslalo do Vatikánu vyšetřovatele, aby zjistil, co je pravdy na pověstech o startu nelegální kosmické lodě... Loď tedy v kosmu ještě nebyla. Dozvěděli se o Quo peregrinator dost brzo, ale s pomocí nebes na nic nepřijdou, dokud nebude pozdě. Co potom? uvažoval.

Po právní stránce byla situace složitá. Zákon zakazoval odlety mezihvězdných lodí bez souhlasu komise. Zerchi byl přesvědčený, že ZDI a komise budou toho názoru, že církev zákon porušuje. Ale už půl druhého století byl mezi státem a církví konkordát; ten církev jasně vyjímá z koncesních řízení a dával jí právo vysílat misie na "veškeré kosmické stanice a (nebo) planetární základny, které svrchu řečená komise neprohlásí za ekologicky kritické nebo uzavřené pro, neregulované podnikání." Co konkordát trval, všechny stanice ve sluneční soustavě byly "ekologicky kritické" nebo "uzavřené", ale nadále potvrzoval církví právo "vlastnit kosmické lodě a bez omezení cestovat na otevřené stanice a základny". Konkordát byl velice starý. Podepsali ho v dobách, kdy Berkstrunův kosmický pohon existoval jen jako sen v nespoutané fantazii těch, kteří se domnívali, že mezihvězdné cestování otevře vesmír neomezenému přílivu populace. Dopadlo to jinak. Když se ve výkresech zrodila první kosmická loď pro mezihvězdné lety, ukázalo se, že nikdo jiný než vláda nebude mít prostředky a fondy na její stavbu, a že z přepravy kolonií na planety mimo sluneční soustavu v zájmu rozvoje "mezihvězdné

ho obchodu" nebude žádný zisk. Jenže první kolonizační loď vyslali asijsí vůdci. Na západě se okamžitě strhl křik:

"Necháme snad hvězdné dědictví 'nižším rasám' ? " Propukla krátká horečka startů ke hvězdám, kdy ve jménu rasismu odlétaly do kosmických dálav a ke Kentauru kolonie černých, hnědých, bílých a žlutých lidí. Jaké to pak bylo zklamání, když genetici dokázali, že právě zásluhou rasistů nemohou bez "vzájemného křížení přežít. Každá rasová skupinka totiž byla tak malá, že bez sňatků mezi potomky více ras by se při množení v rámci jedné skupiny projevil na kolonizované planetě degenerační tendence.

Jediné, co do kosmu táhlo církev, byla starost o kolonisty, syny církve odtržené od stáda mezihvězdnými vzdálenostmi. Přesto ustanovení konkordátu, které jí vysílání misí umožňovalo, nikdy nevyužila. Mezi konkordátem a zákony státu, které zmocňovaly komisi, existovaly jisté rozpory, zejména proto, že pozdější zákon mohl do vysílání misí teoreticky nepříznivě zasáhnout. Rozsudek tohoto sporu nebyl nikdy vyneset, protože se nikdy nedostal před soud. Ale kdyby teď ZDI zabránilo skupině bratra Jozueho odstartovat, spor by nastal. Zerchi se modlil, aby se skupině podařilo vyváznout i bez soudního projednávání, které se mohlo táhnout týdny a měsíce. Nakonec z toho samozřejmě musel být skandál. Mnozí budou církev osočovat, že se provinila nejen proti předpisům komise, ale také proti zásadám charity, když poslala církevní hodnostáře a bandu ničemných mnichů, místo aby poskytnutím lodí dala možnost ubohým kolonistům toužícím po půdě. Konflikt Marty a Marie stále živý.

Zerchi si najednou uvědomil, jak se za poslední

dva dny změnil ráz jeho myšlenek. Před několika dny všichni čekali, kdy se nebe roztrhne vedví. Ale od chvíle, kdy v kosmu zvítězil Lucifer a smetl jedno město z povrchu zemského, uplynulo už devět dní. Nehledě na mrtvé, zmražené a umírající to bylo devět dní ticha. Jelikož hněv prozatím opadl, byla tu naděje, že nedojde k nejhoršímu. Opat se přistihl, jak přemýšlí, co by mohlo nastat za týden nebo za měsíc, jako by po tom všem nějaký příští týden nebo příští měsíc skutečně mohl být. A proč ne? Když prohledal své svědomí, zjistil, že se naděje ještě úplně nevzdal.

Mnich, který se odpoledne vrátil z města, přinesl zprávu, že na parkovišti u dálnice vzdáleném dvě míle se buduje uprchlický tábor. "Myslím, že je za tím Zelená hvězda, Domne," dodal.

"Výborně!" řekl opat. "Vždyť sami praskáme ve švech a tři plná nákladní auta jsem už musel odmítnout."

Uprchlíci na nádvoří byli hluční a hluk, který vydávali, drásal přetížené nervy. Věčný klid opatství rušily neobvyklé zvuky: nespoutaný smích mužů vyprávějících vtipy, dětský pláč, bříinkot hrnců a pánví, hysterické vzlyky, volání zdravotníka od Zelené hvězdy: "Hej, Raffé, přines klístyroyou střičkačku." Opat měl několikrát co dělat, aby nešel k oknu a neokřikl je, aby byli zticha.

Když už to nedokázal déle snášet, popadl dalekohled, starou knihu a růženec a vylezl na jednu ze starých strážních věží, kde silné kamenné zdi tlumily většinu zvuků z nádvoří. Ta kniha byl útlý svazek veršů, anonymní, ale legendou

připisovaný bájnému světcí, který byl "kanonizován" jen v mýtech a ústní tradici lidu z Planin, ne však aktem Svatého stolce. Nikdo nikdy nenašel důkaz, že někdo jako svatý Básník se zázračným okem vůbec žil; podle všeho ta pověst vznikla z historky o tom, jak jeden z prvních Hanneganů dostal skleněné oko od jistého významného teoretického fyzika, svého chráněnce - Zerchi si ale nedokázal vzpomenout, jestli tím vědcem byl Esser Shon nebo Pfardentrott - a ten vládci řekl, že patřilo básníkovi, který zemřel za víru. Nespecifikoval za jakou - zda Petrovu nebo tu, kterou hlásali texarkanští schismatici - ale Hannegan si oka zřejmě cenil, neboť je dal zasadit do zlaté sevřené pěstičky, kterou panovníci Harq-Hannegariské dynastie při jistých státních příležitostech dodnes nosili. Říkalo se mu buď Orbis Judicans Conscientias nebo Oculns Poetae Judicis a ti, kteří lpěli na texarkanském schizmatu, je stále chovali jako relikvii. Před několika lety přišel někdo s potřeštěnou terií, že svatý Básník je stejná osoba jako 'oplzlý veršotepec', o němž se zmiňují deníky ctihodného opata Jeromeho, ale jediným "důkazem" na podporu této teorie byl fakt, že Pfardentrott - nebo to byl Esser Shon? - navštívil opatství spravované ctihodným Jeromem přibližně ve stejné době, z níž pochází zápis o "oplzlém veršotepci", a to, že Hannegan dostal oko darem až někdy po návštěvě opatství. Zerchi měl podezření, že autorem svazku veršů byl někdo ze světských vědců, kteří přibližně v té době přišli do opatství studovat Memorabilií, a že jeden z nich by mohl být osoba známá jako "oplzlý veršotepec" a snad také bájný svatý Básník. Na to, aby je napsal řádový mnich, byly anonymní verše podle Zerchiho příliš troufalé.

Knížka zaznamenávala veršovaný satirický dialog mezi dvěma agnostiky, kteří se prostou logikou snaží dokázat, že existence Boha se prostou logikou dokázat nedá. Podařilo se jim demonstrovat jen to, že matematická mez nekonečné řady "pochybností o jistotě, s jakou se o něčem zpochybněném ví, že je to nepoznatelné, přičemž 'něco zpochybněné' je tvrzení předjímající 'nepoznatelnost' něčeho zpochybněného", tedy že mez tohoto postupu v nekonečnu se může rovnat pouze absolutní jistotě, přestože se skládá z nekonečné řady negací jistoty. V textu se daly najít stopy teologického kalkulu svatého Leslieho a přestože šlo o veršovaný dialog agnostiků, z nichž jeden byl označen pouze jako "Básník" a druhý jako "Thon", vypadalo to jako důkaz boží existence gnozeologickou metodou, ale autor byl satirik, a tak se básník ani vědec nevzdali svých agnostických premis a poté, co došli k absolutní jistotě, skončili konstatováním, že: Non cogitamus, ergo nihil sumus.

Zerchiho brzy přestalo bavit rozsuzovat, jestli je to vysoce intelektuální komedie nebo spíš epigramatická klauniáda. Z věže viděl dálnici a město až ke stolové hoře. Namířil dalekohled na horu a chvíli pozoroval radarovou stanici, ale nevypadalo to, že by se tam dělo něco neobvyklého. Pak dalekohled trochu sklonil, aby si prohlédl nový tábor Zelené hvězdy na odpočívadle u cesty. Parkoviště bylo ohrazeno provazy. Vyrůstaly tam stany. Zajišťovací skupiny pracovaly na připojení plynu a energie. Několik mužů vztyčovalo u vjezdu na parkoviště jakousi tabuli, ale drželi ji bokem k němu, takže si ji nemohl přečíst. V něčem mu ta horečná aktivita připomínala příjezd kočovného lunaparku. Měli tam jakýsi velký červený stroj. Vypadalo to, jako by měl topeniště nebo kotel, ale opata nenapadlo, k čemu by mohl sloužit. Muži ve stejnokrójích Zelené

hvězdy stavěli něco, co vypadalo jako malý kolotoč. Na vedlejší cestě stálo více než deset nákladňáků. Některé byly naložené vším možným, na jiných byly stany a skládací lůžka. Jedno jako by vezlo ohnivzdorné cihly, další bylo naložené nějakými nádobami a slámou.

Nádobami?

Pozorně se zadíval na náklad posledního auta a na čele mu naskočily jemné vrásky. Byly to urny nebo vázy, zabalené a obložené slámou. Kdesi něco podobného viděl, ale nedokázal si vzpomenout kde.

Zato další auto nevezlo nic než velkou "kamennou" sochu - ale nejspíš zhotovenou z tvrzeného plastu - a čtvercovou desku, na kterou chtěli sochu zřejmě postavit. Zatím ležela na zádech, podepřená dřevěnou konstrukcí a obestlaná jako v hnízdě. Viděl jen nohy a nataženou ruku, která ze sena trčela. Socha byla delší než korba nákladňáku a bosýma nohama přečnívala zadní bočnici. Na jeden velký palec kdosi přivázal červený praporek. Zerchimu to nešlo do hlavy. Proč plýtvat nákladňákem na sochu, když by se určité hodilo další auto potravin?

Chvilí pozoroval muže, kteří stavěli tabuli. Konečně jeden pustil svůj konec desky a vylezl na žebřík, aby nějak upravil horní držáky. Tabule, jedním koncem opřená o zem, se otočila a Zerchimu se podařilo přečíst, co na ní stojí:

TÁBOR MILOSRDENSTVÍ ČÍSLO 18

ZELENÁ HVĚZDA PROJEKT NOUZOVÉHO ŠTÁBU

Rychle se pohledem vrátil k autům. Ty nádoby!

Najednou mu svítl. Kdysi jel kolem krematoria a viděl, jak z nákladního auta se stejným firemním znakem skládali tytéž urny. Pohnul dalekohledem, aby znovu našel auto s cihlami, ale mezitím někam poodjelo. Konečně je našel, teď už zaparkované uvnitř. Cihly skládali u toho velkého červeného stroje. Ještě jednou si ho prohlédl. To, co v první chvíli vypadalo jako kotel, teď připomínalo pec. "Evenit diabolus!" zamumlal opat a pospíšil si ke schodům ve zdi.

Doktora Corse našel v mobilní jednotce na nádvoří. Právě přivazoval jednomu starci na klopu kabátu žlutý lístek a říkal mu, že by měl jít na nějaký čas do zotavovacího tábora a poslouchat sestry, ale že bude v pořádku, když o sebe bude dbát.

Zerchi zůstal stát se založenýma rukama, kousal se do rtu a ledově si lékaře měřil. Když stařec odešel, Cors pomalu zvedl hlavu.

"Prosím?" Jeho oči si všimly, dalekohledu a zapátraly v opatově tváři. "Aha," uklouzlo mu. "S tím já nemám nic společného, vůbec nic."

Opat se na něj několik sekund díval, pak se otočil a odešel. Odebral se do své pracovny a pověřil bratra Patrika, aby zavolal nejvyššímu hodnostáři Zelené hvězdy...

"Chci, aby to zmizelo z naší blízkosti."

"Bohužel, musím jednoznačně říci ne."

"Bratře Pate, zavolejte do dílny a sežeňte bratra Luftera."

"Není tam, Domne."

"Tak ať mi sem pošlou nějakého tesaře a malíře. To je jedno koho."

O pár minut později se dostavili dva mniši.

"Potřebuji ihned zhotovit pět lehkých tabulí," řekl

jim. "Chci, aby byly na dlouhých držadlech. Měly by být dost velké, aby se daly přechít i z jisté vzdálenosti, ale přitom lehké, aby je člověk mohl nosit několik hodin a nepadl únavou. Dokázete to?"

"Jistě, Vaše Ctihodnosti. A co na nich má být?"

Opat jim to napsal. "Ať je to velké a zřetelné," přikázal jim. "Ať to bije do očí. To je všechno."

Když odešli, ještě jednou zavolal bratra Patrika. "Bratře Pate, najděte mi pět schopných, mladých, zdravých noviců, nejlépe s mučednickým komplexem. Řekněte jim, že se mohou dočkat toho, co svatý Štěpán."

A me může čekat ještě něco horšího, až se o tom dozví v Novém Římě, napadlo ho.

28

Kompletář skončil, ale opat v kostele zůstal a klečel sám v podvečerním šeru.

Domine, mundorum omnium Factor, parsurus esto imprimis eis filiis aviantibus ad sideria caeli quorum victus difficilior...

Modlil se za skupinu bratra Jozueho, za muže, kteří nastoupili do raket a vzlétli k nebi do větší nejistoty, než jaká může člověka potkat na Zemi. Zaslouží si mnoho modliteb; nikdo jiný než poutník není náchylnější k neduhům, které napadají ducha, mučí a leptají duši, sužují myšlenky pochybami. Doma na Zemi mělo vědomí své dohlížitele a úkoláře, ale tam venku bylo samo, rozpolcené mezi Hospodina a Satana. Kéž odolají svodům, modlil se, kéž zůstanou věrni tradici řádu.

O půlnoci ho v kostele vyhledal doktor Cors a naznačil mu, aby vyšel ven. Vypadal vyčerpaně a vynervovaně.

"Právě jsem porušil slib!" prohlásil vyzývavě.

Opat mlčel. "Jste na to pyšný?" zeptal se nakonec.

"Nijak zvlášť ne."

Šli spolu k mobilní jednotce a zůstali stát v modravém světle, které se linulo ze dveří. Lékařův labora

torní plášť byl prosáklý potem. Rukávem si otíral čelo. Zerchi si ho lítostivě prohlížel jako člověka, jemuž není pomoci.

"Pochopitelně ihned odjedeme," řekl Cors. "Chtěl jsem vám to jen říct." Otočil se a chystal se zmizet uvnitř.

"Počkejte chvíli," zarazil ho kněz. "Řeknete mi všechno, ne?"

"Myslíte?" Znovu ten vyzývavý tón. "Proč? Abyste mohl hrozit pekelným ohněm? Už tak je na tom dost špatně a dítě taky. Nic vám neřeknu."

"Už se stalo. Víím, koho myslíte. To dítě taky, že?"

Cors zaváhal. "Nemoc z ozáření. Popáleniny od záblesku. Ta žena má zlomenou kyčel. Otec je mrtvý. Plomby, které má ta žena v zubech, jsou radioaktivní. Dítě ve tmě skoro světélkuje. Brzy po výbuchu začalo zvracet. Nevinnost, ztráta paměti, shnilé folikuly. Na jedno oko nevidí. Kvůli popáleninám stále pláče. Těžko si představit, jak mohli přežít tlakovou vlnu. Já pro ně nemohu udělat nic, pouze eukremační skupina."

"Viděl jsem je."

"Potom víte, proč jsem slib porušil. Musím se sebou po tom všem vydržet, chápete? Nechci žít jako mučitel té ženy a toho dítěte."

"Je příjemnější žít jako vrah?"

"S vámi se nedá rozumně diskutovat."

"Co jste jí řekl?"

"Jestli máte své dítě ráda, ušetřte je agónie. Co nejrychleji se odevzdejte milosrdnému spánku. Nic víc. Odjedeme okamžitě. S případy nemoci z ozáření a ostatními, které jsou nejvážnější, jsme už hotovi. Ostatním neublíží, když se pár mil projdou. Další případy kritických dávek tu nejsou."

Zerchi už byl na odchodu, ale pak se zastavil a zavolal za ním: "Skončete to," zavrčel. "Skončete to a táhněte. Jestli vás tady ještě někdy uvidím, bojím se, že něco provedu."

Cors si odplivl. "Z toho, že tu jsem, nemám o nic větší radost než vy z toho, že mě tu máte. Díky. Odjedeme."

Zena ležela i s dítětem v chodbě přeplněného domu pro hosty. Pod příkrývkou se tiskli k sobě a oba vzlykali. Budova páchla smrtí a antiseptikem. Zvedla oči k jeho nezřetelné siluetě, rysující se proti světlu.

"Otče?" Hlas zněl vyplašeně.

"Ano."

"Jsme vyřízení. Vidíte? Vidíte, co mi dali?" Neviděl nic, ale slyšel, jak její prsty přejely po hraně papíru. Červená karta. Nezmohl se na nic, co by řekl. Zůstal stát nad lůžkem. Uslyšela zašustění korálků a natáhla ruku.

"Yíš, co to je?"

"Vím, Otče."

"Tak si to nech. Používej to."

"Děkuji."

"Nos to a modli se."

"Vím, co je má povinnost."

"Nebud' spoluvíník. Pro lásku boží, dítě, ne..."

"Doktor řekl..."

Zarazila se. Čekal, až to dopoví, ale ona mlčela.

"Nebud' spoluvíník."

Stále nic neříkala. Požehnal jim a co nejrychleji odešel. Přebírala korálky prsty, které je znaly; nemohl jí říct nic, co by

sama nevěděla.

"Setkání ministrů zahraničí na Guamu právě skončilo. Žádné společné politické prohlášení zatím vydáno nebylo; ministři se vrací do svých metropolí. Význam tohoto setkání a napětí, s jakým svět očekává výsledky, dávají tušit, že jednání dosud neskončilo, ale bylo pouze přerušeno, aby se ministři zahraničních věcí mohli v několika dnech poradit se svými vládami. Předchozí zprávu, která uváděla, že jednání zabředlo do trpkých invektiv, oba ministři popřeli. Ministr Rekol sdělil tisku jedině: 'Vracím se a budu jednat s Regentskou radou. Ale počasí tu bylo příjemné; možná si sem někdy později přijedu zarybařit.'

Dnes končí desetidenní čekací lhůta, ale všeobecně se má zato, že dohoda o příměří bude platit dál a její dodržování bude sledováno. Druhá možnost je vzájemně se zničit. Padla dvě města, ale je třeba vidět, že žádná strana neodpověděla kobercovým bombardováním. Asijským vůdcům stačilo oko za oko. Naše vláda dál trvá na tom, že výbuch v Itu-Wanu nezpůsobila atlantická raketa. Ale většinou je z obou hlavních měst slyšet nezvyklé, zamyšlené ticho. Bylo málo mávání zakrvácenými košilemi, málo křiku po velké odplatě. Zůstává jakýsi neurčitý hněv, poněvadž k vraždě došlo, poněvadž vládne šílenství a drží se, ale ani jedna strana nechce totální válku. Armáda zůstává v bojové pohotovosti. Generální štáb vydal prohlášení, skoro by se dalo říct výzvu, že se neuchýlíme k nejhoršímu, pokud se obdobně zachová Asie. Ale v prohlášení se dál praví: 'Pokud použijí zbraně se špinavým spadem, odpovíme stejným způsobem a tak razantně, že v Asii nebude žít žádný tvor po tisíc let.'

Je to zvláštní, ale nejméně nadějná zpráva nepřichází z Guamu, ale z Vatikánu v Novém Římě. Po skončení konference na Guamu bylo oznámeno, že papež se přestal modlit za světový mír. V bazilice byly odslouženy dvě zvláštní mše: Exsurge quare obdormis, mše proti pohanům, a Reminiscere, mše v čase války. Zpráva dále říká, že Svatý Otec se uchýlil do hor, aby tam meditoval a modlil se za spravedlnost.

A nyní zpráva z...

"Vypněte to!" zaúpěl Zerchi.

Mladý kněz, který byl v pokoji s ním, vypnul rádio a vytřeštil na opata oči.

"Tomu nevěřím!"

"Čemu? Té zprávě o papeži? Taky jsem nevěřil. Ale hlásili to už dřív a Nový Řím měl dost času to popřít. Neřekli nic."

"Co to znamená?"

"Není to snad jasné? Zapracovala vatikánská diplomatická služba. Poslala zprávu o guamské schůzce. A Svatého Otce zřejmě vyděsila."

"Takové varování! Takové gesto!"

"Bylo to víc než gesto, Otče. Jeho Svatost nenechává zpívat válečné mše kvůli dramatickému efektu., Navíc si většina lidí bude myslet, že 'proti pohanům' platí pro druhou stranu oceánu a 'spravedlnost' pro nás. Ti, kdo vědí víc, si to snad nechají pro sebe." Složil tváře do dlaní a těl si je nahoru a dolů. "Spánek. Co je to spánek, Otče Lehy? Vzpomínáte si ještě? Deset dní jsem nepotkal člověka, který by neměl červené kruhy pod očima. Včera jsem nemohl usnout, protože v domě pro hosty někdo křičel."

"Lucifer není žádný skřítek Zavřiočko, to je pravda."

"Co z toho okna vidíte?" zeptal se ostře Zerchi. "To je další věc. Všichni se pořád dívají k nebi, civí a hloubají. Přitom jestli to přijde, uvidíte nejdřív ze všeho záblesk, a na ten se raději nedívejte. Nechte toho. Je to nezdravé."

Otec Lehy se odvrátil od okna. "To je pravda, ctihodný Otče. Ale já jsem nevyhlížel to. Pozoroval jsem krkavce."

"Krkavce?"

"Jsou jich tam spousty, celý den. Tucty krkavců -a jen tak krouží."

"Kde?"

"Kde?" "I*"...

"Nad táborem Zelené hvězdy u dálnice."

"Tak to není žádné zlé znamení. To je jen přirozený mrchožroutský apetýt. Uf! Jdu ven, trochu na vzduch."

Na nádvoří narazil na paní Galesovou. Nesla koš rajčat, ale jakmile ho uviděla, položila koš na zem.

"Něco sem jim přinesla, Otče Zerchi," řekla. "Všimla jsem si, že cedule je pryč, a v bráně byla taková chudák holka, tak jsem si řekla, že jim nebude vadit, když jich stará rajčatářka přijde navštívit. Pár rajčat jsem jim přinesla."

"Děkuji vám, paní Galesová. Tabule je pryč kvůli uprchlíkům, ale to nevadí. S těmi rajčaty ale budete muset za bratrem Eltonem. O nákupy pro kuchyni se stará on."

"Och, to ne, žádné kupování, Otče. Ha-ha! Přinesla jsem jim je zadarmo. Mají teď spoustu hladovějch krků, když tu nechávají tolik těch ubožáků. Ty sou zadarmo. Kam je mám dát?"

"Nouzová kuchyně je... nebo víte co, nechte je tady. Seženu někoho, kdo je do domu pro hosty odnese."

"To já je odnesu sama. Když už sem je nesla takovou dálku." Znovu koš zvedla.

"Děkuji, paní Galesová." Opat se otočil a chtěl odejít.

"Počkej chvilku, Otče!" vykřikla. "Minutku, důstojný pane, jenom minutku, co jim to udělá..."

Zerchi potlačil zaúpění. "Je mi líto, paní Galesová, ale je to tak, jak jsem vám řekl..." Zarazil se a vytřeštil oči na Ráchelinu tvář. V jednu chvíli se mu zdálo... Že by měl bratr Jozue pravdu? Ne, určitě ne. "Je to věc vaší farnosti a diecéze, s tím já nemohu..."

"Ne, Otče, to ne!" vyhrkla. "Já se jich chtěla zeptat na jinou věc." (Ted! Usmála se! Byl o tom přesvědčený!) "Mohla bych se jim vyzpovídat, Otče? Sím za odpuštění, že obtěžuju, ale lituju svých špatností a moc bych ráda, kdyby mě mohli vyzpovídat."

Zerchi zaváhal. "Proč nemůže otec Selo?"

"Řeknu jim to upřímně, důstojný pane, ten muskej je pro mě příčina hříchu. Nemyslím to nijak zle, ale jak se mu podívám

do tváře, neznám se. Pámbu s ním, ale já nemůžu."

"Jestli vás nějak urazil, musíte mu odpustit."

"Odpustit, to jo, to já jo. Ale z uctivý vzdálenosti. Jak říkám, von je pro mě příčina hříchu, protože když ho vidím, ztrácím hlavu."

Zerchi potlačil smích. "Tak dobře, paní Gralesová. Vyslechnu vaši zpověď, ale nejdřív musím něco zařídit. Přijďte za mnou do kaple Panny Marie asi tak za půl hodiny. Do první zpovědnice. Bude to tak stačit?"

"Se ví, pámbu jim žehnej, Otče!" Nešetřila poklonami. Opat Zerchi byl ochotný odpřisáhnout, že Rá-chelina hlava úklony opakovala, i když jen slabě.

Rychle tu myšlenku zapudil a šel do garáže. Jeden postulantský auto vyvezl ven. Nasedl, zvolil cíl a unaveně klesl do křesla. Automatický řidič zařadil a rozjel

se s autem k bráně. Jen co jí projel, zahlédl u cesty stopující dívku. Dítě bylo s ní. Zerchi udeřil do tlačítka ZRUŠENÍ PŘÍKAZU. Auto zastavilo. "Čekám," řekl automatický řidič.

Měla sádrový obvaz, který jí zakrýval bok od pasu k levému kolenu. Opírala se o berly a lapala po dechu, hlavu skloněnou. Nějak se jí podařilo dostat se z domu pro hosty a projít bránou, ale bylo vidět, že dál nemůže. Dítě viselo na jedné berle a pozorovalo provoz na dálnici.

Zerchi otevřel dveře a pomalu vystoupil. Zvedla hlavu, ale rychle uhnula pohledem.

"Jak to, že nejsi v posteli, dítě?" hlesl. "Neměla bys chodit, s takovým bokem určitě ne. Kampak jsi chtěla jít?"

Přenesla váhu a obličej se jí zkřivil bolestí. "Do města," řekla. "Musím. Spěchá to."

"Určitě ne tak, aby to někdo nemohl vyřídit za tebe. Řeknu bratrovi..."

"Ne, Otče, ne! To za mě nikdo jiný udělat nemůže. Musím do města."

Lhala. Byl přesvědčený, že lže. "Dobře," řekl. "Tak já tě tam odvezu. Stejně tam mám cestu."

"Ne! Já dojdu! Jsem..." Udělala krok a zalapala po dechu. Zachytil ji v pádu.

"Ano, i kdyby ti berle držel svatý Kryštof, do města bys nedošla, dítě. No tak, běž si zase lehnout."

"Vždyť vám říkám, že musím do města!" vykřikla rozzlobeně.

Dítě, vystrašené matčiny hněvem, začalo monotónně vzlykat. Snažila se je utěšit a pak svěsila hlavu.

"Tak dobře, Otče. Svezete mě do města?"

"Neměla bys nikam chodit."

"Říkám vám, že tam musím!"

"No dobře. Pomůžu ti dovnitř... dítě... a teď ty."

Dítě začalo hystericky ječet, když je kněz vzal a zvedl je do auta k matce. Přitisklo se k ní a znovu se rozvzlykalo. Pro mokvající obvazy a sežehlé vlasy se jeho pohlaví dalo na pohled těžko poznat, ale Zerchi tušil, že je to děvče.

Znovu navolil cíl. Auto počkalo na mezeru, vyjelo na dálnici a zařadilo se do středně rychlého proudu. Když po dvou minutách přijeli k táboru Zelené hvězdy, navolil nejpomalejší pruh.

Před stanovým městečkem pochodovalo pět mnichů v kápích, důstojných a vyrovnaných jako hlídka. Chodili pod tabulí Tábor milosrdenství v zástupu sem a tam, ale dávali si pozor, aby zůstali na veřejné cestě. Na čerstvě natřených cedulích stálo:

VZDEJ SE VŠECH NADĚJÍ

TY KDOŽ VCHÁZÍŠ

Zerchi chtěl původně zastavit a promluvit si s nimi, ale když měl v autě dívku, spokojil se s tím, že se po nich podíval, když projížděli kolem. Díky hábitům s kápěmi a pomalému pohřebnímu pochodu se novicům dařilo dosahovat kýženého účinku. Ale sotva se dalo čekat, že stud přiměje Zelenou hvězdu tábor z blízkosti kláštera odstěhovat, obzvlášť když se po ránu objevila skupinka provokatérů, která, jak bylo hlášeno do opatství, začala urážlivě pokřikovat a házet po cedulích nesených demonstranty kamením. Při krajině dálnice parkovaly dva policejní vozy. Několik policistů stálo opodál a lhostejně přihlíželo. Vzhledem

k tomu, že skupinka se vynořila z ničeho nic a policejní vozy dorazily vzápětí, právě včas, aby byly při tom, když se jeden provokatér pokusil jednomu z demonstrantů ceduli vytrhnout, a hned nato odjel funkcionář Zelené hvězdy dotčeně pro soudní rozhodnutí, opat tušil, že provokace byla - stejně jako demonstrace - zinscenována, aby funkcionář povolení dostal. Dalo se čekat, že ho získá, ale než se tak stane, chtěl opat Zerchi novice nechat tam, kde jsou.

Jeho pohled padl na sochu, kterou táboroví dělníci vztyčili u brány. Škubl sebou. Poznal v ní jednu ze složených lidských podob odvozených z masových psychologických testů, při nichž subjektům dávali skici a fotografie neznámých lidí a kladli jim otázky jako: "S kým byste se nejraději seznámili?", "Koho byste nechtěli potkat?" nebo "Kdo je podle vás zločinec?" Z fotografií vybíraných jako "nejvíce" a "nejméně" pak na základě výsledků masového průzkumu počítal sestavil řadu "průměrných obličejů", které měly na první pohled vyjadřovat charakter osobnosti.

Zerchi si pobouřeně uvědomil, že tato socha se nápadně podobá těm nejzženštiljším zpodobněním, jimiž si průměrní a podprůměrní umělci představovali osobnost Krista. Přeslálý obličej, prázdné oči, úsměv na rtech a ruce rozprážené v objetí. Boky široké jako ženské a na hrudi náznaky nader - pokud to nebyly jen záhyby pláště. Pane náš z Golgoty, takhle si Tě představuje všechna ta chátra? zaseptal opat. S námahou si dokázal sochu představit, jak říká: "Nechte děti přicházet ke mně," ale vůbec si nedokázal představit, jak říká: "Klidte se přede mnou do věčného ohně, prokletí," nebo vyhání penězoměnce z chrámu. Jakou otázku asi museli klást subjektům, že v mysli lůzy vykouzlila tuto složenou tvář? Byl to jen bez výrazný christus. Nápis na podstavci říkal: ÚTĚCHA. Ale Zelená hvězda určitě věděla o podobnosti s tradičním pěkným christem mizerných umělců. Strčili ho na korbu nákladáku a na palec mu uvázali červený praporek. Úmyslná podobnost by se těžko dokazovala.

Dívka měla jednu ruku na klíce dveří a šilhala po řízení. Zerchi spěšně navolil RYCHLÝ PRUH. Auto opět vystřelilo. Stáhla ruku z pátky.

"Je tu dnes hodně krkavců," řekl tiše a podíval se z okna na oblohu.

Dívka seděla tiše a její tvář neprozrazovala nic. Chvilí si ji prohlížel. "Trpíš, dcero?"

"Co na tom záleží."

"Obětuj svou bolest nebi, dcero."

Ledově se na něj podívala. "Myslíte, že Bůh by z ní měl radost?"

"Když ji obětuješ, tak ano."

"Nechápu Boha, který má radost, když mé dítě trpí!"

Kněz sebou trhl. "Ne, tak to není. To, co Boha těší, není bolest, dítě. To, jak si duše uchovává víru, naději a lásku navzdory tělesnému utrpení, to nebe těší. Bolest je jako záporné pokušení. Bůh nemá rád pokušení, která postihují tělo; je rád, když se duše nad pokušení povznese a řekne: 'Odstup, Satane!' A stejně tak je to s bolestí, která často pokouší k zoufalství, hněvu, ztrátě víry..."

"Šetřte si dech, otče. Já si nestěžuju. Jenom dítě. Jenže dítě tomu vašemu kázání stejně nerozumí. Ale bolest cítí. Může cítit bolest, ale nemůže pochopit."

Co mám na tohle říct? přemítal strnule kněz. Znovu jí říct, že člověk už jednou nadpřirozenou nezranitelnost dostal, ale v Edenu ji zahodil? Ze dítě je buňka Adamova a tudíž... Byla to pravda, ale její dítě bylo nemocné, ona sama byla nemocná, neposlouchala by ho.

"Nedělej to, dcero. Jen to nedělej."

"Budu o tom přemýšlet," řekla chladně.

"Kdysi, ještě jako kluk, jsem měl kočku," mumlal tiše opat. "Vlastně to byl kocour, velký, ramena měl jak malý buldozer a tomu odpovídala hlava a krk. A k tomu měl takovou tu lenivou dravost, jako by to bylo přímo ďáblové stvoření. Byla to čistokrevná kočka. Znáš kočky?"

"Trochu."

"Ti, kteří mají kočky rádi, je neznají. Když je znáš, nemůžeš mít ráda všechny a ty, které můžeš mít ráda, když je znáš, jsou ty, které nemají rádi ani obdivovatelé koček. Zeke byl přesně takový."

Podezíravě se na něj podívala. "Asi v tom bude nějaké ponaučení, že?"

"Jen to, že jsem ho zabil."

"Nechte toho. Nevím, co chcete říct, ale nechte toho."

"Srazilo ho auto, rozdrtilo mu zadní packy. Zeke se dovlékl pod dům. Občas dělal rámus, jaký kočky dělávají, když se perou a bijí kolem sebe, ale většinou jenom tiše ležel a čekal. 'Měl by se utratit,' říkali mi všichni. Nechtěl jsem jim to dovolit. Říkali, že je kruté nechat ho žít. A tak jsem nakonec řekl, že to udělám sám, když to musí být. Vzal jsem pušku a lopatu a odnesl ho na kraj lesa. Než jsem vyhloubil jámu, položil jsem ho na zem. Pak jsem mu prostřelil hlavu. Byla to malorážka. Zeke sebou několikrát škubl, zvedl se a

začal se vléct ke křoví. Tak jsem vystřelil znovu. Srazilo ho to na zem; myslel jsem, že je po něm a položil ho do jámy. Když jsem na něj hodil několik lopat hlíny, Zeke se zvedl, vyškřábal se ven a znovu zamířil do křoví. Řval jsem hlasitěji než ta kočka. Musel jsem ho dobít lopatou. Musel jsem ho položit zpátky do díry a použít ostří lopaty jako sekeru, ale jak jsem ho sekal, Zeke sebou pořád ještě škubal. Později mi říkali, že to byl jenom páteční reflex, ale nevěřil jsem tomu. Znal jsem ho. Chtěl se dostat do těch keřů, tam si lehnout a čekat. Přál jsem si, abych ho byl býval nechal dolézt do keřů a umřít tak, jak by kočka umřela, kdyby ji člověk nechal na pokoji - důstojně. Vždycky jsem cítil, že to nebylo správné. Zeke byl jenom kočka, ale..."

"Bud'te zticha!" zašeptala.

"...ale už staří pohané si všimli, že příroda na tvora nenaloží víc, než mu dovolí unést. Jestli to platí i pro kočky, neplatí to o to víc pro tvory, kteří mají rozum a vůli - ať už na nebe věří nebo ne?"

"Bud'te zticha, sakra, bud'te zticha," zasyčela.

"Jsem možná trochu krutý," řekl kněz, "ale k tobě, ne k dítěti. Dítě, jak říkáš, nemůže rozumět. A ty, jak říkáš, si nestěžuješ. Takže..."

"Takže mě žádáte, abych ji nechala umřít pomalu a..."

"Ne! Nežádám tě! Jako Kristův kněz ti poručím jménem Všemohoucího nechat to dítě na pokoji, nenabízet jeho život na oltář falešnému bohu účelového milosrdenství. Neradím ti, zapřísahám tě a poručím ti to jménem krále Ježíše Krista. Je to jasné?"

Nikdy předtím nepromluvil takovým hlasem a lehkost, s jakou mu ta slova přišla na jazyk, překvapila i jeho samotného. Nevydržela jeho pohled a sklopila oči.

Jednu chvíli se bál, že se mu vysměje do tváře. Když Církev svatá tu a tam naznačila, že svou moc považuje za nadřazenou všem národům a moci státní, lidé se smáli. A přesto dokázala zatrpklá dívka s umírajícím dítětem cítit váhu příkazu. Bylo to kruté, pokoušet se ji přemlouvat, a kněz toho litoval. Jednoduchým rozkazem mohl dokázat to, na co přesvědčování nestačilo. Potřebovala teď spíš rázný hlas než přesvědčování. Poznal to podle toho, jak povolila, přestože příkaz vyslovil neklidnějším hlasem, jakého byl schopen.

Vjeli do města. Zerchi zastavil, aby poslal dopis, zastavil u svatého Michala na krátkou rozmluvu s otcem Selem o problémech s uprchlíky, a pak zastavil ještě u ZDI, aby si vyzvedl kopii nejnovější směrnice civilní obrany. Při každém návratu do auta měl podezření, že dívka bude pryč, ale seděla tam, držela dítě a nepřítomně hleděla do neurčitá.

"Řekneš mi, kam jsi chtěla jít, dcero?" zeptal se nakonec.

"Nikam. Rozmyslela jsem si to."

Usmál se. "Ale vždyť jsi do města tak moc potřebovala."

"Zapomeňte na to, otče. Rozmyslela jsem si to."

"Dobře. Tak můžeme jet domů. Co kdybys nechala dcerku na pár dní sestrám, postaraly by se o ni?"

"Budu o tom uvažovat."

Auto ujíždělo po dálnici zpátky k opatství. Ale jak se blížili k táboru Zelené hvězdy, Zerchi si všiml, že něco není v pořádku. Demonstranti už neobcházeli. Stáli v hloučku a diskutovali s policisty a s třetím mužem, jehož Zerchi nedokázal identifikovat, nebo poslouchali. Přejel do pomalého pruhu. Jeden z noviců auto zahlédl, poznal je a začal mávat cedulí. Dom Zerchi nechtěl zastavovat, dokud má v autě dívku, ale jeden policista se postavil před ně do pomalého pruhu a namířil na blokovací čidla vozu dopraváckou hůl. Autopilot zareagoval okamžitě a zastavil. Policista ukázal, že auto má sjet z cesty. Zerchi nemohl neuposlechnout. Policisté k němu přišli, poznamenali si číslo vozu a požádali o doklady. Jeden se zvědavě podíval na dívku a dítě uvnitř a všiml si jejich červených lístků. Druhý zamával směrem k nehybným demonstrantům.

"To vy jste ten pámbíčkář, kterej to všechno spískal?" obořil se na opata. "Támhle ten pán v hnědém saku má pro vás novinku. Myslím, že byste měl dobře poslouchat." Trhnutím hlavy ukázal na podsaditou, soudkovitou postavu, která se k nim důležitě blížila.

Dítě se znovu rozplakalo. Matka se neklidně zavrtěla.

"Páni policisté, té dívce a dítěti není dobře. Přistoupím najednání, ale teď nás nechtě odjet do opatství. Pak se sám vrátím." Policista se na dívku znovu podíval.

"Paní?"

Podívala se k táboru a zvedla oči k soše, která se tyčila nad bránou. "Já tady vystupuju," řekla jim bezbarvě.

"To uděláte nejlíp, paní," řekl policista a znovu se zadíval na červené lístky.

"Ne!" Dom Zerchi ji popadl za ruku. "Dítě, zakazují ti..."

Policistova ruka se vymrštila a sverela knězovo zápěstí. "Pusťte ji," vyštěkl a pak tiše dodal: "Je to váš poručík nebo něco takového?" "Ne "

"Kdo vám dal právo zakazovat té paní vystoupit?"

zeptal se policista. "Ztrácíme s vámi trpělivost, pane, a bylo by lepší..."

Zerchi si ho nevšiml a obrátil se na dívku. Zavrtěla hlavou. "Tak aspoň dítě. Nechte mě odvézt je k sestráám. Dovolávám se..."

"Je to vaše dítě, paní?" zeptal se policista. Dívka už byla z auta venku, ale dítě držel Zerchi.

Dívka přikývla. "Je moje."

"Věznil vás nebo něco podobného?" "Ne "

"Co chcete dělat, paní?"

Mlčela.

"Vrať se do auta," řekl jí Zerchi.

"Ten tón si odpusťte," utrl se policista. "Co s tím dítětem, paní?"

"Vystupujeme tady obě."

Vtom Zerchi zabouchl dveře a pokusil se nastartovat. Ale policistova ruka vletěla okénkem dovnitř, udeřila do tlačítka ZRUŠENÍ PŘÍKAZU a vytáhla klíč.

"Pokus o únos?" prohodil jeden policista k tomu druhému.

"Asi," řekl druhý a otevřel dveře. "Pusťte dítě té ženy!"

"Aby ho tady zavraždili?" zeptal se opat. "To si budete muset pomoci silou."

"Běž z druhé strany auta, Fale."

"Ne!"

"Tak, jenom trochu obuškem pod ruku. To je ono, táhni! Tak to bychom měli, paní, tady máte dítě. Ne, myslím, že nemůžete, s těmi berlemi to nepůjde. Cor-si? Kde je Cors? Hej, doktore!"

Opat zahlédl známou tvář, která se k nim blížila davem.

"Mohli byste podržet to dítě, než to vyřídíme tady s tím cvokem?"

Doktor a kněz si vyměnili němé pohledy. Vytáhli dítě z auta. Policisté povolili stisk opatových zápěstí. Jeden se otočil a zjistil, že je obklíčili novici se zdviženými cedulemi. Vyložil si je jako potenciální zbraně a ruka mu sjela pro pistoli.

"Zpátky!" vyštěkl.

Poplašení novici couvli.

"Táhněte!"

Opat vystoupil. Najednou stál ten podsaditý soudní úředník před ním. Poklepal mu na rameno nějakým složeným papírem. "Tímto vám byl doručen omezovací výnos, který vám mám na základě soudního rozhodnutí přečíst a vysvětlit. Jedna kopie je vaše. Tito policisté jsou svědky, že jste s nim byl seznámen, takže nesmíte klást překážky výkonu..."

"Dejte to sem."

"To je správný přístup. Soud vám nařizuje následující: 'Vzhledem k výpovědi žalující strany, že došlo k nepřipustnému zásahu do veřejných...'"

"Hoďte ty cedule do popelnice, jestli to nebude nikomu vadit," řekl novicům. "Pak nasedněte do auta a čekejte."

Výnos neposlouchal, místo toho přistoupil k policistům. Doručovatel se ho ale držel jako klíště a četl monotónním staccatem dál. "Jsem zatčen?" zeptal se opat.

"Zvažujeme to."

"...a dostavit se ve výše určený den k soudu a předložit důvody, proč soudní nařízení..."

"A z čeho jsem obviněný?"

"Můžeme vám přišít čtyři, pět přestupků, jestli chcete."

Z brány opět vyšel Cors. Ženu a dítě odváděli do prostoru tábora. Doktor se tvářil vážně, ale ne provinile.

"Otče, vím, jak se na to díváte, ale..."

Opatova pěst vyletěla a uštědřila doktorově tváři direkt zprava. Cors ztratil rovnováhu a tvrdě dosedl na vozovku.

Vypadal užasle. Několikrát popotáhl. Najednou mu z nosu spustila krev. Policisté zkroutili knězi ruce za zády.

"...a tento nebudete mařit," drmolil dál soudní doručovatel, "aby výnos pro confesso..."

"Odved' ho k autu," řekl jeden z policistů. Auto, ke kterému opata vedli, nebylo jeho, ale policejní.

"Soudce z váš bude trochu zklamaný," řekl mu policista kysele. "Teď zůstaňte stát a buďte zticha. Stačí pohyb a dostanete pouta."

Opat a policista čekali u auta, až se soudní doručovatel, lékař a druhý policista uprostřed cesty poradí. Cors si držel na nose kapesník.

Trvalo jim to nějakých pět minut. Zostuzený Zer-chi tiskl čelo na kov vozu a snažil se modlit. Bylo mu v tu chvíli jedno, co je napadne. Myslel jen na dívku a její dítě. Byl přesvědčen, že by se dala zviklat, potřebovala jen poručit, já, kněz boží, tě zapísaš, a naučit se poslouchat - kdyby ho nezastavili a ona se nestala svědkem toho, jak snadno "božího kněze" přemohl "Cézarův dopravní policajt". Ještě nikdy mu království Kristovo nepřipadalo vzdálenější.

"No dobře, pane. Ale máte z pekla štěstí, pamatujte si to."

Zerchi zvedl hlavu. "Cože?"

"Doktor Cors vás nechce zažalovat. Prý si to zasloužil. Proč jste ho uhodil?"

"Zeptejte se jeho."

"To jsme už udělali. Teď mi jde jenom o to, jestli vás máme sebrat, nebo vám jenom dát předvolání. Ten soudní úředník tvrdí, že jste tady známá osobnost. Co děláte?"

Zerchi zčervenál. "Tohle vám nic neřeká?" Dotkl se kříže, který měl na prsou.

"Když ten, co to nosí, mlátí lidi do nosu, tak ne. Kdo jste?"

Zerchi spolkl poslední zbytek hrdosti. "Jsem opat bratří svatého Leibowitze z opatství, které je kus dál po cestě."

"A to vás opravňuje napadat lidi?"

"Mrzí mě to. Jestli to doktor Cors přijme, omluvím se mu. Když mi dáte předvolání, slibuji, že se dostavím."

"Fale?"

"Vězení je plné běženců."

"Tak dobrá. Když na to zapomenu, slíbíte nám, že to tady necháte na pokoji a ta vaše banda zůstane tam, kam patří?"

"Ano."

"Fajn. A teď odtud zmizte. Ale jestli jenom jednou projedete kolem a odplivnete si, bude to."

"Děkuji."

Jak odjížděl, odkudsi z parkoviště zaslechl varhany. Otočil se a uviděl, že dopravník běží. Jeden policista si otřel tvář, poplácal soudního doručovatele po zádech, pak všichni nasedli do aut a odjeli. Přestože s ním v autě sedělo pět noviců, byl Zerchi se svou hanbou sám.

29

"Neříkal jsem vám, abyste si na tu svou povahu dával pozor?" uhodil na kajícíka otec Lehy.

"Já vím, Otče."

"Uvědomujete si, že jste ho snad chtěl zabít?"

"Nechtěl jsem ho zabít."

"Chcete se obhajovat?" zeptal se zpovědník.

"Ne, Otče. Chtěl jsem ublížit. Přiznávám, že jsem se myšlenkami i skutkem provinil proti duchu pátého přikázání a dopustil se hříchu na lásce a spravedlnosti. A navíc jsem zostudil a skandalizoval své postavení."

"Uvědomujete si, že jste porušil slib, že se nikdy nedopustíte násilí?"

"Ano, Otče. Hluboce toho lituji."

"A jedinou polehčující okolností je, že jste ho uhodil v rozčilení. Nechávejte se často takhle strhnout?"

Zpověď pokračovala; představený kláštera klečel na kolenou a převor ho soudil.

"Tak dobře," řekl nakonec otec Lehy. "Na znamení pokáními slibte..."

Zerchi přišel do kaple o půl druhé hodiny později, ale paní Galesová tam ještě čekala. Klečela v lavici blízko zpovědnice a vypadala, jako by podřimovala. Opat, sám sebou roztrpčený, doufal, že tam nebude.

Než ji mohl vyslechnout, musel sám vykonat pokání. Klečel u oltáře a dvacet minut se modlil, než odříkal všechno, co mu na ten den bratr Lehy uložil, ale když se ke zpovědnici vrátil, paní Galesová tam ještě byla. Musel na ni dvakrát promluvit, než ho uslyšela, a jak vstávala, zapotácela se. Zarazila se a začala ohmatávat Ráchelinu tvář, zkoumat sukovitými prsty víčka a rty.

"Je vám něco, dcero?" zeptal se.

Zvedla oči k vysokým oknům. Bloudila jimi po klenutém stropě. "Ano, Otče," zašeptala. "Cítím tu Satana. Už je blízko, moc blízko. Potřebuju vyzpovídat, Otče, a ještě něco dalšího..."

"Něco dalšího, paní Galesová?"

Naklonila se k němu a pošeptala mu to pod rukou.

"Musím se vyzpovídat taky Jemu."

Kněz trochu couvl. "Komu? Nerozumím."

"Vyzpovídat - Tomu, kdo mě stvořil takovou, jaká jsem," zakňourala. Ale pak se její rty pomalu roztáhly do úsměvu. "Já jsem Mu to nikdy - nikdy neodpustila."

"Odpouštět Bohu? Jak můžete... On je spravedlivý. On je spravedlnost, on je láska. Jak můžete říct...?"

Její oči se na něj úpěnlivě dívaly. "Nemůže mu stará rajčatářka trochu odpustit tu Jeho spravedlnost? Než ho sama poprosí o odpuštění?"

Dom Zerchi suše polkl. Sklopil oči na její dvouhlavý stín na podlaze. Ten stín ukazoval strašlivou spravedlnost. Nedokázal se přinutit, aby ji za použití slova odpustit pokáral. V jejím jednoduchém slovníku to mohlo znamenat odpustit spravedlnost i odpustit nespravedlnost, odpuštění člověka Bohu i Boha člověku. Budiž, Pane, a měj š ní trpělivost, pomyslel si a upravil si štolu.

Ještě než vstoupili do zpovědnice, padla na kolena čelem k oltáři a kněz si všiml, že když se křížovala, dotkla se svého čela i Ráchelína. Odsunul těžký závěs, vklouzl do své půlky zpovědnice a zašeptal přes mřížku: "Čeho si žádáš, sestro?"

"Požehnání, Otče. Hřešila jsem..."

Mluvila koktavě. Přes síťovinu na mřížce ji nebylo vidět. Zůstalo jen hluboké, rytmické kňourání Evina hlasu. Stejně, stejně, věčně stejně, dokonce ani ženu se dvěma hlavami nenapadlo nic nového, jak přivolávat zlo, a tupě napodobovala to prapůvodní. Protože se ještě stále styděl za své chování k dívce a Corsovi, jen těžko se soustředil. Poslouchal a ruce se mu třáslly. Rytmus slov, jež vycházela z mřížky, byl jednotvárný a tupý jako rytmus vzdáleného bušení klavírem. Hřeby probíjené dlaněmi, pronikající do dřeva. Jako alter Christus na okamžik pocítil tíhu každého břemene, než přešlo na bedra Toho, který je nesl všechna. Bylo to o jejím muži. Bylo to o temných tajemstvích, tajemstvích balených do špinavých novin a pohrřbávaných v noci. To, že mu jen máloco dávalo smysl, jako by děsivost ještě umocňovalo.

"Jestli tím myslíte, že jste vinna potratem," zašeptal, "musím vám sdělit, že rozhršení je vyhrazeno biskupovi a já nemohu..."

Zarazil se. Zaslechl vzdálený hluk a tiché brumlání raket odpalovaných z horského hřebene.

"Satan! Satan!" zakvílela stařena.

Opatovi se naježily vlasy; proběhlo jím mrazivé zachvění iracionálního poplachu. "Rychle. Kajte se," zašeptal.

"Desetkrát Zdravas a desetkrát Otčenáš. "Později budete muset zpověď opakovat, ale teď se kajte."

Slyšel, jak mumlá na druhé straně mřížky. Rychle vyhrkl slova rozhršení: Te absolvat Dominus Je-sus Christus; ego autem eius auctoritate te absolvo ab omni vinculo... Denique, si absolvi potes, ex peccatis tuis ego te absolvo in Nomine Patris...

Než to dořekl, prozářilo těžký závěs ve dveřích zpovědnice světlo zvenčí. Sířilo a jasnělo, až bylo uvnitř jasno jako v poledne. Ze závěsu se začalo kouřit.

"Počkejte!" sykl. "Počkejte, až to skončí."

"počkejte počkejte počkejte až to skončí," opakoval podivný tichý hlas za mřížkou. Nebyl to hlas paní Gralesové.

"Paní Gralesová? Paní Gralesová?"

Odpověděla mu těžkopádným, ospalým mumláním. "Nikdy sem nechtěla... nikdy sem nechtěla... nikdy lásku... lásku..."

Hlas se vytratil. Nebyl to ten, který mu před malou chvílí odpověděl.

"Rychle, utíkejte!"

Nečekal, jestli se pustí za ním, vyskočil ze zpovědnice a rozběhl se boční lodí k oltáři. Jas trochu pohasl, ale dál spaloval kůži poledním žářem. Kolik sekund ještě zbývá? Kostel byl plný kouře.

Vyšvihl se na kněžiště, zakopl o první schod, zahrál to, jako by padl na kolena, a pospíšil si k oltáři. Horečnatýma rukama sundal ze sanktuária Kristem naplněné ciborium, ještě jednou poklekl, popadl tělo svého Boha a rozběhl se. Stavba na něj spadla.

Když přišel k sobě, byl kolem něj jenom prach. V pase byl přišpendlený k zemi. Ležel na břiše v prachu a snažil se pohnout. Jednu ruku měl volnou, ale druhá zůstala pod tíhou, která ho zalehla. Volná ruka dosud svírala ciborium, ale jak padal, převrátilo se, víko odpadlo a několik malých hostií se vysypalo.

Zjistil, že výbuch ho vymetl z kostela ven. Ležel v písku a viděl, jak zpod kamene vyčnívá růžový keř. Na jedné větvičce zůstala růže - poznal v ní Arménskou růžovou. Okvětní lístky byly ožehlé.

Vzduchem se neslo burácení motorů a z prachu mrkala modravá světla. Zpočátku ho nic nebolelo. Zkusil se prohnout v zádech, aby si toho netvora, který na něm seděl, prohlédl, a v tom okamžiku o sobě bolest dala vědět. Oči se mu zastřely. Tíse vykřikl. Přešla ho chuť zkoušet to znovu. Uvázl pod pěti tunami kamení. Držely to, co z něj pod pasem zbylo.

Začal hostie sbírat. Opatrně hýbal volnou rukou. Pozorně je po jedné sbíral z písku. Vítr vyhrožoval, že se vloček z Kristova těla zmocní. No co, Pane, snažil jsem se, řekl si. Potřebuje snad někdo poslední svátosti? Viatikum? Jestli ano, bude ke mně muset přilézt. A zůstal vůbec někdo?

V tom strašlivém řevu neslyšel nic.

Do očí mu prosakovala krev. Otřel si ji předloktím, aby krvavými prsty neumazal hostii. To je špatná krev, Pane, moje, ne tvoje. Dealba me.

Většinu rozsypaných Obětí se mu podařilo do nádoby vrátit, ale pár zbloudilých kousků zůstávalo mimo jeho dosah. Natáhl se pro ně, ale znovu omdlel.

"Ježíši Maria Josefe! Pomoc!"

Zaslechl slabou odpověď, vzdálenou a pod kvílící oblohou sotva srozumitelnou. Byl to ten podivný tichý hlas, který slyšel ve zpovědnici, a znovu jeho slova zopakoval.

"ježíšmariajosef pomoc."

"Cože?" vykřikl.

Několikrát zkusil zavolat, ale žádnou další odpověď nedostal. Prach se začínal usazovat. Vrátil víko ciboria na místo,

aby na hostie nenapadal prach. Chvilí nehybně ležel s očima zavřenýma.

Být knězem bylo nepříjemné v tom, že se člověk nakonec musel chovat podle rad, které dával jiným. Příroda tvorů nenakládá víc, než mu dovolí unést. To mám za to, že jsem jí nejdřív řekl to, co pravil stoik, a pak teprve to, co pravil Bůh, napadlo ho.

Nebyla to silná bolest, spíš intenzivní svědění, vycházející z uvězněné části těla. Chtěl se poškrábat, ale prsty nahmaty jen kamení. Chvilí se jim přehraboval, pak pokrčil rameny a ruku odtáhl. To svědění bylo k zešílení.

Přerušené nervy vysílaly šílenou touhu po škrabání. Připadal si velice nedůstojně.

Tak co, doktore Corsi, jak víte, že svědění není horší zlo než bolest?

Zasmál se tomu. A smích ho najednou zbavil vědomí. Když procitl z temnoty, uslyšel čísi křik. Pak si uvědomil, že to křičí on sám. Najednou dostal strach. Svědění přešlo v agónii, ale křičel čirou hrůzou, ne bolestí. Agónie už byla dokonce i v dýchání. Ta hrůza prýštila z chuti té poslední inkoustové tmy. Tmy, která nad-ním visela, prahla po něm, hladově ho očekávala, velký černý žrout se zálibou v duších. Bolest dokázal překousnout, ale tohle ne. Děsivá tma. Bud' v ní bylo něco, co tam být nemělo, nebo ještě zbývalo něco udělat. Kdyby se té tmě vzdal, nemohl by nic udělat ani nic odčinit.

Zahanbený strachem zkusil se modlit, ale jeho modlitby mu připadaly jaksi nezbožné - jako omluvy, ale ne jako prosby - jako by poslední modlitba již byla vyřčena, poslední zpěv odezpíván. Bolest zůstávala. Proč? Zkoušel se s tím vyrovnat. Viděl jsi lidi umírat, Jethe. Mnoho lidí jsi viděl umírat. Vypadá to snadně.

Uvolní se, zachvějí se a je po všem. Ta inkoustová Tma - průrva mezi aham a Asti - nejčernější Styx, propast mezi Hospodinem a člověkem. Poslyš, Jethe, ty vážně asi věříš, že tam na druhé straně něco je, co? Proč se potom tak třeseš?

Vmysli mu vytanul verš z Dies Irae a rýpl do něj:

Quid sum miser tunc dicturus? Quem patronum rogaturus, Cum vix justus sit securus?

"Ubohý, co řeknu v studu? Či, ach, pomoc vzývat budu, když i ctnostný zoufá v trudu?" Vix securus? Proč "i ctnostný"? Ctnostného by přece nezatratil, ne? Tak proč se potom tak třeseš?

Je to tak, doktore Corsi, to zlo, o kterém jste se aspoň vy měl zmínit, není utrpení, ale strach z utrpení. Metus doloris. Přidejte k němu jeho kladnou protihodnotu, touhu po pozemské jistotě, po rajske zahradě, a možná dostanete ten svůj "kořen zla", doktore Corsi. Minimalizovat utrpení a maximalizovat jistotu byly přirozené a náležité cíle společnosti a panovníka. Ale pak se z nich jaksi staly cíle jediné, jediný právní základ - zvrácenost. Pak už to nemohlo dopadnout jinak, než že jsme při jejich hledání našli jen jejich protějšky - maximální utrpení a minimální jistotu.

To, co je ve světě špatné, jsem já. Zkuste to, milý Corsi. Ty já Adam člověk my. Žádné jiné světské zlo než to, které přivádí na svět člověk - já ty Adam my -s malíčkým přispěním otce lži. Obviňte kohokoli, obviňte klidně Pánaboha, jenom ne mě. Doktore Corsi? Jediným zlem tohoto světa, doktore, je fakt, že svět už není. Co způsobila bolest?

Opět se slabě zasmál a propadl se do tmy.

"já my Adam, ale Kristus, člověk já; já my Adam, ale Kristus, člověk, já," řekl nahlas. "Víš co, Pate?... spolu... by se... za to klidně nechali přibít na kříž... ale sami ne... když krvácejí... chtějí společnost. Protože... Protože proč je to tak. Proč je to stejné, jako .když Satan chce mít Člověka plného Pekla. Stejně, jako když Satan chce mít Peklo plné Lidí. Protože Adam... A přitom Kristus... Ale já... Poslouchej mě, Pate..."

Zahnat tmu tentokrát trvalo déle, ale musel to přece Patovi vysvětlit, než se do ní propadne nenávratně. "Poslouchej mě, Pate, protože... proč jsem jí řekl, že to dítě musí... Proto. Chci říct. Chci říct, že Ježíš po člověku nikdy nechtěl, aby sakra dělal něco, co Ježíš nedělal. Stejně jako já. Proto mi to nedá. Pate?"

Několikrát mrkl. Pat zmizel. Svět znovu zpevněl a temnota zmizela. Najednou poznal, z čeho má strach. Než ho temnota obestře na věčné časy, musel ještě něco udělat. Milostivý Bože, nech mě žít dost dlouho, abych to stihl. Báł se, že zemře dřív, než přijme tolik utrpení, kolik ho vystálo dítě, které je nedokázalo pochopit, dítě, které se snažil zachránit, aby trpělo dál - ne, ne kvůli tomu, ale navzory tomu. Poručil matce ve jménu Krista. Neudělal nic špatného. Ale teď měl strach, že do tmy sklouzne dřív, než vydrží tolik, kolik mohl vydržet s pomocí Boží.

Quem patronum rogaturus, Cum vix justus sit securus?

Budiž, za dítě a jeho matku. To, co hlásám, musím sám přijímat. Fas est.

Tím rozhodnutím jako by bolest trochu polevila.

Chvilí ležel tiše a pak se znovu opatrně ohlédl na hromadu kamení. Bylo ho víc než pět tun. Bylo ho za osmáct století... Výbuch musel otevřít krypty, neboť mezi kameny zahlédl několik kostí. Zašmátral volnou rukou, nahmatl cosi hladkého a podařilo se mu to vyprostit. Upustil to do písku vedle ciboria. Čelist chyběla, ale lebka byla neporušená, až na díru v čele, z níž vyčníval úlomek vyschlého, zpola zetlelého dřeva. Vypadalo to jako pozůstatek šípů. Lebka vypadala dost saře.

"Bratře," zašeptal, protože nikdo jiný než řádový mnich v kryptách pohřbený být nemohl.

"Co tys pro ně udělal, Kostlivče? Učil jsi je číst a psát? Pomáhal jsi jim znovu stavět, dával jim Krista, pomáhal obnovit kulturu? Nezapomněl jsi je varovat, že rajska zahrada to nikdy nebude? Určitě ne. Bůh s tebou, Kostlivče," řekl a palcem udělal lebce na čele kříž. "A za všechny útrapy ti zaplatili šípem mezi oči. Tam vzadu je totiž víc než pět tun a osmáct století kamení. Myslím, že je ho tam za dva miliony let - od prvního Homo inspiratus."

Pak znovu uslyšel ten hlas - tu tichou ozvěnu, která mu před chvílí odpovíděla. Tentokrát to znělo jako dětský popěvek:

"la la la, la-la-la-"

I když mu připadal jako tentýž, který zaslechl ve zpovědnici, paní Galesové určitě nepatřil. Paní Galesová by odpustila

Pánubohu a utekla domů, kdyby se z kaple dostala ven včas - promiň jí tu zvrácenost, prosím. Vlastně si ani nebyl jistý, jestli to zvrácenost je. Poslyš, starý Kostlivce, měl jsem to říct Corsovi? Poslyš, drahý Corsi, proč neodpustíš Bohu, že trpí bolest. Kdyby ji netrpěl, lidská odvaha, hrdinství, šlechtinnost a obětavost by byly prázdné pojmy. A navíc ty bys byl bez práce, Gorsí.

Možná jsme jim právě tohle zapomněli říct, Kostlivče. Bomby a výlevy zloby, když svět zhořkl, protože mu jaksi hodně chybělo do polozapomenutého Edenu. Ta hořkost byla ve své podstatě proti Bohu. Musíš se jí vzdát, člověče -jak řekla: "dopřát odpuštění Pánu-bohu" - a to na prvním místě; před láskou.

Jenže bomby a výlevy zloby. Neodpustili.

Chvilí spal. Byl to přirozený spánek, ne ta ohavná, mysl pohlcující prázdnota Tmy. Přišel déšť, pročistil vzduch. Když se probudil, už nebyl sám. Zvedl obličej z bláta a nevrle se po nich podíval. Byli tři, seděli na hromadě sutin a prohlíželi si ho s pohřební důstojností. Pohnul se. Roztáhli černá křídla a neklidně zasyčeli. Hodil po nich malý kámen. Dva se vznesli a začali kroužit, třetí zůstal, nemotorně poskakoval a vážně si ho prohlížel. Temný, ohavný pták, ale ne jako ten Temný. Tenhle chtěl jenom tělo.

"Oběd ještě není, bratře ptáku," řekl mu nedůtklivě. "Budeš si muset počkat."

Všiml si, že pták sám se asi z mnoha jídel těšit nebude, než se sám stane potravou jiných. Peří měl ožehlé výbuchem a jedno oko nechával zavřené. Byl promočený deštěm a opat tušil, že i déšť je prosáklý smrtí.

"la la la, la-la-la počkejte počkejte počkejte až to skončí la..."

Zase ten hlas. Zerchi se bál, že to bude halucinace. Ale pták to slyšel také. Zíral na něco, co zůstávalo mimo Zerchiho zorné pole. Nakonec chrčivě zasyčel a vzlétl.

"Pomoc!" vykřikl chabě.

1

"pomoc," papouškoval ten podivný hlas.

Kolem hromady sutin se vybatolila dvouhlavá žena. Zastavila se a zadívala se na Zerchiho.

"Pámbu zaplat! Paní Galesová! Podívejte se, jestli někde nenajdete Otce Lehyho..."

"pámbůzaplat' paní galesová podívejte se jestli někde nenajdete..."

Mrknutím se zbavil krvavé mázdry a pozorně se na ni zahleděl.

"Ráchel," hlesl.

"ráchel," opakovala postava.

Poklekla před ním a pak si sedla na paty, Pozorovala ho chladnými zelenými očima a nevinně se usmívala. Byly plné údivu, zvědavosti a možná také něčeho jiného, ale evidentně neviděly, že ho něco bolí. Ty oči v sobě měly něco, co mu v několika prvních sekundách nedovolovalo všimnout si ničeho jiného. Až pak uviděl, že hlava paní Galesové spí jako zabítá. Ráchel se usmívala. Vypadalo to jako stydlivý, mladý úsměv, který ještě věří v přátelství. Zkusil to znovu.

"Haló, přežil ještě někdo? Sežeňte..."

Odpověď byla melodická a vážná: "haló přežil ještě někdo..." Ochutnávala slova. Vyslovovala je zřetelně. Usmívala se jim. Když je hlas dopověděl, rty je vytvarovaly znovu. Bylo to víc než reflexivní napodobování. Snažila se komunikovat. Opakováním se snažila vyjádřit myšlenku: Jsem v něčem jako ty.

Ale ona se teprve narodila.

A jsi taky v něčem jiná, všiml si s úžasem Zerchi. Pamatoval si, že paní Galesová měla v obou kolenou artritidu, ale tělo, které patřilo jí, klečelo a sedělo na patách v pružné mladické póze. I stařenina svažetělá kůže jako by nebyla tak vráscitá jako dřív a měla načervenalý nádech, jako by rohovitá stará tkáň ožívala. Najednou se jí podíval na ruku.

"Jste poraněná!"

"jste poraněná."

Zerchi jí ukázal na ruku. Místo aby se podívala, kam ukazoval, napodobila jeho gesto, zahleděla se na jeho prst, natáhla ruku a dotkla se ho - tou zraněnou rukou. Krve bylo málo, ale měla přinejmenším deset řezných- ran a jedna se zdála být hluboká. Zatahal ji za prst a přitáhl si ruku blíž. Pět skleněných střepin jí vytáhl. Buď rozbila rukou okno, nebo - to bylo pravděpodobnější - stála v cestě okna, které se rozletělo, když udeřila tlaková vlna. Jen když vytáhl palec dlouhý skleněný střep, objevilo se trochu krve. Po ostatních zůstaly mále modré stopy, bez krvácení. Připomnělo mu to ukázkou hypnózy, u které kdysi byl, a kterou odmítl jako podvod. Když pak znovu zvedl oči k její tváři, jeho úžas ještě zesílil.

Dál se usmívala, jako by ji vytahování skleněných střepin vůbec nebolelo.

Znovu se podíval do tváře paní Galesové. Zsedla do neosobní masky komatu. Rty vypadaly jako bez krve. Byl přesvědčený, že umírá. Představoval si, že zvadne a nakonec odpadne, jako strup nebo pupeční šňůra. Kdo vlastně byla Ráchel? A co?

Kameny zmoklé deštěm ještě zůstaly trochu vlhké. Namočil špičku prstu a pokynul jí, aby se naklonila blíž. Ať už byla cokoliv, nejpíš dostala příliš silnou dávku radiace a neměla šanci na dlouhý život. Začal jí vlhkým koncem prstu kreslit na čele kříž.

"Nisi baptizata es et nisi baptizari nonquis, te bap-tizo..."

Dál se nedostal. Polekaně se od něj odtáhla. Úsměv

na tváři jí ztuhl a zmizel. Jako by křičela celým svým zjevem Ne! Odvrátila se od něj. Oťela si vlhkou stopu na čele, zavřela oči a nechala ruce ochable spočívat v klíně. Na tváři se rozhostil výraz naprosté pasivity. S hlavou skloněnou vypadala, jako by se modlila. Postupně se z pasivity znovu zrodil úsměv. Roztáhl se. Když otevřela oči a podívala se na něj, měla v očích stejně upřímnou vřelost jako dřív. Ale rozhlédla se, jako by něco hledala.

Její pohled padl na ciborium. Než ji stačil zadržet, zvedla je. "Ne!" vyhrkl chraplavě a ohnal se po ní. Byla moc rychlá, nestačil jí, a námaha ho stála omdlení. Když zase přišel k sobě a zvedl hlavu, viděl jen rozmazaně. Ještě tam klečela,

čelem k němu. Nakonec rozeznal, že zlatý pohár drží levou rukou a v pravé, mezi palcem a ukazováčkem, má jedinou hostii. Nabízela mu ji, nebo se mu to jenom zdálo, stejně jako se mu před malou chvílí zdálo, že rozmlouvá s bratrem Patem?

Cekal, až se mlha rozplyne. Tentokrát se jí nechtělo a nezmizela úplně. "Domine, ríon sum dignus... u zašeptal, "sed tantum dic verbo..."

Vzal si od ní hostii. Vrátila víko a položila ciborium na chráněnější místo pod vystouplým kamenem. Neudělala to obvyklými pohyby, ale důstojnost, s jakou mu hostii podala, ho přesvědčila o jednom: cítila pod závojem Přítomnost. Ona, která nedovedla používat slova a nerozuměla jim, dělala všechno jako by na přímý pokyn, v odpověď na jeho pokus o podmíněný křest.

Pokusil se přestřít oči, aby se ještě jednou podíval do tváře bytosti, která mu pouhými gesty říkala: Nepotřebuji tvou první svátost, člověče, ale mohu ti

dát tuto svátost života. Teď už pochopil, co je, a tiše vzlykl, když se mu nepodařilo přimět oči, aby se podívaly do chladných, zelených, klidných očí toho, kdo se narodil svobodný.

"Magnificat anima mea Dominum, " zašeptal. "Má duše velebí Hospodina a můj duch se raduje z Boha spasitele, který hledí na nízkost svých služebníků..." Chtěl ji ta slova naučit, jako poslední, co udělá, neboť byl přesvědčený, že má něco společného s Pannou, která je řekla jako první.

„Magnificat anima mea Dominum et exultavit spiritus meus in Deo, salutari meo, quia respexit humili-tatem... u Dech mu došel dřív, než skončil. Vidění se zamlžilo, přestal vidět její obrys. Vtom ucítil na čele chladivý dotek konečků jejích prstů a uslyšel, jak řekla jediné slovo:

"Žít."

Pak odešla. Slyšel, jak se v nových troskách ztrácí její hlas. "la la la, la-la-la..."

Vidina těch chladných zelených očí mu zůstala do konce života. Neptal se, proč Bůh rozhodl, že tvora obdařeného prvotní neviností vypěstuje z ramene paní Galesové a proč mu dal nadpřirozené dary - ty, které chtěl člověk vymámit z nebe hrubou silou od doby, co je prvně ztratil. Viděl v těch očích prvotní nevinost a příslib vzkříšení. Jediný pohled stačil a rozplakal se vděkem. Pak ležel tvář v mokré hlíně a čekal.

Nic dalšího nepřišlo - nic, co by viděl, cítil nebo slyšel.

30

Zvedali děti do lodě a přitom zpívali.

Zpívali staré kosmické písně a jednomu po druhém pomáhali po žebříku nahoru, do rukou sester. Zpívali od srdce, aby zahnali strach těch maličkých. Když obzor vybuchl, zpěv ustal. Podali do lodě poslední dítě.

Když po žebříku stoupali mniši, obzor ožil plameny. Horizonty se rudě rozzářily. Tam, kde žádný mrak nebyl, se rodila vzdálená mračná hradba. Mniši na žebříku se dívali jinam. Když plameny pohasly, ohlédlí se.

Nad hradbou mračen vyrostla ohavná, hřibovitá podoba Lucifera, a stoupala pomalu jako nějaký titán, který se staví na nohy po staletích, kdy ho Země věznila.

Kdosi ostře vyštěkl rozkaz. Mniši začali znovu stoupat. Za okamžik byli všichni uvnitř.

Poslední mnich se zastavil v přechodové komoře, než vstoupil. Zůstal stát v otevřeném průlezu a sundal si sandály.

"Sic transit mundus, " zašeptal, když se ohlédl. Pleskl podrážkami sandálů o sebe a setřásl z nich hlínu. Zář pohlcovala třetinu oblohy. Poškrábal se na bradě, naposledy se podíval na oceán, udělal krok dovnitř a uzavřel průlez.

Pak vyšlehlo světlo, ozvalo se vysoké kvílení a loď vzlétla.

Vlny monotónně bily do pobřeží a vyplavovaly dříví. Za zpěnými hřebeny plaval opuštěný hydroplán. Po čase se příbojové vlny hydroplánu zmocnily a vyvrhly ho spolu s dřevem na břeh. Převrátil se a zlomilo se mu křídlo. Ve vlnách dováděli garnáti, tresky, které garnáty požíraly, a žralok, který polykal tresky a pochvaloval si je, tak jak to k soutěživé krutosti moře patří.

Přes oceán se přihnál vítr a přinesl mrak jemného bílého popela. Popel napadal do moře a do vln. Vlny vyplavily mrtvé garnáty na břeh spolu s dřevem. Pak vyplavily tresky. Žralok odplaval do nejhlubších vod své říše a toulal se starými čistými proudy. Toho roku měl velký hlad.